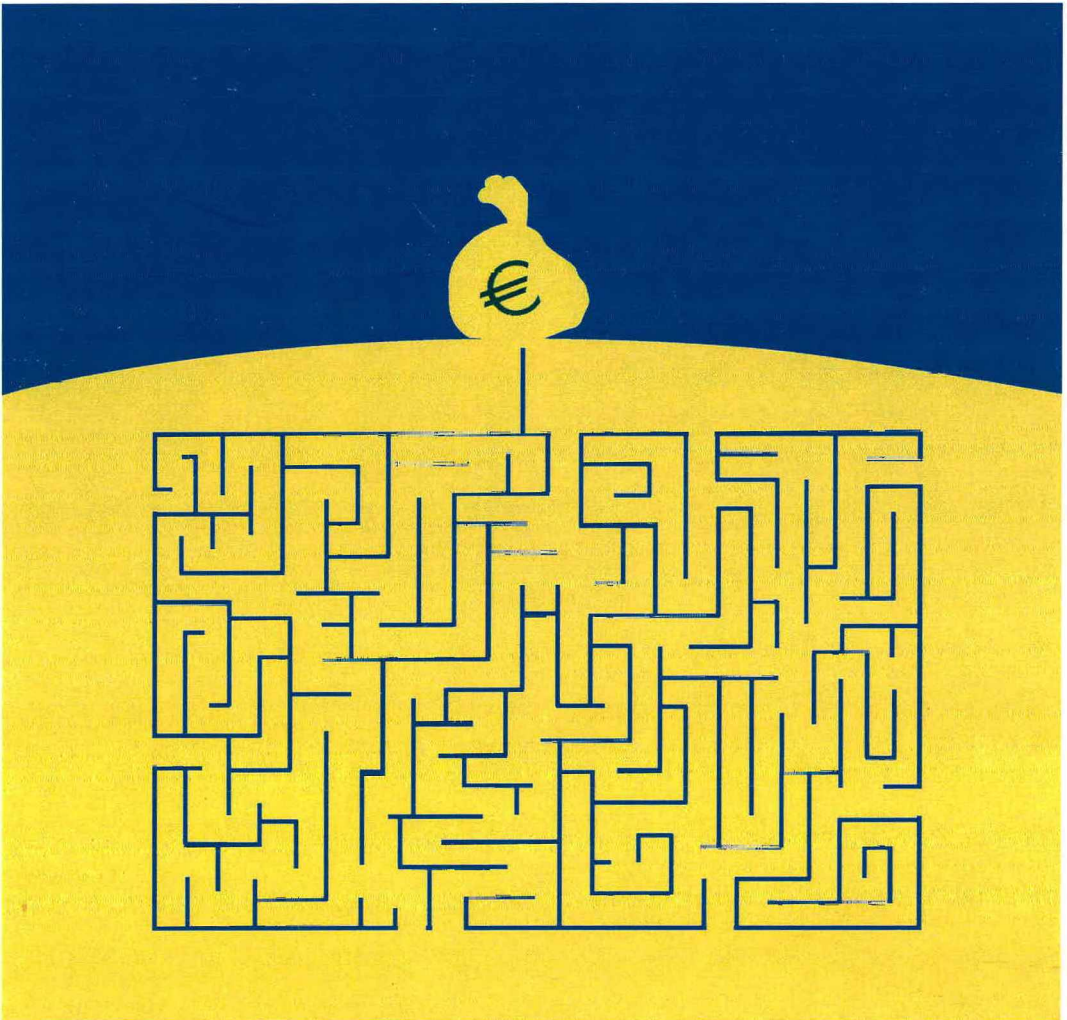


Palkat ja työvoimakustannukset 2012

Wages, salaries and labour costs



Palkat ja työvoimakustannukset 2012

Wages, salaries and labour costs

Tiedustelut – Förfrågningar – Inquiries:

Mika Idman
Pentti Jonninen
09 17 341

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

palkkarakenne@tilastokeskus.fi

Lisätietoja – Tilläggsuppgifter – Further information:
<http://tilastokeskus.fi/til/pal.html>

Kansikuva – Pärm bild – Cover graphics: Jannis Mavrostomos

© 2012 Tilastokeskus – Statistikcentralen – Statistics Finland

*Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.
Uppgifterna får lånas med uppgivande av Statistikcentralen som källa.
Quoting is encouraged provided Statistics Finland is acknowledged as the source.*

ISSN 1795-5165
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 2323-5551 (pdf)
ISBN 978-952-244-397-7 (pdf)
ISSN 1798-8772 (print)
ISBN 978-952-244-357-1 (print)

Edita Prima Oy, Helsinki – Helsingfors 2012

Alkusanat

Palkat ja työvoimakustannukset -julkaisu ilmestyy nyt neljännen kerran. Julkaisu kokoaa yhteen keskeisimmät tulokset palkat ja työvoimakustannukset -aihealueen tilastoista vuosilta 2010–2011. Julkaisun tiedot perustuvat ansiotasoindeksiin, palkkarakennetilaston, työvoimakustannusindeksiin, palkkasumma kuvaajien ja työtaistelutilaston tietoihin. Julkaisun rakenne on seuraavanlainen.

Työvoimakustannusindeksi (kappale 2) kuvaa tehdyn työtunnin keskimääräisten työvoimakustannusten muutosta. Tilasto kattaa lähes koko yksityisen sektorin. Tilaston ulkopuolelle jäävät vain maa-, metsä- ja kalatalouden toimialat. Indeksit muodostetaan erikseen lasketuista palkka- ja sosiaalikulustannusindekseistä. Tiedot kerätään otostiedustelulla ja ne tuotetaan neljännesvuosittain.

Ansiotasoindeksi ja säännöllisen ansion indeksi (kappale 3) kuvaavat kokoaikaisen palkansaajien säännöllisen työajan keskiansioiden kehitystä eri työnantajasektoreilla ja toimialoilla. Ansiotasoindeksi sisältää tulospalkkiot ja sopimukseen perustuvat kertaerät, mutta indeksin ansiokäsitteessä ei ole mukana yli- ja lisätyöansioita. Ennakolliset indeksipisteluvut perustuvat sopimusvaikutus- ja liukuma-arvioihin. Ansiotasoindeksiin perusaineisto kattaa noin kaksi kolmasosaa kaikista Suomen kokoaikaisista palkansaajista. Tiedot tuotetaan neljännesvuosittain.

Palkkarakennetilasto (kappale 4) kuvaa työ- ja palvelussuhteiden lukumäärää sekä ansiotasoa, ansioiden muodostumista ja palkkahajontaa vuoden viimeisellä neljänneksellä. Palkkarakennetilasto kattaa lähes kaikki valtion ja kuntasektorin palveluksessa olevat palkansaajat sekä ne yksityisen sektorin palkansaajat, jotka työskentelevät vähintään viisi palkansaajaa työllistävässä yrityksissä. Tilaston ulkopuolelle on rajattu joitakin pieniä palkansaajaryhmiä. Ansioiden kuvauksessa käytetään tunti- ja kuukausiansioita. Tuntiansiotarkastelussa ovat mukana kaikki palvelussuhteet, myös osa-aikaiset. Kuukausiansiotarkastelu on rajattu käsittämään ainoastaan kokoaikaiset palkansaajat.

Työtaistelutilasto (kappale 5) kuvaa työntekijöiden tai työnantajien Suomessa järjestämiä työtaisteluita. Suurin osa työtaisteluista on työntekijäosapuolten järjestämiä lakkoja. Työtaistelutilasto sisältää tiedot työtaistelujen lukumäärästä, osallistuneista työntekijöistä, työpäivämenetyksistä ja menetetyistä bruttopalkoista. Tilasto perustuu pääosin työnantajajärjestöjen jäseniltään keräämiin tietoihin. Lisäksi tilaston tuotannossa seurataan eri tiedotusvälineitä.

Palkkasumma kuvaajat (kappale 6) ovat indeksejä, jotka kuvaavat palkkasumman kehitystä kuukausittain eri toimialoilla. Palkkasumma tarkoittaa yritysten maksamien bruttomääräisten palkkojen summaa. Palkkasummaindeksit eivät sisällä työsuhdeoptioita, mutta bonuspalkat ja muut kertaluontoiset palkkiot sisältyvät indeksiin. Laskenta perustuu muutosestimointiin. Toimialoittainen summa lasketaan niiden yritysten tiedoista, joilla on vertailukelpoinen palkkatieto sekä tarkasteltavalta kuukaudelta että edellisen vuoden vastaavalta kuukaudelta. Näin saaduista summista lasketaan toimialalle vuosimuutos.

Julkaisun toteutukseen ovat osallistuneet Leena Furuholm, Pekka Haapala, Hanna Jokimäki, Hanna Heljala, Mika Idman, Pentti Jonninen, Seppo Kouvo-
nen, Annika Kuusela, Harri Nummila, Jukka Pitkälä, Olli-Jussi Sonni ja An-
nina Rouvinen.

Helsingissä, marraskuussa 2012
Kari Molnar
Tilastojohtaja

Foreword

The publication *Wages, salaries and labour costs* is released now for the fourth time, drawing together the main results of the statistics under the topic of wages, salaries and labour costs in 2010-2011. The data in the publication are based on those of the index of wage and salary earnings, statistics on structure of earnings, labour cost index, wage and salary indices and statistics on labour disputes. The structure of the publication is as shown below.

The labour cost index (Chapter 2) describes the change in average labour costs per hour worked. The statistics cover almost the whole private sector. Only agriculture, forestry and fishing are excluded from the statistics. The index is formed of separately calculated indices of wages and social costs. The data are collected with a sample survey and they are produced quarterly.

The index of wage and salary earnings and the index of regular earnings (Chapter 3) illustrate the development of average earnings among full-time wage and salary earners in different employer sectors and industries. The index of wage and salary earnings includes performance-based bonuses and non-recurring items based on agreements, but the earnings concept of the index does not comprise earnings for overtime and extra work. The preliminary index point figures are based on estimates on contractual effects and the wage drift. The basic data on the index of wage and salary earnings cover around two thirds of all full-time wage and salary earners in Finland. The data are produced quarterly.

The statistics on structure of earnings (Chapter 4) depict the number of employment and service relationships as well as the level of earnings, the formation of earnings and distribution of wages and salaries in the last quarter of the year. The statistics on structure of earnings cover almost all wage and salary earners working in the central and local government sectors and those private sector wage and salary earners who are working in enterprises with at least five employees. Some small wage and salary earner groups are excluded from the statistics. Hourly and monthly earnings are used in the description of earnings. The examination of hourly earnings includes all service relationships, also part-time ones. The examination of monthly earnings comprises only full-time wage and salary earners.

The statistics on labour disputes (Chapter 5) describe labour disputes organised in Finland by employees or employers. Most labour disputes are strikes organised by employees. The statistics on labour disputes contain data on the numbers of labour disputes, participated employees, lost working days and amounts of lost gross pay. The statistics are mainly compiled from data collected by employer organisations from their members. In addition, different mass media are monitored in the production of the statistics.

Wage and salary indices (Chapter 6) describe the monthly development of the wages and salaries sum in different industries. Sums of wages and salaries refer to the gross totals of wages and salaries enterprises have paid. Wage and salary indices exclude incentive stock options but include bonuses and other one-off reward items. The calculation is based on estimation of change. Sums by industry are calculated from information on the enterprises with comparable

data on wages and salaries from both the examined month and the corresponding month of the previous year. These sums are used to calculate annual changes by industry.

Leena Furuholm, Pekka Haapala, Hanna Jokimäki, Hanna Heljala, Mika Idman, Pentti Jonninen, Seppo Kouvonen, Annika Kuusela, Harri Nummila, Jukka Pitkälä, Olli-Jussi Sonni and Annina Rouvinen were involved in the implementation of the publication.

Helsinki, November 2012
Kari Molnar
Director, Prices and Wages

Sisällys

Alkusanat	3
Foreword	5
Sisällys	7
1 Palkka- ja työvoimakustannustilastot työmarkkinoiden kuvaajana	9
1.1 Yhteenveto vuosilta 2010–2011	9
1.2.1 Julkisen sektorin työvoimakustannusindeksi	11
1.2.2 Kausitasoitus- ja työpäiväkorjaus työvoimakustannusindeksiin	11
1.2.3 Työvoimakustannusindeksiin ja rekisteritietoihin pohjautuva työvoimakustannustilasto	12
1.2.4 Ansiotasoindeksin perusvuosi uudistus ja tietosisällön laajentuminen	12
1 Statistics on wages and salaries and on labour costs in describing the labour market	13
1.1 Summary for 2010–2011	13
1.2 New about statistics on wages and salaries and labour costs	15
1.2.1 Public sector labour cost index	15
1.2.2 Introduction of seasonal and working-day adjustment into the Labour Cost Index	15
1.2.3 Labour cost data based on the labour cost index and register data	16
1.2.4 Revision of the base year and expansion of the data content of the Index of Wage and Salary Earnings	16
2 Työvoimakustannusindeksi	17
2.1 Yksityinen sektori	17
2.2 Julkinen sektori	22
2.3 Työvoimakustannusten muutoksen kansainvälinen vertailu	24
2.4 Laatuseloste	25
Liitetaulukot	29
3 Ansiotasoindeksi	37
3.1 Ansioiden pitkän ajan kehitys	37
3.2 Ansioiden kehitys viime vuosina	38
3.3 Säännöllisen ansion indeksi	42
3.4 Laatuseloste	44
Liitetaulukot	49
4 Palkkarakennetilasto	59
4.1 Tulokset	59
4.1.1 Ansiot ammateittain	60
4.1.2 Ansiot ikäryhmittäin	62
4.2 Palkkaerot	63
4.2.1 Sukupuolten väliset palkkaerot	63
4.2.2 Ulkomaalaisten palkansaajien palkat	65
4.2.5 Palkkahajonta	68
4.3 Palkkojen kansainvälinen vertailu	71
4.3.1 Euroopan maiden palkat ammateittain	72
4.3.2 Euroopan maiden palkat toimialoittain	73
4.3.3 Sukupuolten palkkaero Euroopan maissa	73

4.4	Menetelmäkuvaus	75
4.4.1	Tilastoaineiston muodostaminen	75
4.4.2	Palkansaajien rajaaminen ja käsitteet	78
4.4.3	Peittävyys ja vertailtavuus	86
4.5	Laatuseloste	87
	Liitetaulukot	49
5	Työtaistelutilasto	119
5.1	Työtaistelut Suomessa vuonna 2011	119
5.2	Työtaistelut vuosina 2000–2011	121
5.3	Työtaistelujen kansainvälinen vertailu	124
5.4	Laatuseloste	126
	Liitetaulukot	129
6	Palkkasummakuvaajat	133
6.1	Tulokset	133
6.1.1	Palkkasumman pitkän aikavälin kehitys	133
6.1.2	Palkkasumman viime vuosien kehitys	136
6.1.3	Palkkasumman muutokset eri sektoreilla	138
6.2	Laatuseloste	140
	Liitetaulukot	159
	Liitteet	149
	Käsitteet ja määritelmät	149
	Luokitukset	159

1 Palkka- ja työvoimakustannustilastot työmarkkinoiden kuvaajana

1.1 Yhteenvedo vuosilta 2010–2011

Palkkarakennetilaston mukaan kokoaikaisen palkansaajan kuukausiansio oli vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä keskimäärin 3 111 euroa, mikä on 140 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Kaikkien palkansaajien työtuntia kohti laskettu kokonaistuntiansio oli vastaavasti keskimäärin 18,35 euroa. Osa-aikaisille palkansaajille laskettu keskimääräinen kokonaistyöajan tuntiansio oli keskimäärin 16,13 euroa vuonna 2011. Vuoden 2011 palkkarakennetilasto kattoi tiedot reilusta 1,69 miljoonasta palkansaajasta. Tuntiansio pystyttiin määrittelemään 1 635 000 koko- ja osa-aikaiselle palkansaajalle ja kuukausiansio 1 403 000 koko-aikaiselle palkansaajalle.

Työnantajasektoreista korkein kuukausiansio oli valtiolla, keskimäärin 3 505 euroa. Kuukausiansio oli 13 prosenttia korkeampi kuin kaikkien palkansaajien keskiarvo. Valtion korkea palkkataso selittää palkansaajarakenne. Valtio on työnantajasektorina pieni ja palkansaajien tehtävät ovat pääasiassa erityisasiantuntijatehtäviä.

Palkkarakennetilasto antaa erinomaiset mahdollisuudet tarkastella palkansaajarakenteiden muutoksia, palkkaeroja ja niihin johtavia syitä monesta eri näkökulmasta. Kaikkein laajimmin aineistoa on käytetty miesten ja naisten välisten palkkaerojen selvittämiseen. Sukupuolten välinen palkkaero oli vuonna 2011 kuukausiansioilla mitattuna noin 0,1 prosenttiyksikköä tuntiansioiden palkkaeroa suurempi. Osa- ja kokoaikaisien naisten tuntiansio oli keskimäärin 16,64 euroa eli 81,8 prosenttia miesten 20,35 euron ansiosta. Kokoaikaisessa työssä olevien naisten kuukausiansio oli keskimäärin 2 808 euroa eli 81,9 prosenttia miesten 3 428 euron ansiosta. Sukupuolten välinen palkkaero kaventui hieman edellisvuoteen verrattuna.

Ansiotasoindeksin mukaan ansioiden nousuvauhti pysyi suurin piirtein samana kuin vuonna 2010. Ansiotasoindeksin mukaan säännöllisen työajan ansion vuosimuutos vuonna 2011 oli kaikilla sektoreilla yhteensä 2,5 prosenttia (2010 osuus oli 2,6 prosenttia). Sektoreittain tarkasteltuna säännöllisen työajan ansion vuosimuutos vuonna 2011 oli suurin valtiolla ollen 3,3 prosenttia. Kuntasektorilla vuosimuutos vastaavana aikana oli 2,7 prosenttia ja yksityisellä sektorilla vuosimuutos jäi 2,4 prosenttiin. Sopimuskorotusten lisäksi maksettava palkkaliukuman osuus nousi hieman vuodesta 2010 ollen 0,7 prosenttia vuonna 2011 (2010 osuus oli 0,6 prosenttia).

Ansiotasoindeksin mukaan nimellisansioiden nousu kaikilla sektoreilla yhteensä oli hieman suurempaa vuonna 2011 verrattuna edelliseen vuoteen. Nimellisansiot nousivat kaikilla sektoreilla yhteensä 2,7 prosenttia vuonna 2011, kun vuonna 2010 ne nousivat 2,6 prosenttia. Sektoreittain tarkasteltuna julkisel-

la sektorilla nimellisansioiden nousu oli yksityistä sektoria nopeampaa. Valtiolla nimellisansiot nousivat 3,5 prosenttia vuonna 2011, kunta-alalla nousu oli 3,0 prosenttia ja yksityisellä sektorilla nimellisansioiden nousu jäi vähäisimmäksi 2,6 prosenttiin.

Työvoimakustannusindeksin mukaan yksityisellä sektorilla tehdyn työtunnin työvoimakustannus oli vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä 3,8 prosenttia ja vuonna 2011 keskimäärin 2,4 prosenttia korkeampi kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Kausitasoitettu tehdyn tunnin kustannusten muutos oli viimeisellä neljänneksellä 2011 keskimäärin 3,2 prosenttia ja vuonna 2011 keskimäärin 2,3 prosenttia korkeampi kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Valtiolla tehdyn työtunnin työvoimakustannus oli vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä keskimäärin 1,0 prosenttia korkeampi kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Keskimäärin kustannukset vuonna 2011 olivat 2,2 prosenttia korkeammat vuoteen 2010 verrattuna. Kuntasektorilla työvoimakustannukset kehittyivät viime vuonna valtiota nopeammin. Kuntasektorilla työvoimakustannukset nousivat vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä keskimäärin 2,2 prosenttia vuoden 2010 vastaavaan ajankohtaan nähden. Tehdyn tunnin kustannus nousi vuonna 2011 keskimäärin 2,4 prosenttia vuoteen 2010. Kunta- ja valtiosektorin työvoimakustannusindeksejä ei vielä pystytä työpäiväkorjaamaan ja kausitasoittamaan, sillä aikasarjat ovat liian lyhyitä.

Toimialoittain tarkasteltuna työvoimakustannukset nousivat kaikilla toimialoilla vuonna 2011 verrattuna edelliseen vuoteen. Suurinta kustannusten kasvu oli yksityisellä sektorilla liike-elämän palveluissa (toimialat K–N), 3,3 prosenttia, ja koko teollisuudessa (toimialat B–E), jossa työvoimakustannukset nousivat 2,5 prosenttia.

Tulospalkkioiden osuus koko teollisuuden työvoimakustannuksista on hieman noussut vuoden takaisesta ollen vuonna 2011 noin 3,5 prosenttia, kun osuus vuotta aiemmin oli ollut 3,1 prosenttia. Rakentamisen toimialalla tulospalkkioiden osuus on hieman pienempi vuoden takaiseen ollen vuonna 2011 noin 1,2 prosenttia. Kuluttajapalveluiden toimialoilla (toimialat G–J) tulospalkkioiden osuus työvoimakustannuksista on pysynyt lähes ennallaan viime vuosina ja niiden osuus oli vuonna 2011 noin 2,2 prosenttia. Samoin liike-elämän palveluiden toimialoilla (toimialat K–N) tulospalkkioiden taso on pysynyt vakaana viime vuosina ollen vuonna 2011 noin 3,0 prosenttia.

Palkkasummakuvaajat-tilaston, joka kuvaa osaltaan talouden suhdanteita, mukaan Suomen talous kääntyi vuonna 2009 taantumaan, josta seurasi työllisten määrän lasku. Koko taloudessa vuonna 2009 maksettu palkkasumma oli 1,1 prosenttia pienempi edelliseen vuoteen verrattuna, kun taas vuonna 2010 saavutettiin 1,7 prosentin vuosikasvu. Myös työllisten määrä on vuoden 2010 kolmannelta neljänneksestä lähtien ollut kasvussa. Parantunut työllisyys yhdessä jatkuvan ansiotason nousun kanssa on kiihdyttänyt palkkasumman kasvuvauhdin lähes taantumaa edeltäneelle tasolle. Vuoden 2011 kolmen ensimmäisen vuosineljänneksen aikana palkkasumma jatkoi tasaista noin viiden prosentin kasvuaan. Tosin viimeisen vuosineljänneksen aikana koko talouden palkkasumman positiivinen kehitys hidastui 3,4 prosenttiin. Vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä kasvua kertyi jälleen 5,6 prosenttia vuoden 2011 vastaavaan ajan-

jaksoon verrattuna ja edelleen 4,8 prosenttia toisen vuosineljänneksen aikana. Taantumien jälkeinen kasvu on ollut voimakkainta rakennusallalla, jossa palkkasumma kasvoi vuoden 2011 aikana yhteensä 7,5 prosenttia. Myös muilla yksityisen sektorin päätoimialoilla kasvu on ollut reipasta vuoteen 2010 verrattuna.

1.2 *Uutta palkka- ja työvoimakustannustilastoissa*

1.2.1 *Julkisen sektorin työvoimakustannusindeksi*

Tilastokeskuksessa päättyi lokakuussa 2011 julkisen sektorin työvoimakustannuksia kuvaavan indeksin perustamisprojekti. Projektin myötä Tilastokeskus kerää ja tilastoi yksityisen sektorin työvoimakustannusindeksin lisäksi myös valtion ja kuntasektorin työvoimakustannusindeksitietoja.

Valtion tiedot julkaistiin ensimmäistä kertaa kesäkuussa 2012 ja kuntasektorin tiedot syyskuussa 2012. Valtion indeksitiedot kattavat koko valtiosektorin. Aineisto saadaan kaikista valtion työnantajavirastoista, joita vuonna 2011 oli 372.

Kuntasektorin työvoimakustannusindeksitiedot on kerätty vuosina 2008–2010 pääkaupunkiseudun kunnista ja vuodesta 2011 alkaen myös suurimmista, yli 50 000 asukkaan kunnista sekä suurimmista kuntayhtymistä. Kuntasektorin osalta opetusalan tiedot eivät vielä toistaiseksi ole mukana tilastossa.

Valtion ja kuntasektorin työvoimakustannusindeksit 2008=100 on laskettu ja julkaistu vuodesta 2008 lähtien. Julkaistavat indeksit kuvaavat koko sektorin keskimääräistä työtunnin kustannuskehitystä.

1.2.2 *Kausitasoitus- ja työpäiväkorjaus työvoimakustannusindeksiin*

Yksityiseltä sektorilta julkaistiin syyskuussa 2012 ensimmäistä kertaa työvoimakustannusindeksin perussarjojen lisäksi myös indeksit kausitasoitettuina ja työpäiväkorjattuina.

Kausitasoitus- ja työpäiväkorjaus tehdään Tramo/Seats -menetelmällä, jolla estimoidaan ja poistetaan sarjoista työpäivien määrien muutosten (esimerkiksi palkalliset vapaapäivät) ja säännöllisen, vuodesta toiseen toistuvan kausivaihtelun (esimerkiksi kesälomakausi) vaikutus aikasarjasta. Kausitasoitettujen sarjojen viimeiset, osittain ennusteisiin perustuvat havainnot tarkentuvat uusien havaintojen myötä kausitasoitusmenetelmissä. Lisäksi sarjojen lyhyydestä johtuen kausitasoitusmallit ja sitä kautta kausitasoitettujen sarjat tarkentuvat uusien havaintojen myötä. Nämä tekijät tulee ottaa huomioon kausitasoitettuja tietoja käytettäessä.

Kausitasoitettujen ja työpäiväkorjatujen indeksisarjat laajentuvat julkisen sektorin työvoimakustannusindeksiin myöhemmin. Tällä hetkellä valtion ja kuntasektorin indeksien aikasarjat ovat liian lyhyitä työpäiväkorjauksen ja kausitasoituksen suorittamiseen.

1.2.3 Työvoimakustannusindeksiin ja rekisteritietoihin pohjautuva työvoimakustannustilasto

Syksyllä 2012 käynnistyi vuoden 2012 työvoimakustannustilaston tuotanto. Nyt ensimmäistä kertaa työvoimakustannustilasto tuotetaan ilman Tilastokeskuksen omaa suoraa tiedonkeruuta. Uusi työvoimakustannustilasto tulee perustumaan yksityisen ja julkisen sektorin työvoimakustannusindeksiin, palkkarakennetilaston sekä eräiden muiden rekisterien tietoihin (mm. Kansaneläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen rekisteritiedot sekä Tilastokeskuksessa muodostetut rekisteritiedot kuten yritysrekisteri ja sotu-rekisteri).

Uusi työvoimakustannustilasto julkaistaan syksyllä 2014.

1.2.4 Ansiotasoindeksin perusvuosiuudistus ja tietosisällön laajentuminen

Marraskuussa 2012 Tilastokeskuksessa päättyi ansiotasoindeksin perusvuoden (2010=100) uudistusprojekti. Uudistuksen yhteydessä laajennettiin ansiotasoindeksin kuvausaluetta ammattiluokittaisiin sarjoihin säännöllisen ansion indeksin (SANI) puolella. Uudet ammattiluokittaiset sarjat tuotetaan ammattiluokitus 2010 (AMMA10) päätasolla. Uudistuksen myötä mahdollistetaan ammattirakenteen muutoksista johtuva vaikutuksien seuranta ansioiden muutoksien yhteydessä.

1 Statistics on wages and salaries and on labour costs in describing the labour market

1.1 Summary for 2010–2011

According to the structure of earnings statistics, in the last quarter of 2011 the average monthly earnings of a full-time employee totalled EUR 3,111, which is EUR 140 more than in the previous year. The hourly earnings of all wage and salary earners calculated per hour worked were correspondingly EUR 18.35, on average. The average hourly earnings of part-time wage and salary earners calculated for total working hours were EUR 16.13 in 2011. The 2011 structure of earnings statistics comprised information on good 1.69 million wage and salary earners. Hourly earnings could be defined for 1,635,000 full-time and part-time wage and salary earners and monthly earnings for 1,403,000 full-time wage and salary earners.

Examined by employer sector, monthly earnings were the highest in the central government sector, EUR 3,505, on average. Monthly earnings were 13 per cent higher than the average for all wage and salary earners. The high level of earnings in the central government sector is explained by the structure of its employees. The central government is a small employer sector and the tasks of its employees are mainly those of experts.

The structure of earnings statistics give an excellent opportunity for examining changes in the structure of wage and salary earners, pay differentials and reasons leading to them from various perspectives. The data have been used most extensively for analysing pay differentials between men and women. In 2011, the gender pay gap measured by monthly earnings was around 0.1 percentage points higher than the pay gap of hourly earnings. The hourly earnings of part-time and full-time working women were, on average, EUR 16.64, or 81.8 per cent of men's earnings, EUR 20.35. The monthly earnings of full-time women were, on average, EUR 2,808, or 81.9 per cent of men's earnings, EUR 3,428. The gender pay gap narrowed down slightly from the previous year.

The Index of Wage and Salary Earnings indicates that the growth rate of earnings remained more or less unchanged from 2010. According to the Index of Wage and Salary Earnings, the year-on-year change in earnings for regular hours worked was in all sectors 2.5 per cent in 2011 (the share in 2010 was 2.6 per cent). Examined by sector, the year-on-year change in earnings for regular hours worked was highest in central government in 2011, 3.3 per cent. In the local government sector, the year-on-year change over the same period was 2.7 per cent and in the private sector it stood at 2.4 per cent. The share of the wage drift paid in addition to the collectively bargained increments rose slightly from 2010 and was 0.7 per cent in 2011 (the share was 0.6 per cent in 2010).

According to the Index of Wage and Salary Earnings, the rise in nominal earnings in all sectors taken together was somewhat greater in 2011 in comparison to the year before. In 2011, nominal earnings rose in all sectors by a total of 2.7 per cent, whereas in 2010 they went up by 2.6 per cent. Examined by sector, nominal earnings rose faster in the public sector than in the private sector. In 2011, nominal earnings rose by 3.5 per cent in the central government sector and by 3.0 per cent in the local government sector, whereas in the private sector the rise in nominal earnings amounted to a more moderate 2.6 per cent.

According to the Labour Cost Index, in the last quarter of 2011 the cost of labour for an hour worked in the private sector was 3.8 per cent higher, and in the whole of 2011, an average of 2.4 per cent higher when compared to the respective figures for the previous year. The seasonally adjusted change in costs per an hour worked in the last quarter of 2011 was an average of 3.2 per cent and in the whole of 2011, an average of 2.3 per cent higher when compared to the respective figures for the previous year.

According to the Labour Cost Index, in the last quarter of 2011 the cost of labour for an hour worked in central government was an average of 1.0 per cent higher when compared to the respective figures for the previous year. The costs were an average of 2.2 per cent higher in 2011 than in 2010. Last year, labour costs in the local government sector developed faster than in central government. In the local government sector labour costs rose by an average of 2.2 per cent in the last quarter of 2011 compared to the corresponding period of 2010. The cost of an hour worked rose in 2011 by an average of 2.4 per cent from 2010. In the local and central government sectors labour cost indices cannot yet be working-day adjusted or seasonally adjusted, because the time series are too short.

Examined by industry, labour costs rose in 2011 in all industries in comparison to the previous year. Costs went up most in the private sector in business services (industries K to N), by 3.3 per cent and in total industries (industries B-E), where labour costs went up by 2.5 per cent.

The share of performance-based bonuses of labour costs in total industries rose slightly from the year before in 2011, to around 3.5 per cent, while one year previously this figure was 3.1 per cent. In construction the share of performance-based bonuses is somewhat lower than one year previously, being around 1.2 per cent in 2011. In the industries of consumer services (industries G to J) the share of performance-based bonuses of labour costs has remained more or less unchanged over the past years and their share was around 2.2 per cent in 2011. Similarly in the industries of business services (industries K to N) the level of performance-based bonuses has stayed stable in recent years, being about 3.0 per cent in 2011.

According to the Wage and Salary Indices statistics, which for their part describe economic cycles, Finland's economy entered a recession in 2009, in consequence of which the number of employed persons fell. The wages and salaries sum paid in the whole economy in 2009 was 1.1 per cent down on twelve months back and an annual growth rate of 1.7 per cent was reached in 2010. The number of employed persons has also been rising since the third quarter of 2010. Improved employment together with the continuing rise in the earn-

ings level has accelerated the growth rate of the wages and salaries sum nearly to the level before the recession. In the first three quarters of 2011, the wages and salaries sum continued its steady growth of around five per cent. However, during the last quarter the positive development of the wages and salaries sum in the whole economy slowed down to 3.4 per cent. In the first quarter of 2012, the growth amounted again to 5.6 per cent compared to the corresponding period of 2011 and further to 4.8 per cent during the second quarter. Growth has been strongest after the recession in construction, where the wages and salaries sum grew by a total of 7.5 per cent during 2011. In other main industries in the private sector growth has been brisk compared to 2010.

1.2 New about statistics on wages and salaries and labour costs

1.2.1 Public sector labour cost index

In October 2011, Statistics Finland concluded a project to construct an index for describing labour costs in the public sector. As a result of the project, Statistics Finland collects and compiles statistics not only on the Labour Cost Index of the private sector but also on the Labour Cost Index data in the central government and local government sectors.

Data for the central government sector were released for the first time in June 2012 and for the local government sectors in September 2012. The index data for the central government cover the entire central government sector. Data are derived from all state employer offices, numbering 372 in 2011.

The Labour Cost Index data in the local government sector were collected in the years 2008 to 2010 in municipalities in the Helsinki region and from 2011 onwards also from the biggest municipalities with over 50,000 population and from the largest joint municipal authorities. In the local government sector, data on the field of education are not for the time being included in the statistics.

Labour cost indices 2008=100 for the central and local government sector have been calculated and published since 2008. The indices to be published describe the average cost development of an hour worked in the whole sector.

1.2.2 Introduction of seasonal and working-day adjustment into the Labour Cost Index

In September 2012, labour cost indices were published for the first time not only as basic series but also as seasonally and working-day adjusted indices.

Seasonal and working day adjustment is made with the Tramo/Seats method, which is used to estimate and remove from the series the effect of changes in the numbers of working days (e.g. paid days off) and of regular, annually repeated seasonal variation (e.g. summer holiday season). The latest observations, usually partly based on forecasts, become revised with new observations in seasonal adjustment methods. In addition, due to the shortness of series, seasonal adjust-

ment models and through that seasonally adjusted series become revised with new observations. These factors should be taken into account when using seasonally adjusted data.

Seasonally and working-day adjusted index series will be widened to the Labour Cost Index in the public sector later on. At the moment, the index time series for the central and local government sectors are too short for making working-day and seasonal adjustment.

1.2.3 Labour cost data based on the labour cost index and register data

The production of the labour cost statistics for the year 2012 was started in autumn 2012. Now for the first time, statistics on labour costs are produced without any direct data collection by Statistics Finland. The new labour cost statistics will be based on the data from the Labour Cost Index in the private and public sectors, Structure of Earnings statistics and some other registers (e.g. register data of the Social Insurance Institution and the Finnish Centre for Pensions and register data formed at Statistics Finland, such as the Business Register and the register of Social security contributions).

The new labour cost statistics will be published in autumn 2014.

1.2.4 Revision of the base year and expansion of the data content of the Index of Wage and Salary Earnings

In November 2012, Statistics Finland concluded a project for renewing the base year of the Index of Wage and Salary Earnings. In connection with the renewal of the base year, the scope of description of the Index of Wage and Salary Earnings was widened to series by occupational category on the side of the index for regular earnings. The new series by occupation category will be produced at the main level of the Classification of Occupations 2010. The renewal will facilitate the monitoring of effects arising from changes in the occupational structure in connection with changes in earnings.

2 Työvoimakustannusindeksi

Työvoimakustannusindeksi mittaa tehdyn työtunnin työvoimakustannusten muutosta neljännesvuosittain. Indeksillä tarkoitetaan tällä hetkellä yksityisen sektorin ja julkisen sektorin. Valtion työvoimakustannusten ensimmäiset tiedot julkistettiin kesäkuussa ja kuntasektorin vastaavasti syyskuussa 2012.

2.1 Yksityinen sektori

Yksityisen sektorin perustiedot on vuodesta 2007 lähtien kerätty TOL2008-luokituksen toimialoilta B–S runsaat 2000 yritystä kattavalla otoksella.

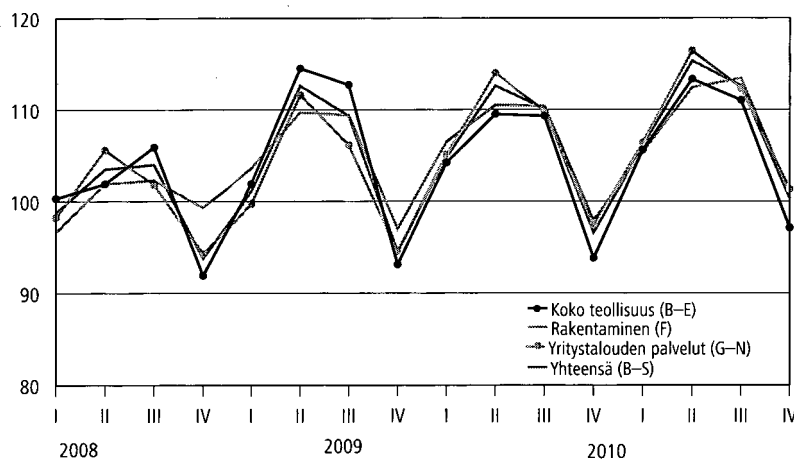
Tehdyn työtunnin työvoimakustannus oli työvoimakustannusindeksin 2008=100 mukaan vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä 3,8 prosenttia ja vuonna 2011 keskimäärin 2,4 prosenttia korkeampi kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Kausitasoitettu tehdyn tunnin kustannusten muutos oli neljännellä neljänneksellä 2011 keskimäärin 3,2 prosenttia ja vuonna 2011 keskimäärin 2,3 prosenttia korkeampi kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Työvoimakustannusindeksin kehitys neljännesvuosittain vuosina 2008–2011 on esitetty kuviossa 2A sekä yhteensä kaikille työvoimakustannusindeksin kattaville toimialoilta (B–S) että erikseen koko teollisuudelle (B–E), rakentamiselle (F) ja yritystalouden palveluille (G–N).

Kustannustaso on vuoden toisella ja kolmannella neljänneksellä jonkin verran muita neljänneksiä korkeampi. Tämä johtuu sekä työtuntien määrän supistumisesta että lomakaudella maksettavasta lomarahasta. Kustannustaso on yleensä matalin vuoden viimeisellä neljänneksellä, sillä palkallisen poissaolon määrä on tällöin vähäinen, eikä merkittäviä kertakorvauksia yleensä makseta.

Kuvio 2A

Työvoimakustannusindeksin 2008=100 kehitys neljänneksittäin vuosina 2008–2011 toimialaryhmän mukaan



Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 2A

Työvoimakustannusindeksin 2008=100 pisteluvut vuosina 2007–2011 ja vuosittaiset prosenttimuutokset vuosien 2010 ja 2011 viimeisten neljännesten sekä samojen vuosien keskimääräisten indeksien välillä toimialaryhmien mukaan

Vuosi ja neljännes		Teollisuus (B–E)	Rakentaminen (F)	Kuluttajapalvelut (G–J)	Liike-elämän palvelut (K–N)	Yhteensä (B–S)
2007	I	92,2	89,2	90,8	99,1	92,9
	II	101,8	97,2	97,8	107,4	101,4
	III	105,0	94,8	95,9	102,6	101,0
	IV	91,7	89,0	87,0	93,6	90,6
	Koko vuosi	97,7	92,6	92,9	100,7	96,5
2008	I	100,3	96,6	97,9	98,9	98,7
	II	101,9	101,9	105,2	106,6	103,5
	III	105,9	102,3	103,6	97,7	104,0
	IV	91,9	99,3	93,2	96,7	93,8
	Koko vuosi	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2009	I	101,9	103,6	95,8	107,5	101,1
	II	114,5	109,7	107,1	120,4	112,6
	III	112,7	109,4	105,2	107,9	109,3
	IV	93,1	97,0	90,8	101,9	94,5
	Koko vuosi	105,5	104,9	99,7	109,4	104,4
2010	I	104,2	106,5	101,6	112,1	104,8
	II	109,5	110,5	110,2	121,5	112,6
	III	109,3	110,4	107,7	113,6	110,1
	IV	93,8	97,9	93,8	104,7	96,6
	Koko vuosi	104,2	106,3	103,3	113,0	106,0
2011	I	105,6	105,4	102,4	114,3	106,0
	II	113,3	112,4	112,2	124,8	115,3
	III	111,0	113,4	109,8	117,2	112,6
	IV	97,1	100,9	96,7	110,6	100,3
	Koko vuosi	106,7	108,0	105,3	116,7	108,6
Muutos IV 2010/2011 (%)	3,5	3,1	3,1	5,6	3,8	
Muutos 2010/2011 (%)	2,5	1,6	1,9	3,3	2,4	

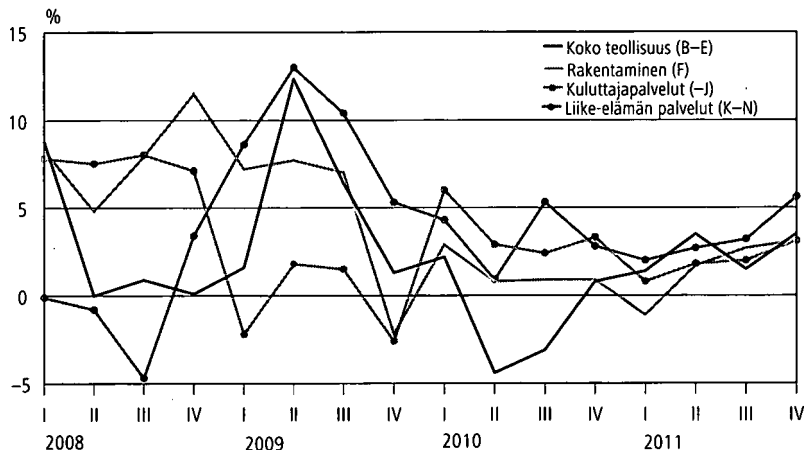
Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

Työvoimakustannusindeksin neljännesvuosittaiset ja vuosittaiset pisteluvut vuosille 2007–2011 ovat taulukossa 2A. Taulukossa on esitetty myös prosenttimuutokset vuosien 2010 ja 2011 viimeisten neljännesten sekä vuosien keskimääräisten työvoimakustannusten välillä. Toimialajako on muutoin sama kuin edellisessä kuviossa, mutta yritystalouden palvelut on jaettu kahteen osaan: kuluttajapalvelut (G–J) ja liike-elämän palvelut (K–N).

Vuosittaisia työvoimakustannuksia tarkasteltaessa havaitaan, että työvoimakustannukset nousivat vuonna 2011 verrattuna edelliseen vuoteen kaikissa oheisen taulukon toimialaryhmissä. Suurinta kustannusten kasvu oli liike-elämän palveluissa (3,3 prosenttia). Koko teollisuudessa työvoimakustannukset nousivat 2,5 prosenttia. Vuosien 2010 ja 2011 viimeisten neljännesten välinen kustannuskehitys oli samansuuntaista eri toimialaryhmissä. Vuoden 2011 neljännellä neljänneksellä työvoimakustannukset nousivat edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta 5,6 prosenttia liike-elämän palveluissa (K–N), ja koko teollisuudessa kustannukset nousivat 3,5 prosenttia.

Kuvio 2B

Neljännesvuosittaiset työvoimakustannusten vuosimuutokset vuosina 2008, 2009, 2010 ja 2011 toimialaryhmän mukaan



Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 2B

Työpäivien määrän muutosten laskennallinen vaikutus työvoimakustannusten vuosimuutokseen neljänneksittäin vuosina 2008, 2009, 2010 ja 2011

Tilastonejännes	Työpäivien määrä tilastonejänneksellä	Työpäivien määrä vastaavalla tilastonejänneksellä edellisellä vuonna	Työpäivien määrän muutoksen laskennallinen vaikutus työvoimakustannusten vuosimuutokseen prosentteina
2008/I	62	64	3,1
2008/II	63	60	-5,0
2008/III	66	65	-1,5
2008/IV	63	62	-1,6
2009/I	62	62	0,0
2009/II	60	63	4,8
2009/III	66	66	0,0
2009/IV	64	63	-1,6
2010/I	62	62	0,0
2010/II	61	60	-1,7
2010/III	66	66	0,0
2010/IV	64	64	0,0
2011/I	64	62	-3,2
2011/II	65	61	-6,6
2011/III	66	66	0,0
2011/IV	65	64	-1,6

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

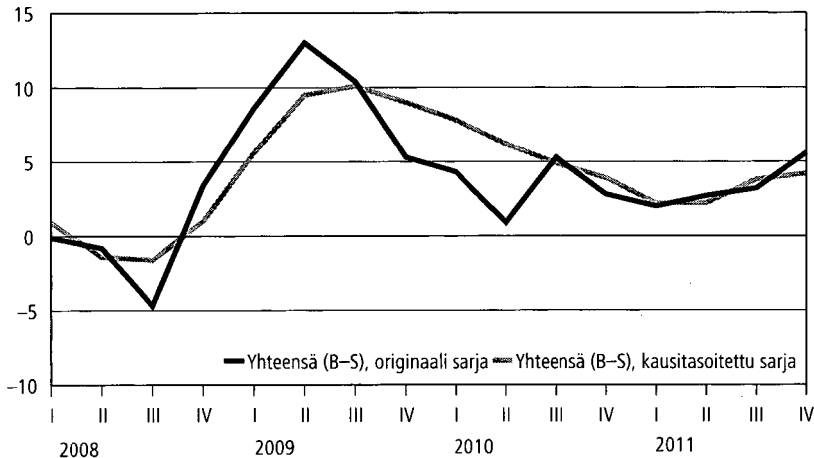
Edellistä taulukkoa 2A laajemmin työvoimakustannusindeksin neljännesvuosittaiset vuosimuutokset esitellään kuviossa 2B.

Työpäivien määrä vaikuttaa merkittävästi neljännesten työvoimakustannusten kehitykseen

Pääsiäisen ajoittuminen joko vuoden ensimmäiselle tai toiselle neljännekselle sekä palkallisten arkipyhien ajoittuminen viikonloppujaksoille vaikuttavat merkittävästi neljännesten tehtyjen työtuntien määrään ja siten työvoimakustannusindeksin mittaamaan kustannuskehitykseen (Taulukko 2B).

Kuvio 2C

Yksityisen sektorin työvoimakustannusindeksin originaali ja kausitasoitettu sarja vuosina 2008–2011



Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

Työpäivien määrä vaikuttaa tehtyjen työtuntien määrään, mutta ei juurikaan palkkasummaan, sillä kuukausipalkkaisten kiinteä kuukausiansio säilyy ennallaan ja tuntipalkkaisten lyhyempi työaika kompensoidaan erillisellä korvauksella. Siten työpäivien määrän kasvu hidasti vuoden 2008 toisen neljänneksen kustannusmuutosta. Vastaavasti työvoimakustannusten voimakas vuosinousu vuoden 2009 toisella neljänneksellä oli suurelta osin seurausta työpäivien määrän supistumisesta. Vuonna 2010 työpäivien määrän nousu toisella neljänneksellä hidasti työvoimakustannuksia. Vuonna 2011 työpäivien määrän nousu hidasti työvoimakustannusten kasvua lukuun ottamatta kolmatta neljännestä. Työvoimakustannusindeksin sarjat kausitasoitetaan Tramo/Seats -menetelmällä (Kuvio 2C). Kausi- ja satunnaisvaihteluista tasoitettujen sarjojen viimeiset havainnot tarkentuvat uusien havaintojen myötä kausitasoitusmenetelmissä. Tarkentumiset voivat etenkin suhdannekäänteissä olla suuria, mikä tulee ottaa huomioon kausitasoitettuja ja trenditietoja käytettäessä. Lisätietoja kausitasoitusmenetelmästä: http://www.tilastokeskus.fi/til/tramo_seats_fi.html.

Tulospalkkioiden osuus koko teollisuuden työvoimakustannuksista oli 3,5 prosenttia vuonna 2011

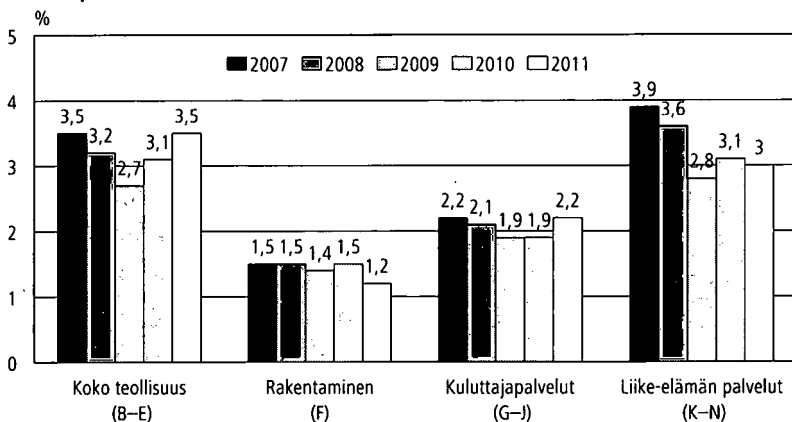
Harvemmin kuin palkanmaksujaksoittain maksettavat ansiot luetaan tilastossa ns. kertaluonteisiin palkkaeriin. Näitä ovat mm. tulospalkkiot, lomarahat, määrärajojen mukaiset palvelusvuosikorvaukset, työsuhteen päättyessä maksettavat suoritukset sekä sopimukseen perustuvat kertaluonteiset suoritukset.

Tulospalkkioiden supistuminen hidasti työnantajien kustannuspaineiden kasvua taloudellisen laskusuhdanteen aikana vuosina 2008–2010 lähinnä koko teollisuudessa (B–E) ja liike-elämän palveluissa (K–N) (kuvio 2Da). Tulospalkkioiden osuus koko teollisuuden työvoimakustannuksista oli vuonna 2011 noin 3,5 prosenttia, kun osuus vuotta aiemmin oli ollut 3,1 prosenttia. Liike-elämän palveluissa (K–N) tulospalkkiot ovat laskeneet 0,9 prosenttiyksikköä verrattuna vuoteen 2007 ennen taluskriisiä eli niiden osuus oli 3,0 prosenttia työvoim-

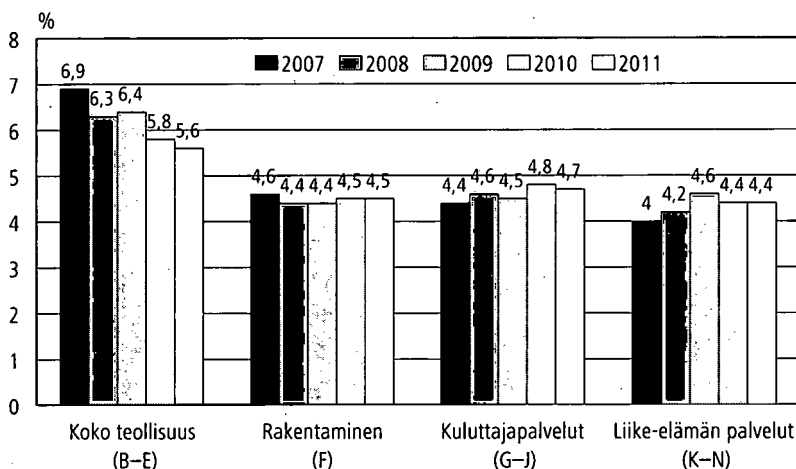
Kuvio 2D

Kertaluonteisten palkkaerien osuus työvoimakustannuksista toimialaryhmittäin vuosina 2007–2011

a. Tulospalkkiot



b. Muut kertaluonteiset palkkaerät



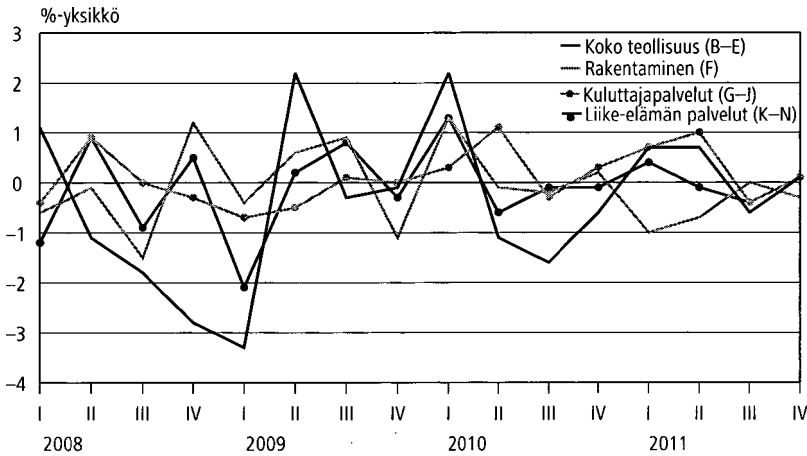
Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

makustannuksista vuonna 2011. Kuluttajapalveluiden (G–J) tulospalkkioiden osuus työvoimakustannuksista on pysynyt lähes ennallaan vuosina 2009–2011 ja niiden osuus oli vuonna 2011 noin 2,2 prosenttia

Muiden kertaluonteisten palkkaerien (mm. lomarahat, korvaus työsuhteen päättyessä) osuus oli vuonna 2011 koko teollisuudessa noin 0,2 prosenttiyksikköä pienempi kuin edellisellä vuonna ja noin 1,3 prosenttiyksikköä pienempi kuin ennen laskusuhdannetta. Liike-elämän palveluissa osuus pysyi ennallaan edellisestä vuodesta (kuvio 2Db).

Kuvio 2E

Kertaluonteisten palkkaerien vaikutus työvoimakustannusten vuosimuutokseen neljänneksittäin vuosina 2008, 2009, 2010 ja 2011 toimialaryhmän mukaan, prosenttiyksikköä



Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

Kertaluonteisten palkkaerien muutos vaikutti työtunnin kustannuskehitykseen lähinnä koko teollisuudessa. Koko teollisuudessa kertaerien supistuminen hidasti kustannusten vuosimuutosten kasvua vuoden ajan vuoden 2008 toisesta neljänneksestä alkaen, enimmillään yli kolme prosenttiyksikköä. Vuoden 2009 toisella neljänneksellä koko teollisuuden kertaerien osuutta kasvatti se, että tuntipalkkaisten kahden viikon palkanmaksujakso päättyi monissa yrityksissä 5.7., jolloin maksettavat lomarahat kirjautuivat vuoden toisen neljänneksen tietoihin (kuvio 2E). Vuoden 2010 ensimmäisellä neljänneksellä kertaerien muutos kasvatti tehdyn työtunnin kustannuksia runsaalla 2 prosenttiyksiköllä ja vuoden 2011 ensimmäisellä ja toisella neljänneksellä vajaalla prosenttiyksiköllä.

2.2 Julkinen sektori

Vuoden 2011 lopulla päättyneen projektin myötä Tilastokeskus kerää ja tilastoi myös valtion ja kuntasektorin työvoimakustannusindeksitietoja. Näistä valtion tiedot julkaistiin ensimmäistä kertaa vuoden 2012 kesäkuussa, ja kuntasektorin tiedot vuoden 2012 syyskuussa.

Valtion indeksitiedot kattavat koko valtion. Aineisto saadaan kaikista valtion työnantajavirastoista, joita vuonna 2011 oli 372. Kuntasektorilla tiedot on kerätty vuosina 2008–2010 pääkaupunkiseudun kunnista ja vuonna 2011 suurimmista, yli 50 000 asukkaan kunnista sekä suurimmista kuntayhtymistä.

Kuntasektorin osalta opetusalan tiedot eivät toistaiseksi ole mukana tilastossa. Myös maa-, metsä- ja kalatalous jäävät tilastoinnin ulkopuolelle. Valtion ja kuntasektorin työvoimakustannusindeksit 2008=100 on laskettu vuodesta 2008 lähtien. Julkaistavat indeksit kuvaavat koko sektorin keskimääräistä työtunnin kustannuskehitystä.

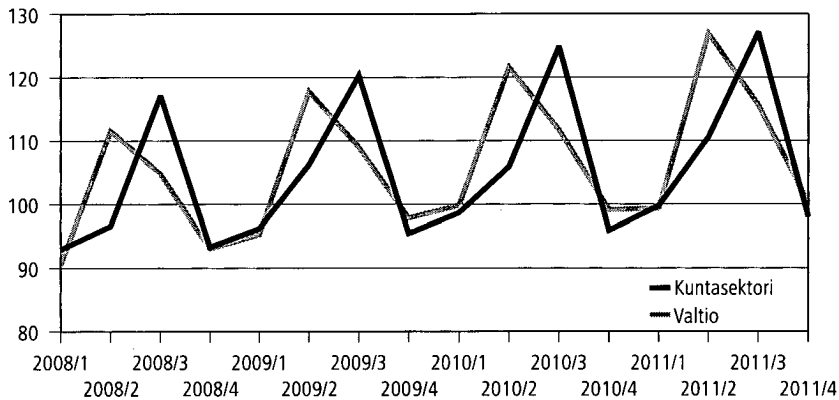
Tulokset

Tehdyn työtunnin työvoimakustannus valtiolla oli työvoimakustannusindeksin mukaan vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä keskimäärin 1,0 prosenttia korkeampi kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Keskimäärin kustannukset vuonna 2011 olivat 2,2 prosenttia korkeammat vuoteen 2010 verrattuna.

Kuntasektorilla työvoimakustannukset nousivat vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä keskimäärin 2,2 prosenttia vuoden 2010 vastaavaan ajankohtaan nähden. Tehdyn tunnin kustannus nousi vuonna 2011 keskimäärin 2,4 prosenttia vuoteen 2010 nähden. Kuviossa 2F on esitetty valtion ja kuntasektorin työvoimakustannusindeksin kehitys vuosina 2008, 2009, 2010 ja 2011. Valtion ja kunta-alan indeksien pisteluvut löytyvät liitetaulukoista 2.1a–2.1d.

Kuvio 2F

Työvoimakustannusindeksin 2008=100 kehitys neljänneksittäin vuosina 2008, 2009, 2010 ja 2011 kuntasektorilla ja valtiolla



Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

Kuviosta nähdään, että kustannustaso on vuoden toisella ja kolmannella neljänneksellä muita neljänneksiä korkeampi. Tämä johtuu näiden neljännten tehtyjen työtuntien määrän laskusta ja lomakaudella maksettavasta lomarahasta. Valtion osalta kustannukset ovat korkeimmillaan toisella neljänneksellä ja kunta-alan osalta kolmannella neljänneksellä. Erot johtuvat lähinnä sektoreiden erilaisesta lomarahen maksamisajankohdasta.

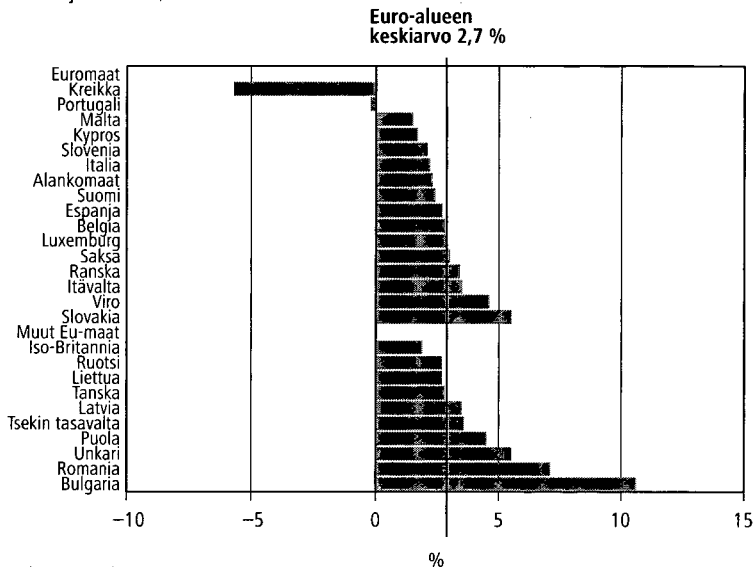
Julkisen sektorin työvoimakustannusindeksejä ei vielä pystytä työpäiväkorjaamaan ja kausitasoittamaan, sillä aikasarjat ovat lyhyitä. Kausitasoittamattomissa sarjoissa näkyvät työpäivien määrän vaihtelusta ja kausivaihtelusta aiheutuvat kustannusmuutokset.

2.3 Työvoimakustannusten muutoksen kansainvälinen vertailu

Tehdyn työtunnin hinta oli yritystalouden toimialoilla (B–N) euroalueella 2,7 prosenttia (kausitasoitettu ja työpäiväkorjattu) korkeampi vuonna 2011 kuin vuotta aiemmin (Kuvio 2G). Suomessa työvoimakustannukset nousivat vastavasti 2,4 prosenttia eli vajaat puoli prosenttiyksikköä vähemmän kuin euroalueella keskimäärin. Vuodesta 2007 vuoteen 2011 työvoimakustannukset nousivat Suomessa noin prosenttiyksikön enemmän kuin euroalueella keskimäärin.

Kuvio 2G

Tehdyn työtunnin työvoimakustannusten vuosimuutos vuonna 2011 yritystalouden toimialoilla (B–N) Euroopan Unionin maissa (lukuun ottamatta Irlantia, josta tietoja ei ole saatavilla, kausitasoitettut työpäiväkorjatut luvut).



Lähde: Labour Cost Index, Eurostat

Euroalueen työvoimakustannusten muutosta jarrutti suurten keskeisten euro maiden, Italian ja Espanjan, hitaampi kustannuskehitys. Euroalueen eteläisten jäsenmaiden, Portugalin ja Kreikan, kustannuskehitys oli vuonna 2011 hitaampaa kuin Suomessa. Sen sijaan mm. Saksassa, Ranskassa ja Espanjassa kustannuskehitys oli nopeampaa kuin Suomessa.

Euroalueen ulkopuolisista maista vain Britannian kustannuskehitys oli jonkin verran hitaampaa kuin Suomessa. Baltian maissa työvoimakustannukset nousivat nopeammin kuin Suomessa. Tarkasteltaessa työvoimakustannusten kehitystä vuodesta 2007 vuoteen 2011 huomataan kuitenkin, että EU:n uusien itäisten jäsenmaiden (poikkeuksena Slovakia, Viro ja Liettua) keskimääräinen kustannuskehitys oli tällä neljän vuoden periodilla euroalueen keskiarvoon verrattuna yli kaksi kertaa nopeampaa.

2.4 Laatuseloste

1 Tilastotietojen relevanssi

Työvoimakustannusindeksi mittaa tehdyn työtunnin keskimääräisten työvoimakustannusten neljännesvuosittaista muutosta. Tilasto kattaa lähes koko yksityisen ja julkisen sektorin. Tilaston ulkopuolelle jäävät maa-, metsä- ja kalatalous. Julkiselta sektorilta tilasto kattaa valtion kokonaisuudessaan. Kuntasektorin indeksistä rajautuu pois opetusala, joka liitetään indeksiin myöhemmin.

Työvoimakustannusindeksi sisältää varsinaisen työvoimakustannusindeksin lisäksi kolme sitä täydentävää indeksiä: palkkakustannusindeksin, sosiaalikustannusindeksin sekä työvoimakustannusindeksin ilman kertaluonteisia ja satunnaisia kustannuseriä.

Palkkakustannusindeksi kattaa kaikki ennakonperintälain 13 §:n mukaisesti maksetut ennakonpidätyksen alaiset palkat ja palkkiot. Indeksillä on myös luontoiseduista ja optiojärjestelmistä aiheutuvat kustannukset. Sosiaalikustannusindeksi kattaa kaikki työnantajan lakisääteiset ja vapaaehtoiset sosiaalivakuutusmaksut. Niiden muutosta mitataan tariffien perusteella. Siten maksuajankohdista tai mahdolliset maksujen palautukset eivät vaikuta sosiaalikustannusindeksin kehitykseen.

Kertaluonteisiin ja satunnaisiin kustannuseriin luetaan kaikki ne palkkaerät, jotka eivät sisälly jokaiselta palkanmaksujaksolta maksettavaan ansioon. Näitä eriä ovat tyypillisesti mm. tulospalkkiot, lomarahat, lomakorvaus, tuntipalkkaisten muut kuin tehdyn työajan ansioon sisältyvät palvelusvuosilisät, optioista aiheutuvat kustannukset sekä aiemmilta palkanmaksujaksoilta takautuvasti maksetut sopimuskorotukset.

Työvoimakustannusindeksi on kehitetty Euroopan Unionin toimeksiannosta osana koko yhteisön kattavaa hanketta. Työvoimakustannusindeksin laadinnasta on säädetty Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetuksella No 450/2003 sekä siihen liittyvällä Komission toimeenpanoasetuksella No 1216/2003. Tämän asetuksen muuttamisesta sen kattamien toimialojen osalta on säädetty Komission asetuksella 224/2007.

2 Menetelmäkuvaus

Tilaston perustiedot on vuodesta 2007 lähtien yksityisen sektorin osalta kerätty runsaat 2000 yritystä koskevalla otoksella. Valtiolta on saatu perustiedot koko valtiota koskien vuodesta 2007 lähtien. Kuntasektorilla tiedot on kerätty vuosina 2008–2010 pääkaupunkiseudun kunnista ja vuonna 2011 suurimmista, yli 50 000 asukkaan kunnista sekä suurimmista kuntayhtymistä.

Yksityisellä sektorilla työvoimakustannusindeksin perustietojen keruussa on käytössä kolme lomaketta: teollisuus-, palveluala- ja koulutuslomake. Kuntasektorilla perustietojen keruussa on käytössä kaksi lomaketta: koulutuslomake ja julkisen sektorin peruslomake muille toimialoille. Ottamalla tiedustelussa huomioon alakohtaiset erot on pyritty turvaamaan tiedonantajien vastauksellisuudet. Tuotantoprosessiin liittyvin käsittelysäännöin on vastaavasti turvattu eri aloja koskevien tietojen vertailukelpoisuus. Tiedustelu koskee palkatun henkilökun-

nan ja työtuntien määrää, palkkakustannuksia sekä sosiaalivakuutusmaksujen tariffia.

Tiedustelu koskee yrityksen, kunnan tai kuntayhtymän koko palkattua henkilökuntaa. Otoksehikko on muodostettu Tilastokeskuksen yritysrekisteristä. Yksityiseltä sektorilta kehikkoon on yleisesti valittu vähintään 30 henkilöä työllistävät yritykset. Kuitenkin pienyritysvaltaisilla toimialoilla rakentaminen (F), kauppa (G), majoitus- ja ravitsemistoiminta (I), kiinteistöala (L), ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (M) sekä hallinto- ja tukipalvelut (N) otoskehikkoon on valittu kaikki vähintään 20 henkilöä työllistävät.

Yksityisen sektorin indeksisarjat julkaistaan alkuperäisten sarjojen lisäksi myös kausitasoitettuina. Kausitasoitus tehdään Tramo/Seats -menetelmällä, jolla estimoidaan ja poistetaan sarjoista työpäivien määrien muutosten ja säännöllisen, vuodesta toiseen toistuvan kausivaihtelun vaikutus aikasarjasta. Kausitasoitettujen sarjojen viimeiset, osittain ennusteisiin perustuvat havainnot tarkentuvat uusien havaintojen myötä kausitasoitusmenetelmissä. Lisäksi sarjojen lyhydestä johtuen kausitasoitusmallit ja sitä kautta kausitasoitettut sarjat tarkentuvat uusien havaintojen myötä. Nämä tekijät tulee ottaa huomioon kausitasoitettuja tietoja käytettäessä. Valtion ja kuntasektorin indekseille ei vielä tehdä kausitasoitusta aikasarjojen lyhydestä johtuen.

3 Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tehdyn työtunnin kustannusta mitattaessa on noudatettu EU:n säädöksen vaatimuksia. Tavoitteena on ollut, että koko otoksesta johdetun kustannusestimaatin suhteellinen keskivirhe olisi noin yksi prosentti. Missään toimialaositteessa suhteellinen keskivirhe ei saisi nousta yli viiden prosentin.

Tiedonantajien toimittamia tietoja on editoitu ja täydennetty sekä keräämällä yrityksistä lisätietoja että regressiomallein. Kontrollit ovat koskeneet niitä vastauksia, joissa vastaajan tuntikustannuksen muutos sijoittuu kustannusten muutoksen osalta joko ylimpään tai alimpaan desiiliin tai tietoja ei ole saatu oikeassa muodossa, esimerkiksi tehtyinä työtunteina.

Valtion osalta perustietoja on vuosien 2008 ja 2009 osalta editoitu vastamaan vuoden 2010 työajankäyttöä. Tarkistusten perusteella aineistoon on tehty myös yksittäisiä korjauksia virastokohtaisesti. Kuntasektorin tiedonantajien toimittamia tietoja on editoitu ja täydennetty yksittäisissä tapauksissa tiedonantajilta kerättyjen lisätietojen perusteella.

4 Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Työvoimakustannusindeksi julkaistaan Tilastokeskuksen internet -sivuilla neljä kertaa vuodessa noin 70 päivää neljänneksen päättymisestä. Työvoimakustannusindeksin tulokset julkaistaan ennakkollisina ja uusia indeksejä voidaan tarvittaessa tarkentaa.

5 Tietojen saatavuus

Työvoimakustannusindeksin tiedot julkaistaan Tilastokeskuksen maksuttomilla internet -sivuilla.

6 Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Työvoimakustannusindeksi tehdään EU:n määrittelemiä käsitteitä ja luokituksia noudattaen. EU:n asetuksessa määriteltyjä käsitteitä on käytetty vuodesta 1996 lähtien. Kuitenkin sekä tilaston tuotantomenetelmän että toimialaluokituksen uudistaminen vuodesta 2009 vaikeuttavat tämän tilaston vertaamista aikaisempiin.

Työvoimakustannustilasto ja työvoimakustannusindeksi perustuvat samoihin käsitteisiin ja määritelmiin. Vuodesta 2008 lähtien työvoimakustannusindeksin ja työvoimakustannustilaston otokset on koordinoitu siten, että indeksin otos muodostaa pääosan työvoimakustannustilaston otoksesta.

Tilastokeskuksen julkaisema ansiotasoindeksi mittaa säännölliseltä työajalta saadun ansion muutosta. Se perustuu lähinnä vuoden viimeistä neljännettä koskevaan palkkatilastoon. Ansiotasoindeksin ja työvoimakustannusindeksin muutos saattaa poiketa mm. työvoimakustannusindeksin kattavammasta kustannuskäsitteestä, työajan käytön muutoksista, indeksien erilaisista laskentamenetelmistä sekä satunnaisten tai kertaluontoisten kustannuserien erilaisesta kirjaamistavasta johtuen.

Indeksin laskentamenetelmää on tarkistettu estimoinnin ja toimialan määrittelyksen osalta vuodesta 2009 lähtien. Estimointi perustuu kunkin neljänneksen palkkasummakuvaajan palkkasummiin.

Eurostat julkaisee työvoimakustannusindeksiä neljännesvuosittain omilla internet -sivuillaan. Eurostatin julkaisemat tiedot kattavat Suomen osalta myös valtion ja kuntasektorin. Kansallisessa indeksissä yksityisen sektorin, valtion ja kuntasektorin tiedot julkaistaan erillisinä indeksisarjoina. Maiden väliset erot tilaston laadintamenetelmässä saattavat vaikuttaa eri maita koskevien indeksien vertailukelpoisuuteen.

Liitetaulukot

- Taulukko 2.1a Työvoimakustannusindeksi 2008=100 vuodesta 2008 neljänteen neljännekseen 2011
- Taulukko 2.1b Palkkakustannusindeksi 2008=100 vuodesta 2008 neljänteen neljännekseen 2011
- Taulukko 2.1c Sosiaalikustannusindeksi 2008=100 vuodesta 2008 neljänteen neljännekseen 2011
- Taulukko 2.1d Työvoimakustannusindeksi 2008=100 ilman kertaluonteisia palkkaeriä vuodesta 2008 neljänteen neljännekseen 2011
- Taulukko 2.2 Kertaluonteisten palkkaerien osuus työvoimakustannuksista neljänneksittäin vuosina 2008, 2009, 2010 ja 2011, %

Taulukko 2.1a

Työvoimakustannusindeksi 2008=100 vuodesta 2008 neljanteen neljännekseen 2011

Toimiala- koodi	Toimiala	Koko vuosi 2008	I/2009	II/2009	III/2009	IV/2009	Koko vuosi 2009	Muutos 2009/2008
B-S	Yksityinen sektori yhteensä	100,0	101,1	112,6	109,3	94,5	104,4	4,4
B-E	Koko teollisuus	100,0	101,9	114,5	112,7	93,1	105,5	5,5
C	Teollisuus	100,0	102,4	115,3	113,6	93,5	106,2	6,2
10,11	Elintarviketeollisuus	100,0	104,6	111,8	108,2	92,3	104,2	4,2
16,17	Metsäteollisuus	100,0	103,1	121,6	113,0	92,7	107,6	7,6
19-22	Kemianteollisuus	100,0	102,6	111,2	104,9	91,4	102,5	2,5
24-30	Metalliteollisuus	100,0	101,8	116,5	119,6	94,3	108,1	8,1
F	Rakentaminen	100,0	103,6	109,7	109,4	97,0	104,9	4,9
G-N	Yritystalouden palvelut	100,0	99,7	111,6	106,1	94,5	103,0	3,0
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottori- ajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	100,0	92,4	103,8	96,9	87,3	95,1	-4,9
H	Kuljetus ja varastointi	100,0	91,9	99,2	104,6	87,9	95,9	-4,1
J	Informaatio ja viestintä	100,0	103,4	119,0	117,7	95,7	109,0	9,0
K	Rahoitus- ja vakuutus toiminta	100,0	105,3	121,8	96,9	99,8	105,9	5,9
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	100,0	110,8	122,4	121,5	106,5	115,3	15,3
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	100,0	100,9	111,1	94,9	92,6	99,9	-0,1
J-R	Valtio	100,0	95,4	117,9	108,9	97,9	105,1	5,1
E-S	Kunta	100,0	96,2	106,2	120,3	95,5	104,6	4,6

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 2.1b

Palkkakustannusindeksi 2008=100 vuodesta 2008 neljanteen neljännekseen 2011

Toimiala- koodi	Toimiala	Koko vuosi 2008	I/2009	II/2009	III/2009	IV/2009	Koko vuosi 2009	Muutos 2009/2008
B-S	Yksityinen sektori yhteensä	100,0	101,2	113,4	110,1	95,2	105,0	5,0
B-E	Koko teollisuus	100,0	101,9	115,1	113,4	93,6	106,0	6,0
C	Teollisuus	100,0	102,4	116,1	114,4	94,1	106,7	6,7
10,11	Elintarviketeollisuus	100,0	104,5	112,5	108,9	93,1	104,7	4,7
16,17	Metsäteollisuus	100,0	103,2	122,6	113,8	93,4	108,3	8,3
19-22	Kemianteollisuus	100,0	102,9	111,6	105,5	92,0	103,0	3,0
24-30	Metalliteollisuus	100,0	101,8	117,3	120,4	94,9	108,6	8,6
F	Rakentaminen	100,0	104,0	110,8	110,5	98,0	105,8	5,8
G-N	Yritystalouden palvelut	100,0	99,9	112,4	106,9	95,3	103,6	3,6
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajo- neuvojen ja moottoripyörien korjaus	100,0	92,5	104,5	97,5	87,8	95,6	-4,4
H	Kuljetus ja varastointi	100,0	92,2	101,0	106,5	89,4	97,3	-2,7
J	Informaatio ja viestintä	100,0	103,2	119,6	118,5	96,4	109,4	9,4
K	Rahoitus- ja vakuutus toiminta	100,0	105,0	122,2	97,1	100,1	106,1	6,1
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	100,0	110,7	123,2	122,1	107,1	115,8	15,8
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	100,0	101,5	112,1	95,8	93,5	100,7	0,7
J-R	Valtio	100,0	95,3	117,6	108,7	97,7	104,8	4,8
E-S	Kunta	100,0	96,3	106,7	120,9	95,9	105,0	5,0

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

I/2010	II/2010	III/2010	IV/2010	Koko vuosi 2010	Muutos 2010/2009	I/2011	II/2011	III/2011	IV/2011	Koko vuosi 2011	Muutos 2011/2010
104,8	112,6	110,1	96,6	106,0	1,6	106,0	115,3	112,6	100,3	108,6	2,4
104,2	109,5	109,3	93,8	104,2	-1,3	105,6	113,3	111,0	97,1	106,7	2,5
105,2	110,1	109,9	94,4	104,9	-1,2	106,3	113,6	111,6	97,5	107,3	2,3
105,2	113,7	110,2	93,6	105,7	1,4	107,3	116,6	111,0	96,5	107,9	2,1
104,5	115,3	112,8	94,4	106,7	-0,8	106,7	123,4	110,7	96,9	109,4	2,5
107,2	112,9	109,6	92,1	105,5	2,9	110,7	117,0	113,4	96,9	109,5	3,8
105,9	107,0	109,0	94,8	104,2	-3,6	105,3	106,8	111,0	97,6	105,2	0,9
106,5	110,5	110,4	97,9	106,3	1,3	105,4	112,4	113,4	100,9	108,0	1,6
105,1	114,0	109,8	97,4	106,6	3,5	106,4	116,4	112,3	101,3	109,1	2,4
102,5	109,8	102,0	91,8	101,5	6,8	101,7	110,2	105,0	96,3	103,3	1,7
91,4	102,2	102,5	88,7	96,2	0,3	94,3	103,6	104,3	90,5	98,2	2,0
107,8	116,3	118,3	98,6	110,3	1,2	109,6	122,2	120,2	100,7	113,2	2,7
109,4	126,1	103,5	100,8	109,9	3,8	110,8	128,2	102,1	104,7	111,5	1,4
116,8	121,1	124,0	108,9	117,7	2,1	122,1	126,1	135,8	120,6	126,2	7,2
102,0	109,6	105,0	97,2	103,5	3,6	102,7	113,6	108,6	100,5	106,4	2,8
99,7	121,9	111,8	99,2	108,2	3,0	99,3	127,0	115,7	100,1	110,5	2,2
98,7	105,9	124,9	95,9	106,4	1,7	99,8	110,6	127,1	98,0	108,9	2,4

I/2010	II/2010	III/2010	IV/2010	Koko vuosi 2010	Muutos 2010/2009	I/2011	II/2011	III/2011	IV/2011	Koko vuosi 2011	Muutos 2011/2010
105,9	113,7	111,3	97,6	107,1	2,1	106,9	116,3	113,6	101,2	109,5	2,2
105,2	110,6	110,4	94,8	105,3	-0,7	106,7	114,4	112,1	98,0	107,8	2,4
106,2	111,3	111,1	95,4	106,0	-0,7	107,4	114,7	112,8	98,5	108,3	2,2
106,9	115,4	111,9	95,1	107,3	2,5	109,0	118,4	112,8	98,0	109,5	2,1
105,9	117,0	114,3	95,8	108,2	-0,0	107,7	125,0	112,3	98,3	110,8	2,4
108,9	114,2	110,9	93,1	106,8	3,6	111,8	118,1	114,5	97,8	110,5	3,5
106,7	108,3	110,3	95,9	105,3	-3,0	106,4	107,8	112,0	98,5	106,2	0,8
107,5	111,3	111,3	98,6	107,2	1,3	106,3	113,3	114,1	101,5	108,8	1,5
106,2	115,2	111,0	98,5	107,7	4,0	107,3	117,4	113,2	102,1	110,0	2,1
103,2	110,7	102,9	92,6	102,3	7,1	102,3	110,8	105,5	96,8	103,9	1,5
93,6	104,7	105,1	90,9	98,6	1,3	96,5	105,8	106,6	92,5	100,3	1,8
108,9	117,4	119,5	99,5	111,3	1,7	110,2	122,7	120,9	101,3	113,8	2,2
110,3	126,9	104,3	101,5	110,8	4,4	111,9	129,2	103,0	105,6	112,4	1,5
117,5	122,1	125,0	109,9	118,6	2,5	122,5	126,5	136,0	121,0	126,5	6,6
102,8	110,4	105,8	98,0	104,2	3,5	103,1	114,1	108,9	100,7	106,7	2,4
99,6	121,7	111,7	99,0	108,0	3,0	99,3	127,1	116,1	100,4	110,7	2,5
100,0	107,4	126,7	97,3	107,8	2,8	100,2	111,1	127,8	98,5	109,4	1,4

Taulukko 2.1c

Sosiaalikutannusindeksi 2008=100 vuodesta 2008 neljanteen neljännekseen 2011

Toimiala- koodi	Toimiala	Koko vuosi 2008	I/2009	II/2009	III/2009	IV/2009	Koko vuosi 2009	Muutos 2009/2008
B-S	Yksityinen sektori yhteensä	100,0	100,7	109,4	106,1	91,7	102,0	2,0
B-E	Koko teollisuus	100,0	102,2	112,0	110,2	91,1	103,9	3,9
C	Teollisuus	100,0	102,2	112,3	110,5	91,1	104,0	4,0
10,11	Elintarviketeollisuus	100,0	105,1	109,1	105,9	89,6	102,4	2,4
16,17	Metsäteollisuus	100,0	102,7	118,3	109,8	90,2	105,2	5,2
19-22	Kemianteollisuus	100,0	101,7	109,3	102,6	88,8	100,6	0,6
24-30	Metalliteollisuus	100,0	101,9	113,4	116,4	92,2	106,0	6,0
F	Rakentaminen	100,0	101,9	105,5	105,3	93,4	101,5	1,5
G-N	Yritystalouden palvelut	100,0	99,2	108,0	102,6	91,3	100,3	0,3
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottori- ajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	100,0	92,1	101,3	94,5	85,1	93,2	-6,8
H	Kuljetus ja varastointi	100,0	90,7	92,5	97,5	82,1	90,7	-9,3
J	Informaatio ja viestintä	100,0	104,4	116,8	114,2	93,0	107,1	7,1
K	Rahoitus- ja vakuustointi	100,0	106,4	120,1	95,8	88,5	105,2	5,2
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	100,0	111,1	118,8	118,9	103,9	113,2	13,2
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	100,0	98,5	107,1	90,7	88,7	96,3	-3,7
J-R	Valtio	100,0	96,2	119,4	109,6	98,8	106,0	6,0
E-S	Kunta	100,0	96,1	104,3	117,6	93,5	102,9	2,9

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 2.1d

Työvoimakustannusindeksi 2008=100 ilman kertaluonteisia palkkaeriä vuodesta 2008 neljanteen neljännekseen 2011

Toimiala- koodi	Toimiala	Koko vuosi 2008	I/2009	II/2009	III/2009	IV/2009	Koko vuosi 2009	Muutos 2009/2008
B-S	Yksityinen sektori yhteensä	100,0	102,0	109,5	108,9	97,9	104,6	4,6
B-E	Koko teollisuus	100,0	103,2	111,6	111,9	96,7	105,9	5,9
C	Teollisuus	100,0	103,2	112,2	112,2	96,7	106,1	6,1
10,11	Elintarviketeollisuus	100,0	102,4	111,0	107,7	96,1	104,3	4,3
16,17	Metsäteollisuus	100,0	104,6	115,3	113,6	96,2	107,4	7,4
19-22	Kemianteollisuus	100,0	100,5	107,9	106,9	95,1	102,6	2,6
24-30	Metalliteollisuus	100,0	104,0	113,7	116,3	97,5	107,8	7,8
F	Rakentaminen	100,0	104,3	107,8	108,1	99,4	104,9	4,9
G-N	Yritystalouden palvelut	100,0	100,1	108,3	106,4	97,9	103,2	3,2
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottori- ajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	100,0	91,7	101,1	97,7	90,1	95,2	-4,8
H	Kuljetus ja varastointi	100,0	93,7	99,4	101,4	91,1	96,4	-3,6
J	Informaatio ja viestintä	100,0	104,0	114,9	118,7	101,1	109,7	9,7
K	Rahoitus- ja vakuustointi	100,0	106,6	113,5	103,9	106,6	107,6	7,6
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	100,0	112,5	117,8	122,7	108,3	115,3	15,3
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	100,0	101,1	109,0	93,5	95,2	99,7	-0,3
J-R	Valtio	100,0	99,1	108,8	111,3	101,5	105,2	5,2
E-S	Kunta	100,0	98,6	106,6	113,5	99,2	104,5	4,5

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

I/2010	II/2010	III/2010	IV/2010	Koko vuosi 2010	Muutos 2010/2009	I/2011	II/2011	III/2011	IV/2011	Koko vuosi 2011	Muutos 2011/2010
100,7	108,0	105,5	92,5	101,7	-0,3	102,3	111,5	108,9	97,0	104,9	3,2
100,2	105,1	104,7	89,8	99,9	-3,8	101,6	109,1	106,6	93,3	102,6	2,7
101,1	105,7	105,2	90,3	100,6	-3,4	102,2	109,3	107,1	93,6	103,1	2,5
98,9	107,1	104,0	87,8	99,4	-2,9	101,0	110,0	104,4	90,7	101,6	2,1
99,5	109,4	107,3	89,4	101,4	-3,7	103,1	117,6	105,0	92,1	104,5	3,0
100,6	108,1	104,6	87,9	100,3	-0,3	106,4	112,6	109,2	93,6	105,4	5,1
102,3	102,1	103,8	90,3	99,7	-6,0	101,1	102,9	106,8	94,0	101,2	1,5
102,9	107,4	107,1	95,1	103,1	1,6	101,9	108,9	110,7	98,6	105,0	1,8
100,6	109,0	104,7	93,0	101,8	1,5	102,7	112,6	108,7	98,0	105,5	3,6
99,5	106,3	98,4	88,7	98,2	5,4	99,4	107,8	102,7	94,3	101,1	2,9
83,5	92,9	93,1	80,7	87,5	-3,5	86,4	95,2	95,7	83,2	90,2	3,0
103,2	111,7	113,5	94,8	105,8	-1,2	107,1	119,9	117,4	98,6	110,8	4,7
105,6	122,5	100,4	97,8	106,6	1,3	106,4	124,1	98,3	100,8	107,4	0,8
113,7	117,0	119,4	104,6	113,7	0,4	120,7	124,7	135,0	119,1	124,9	9,9
99,0	106,5	101,9	94,1	100,4	4,3	101,2	111,3	107,3	99,8	104,9	4,5
100,3	123,0	112,3	99,8	108,8	2,7	99,6	126,5	114,1	99,1	109,9	0,9
92,8	99,6	117,0	90,1	99,9	-2,9	97,8	108,4	124,1	95,9	106,5	6,7

I/2010	II/2010	III/2010	IV/2010	Koko vuosi 2010	Muutos 2010/2009	I/2011	II/2011	III/2011	IV/2011	Koko vuosi 2011	Muutos 2011/2010
104,6	109,6	110,7	100,3	106,3	1,6	105,3	111,8	113,6	104,1	108,7	2,3
103,1	107,9	110,3	98,0	104,8	-1,0	103,9	110,9	112,7	101,4	107,2	2,3
103,7	108,5	110,5	98,2	105,2	-0,8	104,0	111,2	113,0	101,5	107,4	2,1
104,7	110,1	109,7	97,4	105,5	1,2	105,7	113,8	111,1	100,7	107,8	2,2
103,3	110,9	112,4	96,9	105,9	-1,4	103,5	116,2	110,7	100,0	107,6	1,6
103,7	108,8	111,4	96,7	105,2	2,5	105,3	110,2	115,9	101,8	108,3	3,0
104,2	107,4	110,1	99,0	105,2	-2,5	103,3	107,8	113,1	101,8	106,5	1,2
105,9	108,7	109,4	100,0	106,0	1,1	105,9	111,3	112,4	103,3	108,2	2,1
105,0	110,1	110,3	100,8	106,5	3,2	105,6	111,8	113,3	104,7	108,9	2,2
101,6	105,4	103,0	94,5	101,1	6,3	100,2	104,3	105,9	98,9	102,3	1,2
93,6	100,6	101,3	92,1	96,9	0,5	95,6	101,7	102,8	93,8	98,5	1,6
107,3	111,9	118,6	103,4	110,3	0,6	108,5	116,7	122,5	105,9	113,4	2,8
108,7	117,2	108,8	106,8	110,4	2,5	108,3	118,9	108,8	111,2	111,8	1,3
118,2	118,7	125,3	111,1	118,4	2,7	121,2	122,9	136,9	122,0	125,7	6,2
100,7	108,2	105,1	100,0	103,5	3,8	103,9	113,1	109,0	104,1	107,5	3,9
103,5	112,6	114,3	103,0	108,4	3,0	102,9	116,9	118,2	104,0	110,5	2,0
101,3	106,0	117,6	99,1	106,0	1,4	102,4	109,8	119,7	101,7	108,4	2,3

Taulukko 2.2

Kertaluonteisten palkkaerien osuus työvoimakustannuksista neljänneksittäin vuosina 2008, 2009, 2010 ja 2011 %

Toimiala- koodi	Toimiala	I/2008	II/2008	III/2008	IV/2008	Koko vuosi 2008	I/2009	II/2009	III/2009	IV/2009
B-S	Yksityinen sektori yhteensä	8,5	9,5	8,0	4,6	7,7	6,8	10,1	7,8	4,2
B-E	Koko teollisuus	11,2	10,0	10,3	6,1	9,5	8,4	11,7	10,1	5,9
C	Teollisuus	11,1	9,7	10,1	5,7	9,2	8,5	11,7	10,3	6,1
10,11	Elintarviketeollisuus	7,6	8,0	6,3	2,3	6,2	8,2	6,9	6,7	2,4
16,17	Metsäteollisuus	7,7	10,8	8,7	4,9	8,2	6,8	13,0	7,6	4,7
19-22	Kemianteollisuus	11,6	9,8	6,9	4,1	8,3	10,1	10,9	6,5	4,4
24-30	Metalliteollisuus	13,7	9,6	12,6	7,4	10,8	9,1	13,1	13,4	8,0
F	Rakentaminen	5,6	6,8	6,1	4,6	5,8	5,2	7,4	6,9	3,6
G-N	Yritystalouden palvelut	7,6	9,8	6,5	3,8	7,0	6,6	9,6	6,7	3,5
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajo- neuvojen ja moottoripyörien korjaus	7,6	9,2	6,4	3,5	6,8	7,5	9,2	6,0	3,7
H	Kuljetus ja varastointi	5,1	7,0	8,3	3,1	6,0	4,2	5,8	8,8	2,6
J	Informaatio ja viestintä	8,9	11,7	7,0	3,1	7,8	7,2	11,0	6,9	2,6
K	Rahoitus- ja vakuutustoiminta	12,3	17,9	2,8	3,3	9,7	8,4	15,8	3,1	3,4
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	6,2	9,0	5,8	7,1	7,1	5,7	10,5	6,2	5,5
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	6,6	7,1	7,7	4,2	6,5	6,2	8,2	7,8	3,8

Lähde: Työvoimakustannusindeksi, Tilastokeskus

Koko vuosi 2009	I/2010	II/2010	III/2010	IV/2010	Koko vuosi 2010	I/2011	II/2011	III/2011	IV/2011	Koko vuosi 2011
7,4	7,8	10,0	7,1	4,1	7,3	8,2	10,4	6,8	4,2	7,5
9,2	10,4	10,8	8,6	5,4	8,9	11,0	11,4	8,1	5,5	9,1
9,2	10,6	10,6	8,7	5,5	9,0	11,2	11,1	8,1	5,6	9,1
6,4	6,6	9,2	6,7	2,3	7,0	7,6	8,5	6,1	2,1	6,6
8,6	9,2	11,6	8,4	5,7	9,6	10,9	13,5	8,1	5,2	10,0
7,4	11,2	11,6	6,7	3,6	8,5	12,7	13,5	6,2	3,6	9,3
11,2	12,3	10,6	10,0	7,0	7,5	12,6	10,2	9,2	7,0	7,4
5,8	6,4	7,3	6,7	3,8	6,1	5,4	6,7	6,7	3,5	5,6
6,7	7,1	10,1	6,5	4,0	6,9	7,7	10,6	6,1	3,8	7,1
6,7	7,6	10,6	5,9	3,7	8,1	8,2	11,8	6,0	4,3	7,7
5,4	3,8	7,5	7,1	2,4	5,3	4,7	7,7	7,3	2,6	5,7
7,1	8,2	11,2	7,5	3,3	7,6	8,7	11,9	6,0	3,0	7,6
8,1	10,1	16,0	5,0	4,2	9,2	11,6	16,1	3,7	4,0	9,1
7,0	5,9	8,9	8,5	6,0	6,5	7,8	9,5	6,3	6,0	7,4
6,6	7,6	7,7	6,0	5,1	6,3	5,3	6,8	6,1	3,1	5,4

3 Ansiotasoindeksi

3.1 Ansioiden pitkän ajan kehitys

Yleistä nimellistä palkkakehitystä on Suomessa mitattu palkansaajien ansiotasoindeksillä yhtäjaksoisesti vuodesta 1948 lähtien. Nimellisen ansiokehityksen lisäksi ansiotasoindeksin avulla voidaan laskea palkansaajien reaaliensioiden kehitys vähentämällä nimellisten ansioiden muutoksesta kuluttajahintojen muutos.

Palkansaajien ansioiden nimellisen ja reaaliensiokehityksen vuosimuutokset vuodesta 1949 lähtien on kuvattu kuviossa 3A. Nimelliset ansiot ovat nousseet vuodesta 1948 vuoteen 2011 keskimäärin 7,8 prosenttia vuodessa ja reaaliensiot 2,4 prosenttia vuodessa. Vuonna 2011 nimellisansiot nousivat 2,7 prosenttia. Reaaliensiot laskivat 0,7 prosenttia kuluttajahintojen nousun ollessa nimellisansioiden nousua nopeampaa.

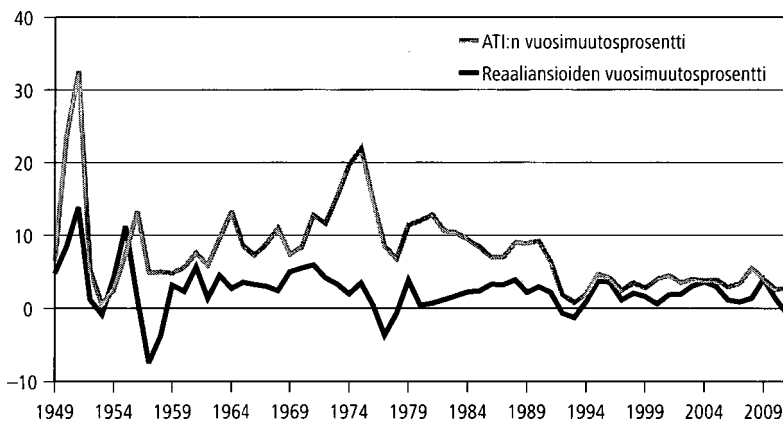
Nimelliset ansiot ovat 1900-luvun loppupuoliskolla nousseet kaikkina vuosina. Nopeinta nimellisten ansioiden kehitys tarkastelujakson aikana oli vuonna 1951, jolloin vuosimuutos ylsi lähes 33 prosenttiin.

Reaaliensioiden nousu oli voimakkainta vuosina 1951 ja 1995, jolloin nousua oli jopa yli kymmenen prosenttia vuodessa. Reaaliensioiden lasku oli voimakkainta vuonna 1957, jolloin negatiivista muutosta mitattiin lähes kuusi prosenttia.

Nimellispalkkojen nousuvauhti hidastui pysyvästi 1990-luvun alun lamasta lähtien. Vuodesta 1990 vuoteen 2011 nimellisten ansioiden keskimääräinen vuosittainen nousu oli enää 3,7 prosenttia ja reaaliensioiden nousu 1,7 prosenttia. Jos poikkeukselliset lamavuodet jätetään kuitenkin pois, keskimääräinen nimellisten ansioiden nousu on vuodesta 1994 vuoteen 2011 ollut 3,6 prosenttia ja reaaliensioiden nousu 1,9 prosenttia vuodessa. Siten ansiotason nousun hidastuminen 1990-luvun alusta lähtien on johtunut erityisesti inflaation hidastumisesta, kun taas reaaliensioiden nousun hidastuminen on koko tarkasteluajanjaksoon verrattuna ollut vähäisempää.

Kuvio 3A

Ansiotasoindeksin (1938=100) ja reaaliensioiden vuosimuutokset 1949–2011, prosenttia



Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

3.2 Ansioiden kehitys viime vuosina

Sopimuskorotukset ja liukuma

Palkansaajien ansiotason nousu riippuu Suomessa suurimmaksi osaksi sopimuskorotuksista. Sopimuskorotusten lisäksi yleistä ansiotasoa nostavat palkkaliukumien ja palkansaajarakenteen muutokset. Palkkaliukumat ovat yritys- ja henkilötasolla tapahtuvia palkan muutoksia, joiden vaikutus ansiotasoon on yleensä positiivinen. Myös palkansaajarakenteen muutos vaikuttaa yleensä ansiotasoon positiivisesti vaativampien työtehtävien osuuden kasvun myötä. Ansiotasoindeksin, sopimuspalkkaindeksin ja näiden erotuksella mitatun palkkaliukuman ja rakenteellisten tekijöiden vaikutuksen vuosimuutokset ajalta 1997–2011 on esitetty kuviossa 3B.

Kuviosta nähdään liukuman ja rakenteellisten tekijöiden vaikutuksen palkansaajien keskiansioihin vaihdelleen ajalla 1997–2008 vuosittain noin yhden ja puolentoista prosentin välillä. 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen lopun taantuma näkyy poikkeuksellisen pienessä, noin puolen prosentin palkkaliukumissa vuosina 2009 ja 2010. Vuonna 2011 liukuman ja rakenteellisten tekijöiden vaikutus oli hieman korkeampi kuin kahtena edeltävänä vuonna, mutta kuitenkin edelleen 0,7 prosentin tasolla.

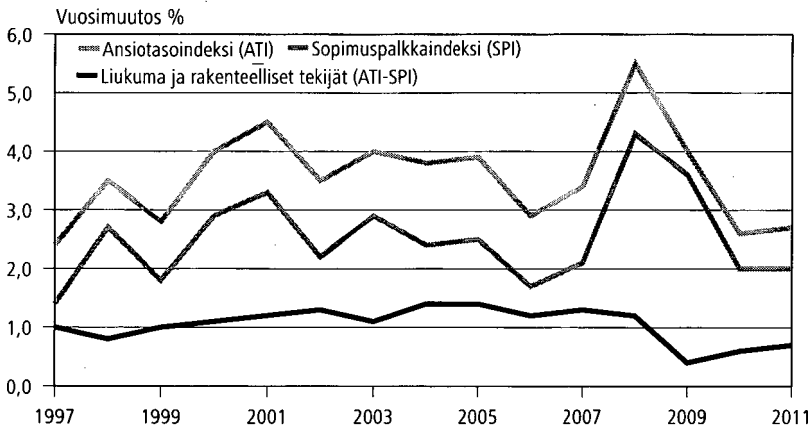
Vastaavasti vielä 1980-luvulla ansiotasoindeksin aineistosta laskettujen keskiansioiden nousu oli kahdesta neljään prosenttia sopimuskorotuksia nopeampaa ja 1970-luvun suurimpina inflaatiovuosina jopa kahdeksan prosenttia yli sopimuskorotusten.

Työehtosopimusten palkankorotukset, perustuivat ne sitten tulopoliittisiin kokonaisratkaisuihin tai liittokohtaisiin sopimuksiin, ovat usein painottuneet sopimuskauden ensimmäiselle vuodelle sopimuskauden lopun palkankorotusten ollessa pienempiä.

Sopimuskorotusten osuus palkansaajien ansiokehityksestä on viimeisen viidentoista vuoden aikana vaihdellut useimmiten kahden ja kolmen prosentin välillä. Poikkeuksen tekevät vuodet 2008 ja 2009, jolloin keskimääräiset sopimuskorotukset olivat vastaavasti 4,3 ja 3,6 prosenttia.

Kuvio 3B

Ansiotasoindeksin (1995=100) ja sopimuspalkkaindeksin vuosimuutokset 1997–2011, prosenttia



Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

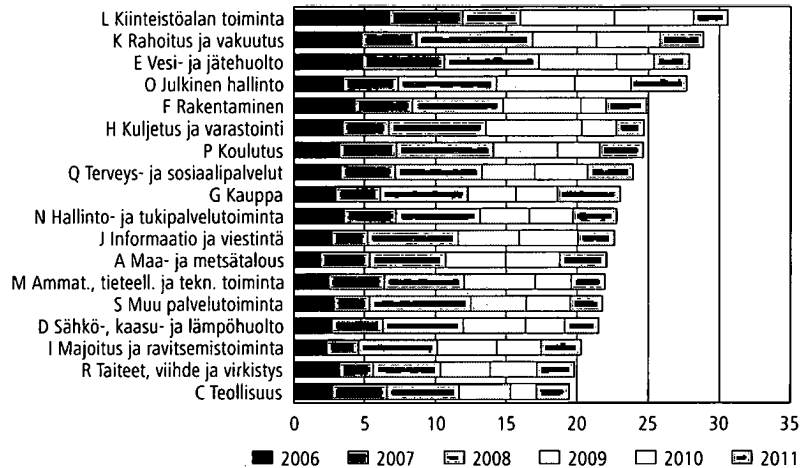
Ansiotason kehitys toimialoittain

Vuonna 2009 ansiotasoindeksissä otettiin käyttöön uusi toimialaluokitus TOL 2008. Uuden toimialaluokituksen mukaisia ansiotasoindeksijä on laskettu vuodesta 2005 lähtien.

Kuviossa 3C on esitetty toimialaluokituksen pääluokkatasolla ansiotasoindeksin kumulatiivinen prosenttimuutos ajalla 2005–2011 ja sen suhteellinen jakautuminen eri vuosien kesken.

Kuvio 3C

Ansiotasoindeksin muutokset toimialoittain 2006–2011, prosenttia (TOL 2008)



Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Toimialaluokituksen pääluokkatasolla tarkasteltuna ansiokehitys on ajalla 2005–2011 ollut nopeinta kiinteistöalalla yltyen reiluun 30 prosenttiin. Vuonna 2011 kiinteistöalan ansiokehitys on kuitenkin ollut huomattavasti aiempia vuosia hitaampaa ja on vuoden 2010 noin viidestä prosentista pienentynyt vuoden 2011 reiluun kahteen prosenttiin. Hitainta ansiokehitys on ajalla 2005–2011 ollut teollisuudessa noin 19,5 prosentin muutoksella. Teollisuudessa ansiokehitys on ollut muita päätoimialoja hitaampaa erityisesti vuosina 2010 ja 2011. Teollisuuden alatoimialoista erityisesti metalliteollisuudessa ansiokehitys on ollut keskimääräistä hitaampaa.

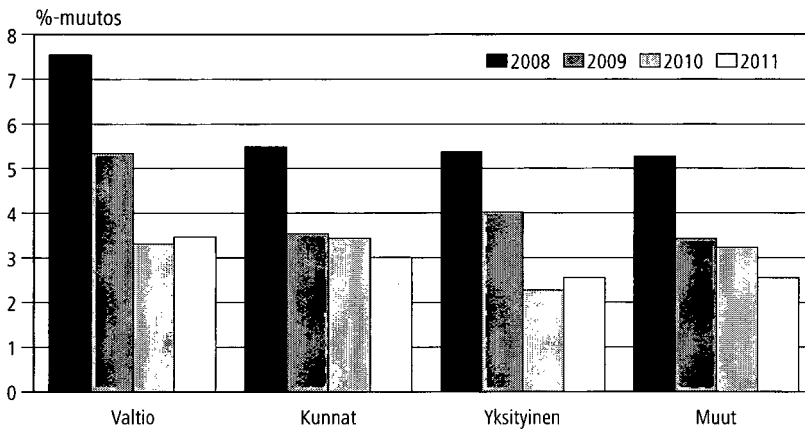
Vuonna 2011 ansiokehitys on ollut nopeinta kaupan alalla, missä vuosimuutos kohosi yli neljän prosentin. Hitainta ansiokehitys oli kuljetuksen ja varastoinnin toimialalla, missä ansiokehitys jäi selvästi alle kahden prosentin.

Ansiotason kehitys työnantajasektoreittain

Kuviosta 3D nähdään ansiotason vuosimuutoksia työnantajasektoreittain tarkasteltuna. Viimeisen neljän vuoden aikana ansioiden nousu on ollut nopeinta valtiosektorilla. Vuosina 2008 ja 2009 valtion palkansaajien ansiotason nousua nopeuttivat monissa virastoissa käynnissä olleet palkkausjärjestelmä uudistukset. Tämän jälkeen vuosina 2010 ja 2011 valtion ansiokehitys on tasoittunut vajaa kolmeen ja puoleen prosenttiin. Kuntasektorilla työehtosopimuksiin perus-

Kuvio 3D

Ansiotasoindeksin vuosimuutokset työnantajasektoreittain 2008–2011, prosenttia



Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

tuvan kertaerän vaikutus vuoden 2011 ansiokehitykseen oli +0,35 prosenttia, joka mukaan luettuna ansiokehitys kunnissa oli noin kolme prosenttia. Vuonna 2011 ansiotason nousu oli sekä yksityisellä sektorilla että voittoa tavoittelemattomista organisaatioista koostuvalla muut -sektorilla kahden ja puolen prosentin tuntumassa.

Keskiansioiden ja ansiotasoindeksin vertailu työnantajasektoreittain

Ansiotasoindeksissä on kiinteät palkansaajaryhmittäiset palkkasummapainot. Kiinteä painorakenne eliminoi eri palkkatasoa saavien palkansaajaryhmien koossa tapahtuvien suhteellisten muutosten vaikutukset indeksin kehitykseen. Keskiansiot puolestaan lasketaan kunkin vuoden palkansaajarakenteen mukaisilla lukumääräpainoilla, jolloin palkansaajarakenteessa tapahtuvat muutokset vaikuttavat keskiansioiden muutokseen aiempiin ajankohtiin nähden. Tämän vuoksi ansiotasoindeksin kehitys voi poiketa vastaavista palkansaajaryhmistä lasketun keskiansion kehityksestä.

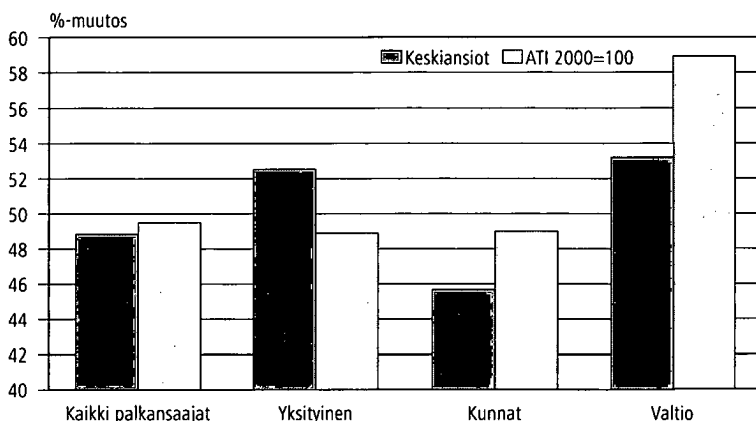
Ansiotasoindeksin ja keskiansioiden kehitystä on voitu vertailla ansiotasoindeksin aineistossa vuodesta 1985 lähtien. Ansiotasoindeksin ja keskiansioiden vertailu kertoo erityisesti toimialarakenteen muutosten vaikutuksista kaikkien palkansaajien keskiansion kehitykseen. Yleensä keskiansioiden nousu on keskimääräistä vaativampien ja paremmin palkattujen töiden osuuden kasvusta johtuen ollut nopeampaa kuin ansiotasoindeksin nousu.

Kuvio 3E osoittaa ansiotasoindeksin ja keskiansioiden muutoksen vuodesta 2000 vuoteen 2010 työnantajasektoreittain. 2000-luvulla keskiansiot ja ansiotasoindeksi ovat kaikilla palkansaajilla yhteensä tarkasteltuna nousseet käytännössä yhtä paljon.

Sektoreittain tarkasteltuna keskiansiot ovat yksityisellä sektorilla nousseet noin kolme ja puoli prosenttia nopeammin kuin ansiotasoindeksi, mikä kertoo paremmin palkattujen toimialojen osuuden kasvusta. Julkisella sektorilla on ollut päinvastaista kehitystä. Siellä keskiansiot ovat nousseet ansiotasoindeksiä hi-

Kuvio 3E

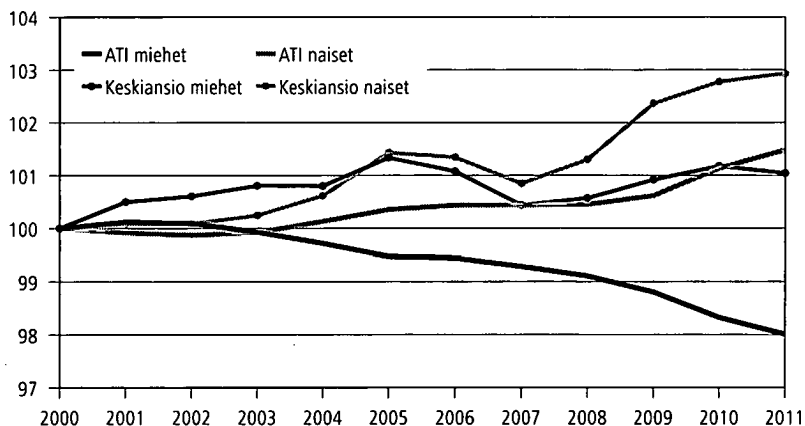
Ansiotasoindeksin (ATI 2000=100) ja keskiansioiden muutokset vuodesta 2000 vuoteen 2011 työnantajasektoreittain, prosenttia



Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Kuvio 3F

Ansiotasoindeksin (ATI 2000=100) ja keskiansioiden kehitys sukupuolittain vuosina 2000–2011 suhteessa kaikkien palkansaajien ansiotasoindeksiin



Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

taammin. Kuntasektorilla sosiaalitoimialan palkansaajien lukumäärän kasvu on hidastanut keskiansioiden nousua ansiotasoindeksiin verrattuna.

Keskiansioiden ja ansiotasoindeksin vertailu sukupuolittain

Kuviossa 3F on kuvattuna ansiotasoindeksin ja keskiansioiden kehitys sukupuolittain ajalla 2000–2011. Ansiotasoindeksillä mitattuna naisten ansiot ovat nousseet 2000-luvulla hieman nopeammin kuin miesten ansiot. Vuonna 2011 naisten ansiotasoindeksi (2000=100) oli 151,6 ja miesten 146,4. Kun vertaillaan miesten ja naisten keskiansioiden kehitystä keskenään, ero on pienempi kuin osittain rakenteelliset muutokset eliminoivalla ansiotasoindeksillä mitattuna. Si-

ten miehillä palkansaajarakenteen muutos kohti paremmin palkattuja ammatteja on ollut nopeampaa kuin naisilla. Vaikka naisten koulutustaso on tilastojen mukaan noussut nopeammin kuin miesten, naiset sijoittuvat miehiä useammin sellaisiin ammatteihin, joissa ansiotaso on koulutukseen nähden keskimääräistä alhaisempi.

Vielä viime vuosikymmenen alkupuoliskolla miesten keskiansion nousu ylsi rakennemuutosten johdosta samalle tasolle naisten keskiansion nousun kanssa. Vuosikymmenen puolivälin jälkeen naisten ja miesten ansiotasoindeksin muutoksen ero on kasvanut niin suureksi, että rakennemuutosten vaikutus ei ole enää nostanut miesten keskiansioiden kehitystä yhtä suureksi kuin naisilla.

3.3 Säännöllisen ansion indeksi

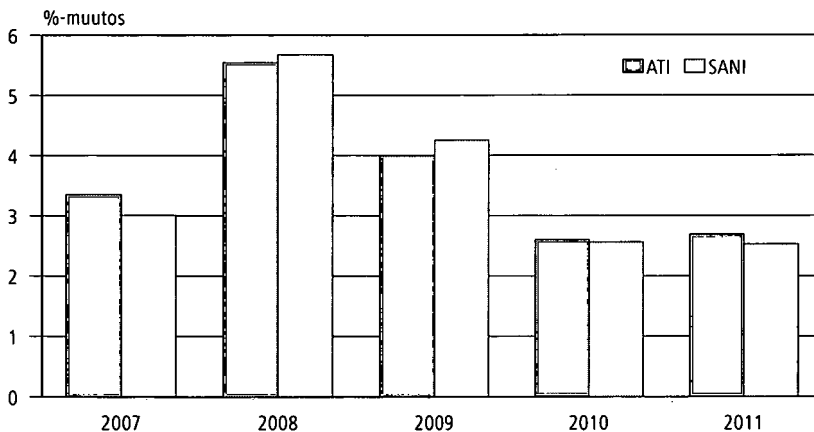
Ansiotasoindeksin rinnalla Tilastokeskuksessa lasketaan säännöllisen ansion indeksiä, joka poikkeaa ansiotasoindeksistä siten, että siinä ei ole mukana tulospalkkioita ja työehtosopimukseen perustuvia kertaeriä. Muilta osin säännöllisen ansion indeksissä käytetään samoja aineistoja ja painorakenteita kuin ansiotasoindeksissä. Säännöllisen ansion indeksi kuvaa ansiotasoindeksiä paremmin pysyvää ansionmuutosta, koska sen kehitykseen eivät vaikuta suhdanteista riippuvat, tietyllä hetkellä normaalin palkan lisäksi maksettavat tulospalkkiot ja kertaerät. Tulospalkkioiden osuuden kasvu 1990- ja 2000-luvuilla on nopeuttanut jonkin verran ansiotasoindeksin nousua.

Säännöllisen ansion indeksin ja ansiotasoindeksin vuosimuutosten vertailu

Kuviossa 3G on esitetty ansiotasoindeksin ja säännöllisen ansion indeksin vuosimuutokset 2007–2011. Vuonna 2007 erityisesti työehtosopimuksiin sisältyvät kertaerät – joita maksettiin muun muassa kuntasektorin ja metalliteollisuuden palkansaajille – nostivat ansiotasoindeksin kehityksen säännöllisen ansion indeksiä

Kuvio 3G

Säännöllisen ansion indeksin (SANI) ja ansiotasoindeksin (ATI) vuosimuutokset 2007 - 2011, prosenttia



Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

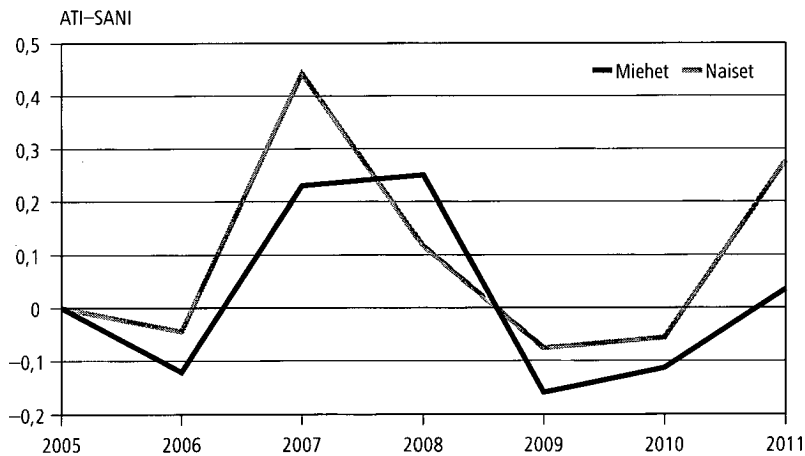
sin kehitystä korkeammaksi. Vuonna 2008 näitä kertaeriä maksettiin enää hyvin harvoille palkansaajille ja säännöllisen ansion indeksin kehitys oli hieman ansiotasoindeksin kehitystä korkeammalla tasolla. Vuonna 2009 taantumasta johtuva tulospalkkioiden vähentyminen puolestaan hidasti ansiotasoindeksin nousua säännöllisen ansion indeksiin verrattuna. Vuonna 2010 tulospalkkioiden pysyessä edellisen vuoden matalalla tasolla ansiotasoindeksi ja säännöllisen ansion indeksi kehittyivät lähes samaa vauhtia. Vuonna 2011 kuntasektorilla maksettu kertaerä kasvatti ansiotasoindeksin nousua noin kymmenyksellä säännöllisen ansion indeksiin verrattuna. Vuodesta 2005 vuoteen 2011 ulottuvalla ajanjaksolla ansiotasoindeksi ja säännöllisen ansion indeksi ovat nousseet käytännössä yhtä paljon – noin 23 prosenttia.

Ansiotasoindeksin ja säännöllisen ansion indeksin vertailu sukupuolittain

Kuviossa 3H on esitetty ansiotasoindeksin ja säännöllisen ansion indeksin erotus sukupuolittain vuosina 2005–2011. Ansiotasoindeksin ja säännöllisen ansion indeksin erotus kuvaa tulospalkkioiden ja sopimuksiin perustuvien kertaerien vaihtelua. Vuonna 2007 kuntasektorilla maksetut kertaerät nostivat enemmän naisten kuin miesten ansiotasoindeksiä verrattuna säännöllisen ansion indeksiin, koska kuntasektorilla on suhteellisesti enemmän naisia palkansaajina. Vuonna 2008 kertaerien poistuminen vaikutti päinvastoin naisten ansiotasoindeksin ja säännöllisen ansion indeksin erotukseen. Huono suhdannetilanne vuosina 2009 ja 2010 vähensi tulospalkkioita, minkä vaikutus on ollut voimakkaampi miesten kuin naisten ansiotasoindeksiin verrattuna säännöllisen ansion indeksiin. Vuonna 2011 kuntasektorin sopimukseen perustuva kertaerä nosti enemmän naisten kuin miesten ansiotasoindeksiä verrattuna säännöllisen ansion indeksiin.

Kuvio 3H

Ansiotasoindeksin (ATI) ja säännöllisen ansion indeksin (SANI) erotus sukupuolen mukaan 2005–2011



Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

3.4 Laatuseloste

Ansiotasoindeksin ja säännöllisen ansion indeksin laskennassa on siirrytty perusvuoteen 2010. Vuoden 2012 3. neljänneksen julkaisussa tuoreimmat ansiotasoindeksit on ensimmäisen kerran laskettu ATI 2010=100 laskentaan perustuen.

Uudistuksissa palkansaajaryhmittäinen painorakenne muutetaan noudattamaan uuden perusvuoden mukaisia palkkasummapainoja. Ansiotasoindeksin ja säännöllisen ansion indeksin 2010=100 painorakenne noudattaa vuoden 2010 kansantalouden tilinpidon palkkasummia indeksin palkansaajaryhmäjakoon sovellettuna.

Lisää uudistuksesta ja uuden perusvuoden mukainen, päivitetty laatuseloste löytyvät ansiotasoindeksin internet-sivuilta osoitteesta <http://tilastokeskus.fi/til/ati/index.html>.

1 Tilastotietojen relevanssi

1.1 Käyttötarkoitus

Ansiotasoindeksi kuvaa kokoaikaisten palkansaajien säännöllisen työajan keskiansioiden kehitystä neljännesvuosittain sektoreittain, toimialoittain ja palkansaajaryhmittäin. Keskiansioista ei ole vähennetty veroja eikä työntekijän sosiaaliturvamaksuja. Ennakolliset indeksipisteluvut perustuvat sopimusvaikutus- ja liukuma-arvioihin. Ansiotasoindeksin aineistosta lasketaan lisäksi keskiansiotietoja työnantajasektoreittain ja toimialoittain.

Ansiotasoindeksin rinnalla lasketaan säännöllisen ansion indeksiiä. Se poikkeaa ansiotasoindeksistä siten, että siinä ei ole mukana tulospalkkioita ja työehtosopimukseen perustuvia kertaeriä. Muutoin laskentatapa ja aineistot ovat samat kuin ansiotasoindeksissä.

Ansiotasoindeksin keskeisimpänä käyttöalueena on toimia tausta-aineistona työ- ja virkaehtosopimusneuvotteluissa. Indeksillä kuvataan silloin toteutunutta ansiokehitystä ja liukumia eri sopimusaloilla tai arvioidaan tulevaa ansiokehitystä arvioitujen sopimusvaikutusten avulla. Indeksillä on huomattava merkitys myös eläkejärjestelmän kannalta. Työeläkkeiden määräytymisessä on käytössä indeksiehto, jonka mukaan eläkepalkka ja maksettavat eläkkeet kehittyvät ansiotasoindeksin ja kuluttajahintaindeksin muutosten mukaisessa suhteessa. Lisäksi ansiotasoindeksiä käytetään yritysten välisessä sopimustoiminnassa.

1.2 Käsitteet ja luokitukset

Aineistot

Ansiotasoindeksin ja säännöllisen ansion indeksin aineistot perustuvat eri työnantajasektoreilta kerättäviin palkka-aineistoihin. Ansiotasoindeksissä työnantajasektoreita on neljä; yksityinen, valtio, kunnat (ja kuntayhtymät) sekä muut. Muuhun sektoriin sisällytetään voittoa tavoittelemattomia organisaatioita, kuten ev.lut. seurakunnat, työmarkkinajärjestöt, säätiöt ja valtion tai kuntien budjettitalouteen kuulumattomat sosiaalirahastot. Valtiosektorissa ovat mukana vain budjettitalouteen kuuluvat yksiköt, joten liikelaitosten palkka-aineistot ovat yksityisellä sektorilla.

Yksityinen sektori jakaantuu ansiotasoindeksissä 2005=100 eri palkka-aineistojen mukaan. Suurimmat yksityisen sektorin palkka-aineistot ovat Elinkeinoelämän keskusliiton teollisuusalojen ja palvelualojen jäsenyritysten palkka-aineistot. EK:n aineistojen lisäksi ansiotasoindeksiin sisältyy eräiden pienempien työnantajien palkka-aineistoja. Tilastokeskuksen omalla palkkatiedustelulla täydennetään järjestäytyneiden työnantajien keräämiä palkkatilastoja sellaisilla toimialoilla, joilla työnantajien järjestäytymisaste on keskimääräistä alhaisempi esim. pienyritysten yleisyyden johdosta. Otostiedustelulla on merkittävä painoarvo mm. rakentamisen, kaupan, autoliikenteen ja liike-elämän palveluiden ansiotasoindeksijä laskettaessa.

Käsitteet

Säännöllisen työajan ansio: Sisältää aika-, urakka- ja palkkiotyöstä säännölliseltä tehdyltä työajalta maksetut palkat vuorotyö- ja olosuhdelisineen. Säännöllisen työajan ansioon sisältyvät tässä tilastossa myös sunnuntai- ja ylityöpalkan perusosat, mutta ei korotusosia. Tuntipalkkaisten tulospalkkiot sisältyvät 2005=100 indeksiin ansiökäsitteeseen ja vanhempien perusvuosien ansiotasoindeksihin vuoden 2007 alusta lähtien, mutta aikaisempien perusvuosien ansiotasoindeksissä tulospalkkiot ovat olleet vuoden 2006 loppuun asti vain kuukausipalkkaisilla palkansaajilla mukana. 2005=100 indeksiin sisältyvät myös työehtosopimuksiin perustuvat kertaerät, jotka sisältyvät indeksiin siten, että kunakin vuonna maksetut kertaerät jaetaan tasan koko kalenterivuodelle. Samalla tavalla myös tulospalkkiot lisätään ansiökäsitteeseen koko vuoden keskiarvoina. Aikaisempien perusvuosien indekseissä sopimukseen perustuvat kertaerät sijoitettiin kokonaisuudessaan sille neljännekselle, jolloin ne maksettiin.

Keskiansio: Tietyn palkansaajajoukon ansioiden aritmeettinen keskiarvo

Reaaliensiot : Kuluttajahintojen muutoksella puhdistettu ansio

Luokitukset

Tilastossa on käytössä seuraavat luokitukset: työnantajasektori, toimiala, sopimusala (teollisuudessa ja rakennusalalla) ja sukupuoli.

2 Menetelmäkuvaus

2.1. Indeksilaskenta

Ansiotasoindeksi on toimialatasolle kiinteäpainoinen Laspeyresin yksikköarvoindeksi. Kiinteä painorakenne ulottuu myös erikseen kunkin toimialan tunti- ja kuukausipalkkaisille työntekijöille. Kiinteillä paino-osuuksilla yhteen laskettavia ns. virallisen indeksin sarjoja on 178 kappaletta. Näiden sarjojen keskiansioista lasketaan indeksit jakamalla ne vuoden 2005 vastaavien sarjojen keskiansiolla. Joillain toimialoilla on useampia perussarjoja, jolloin näiden perussarjojen keskiansiot lasketaan palkansaajien lukumäärillä painottaen yhteen toimialatasolle. Näitä perussarjoja on ansiotasoindeksissä yhteensä 216 kappaletta.

2.2 Ennakkotiedot

Ansiotasoindeksin ennakkolliset indeksit lasketaan kehitysarvioindeksien avulla. Ansiokehitysarvioindeksit tehdään indeksoimalla vuoden kunkin kuukauden arvioitu ansiotaso suhteessa edellisen vuoden joulukuuhun. Tämä ns. SPILIU-indeksi muodostetaan arvioimalla palkansaajille maksettavien yleisten sopimuskorotusten ja palkkaliukumien vaikutus erikseen. SPILIU-indeksissä sopimusvaikutuksia arvioiva indeksi (SPI) ja liukumia arvioiva indeksi (LIU) kerrotaan keskenään ja jaetaan sadalla. Näitä kaksiosaisia perussarjojen ansiokehityksen ennustamiseen tehtyjä indeksejä on ansiotasoindeksin laskentajärjestelmässä 95 kappaletta. Koska sopimuskorotuksia voidaan maksaa kesken vuosineljänneksen, tehdään SPILIU-indeksi kuukausitasolla. Vuosineljänneksien indeksit saadaan siten keskiarvona kuukausi-indekseistä. Jos sopimuskorotus ajoittuu sellaisen päivitettävän perussarjan keskelle, jonka ansiotiedot ovat joltain määrättyltä kuukaudelta, tulee vuosineljänneksen laskennalliseksi keskiansioksi eri luku kuin päivitettävä kuukauden ansiotieto on. Ansiokehitysarviot tehdään yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Julkisen sektorin palkansaajien ansiokehitysarviointiin saadaan asiantuntija-arviot Valtion työmarkkinalaitoksesta ja Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta. Kuntien opetuslalle ja terveydenhoitolalle tehdään erilliset ansiokehitysarviot, koska opettajien, lääkärin ja sairaanhoitajien sopimuskorotukset voivat poiketa yleisestä linjasta. Yksityisellä sektorilla sovelletaan EK:n laskelmia varsinkin sopimusvaikutusten osalta. Järjestöihin kuuluvien työnantajien palkansaajia koskevia kehitysarvioita sovelletaan myös järjestäytymättömien työnantajien työntekijöitä koskeviin keskiansiosarjoihin.

2.3 Välineljännekset

Suurin osa ansiotasoindeksin perussarjoista päivitetään kerran vuodessa. Osa yksityisen sektorin tuntipalkkaisten työntekijöiden sarjoista päivitetään joka toiselta vuosineljännekseltä. Kun perussarjan ansiotieto päivitetään, muuttuvat kahden päivitetyn neljänneksen välissä olevat neljännekset ennakkollisista ns. välineljänneksiksi. Koska toteutunut keskiansio voi poiketa merkittävästi siitä, mitä on kehitysarvioilla ennustettu, ei ole perusteltua käyttää välineljänneksen laskemisessa pelkkää kehitysarviokaavaa. Ennakoarvioihin perustuvat välineljännekset eivät välttämättä ole enää johdonmukaisia toteutuneen ansiokehityksen kanssa. Siksi päivitettäessä keskiansioita päivittyvät myös välineljännekset automaattisesti. Kehitysarvion mukaisen keskiansion ja toteutuneen keskiansion välinen ero jaetaan tasaisesti eli lineaarisen kertymäfunktion mukaisesti kahden päivittäysajankohdan välille.

3 Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Ansiotasoindeksin perustana ovat pääosin työnantajajärjestöjen keräämät palkka-aineistot, jotka sisältävät noin kaksi kolmasosaa Suomen palkansaajista. Siten ansiotasoindeksien keskivirheet ovat pieniä verrattuna otoksilla kerättäviin tilastoihin.

Palkansaajaryhmien toimialoittaisten rakennemuutosten vaikutukset on pääosin puhdistettu indeksistä. Sen sijaan toimialojen tunti- ja kuukausipalkkaisten palkansaajien sisäisissä rakenteissa tapahtuvat muutokset näkyvät indeksin kehi-

tyksessä. Tässä suhteessa ansiotasoindeksi ei ole laadun muutoksista puhdistettu hintaindeksi vaan palkansaajaryhmittäistä säännöllisen työajan keskiansioiden kehitystä mittaava yksikköarvoindeksi.

Käytettäessä otoksessa saatuja palkka-aineistoja indeksin laskennassa ongelmana on otoksesta lasketun keskiansion keskivirhe, joka voi aiheuttaa huomattavaa satunnaisvaihtelua ansiokehitystä laskettaessa. Toisaalta sillä toimialatasolla, jolla ansiotasoindeksiä julkaistaan, ei otokseen perustuvien perussarjojen merkitys ole yleensä kovin hallitseva. Pelkkien järjestäytyneiden työnantajien palkka-aineistojen käytössä on puolestaan se ongelma, että järjestäytyneet yritykset ovat yleensä keskimääräiseltä kooltaan paljon suurempia kuin samalla toimialalla olevat järjestäytymättömät yritykset. Monilla toimialoilla pienyritykset ovat erikoistuneita määrättyihin tuotteisiin tai palveluihin tai niiden toiminta muuten poikkeaa alan suuryritysten painopistealueista. Tällöin myös ansiokehitys voi järjestäytymättömillä työnantajilla poiketa systemaattisesti järjestäytyneiden vastaavasta.

4 Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Ansiotasoindeksi julkaistaan neljännesvuosittain noin kahdesta kahdeksaan viikkoa neljänneksen päättymisen jälkeen. Koska ansiotasoindeksin perustietoina käytettävien palkkatilastojen valmistumisaikataulu on huomattavasti hitaampi, joudutaan kaikkien sarjojen keskiansiot arvioimaan aina vähintään kerran. Kerran vuodessa päivitettävissä sarjoissa julkaistavan neljänneksen ja viimeisimmän päivitetyn todellisiin ansiotietoihin perustuvan neljänneksen välinen aikaero voi olla enimmillään yli vuoden.

5 Tietojen saatavuus

Ansiotasoindeksin tiedot julkaistaan Tilastokeskuksen maksuttomilla internet-sivuilla. Ansiotasoindeksin tietoja on myös tilattavissa paperijulkaisuna.

Ansiotasoindeksin perussarjatasoisia tietoja voidaan luovuttaa tapauskohtaisesti.

Ansiotasoindeksin rakenteesta ja menetelmistä on julkaistu käyttäjän käsikirja ja pdf-versiona tilaston kotisivulla menetelmäselosteiden kohdalla. Ansiotasoindeksissä käytettävistä palkka-aineistoista on tietoa kunkin alakohtaisen palkkatilaston omalla kotisivulla.

6 Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

6.1 Vertailtavuus muihin tilastoihin

Ansiotasoindeksin ja säännöllisen ansion indeksin keskeinen tavoite on ansiokehityksen vertailukelpoinen mittaaminen. Vastaavasti alakohtaisten palkkatilastojen ja palkkarakennetilaston tarkoitus on mitata kunkin vuoden ansiotaso ja ansiorakenne mahdollisimman hyvin riippumatta siitä, mitä muutoksia palkka-aineistossa ja menetelmissä on tapahtunut. Siten ansiotasoindeksin ja palkkatilastojen vuosimuutoksissa voi esiintyä eroja.

6.2 Vertailtavuus historiatietoihin

Tilastokeskus laskee ja julkaisee edelleen myös perusvuodeltaan vanhempia ansiotasoindeksijä. Ensimmäisen ansiotasoindeksin perusvuosi on 1938. Tosin sotien takia sitä on yhtäjaksoisesti tuotettu vuodesta 1948 lähtien. Vuodesta 1975 lähtien ansiotasoindeksi on uudistettu viiden vuoden välein. Vanhoja ansiotasoindeksijä tuotetaan sitä laajempina mitä tuoreemmasta indeksistä on kysymys. Vanhoja indeksejä on jatkettu ketjuttamalla niitä uuden indeksin muutoksilla.

Pitkiä indeksisarjoja vertailtaessa on huomioitava se, että ansiotasoindeksissä mitataan kuukausipalkkaisilla kuukausiansiota ja tuntipalkkaisilla tuntiansiota. Työajan lyhenemisen johdosta kuukausipalkkaisten indeksit nousivat hitaammin kuin tuntipalkkaisten indeksit etenkin 50-, 60- ja 70-luvuilla. Yleinen ansiotasoindeksi on siten painotettu keskiarvo tuntiansion ja kuukausiansion kehityksestä.

6.3 Tilastojen yhtenäisyys

Ansiotasoindeksissä käytetään sovellettua työnantajasektoriluokitusta, jossa keskeistä on se, mihin työnantajajärjestöön ja sopimukseen työnantaja kuuluu.

Perusvuoden 2000=100 ja sitä vanhemmissa ansiotasoindeksissä tulospalkkiot ovat mukana kuukausipalkkaisilla palkansaajilla, mutta eivät tuntipalkkaisilla palkansaajilla. Tilastokeskus alkoi julkaista erillistä säännöllisen ansion indeksiä vuodesta 2004 lähtien ensimmäisen indeksin perusvuoden ollessa 2002. Säännöllisen ansion indeksissä tulospalkkioita ei ole lainkaan mukana millään palkansaajaryhmällä. Nykyisessä ansiotasoindeksissä 2005=100 tulospalkkiot ovat mukana sekä tunti- että kuukausipalkkaisilla palkansaajilla. Vanhojen perusvuosien ansiotasoindeksissä tulospalkkioiden vaikutukset ovat mukana vuodesta 2007 lähtien myös tuntipalkkaisilla palkansaajilla.

Liitetaulukot

- Taulukko 3.1 Säännöllisen ansion indeksi 2005=100 (SANI) ja
ansiotasoindeksi 2005=100 (ATI)
- Taulukko 3.2 Ansiotason ja sopimuspalkkojen prosenttimuutokset
edellisestä vuodesta
- Taulukko 3.3 Palkansaajien ansiotasoindeksi 1938=100
- Taulukko 3.4 Palkansaajien ansiotasoindeksi 1964=100
- Taulukko 3.5 Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985=100, työnantajasektoreittain
- Taulukko 3.6 Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985=100, toimialoittain
- Taulukko 3.7 Palkansaajien reaaliansioindeksi 1985=100

Taulukko 3.1

Säännöllisen ansion indeksi 2005=100 (SANI) ja ansiotasoindeksi 2005=100 (ATI)

Vuosi	Kaikki palkansaajat			Tuntipalkkaiset palkansaajat				Kuukausipalkkaiset palkansaajat				
	SANI	%-muutos	ATI	%-muutos	SANI	%-muutos	ATI	%-muutos	SANI	%-muutos	ATI	%-muutos
2005	100,0	–	100,0	–	100,0	–	100,0	–	100,0	–	100,0	–
2006	103,0	3,0	102,9	2,9	103,1	3,1	102,9	2,9	103,0	3,0	103,0	3,0
2007	106,1	3,0	106,4	3,4	106,4	3,2	106,8	3,8	106,0	2,9	106,3	3,2
2008	112,1	5,7	112,3	5,5	111,6	4,9	111,6	4,6	112,3	5,9	112,5	5,8
2009	116,9	4,3	116,8	4,0	116,4	4,3	116,5	4,3	117,0	4,2	116,9	3,9
2010	119,9	2,6	119,8	2,6	118,2	1,5	117,9	1,2	120,4	2,9	120,3	3,0
I/2005	98,3	–	98,3	–	98,5	–	98,5	–	98,2	–	98,2	–
II	100,0	–	100,0	–	99,8	–	99,8	–	100,1	–	100,1	–
III	100,5	–	100,5	–	100,3	–	100,3	–	100,6	–	100,6	–
IV	101,2	–	101,2	–	101,5	–	101,5	–	101,1	–	101,1	–
I/2006	101,4	3,2	101,3	3,1	101,5	3,1	101,3	2,9	101,4	3,2	101,3	3,1
II	102,3	2,3	102,3	2,2	102,3	2,6	102,2	2,4	102,3	2,2	102,3	2,2
III	103,9	3,3	103,8	3,3	103,6	3,3	103,4	3,1	103,9	3,3	103,9	3,3
IV	104,5	3,3	104,4	3,2	104,8	3,3	104,6	3,1	104,4	3,3	104,4	3,3
I/2007	104,8	3,3	105,1	3,7	105,0	3,4	105,4	4,0	104,7	3,3	105,0	3,6
II	105,1	2,7	105,4	3,1	105,5	3,1	105,9	3,7	105,0	2,6	105,3	2,9
III	105,4	1,5	105,7	1,9	105,5	1,9	105,9	2,5	105,4	1,4	105,7	1,7
IV	109,1	4,4	109,4	4,7	109,4	4,4	109,8	5,0	109,0	4,3	109,2	4,7
I/2008	110,1	5,1	110,2	4,9	109,8	4,6	109,9	4,3	110,1	5,2	110,3	5,1
II	111,3	5,9	111,4	5,7	110,7	4,9	110,7	4,5	111,4	6,1	111,7	6,1
III	112,1	6,3	112,3	6,2	111,3	5,4	111,3	5,1	112,4	6,6	112,6	6,5
IV	115,0	5,5	115,2	5,3	114,6	4,8	114,7	4,4	115,1	5,7	115,4	5,6
I/2009	115,3	4,7	115,2	4,5	114,9	4,6	115,0	4,7	115,4	4,8	115,2	4,4
II	116,5	4,7	116,4	4,4	116,3	5,1	116,4	5,1	116,5	4,6	116,4	4,2
III	117,2	4,5	117,0	4,2	116,5	4,7	116,6	4,8	117,3	4,4	117,2	4,1
IV	118,6	3,1	118,5	2,9	117,8	2,8	117,9	2,9	118,8	3,2	118,7	2,9
I/2010	119,0	3,2	118,9	3,3	117,6	2,3	117,3	2,0	119,4	3,5	119,4	3,6
II	119,5	2,5	119,4	2,6	117,6	1,0	117,3	0,7	120,0	3,0	120,0	3,1
III	119,9	2,3	119,8	2,4	117,9	1,2	117,7	0,9	120,5	2,7	120,4	2,8
IV	121,2	2,2	121,1	2,2	119,7	1,5	119,5	1,2	121,6	2,3	121,5	2,5
I/2011	121,4	2,0	121,5	2,2	119,8	1,9	119,2	1,6	121,9	2,1	122,1	2,3
II	122,7	2,7	122,8	2,9	120,3	2,3	120,0	2,3	123,4	2,8	123,6	3,0
III	123,2	2,7	123,3	2,9	120,6	2,3	120,3	2,3	123,9	2,8	124,1	3,1
IV	124,4	2,7	124,5	2,8	122,8	2,6	122,5	2,6	124,9	2,7	125,1	2,9
I/2012*	125,7	3,5	126,2	3,9	123,8	3,6	123,9	3,9	126,2	3,5	126,9	3,9
II*	126,9	3,4	127,4	3,7	124,9	3,8	125,0	4,1	127,4	3,3	128,1	3,6

* Luvut ovat ennakkollisia.

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 3.2

Ansiotason ja sopimuspalkkojen prosenttimuutokset edellisestä vuodesta

Vuosi	Valtio		Kunta		Yksityinen sektori		Yhteensä	
	Ansiot	Sopimuspalkat	Ansiot	Sopimuspalkat	Ansiot	Sopimuspalkat	Ansiot	Sopimuspalkat
1993	0,0	0,0	1,6	0,0	0,6	0,1	0,8	0,0
1994	1,2	0,3	0,7	0,0	2,6	1,0	2,0	0,7
1995	2,4	1,8	3,7	3,1	5,3	4,0	4,7	3,6
1996	4,4	3,5	4,2	3,4	4,2	3,0	4,2	3,1
1997	2,3	1,4	1,7	1,5	2,7	1,3	2,4	1,3
1998	3,6	2,7	3,3	2,9	3,7	2,6	3,5	2,7
1999	2,4	1,8	2,4	1,8	2,9	1,8	2,8	1,8
2000	3,7	2,8	3,0	2,7	4,4	2,9	4,0	2,8
2001	5,1	3,2	3,5	3,5	4,8	3,3	4,5	3,3
2002	4,0	2,3	3,2	2,5	3,6	2,2	3,5	2,3
2003	4,3	2,8	3,7	3,1	4,0	2,8	4,0	2,9
2004	4,0	2,4	4,0	2,3	3,7	2,4	3,8	2,4
2005	3,7	2,5	4,2	2,6	3,9	2,5	3,9	2,5
2006	3,2	1,6	3,0	2,1	2,9	1,7	2,9	1,8
2007	3,2	1,7	3,8	2,5	3,3	2,1	3,4	2,1
2008	7,5	4,6	5,5	4,4	5,4	4,2	5,5	4,2
2009	5,3	4,0	3,5	3,2	4,0	3,7	4,0	3,6
2010	3,3	2,7	3,4	3,0	2,3	1,7	2,6	2,0
2011	3,5	2,1	3,0	2,2	2,6	2,0	2,7	2,0

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 3.3

Palkansaajien ansiotasoindeksi 1938=100

Vuosi	ATI	Vuosi	ATI	Vuosi	ATI	Vuosi	ATI
1938	100	1964	4 260	1981	27 740	1998	76 195
1948	1 070	1965	4 620	1982	30 650	1999	78 291
1949	1 140	1966	4 960	1983	33 830	2000	81 422
1950	1 410	1967	5 400	1984	37 020	2001	85 112
1951	1 870	1968	6 000	1985	40 140	2002	88 103
1952	1 970	1969	6 440	1986	42 939	2003	91 575
1953	1 980	1970	6 980	1987	45 959	2004	95 019
1954	2 030	1971	7 870	1988	50 083	2005	97 012
1955	2 180	1972	8 790	1989	54 527	2006	101 786
1956	2 470	1973	10 130	1990	59 535	2007	105 118
1957	2 590	1974	12 130	1991	63 316	2008	110 966
1958	2 720	1975	14 780	1992	64 519	2009	115 409
1959	2 850	1976	16 990	1993	64 986	2010	118 423
1960	3 010	1977	18 430	1994	66 287	2011	121 624
1961	3 240	1978	19 690	1995	69 380		
1962	3 430	1979	21 940	1996	72 105		
1963	3 760	1980	24 580	1997	73 652		

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 3.4

Palkansaajien ansiotasoindeksi 1964=100

Vuosi	Kaikki palkansaajat	Työntekijät	Toimihenkilöt	Yksityinen sektori	Kuntasektori	Valtiosektori
1965	109	109	108	108	112	107
1966	117	117	116	116	122	115
1967	127	127	127	126	134	126
1968	141	140	142	139	149	141
1969	151	153	149	150	158	151
1970	164	169	157	164	165	161
1971	185	195	171	188	178	176
1972	206	220	188	212	194	189
1973	238	259	212	247	217	213
1974	285	314	248	298	250	252
1975	347	384	300	362	307	312
1976	399	441	346	416	353	360
1977	433	479	373	453	378	387
1978	462	513	399	487	394	408
1979	515	570	446	544	439	452
1980	577	639	499	612	482	502
1981	651	720	563	692	538	565
1982	720	797	622	765	600	624
1983	795	875	688	841	668	693
1984	870	957	754	922	738	742
1985	943	1 036	817	1 001	795	801
1986	1 008	1 098	879	1 069	860	855
1987	1 079	1 177	940	1 147	904	928
1988	1 176	1 282	1 024	1 248	972	1 033
1989	1 281	1 402	1 113	1 366	1 053	1 102
1990	1 398	1 541	1 212	1 491	1 154	1 202
1991	1 487	1 638	1 289	1 585	1 234	1 267
1992	1 515	1 662	1 316	1 611	1 269	1 288
1993	1 526	1 667	1 328	1 622	1 286	1 288
1994	1 557	1 705	1 353	1 664	1 295	1 302
1995	1 629	1 796	1 412	1 752	1 343	1 334
1996	1 693	1 865	1 469	1 819	1 397	1 386
1997	1 730	1 902	1 501	1 859	1 424	1 419
1998	1 789	1 964	1 553	1 925	1 471	1 469
1999	1 839	2 019	1 595	1 981	1 506	1 505
2000	1 912	2 105	1 658	2 067	1 551	1 560
2001	1 999	2 204	1 732	2 167	1 606	1 639
2002	2 069	2 278	1 794	2 244	1 657	1 704
2003	2 151	2 361	1 866	2 333	1 718	1 777
2004	2 195	2 400	1 908	2 380	1 759	1 814
2005	2 319	2 512	2 022	2 513	1 861	1 916
2006	2 390	2 587	2 083	2 590	1 917	1 981
2007	2 469	2 686	2 149	2 673	1 986	2 044
2008	2 606	2 811	2 275	2 818	2 096	2 198
2009	2 710	2 934	2 363	2 932	2 170	2 316
2010	2 781	2 971	2 434	2 999	2 245	2 392
2011	2 856	3 037	2 503	3 076	2 312	2 476

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 3.5

Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985 = 100, työnantajasektoreittain

Vuosi ja neljännes	Kaikki palkansaajat			Yksityinen sektori		Kuntasektori		Valtiosektori		Muut	
	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-Yht.	Kuukausi-palkat		
1985	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1986	106,9	106,1	107,2	106,7	106,2	107,0	107,8	106,3	107,9	106,6	106,7
1987	114,4	113,7	114,7	114,5	113,8	115,0	113,3	112,5	113,4	115,7	115,9
1988	124,6	123,8	125,0	124,6	123,7	125,2	121,9	123,5	121,8	128,8	129,1
1989	135,7	135,4	135,8	136,4	135,5	137,2	132,0	134,9	131,8	137,4	137,6
1990	148,2	148,8	147,9	148,8	148,8	148,8	144,7	150,0	144,2	149,8	150,1
1991	157,6	158,2	157,3	158,3	158,4	158,2	154,8	156,1	154,7	157,9	158,0
1992	160,6	160,5	160,6	160,9	160,6	161,2	159,1	159,6	159,1	160,6	160,6
1993	161,7	161,0	162,0	161,9	160,9	162,6	161,3	163,5	161,4	160,5	169,0
1994	165,0	164,7	165,1	166,1	164,8	166,9	162,4	163,3	162,3	162,4	162,2
1995	172,6	173,4	172,3	174,9	173,7	175,6	168,4	169,6	168,3	166,3	166,1
1996	179,4	180,0	179,2	181,6	180,4	182,4	175,3	175,3	175,2	172,7	172,7
1997	183,3	183,6	183,1	185,6	184,0	186,7	178,6	178,0	178,6	176,8	176,5
1998	189,6	189,6	189,5	192,1	190,0	193,5	184,5	182,9	184,6	183,1	182,7
1999	194,8	195,0	194,7	197,7	195,4	199,2	188,9	187,8	188,9	187,6	187,1
2000	202,6	203,3	202,6	206,4	203,7	208,0	194,6	194,1	194,6	194,4	194,0
2001	211,8	212,8	211,4	216,3	213,4	218,2	201,3	201,4	201,3	204,2	203,7
2002	219,2	220,0	218,9	224,0	220,6	226,1	207,8	206,8	207,8	212,3	211,8
2003	227,9	228,0	227,8	232,9	228,7	235,5	215,4	213,0	215,6	221,4	220,9
2004	236,8	236,4	235,1	244,9	241,5	235,8	224,1	224,0	221,7	230,3	229,8
2005	245,7	242,6	246,8	250,9	243,2	255,5	233,4	229,9	233,6	238,8	238,3
2006	253,3	249,8	254,2	258,5	250,7	263,0	240,3	236,0	240,6	246,8	246,3
2007	261,6	259,4	262,3	266,9	260,2	271,0	249,1	244,2	249,3	254,7	254,1
2008	276,1	271,4	277,6	281,3	272,3	286,6	262,8	252,8	263,1	274,0	273,3
2009	287,2	283,3	288,4	292,7	284,3	297,7	272,1	261,3	272,5	288,6	287,9
2010	294,7	286,9	297,0	299,4	287,9	305,9	281,5	266,4	281,9	298,2	297,5
2011	302,6	293,3	305,5	307,1	294,2	314,2	289,9	273,8	290,4	308,5	307,8
2008	I	271,0	267,0	272,3	276,3	267,9	281,2	258,1	249,0	258,4	266,6
	II	274,1	269,5	275,5	279,2	270,3	284,4	261,3	250,8	261,7	271,9
	III	276,2	270,7	277,8	281,0	271,5	286,5	263,7	253,5	264,1	274,4
	IV	283,2	278,5	284,7	288,7	279,4	294,2	268,1	258,0	268,4	283,0
2009	I	283,2	279,4	284,4	288,5	280,4	293,4	268,3	258,0	268,7	284,8
	II	286,2	283,2	287,2	292,2	284,2	297,0	269,9	259,2	270,2	287,9
	III	287,9	283,8	289,2	293,6	284,7	298,8	272,9	261,9	273,3	287,8
	IV	291,4	287,0	292,8	296,4	287,9	301,5	277,3	265,9	277,7	293,9
2010	I	292,5	285,4	294,7	297,1	286,3	303,3	279,7	266,0	280,2	295,4
	II	293,7	285,5	296,1	298,2	286,4	304,8	280,8	266,0	281,2	297,7
	III	294,7	286,3	297,3	299,3	287,2	306,0	281,9	266,4	282,3	298,8
	IV	297,8	290,5	300,0	302,9	291,5	309,4	283,5	267,4	284,0	300,7
2011	I	298,8	290,1	301,5	303,6	291,0	310,6	285,2	269,4	285,7	304,5
	II	302,1	292,2	305,1	306,5	293,1	313,9	289,6	273,5	290,1	308,4
	III	303,3	292,8	306,4	307,0	293,7	314,4	292,2	275,9	292,7	310,1
	IV	306,3	298,0	308,8	311,1	299,0	317,9	292,8	276,4	293,3	311,1
2012*	I	310,4	301,3	313,1	314,3	302,2	321,1	299,7	283,2	300,2	315,1
	II	313,3	304,1	316,1	317,8	305,0	324,9	299,8	283,3	300,3	320,7

* Luvut ovat ennakkollisia.

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 3.6a

Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985 = 100, toimialoittain

Vuosi ja neljännes	1 Maa- ja metsätalous			3 Teollisuus			4 Energia- ja vesihuolto			
	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	
1985	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
1986	106,6	106,6	106,4	106,2	106,1	106,1	107,0	106,9	107,1	
1987	112,9	112,7	113,9	113,4	113,3	113,4	113,7	113,8	113,7	
1988	121,8	121,2	124,4	122,7	123,2	121,9	123,6	124,7	122,6	
1989	135,2	135,3	134,7	133,8	134,1	133,2	137,0	136,9	137,0	
1990	147,1	146,2	150,7	146,9	148,3	144,4	150,8	151,1	150,4	
1991	158,5	158,4	158,8	156,2	158,2	152,7	159,3	162,0	156,6	
1992	161,2	160,9	162,2	159,9	162,3	155,9	161,7	165,7	157,7	
1993	165,5	166,0	164,1	162,2	164,0	158,8	165,7	170,4	160,8	
1994	170,0	171,6	166,6	169,5	170,7	166,7	170,6	173,9	166,8	
1995	178,8	180,6	174,9	181,4	183,1	178,0	180,2	183,9	176,0	
1996	184,3	184,9	182,8	188,4	190,4	184,5	185,6	189,4	181,4	
1997	187,2	187,4	186,4	193,7	195,5	190,0	190,6	193,9	186,7	
1998	192,1	190,1	193,8	200,7	201,9	197,9	197,6	199,1	194,7	
1999	196,2	190,9	200,3	207,1	208,0	204,6	202,4	203,7	199,7	
2000	203,2	196,1	208,6	216,5	216,6	215,0	211,4	212,1	208,9	
2001	212,0	202,3	219,3	226,9	226,8	225,6	223,1	225,2	219,7	
2002	219,2	208,8	227,0	235,6	234,5	235,7	233,1	231,4	231,8	
2003	227,8	217,8	234,9	245,7	243,2	247,5	244,0	240,4	243,9	
2004	237,0	226,2	244,9	255,7	251,1	260,2	253,0	248,6	253,3	
2005	244,7	233,0	253,6	265,8	258,7	273,6	261,4	255,4	262,7	
2006	251,3	241,3	257,9	273,3	266,0	281,6	267,9	260,8	270,1	
2007	261,5	250,3	269,4	282,6	276,5	289,2	276,8	269,1	279,4	
2008	274,4	261,8	282,8	296,0	287,1	305,6	290,8	278,4	295,5	
2009	285,1	277,5	290,9	306,2	297,5	315,6	302,4	284,6	309,5	
2010	295,1	283,2	303,2	311,8	301,2	323,2	310,1	288,6	318,9	
2011	304,0	285,2	315,9	318,6	307,9	330,1	317,1	294,5	326,5	
2008	I	270,8	256,7	280,0	291,7	282,6	301,4	286,0	276,1	289,6
	II	273,5	262,6	281,0	292,5	283,1	302,5	288,7	277,6	292,9
	III	275,0	265,3	282,0	294,5	285,7	303,8	289,6	276,6	294,6
	IV	278,1	262,6	288,0	305,6	297,1	314,7	298,8	283,3	304,9
2009	I	280,7	269,4	288,5	303,0	294,5	312,1	300,0	282,4	307,1
	II	285,5	280,3	290,1	305,4	296,4	314,9	300,1	282,3	307,4
	III	286,2	282,6	290,0	306,7	297,8	316,2	300,6	282,9	307,8
	IV	287,9	277,8	295,1	309,9	301,4	319,0	308,8	291,0	315,9
2010	I	292,7	281,6	300,4	309,3	298,6	320,8	309,2	288,5	317,7
	II	294,7	283,3	302,6	310,3	299,2	322,2	309,3	287,3	318,5
	III	296,0	285,1	303,7	311,4	300,6	322,9	310,3	288,1	319,5
	IV	296,9	282,8	306,3	316,3	306,6	326,8	311,4	290,4	320,1
2011	I	299,6	284,2	309,7	315,5	304,3	327,5	313,1	291,5	322,0
	II	303,2	284,0	315,3	317,1	306,0	329,1	314,3	291,2	324,0
	III	304,9	285,1	317,3	317,7	306,9	329,3	319,2	296,1	328,9
	IV	308,3	287,7	321,1	323,9	314,3	334,3	321,7	299,3	331,0
2012*	I	313,5	293,9	325,9	326,0	315,7	337,1	325,6	303,9	334,6
	II	317,0	298,6	328,7	329,1	318,8	340,0	326,2	304,4	335,1

* Luvut ovat ennakkollisia.

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

3.6b

Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985=100, toimialoitain

Vuosi ja neljännes	5			6			62			63		7	
	Rakentaminen			Kauppa			Moottoriajoneuvojen kauppa ja huolto			Majoitus ja ravitsemispalv.		Liikenne	
	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat		
1985	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
1986	106,6	106,1	107,7	107,0	106,7	105,2	107,4	108,5	106,3	106,0	106,5	106,5	
1987	114,8	114,7	115,2	116,3	115,1	111,2	117,0	117,1	115,0	115,0	115,1	115,1	
1988	124,8	124,6	125,1	127,8	126,9	123,6	128,4	128,0	126,1	125,9	126,3	126,3	
1989	136,8	136,5	137,4	140,4	140,1	135,1	142,4	139,6	137,6	139,8	136,4	136,4	
1990	149,3	149,5	148,7	152,6	150,0	148,8	150,5	152,5	149,8	151,8	148,7	148,7	
1991	156,7	156,1	158,2	162,7	157,0	159,3	155,9	160,1	159,4	162,2	157,9	157,9	
1992	156,5	153,3	163,4	165,3	158,6	158,8	158,5	164,5	162,9	165,4	161,5	161,5	
1993	154,2	149,6	165,2	164,5	160,4	161,5	160,2	164,7	163,8	166,3	162,5	162,5	
1994	154,9	149,4	168,8	168,5	161,0	163,5	160,4	166,2	167,5	168,5	167,8	167,8	
1995	159,6	153,2	176,2	177,7	168,9	169,5	168,8	175,1	176,0	176,5	177,0	177,0	
1996	164,8	158,1	182,5	185,3	174,6	175,4	174,4	179,4	184,8	186,0	185,2	185,2	
1997	167,2	160,2	185,7	189,9	178,4	180,8	177,8	181,5	188,8	188,2	191,2	191,2	
1998	173,4	166,2	192,3	197,3	184,4	186,5	184,0	189,9	195,0	194,3	197,7	197,7	
1999	178,8	171,5	198,0	202,1	190,5	191,3	190,5	196,2	200,6	199,2	203,7	203,7	
2000	187,1	179,9	206,2	210,4	200,0	202,4	199,6	202,6	208,1	205,2	212,3	212,3	
2001	195,8	188,7	215,0	221,1	215,5	217,9	215,1	210,7	217,6	214,3	222,1	222,1	
2002	201,9	194,8	221,0	228,3	223,0	228,1	221,6	217,3	225,3	222,2	229,9	229,9	
2003	208,8	200,6	231,0	236,2	233,0	237,0	232,0	224,5	233,6	230,4	238,3	238,3	
2004	215,6	206,5	240,4	244,3	240,8	244,3	239,9	231,3	240,2	236,7	245,2	245,2	
2005	223,1	212,8	251,5	254,7	250,9	255,7	249,6	239,2	249,3	245,7	254,3	254,3	
2006	231,8	220,2	263,4	262,0	256,8	261,0	255,7	246,1	256,8	252,9	261,9	261,9	
2007	241,2	229,0	275,2	268,7	265,0	271,0	263,3	251,3	264,1	261,1	268,9	268,9	
2008	255,4	241,8	293,4	283,8	277,9	283,7	276,4	264,1	281,6	277,9	287,0	287,0	
2009	268,5	254,1	308,5	292,7	283,4	294,0	280,2	274,5	299,1	296,3	304,0	304,0	
2010	273,1	257,1	317,9	300,6	288,0	302,5	283,5	282,4	306,5	302,1	312,8	312,8	
2011	208,5	264,3	325,7	312,7	297,8	315,8	292,1	289,8	312,2	305,9	319,9	319,9	
2008	I	251,0	237,8	287,7	276,3	271,0	277,2	269,3	259,3	275,9	273,8	280,0	
	II	255,4	243,0	290,2	283,2	277,2	283,2	275,6	261,0	279,7	277,4	283,9	
	III	255,4	241,6	294,1	287,1	280,9	286,5	279,5	264,8	281,1	276,6	287,1	
	IV	259,9	245,0	301,5	288,7	282,6	288,0	281,2	271,4	289,8	283,7	297,2	
2009	I	263,1	249,1	302,3	287,3	282,7	290,6	280,4	271,7	294,2	291,0	299,3	
	II	269,6	255,8	308,1	292,7	283,0	292,9	280,1	272,2	298,4	296,6	302,5	
	III	269,6	254,7	311,4	295,2	283,2	294,7	279,8	274,6	299,4	296,7	304,1	
	IV	271,6	257,0	312,4	295,6	284,5	297,7	280,4	279,3	304,3	300,7	309,8	
2010	I	272,0	256,6	315,1	297,0	285,6	299,5	281,3	279,7	305,2	301,4	310,9	
	II	271,9	255,8	316,7	299,2	286,4	300,5	282,1	282,0	306,2	302,3	311,9	
	III	272,8	256,3	318,9	300,9	287,4	301,9	282,9	283,3	306,3	301,6	312,6	
	IV	275,8	259,7	320,9	305,1	292,5	308,0	287,7	284,5	308,5	302,8	315,6	
2011	I	276,4	260,9	319,8	307,1	293,7	310,0	288,6	285,7	309,6	303,6	317,1	
	II	280,8	264,7	325,9	313,7	295,7	313,0	290,3	291,4	311,8	305,5	319,4	
	III	281,6	264,5	329,2	314,2	297,0	315,4	291,1	291,1	312,1	305,3	320,2	
	IV	283,3	267,2	328,1	316,0	304,6	324,8	298,1	290,9	315,2	309,0	322,7	
2012*	I	286,0	270,4	329,7	318,8	305,5	324,5	299,4	293,6	320,9	316,7	327,0	
	II	289,3	272,9	335,1	325,5	306,2	325,1	300,1	300,3	324,0	319,6	330,4	

* Luvut ovat ennakkollisia.

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

3.6c

Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985=100, toimialoitain

Vuosi ja neljännes	71 Kuljetus			72 Tietoliikenne			81	82	91 Julkinen hallinto	
	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Tunti-palkat	Kuukausi-palkat	Yht.	Yht.	Yht.	Kuukausi-palkat
1985	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1986	106,3	106,0	106,6	106,3	106,4	106,3	107,8	106,9	107,0	107,0
1987	115,0	115,0	115,0	115,1	114,1	115,2	115,2	114,5	114,4	114,4
1988	125,8	126,0	125,6	127,1	123,8	127,4	125,5	125,2	125,2	125,2
1989	138,4	140,1	137,0	135,5	135,3	135,5	136,5	139,2	134,4	134,3
1990	151,0	151,9	150,2	146,6	150,6	146,3	149,3	149,8	147,2	147,2
1991	160,9	162,2	159,8	155,4	161,3	154,8	164,2	155,8	155,6	155,5
1992	164,6	165,4	163,8	158,6	164,4	158,0	158,2	165,2	158,4	158,3
1993	165,9	166,4	165,8	158,1	165,3	157,4	169,3	159,8	158,5	158,3
1994	169,8	168,4	171,8	161,2	167,5	161,3	174,5	163,4	160,2	160,1
1995	178,7	177,1	180,8	168,6	173,2	171,3	182,4	170,6	165,4	165,2
1996	187,1	185,7	188,9	178,7	184,9	179,9	191,0	176,1	172,2	171,9
1997	190,7	187,5	194,4	183,8	188,0	187,6	194,9	181,7	174,8	174,4
1998	196,9	195,4	200,1	190,0	191,6	197,1	200,0	187,7	180,9	180,4
1999	201,7	200,6	204,8	197,3	195,9	207,9	207,2	193,9	185,3	184,8
2000	208,3	206,3	211,9	207,3	202,6	221,9	217,7	202,5	191,4	190,8
2001	218,1	216,7	221,5	215,9	209,4	232,8	232,7	213,4	200,7	200,1
2002	225,7	225,4	228,8	223,9	216,1	242,6	240,9	223,0	208,7	208,1
2003	233,8	233,5	236,9	232,7	224,6	252,3	248,6	234,3	217,2	216,5
2004	241,1	240,5	244,4	237,6	229,5	257,5	257,1	245,2	226,0	225,4
2005	250,9	251,5	253,8	244,7	235,3	266,1	265,7	255,0	235,7	235,0
2006	259,3	261,1	261,5	250,5	239,6	273,5	277,3	259,7	243,8	243,1
2007	267,2	269,8	269,3	256,3	246,1	279,3	290,6	269,6	253,2	252,4
2008	284,2	285,9	286,7	274,9	262,6	301,2	314,0	283,3	268,7	267,9
2009	302,2	306,4	303,1	290,9	276,3	320,1	323,8	304,0	280,8	280,0
2010	310,0	313,5	311,4	297,6	279,2	330,8	336,6	317,1	291,3	290,6
2011	315,5	318,0	317,7	303,5	281,4	340,5	344,9	328,9	301,8	301,0
2008	I 279,0	281,6	280,7	267,9	258,8	290,7	308,3	279,0	262,7	261,9
	II 282,9	286,8	283,7	271,2	258,9	297,4	309,5	280,2	266,8	266,0
	III 284,0	285,5	286,7	273,3	259,3	301,2	310,8	281,3	269,4	268,6
	IV 290,9	289,7	295,6	287,0	273,3	315,3	327,4	292,8	275,9	275,0
2009	I 296,6	300,2	297,8	288,0	273,3	317,3	321,7	297,5	276,8	276,0
	II 302,1	307,9	301,8	288,8	273,9	318,3	323,1	304,5	279,2	278,4
	III 302,5	306,8	303,3	291,3	276,9	320,4	324,4	305,7	281,0	280,2
	IV 307,7	310,7	309,6	295,4	281,2	324,6	326,1	308,1	286,3	285,5
2010	I 308,5	311,9	310,0	296,7	280,8	327,6	332,7	313,0	288,5	287,7
	II 309,7	313,5	310,9	297,2	280,1	329,2	334,5	315,8	290,6	289,8
	III 309,9	313,4	311,3	296,9	277,9	330,8	337,4	317,5	292,1	291,3
	IV 311,9	315,1	313,6	299,4	277,9	335,7	341,8	322,0	294,2	293,5
2011	I 312,9	315,7	315,0	300,9	279,2	337,4	341,7	323,0	297,0	296,3
	II 315,7	318,3	317,9	301,4	279,3	338,3	342,7	327,5	301,4	300,7
	III 316,0	317,7	318,8	302,1	280,2	338,8	345,0	328,1	303,8	303,0
	IV 317,3	320,2	319,3	309,6	286,8	347,6	350,3	337,2	304,9	304,1
2012*	I 323,9	330,3	323,4	313,0	289,0	352,3	353,7	339,4	310,6	309,8
	II 328,0	334,2	327,8	313,7	289,6	353,0	354,4	340,1	313,2	312,4

* Luvut ovat ennakkollisia.

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

3.6d

Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985=100, toimialoittain

Vuosi ja neljännes	92	93	94	95	96			
	Maanpuolustus-Yht.	Koulutus Yht.	Terveyspalvelu Yht.	Sosiaalipalvelu Yht.	Kuukausipalkat	Virkestys- ja kulttuuripalvelu		
					Yht.	Tuntipalkat	Kuukausipalkat	
1985	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1986	106,6	108,8	107,4	107,3	107,2	107,3	106,5	107,4
1987	115,1	116,0	112,5	112,8	112,8	114,4	114,4	114,4
1988	128,5	127,8	120,0	120,9	120,9	128,0	129,6	128,0
1989	137,0	136,7	130,5	129,9	129,9	136,8	144,8	136,5
1990	150,0	147,2	145,2	142,5	142,5	147,4	158,8	147,0
1991	156,3	154,8	158,2	154,1	154,0	157,3	167,8	156,9
1992	157,8	159,6	163,1	157,3	157,3	159,9	170,6	159,6
1993	157,0	162,2	164,7	158,6	158,6	161,3	177,3	160,8
1994	158,1	163,8	165,5	160,5	160,5	162,6	175,4	162,2
1995	160,8	168,3	171,9	167,1	167,1	167,1	178,6	166,7
1996	167,3	174,3	180,0	174,4	174,4	174,7	183,3	174,4
1997	174,2	177,4	183,8	178,0	178,0	177,8	186,9	177,4
1998	181,1	182,2	190,0	185,2	185,2	185,5	193,4	185,2
1999	186,9	186,0	194,5	189,4	189,4	194,3	201,0	194,0
2000	194,1	192,1	200,2	195,2	195,2	206,4	208,4	206,2
2001	202,4	199,8	206,8	201,9	201,9	216,8	215,8	216,7
2002	211,3	205,3	215,2	207,1	207,1	222,7	221,8	222,5
2003	220,2	213,5	223,7	214,9	214,9	231,1	228,9	231,0
2004	230,2	221,6	231,7	223,7	223,7	239,9	241,4	239,7
2005	239,1	230,7	240,5	232,4	232,5	248,2	251,3	248,0
2006	246,7	237,0	248,4	238,1	238,1	256,1	258,3	255,8
2007	252,9	245,3	257,4	245,2	245,2	262,5	267,6	262,2
2008	270,5	260,6	273,1	257,1	257,2	273,3	275,3	273,0
2009	284,4	271,4	280,9	268,0	268,1	281,3	284,0	281,0
2010	294,2	278,7	290,1	277,4	277,5	293,6	288,4	293,4
2011	304,5	286,5	299,7	284,2	284,3	302,5	307,4	302,2
2008	I 263,0	254,9	269,2	252,1	252,2	269,1	272,2	268,8
	II 268,3	258,9	272,1	254,4	254,5	270,9	273,5	270,7
	III 271,1	261,6	273,6	257,8	257,9	274,2	275,7	274,0
	IV 279,4	267,1	277,6	264,0	264,1	278,9	280,0	278,7
2009	I 280,7	267,7	277,7	264,3	264,4	278,1	280,1	277,8
	II 283,5	269,8	278,6	265,4	265,5	279,6	281,7	279,3
	III 283,7	271,9	281,3	268,6	268,7	280,9	284,8	280,6
	IV 289,5	276,3	285,8	273,8	273,9	286,5	289,3	286,2
2010	I 291,4	277,7	288,4	275,4	275,5	290,0	289,1	289,7
	II 293,7	278,2	289,3	276,8	277,0	292,1	288,3	291,9
	III 294,9	278,8	290,4	277,9	278,0	294,2	288,0	294,0
	IV 296,9	280,2	292,2	279,6	279,7	298,1	288,2	297,9
2011	I 300,3	281,5	294,2	280,4	280,5	299,2	295,0	299,0
	II 304,3	286,4	299,1	283,6	283,8	302,5	304,5	302,2
	III 306,1	288,6	302,2	286,2	286,3	303,2	312,2	302,9
	IV 307,4	289,4	303,3	286,4	286,5	305,0	317,9	304,6
2012*	I 311,6	294,9	310,5	292,8	292,9	308,5	322,2	308,1
	II 316,6	297,2	310,7	293,7	293,8	310,9	327,0	310,4

* Luvut ovat ennakkollisia.

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Taulukko 3.7

Palkansaajien reaaliainsoindeksi 1985=100

Vuosi ja neljännes	Kaikki palkansaajat			Yksityinen sektori			Kuntasektori			Valtiosektori		Muut Yht.
	Yht.	Tunti- palkat	Kuukausi- palkat	Yht.	Tunti- palkat	Kuukausi- palkat	Yht.	Tunti- palkat	Kuukausi- palkat	Yht.		
1985	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
1986	103,2	102,4	103,5	103,0	102,5	103,3	104,1	102,6	104,2	102,9	103,5	
1987	106,6	105,9	106,8	106,7	106,0	107,1	105,5	104,8	105,6	107,8	107,3	
1988	110,6	109,9	111,0	110,6	109,8	111,1	108,2	109,6	108,1	114,3	113,6	
1989	113,0	112,7	113,1	113,6	112,8	114,2	109,9	112,3	109,7	114,4	114,1	
1990	116,4	116,8	116,1	116,8	116,8	116,8	113,6	117,8	113,2	117,6	117,8	
1991	118,8	119,3	118,6	119,3	119,4	119,3	116,7	117,7	116,6	119,0	119,8	
1992	118,1	118,0	118,1	118,3	118,1	118,5	117,0	117,3	117,0	118,1	119,4	
1993	116,4	115,9	116,6	116,6	115,9	117,1	116,1	117,7	116,2	115,6	118,0	
1994	117,5	117,3	117,6	118,3	117,4	118,9	115,7	116,3	115,6	115,7	117,7	
1995	121,7	122,3	121,5	123,3	122,5	123,8	118,7	119,6	118,7	117,2	119,7	
1996	125,8	126,2	125,6	127,3	126,5	127,9	122,9	122,9	122,8	121,1	124,8	
1997	126,9	127,2	126,8	128,5	127,4	129,3	123,7	123,3	123,7	122,4	125,6	
1998	129,5	129,5	129,4	131,2	129,8	132,1	126,0	124,9	126,1	125,0	126,8	
1999	131,5	131,6	131,4	133,4	131,9	134,4	127,5	126,8	127,5	126,6	127,9	
2000	132,3	132,7	132,3	134,8	133,0	135,8	127,1	126,7	127,1	126,9	127,3	
2001	134,9	135,5	134,6	137,7	135,9	138,9	128,2	128,2	128,2	130,0	128,1	
2002	137,4	137,9	137,3	140,4	138,3	141,8	130,3	129,7	130,3	133,1	130,5	
2003	141,6	141,7	141,6	144,7	142,1	146,3	133,9	132,4	134,0	137,6	134,7	
2004	146,9	146,6	145,8	151,9	149,8	146,3	139,0	138,9	137,5	142,8	139,1	
2005	151,1	149,2	151,7	154,3	149,5	157,1	143,5	141,3	143,6	146,8	142,8	
2006	153,0	151,0	153,6	156,2	151,5	158,9	145,2	142,6	145,4	149,1	145,0	
2007	154,2	153,0	154,6	157,4	153,4	159,8	146,9	144,0	147,0	150,2	145,5	
2008	156,4	153,8	157,2	159,4	154,2	162,3	148,9	143,2	149,1	155,2	147,0	
2009	162,7	160,5	163,4	165,8	161,0	168,6	154,1	148,0	154,4	163,5	152,1	
2010	164,9	160,6	166,2	167,6	161,1	171,2	157,5	149,1	157,8	166,9	155,1	
2011	163,7	158,6	165,2	166,1	159,1	169,9	156,8	148,1	157,1	166,8	153,7	
2008	I 155,7	153,4	156,5	158,7	153,9	161,6	148,3	143,1	148,5	153,2	146,6	
	II 155,4	152,8	156,2	158,3	153,2	161,2	148,1	142,2	148,3	154,1	145,3	
	III 155,4	152,3	156,3	158,1	152,7	161,2	148,4	142,6	148,6	154,4	146,2	
	IV 159,3	156,6	160,1	162,4	157,2	165,5	150,8	145,1	151,0	159,2	150,1	
2009	I 160,1	158,0	160,8	163,1	158,6	165,9	151,7	145,9	151,9	161,1	150,1	
	II 161,8	160,1	162,4	165,2	160,7	167,9	152,6	146,5	152,8	162,8	150,3	
	III 163,2	160,9	164,0	166,5	161,4	169,4	154,7	148,5	155,0	163,2	152,1	
	IV 165,6	163,1	166,4	168,4	163,6	171,3	157,6	151,1	157,8	167,0	155,8	
2010	I 165,1	161,1	166,4	167,7	161,6	171,2	157,9	150,2	158,2	166,8	155,3	
	II 164,6	160,0	165,9	167,1	160,5	170,8	157,3	149,0	157,6	166,8	155,0	
	III 165,1	160,4	166,6	167,7	160,9	171,4	157,9	149,2	158,1	167,4	155,4	
	IV 164,9	160,9	166,1	167,7	161,4	171,3	157,0	148,1	157,3	166,5	154,8	
2011	I 163,3	158,5	164,7	165,9	159,0	169,7	155,8	147,2	156,1	166,4	152,9	
	II 163,6	158,3	165,3	166,0	158,8	170,0	156,9	148,1	157,1	167,0	153,7	
	III 163,7	158,1	165,4	165,7	158,6	169,7	157,7	148,9	158,0	167,4	154,4	
	IV 164,2	159,8	165,5	166,8	160,3	170,4	157,0	148,2	157,2	166,8	153,9	

Deflaatioitu elinkustannusindeksillä.

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

4 Palkkarakennetilasto

4.1 Tulokset

Tässä luvussa käsitellään palkkarakennetilaston vuotta 2011 koskevia keskeisiä tuloksia. Vuoden 2011 tiedot ovat ennakkollisia ja ne täydentyvät keväällä 2013 tarkemmilla toimiala- ja alueluokitustiedoilla. Tästä syystä vertailuja ei ole tehty tässä julkaisussa näiden luokitusten osalta. Palkkarakennetilastoa on tehty Suomessa vuodesta 1995 lähtien. Tilasto kuvaa ansioita kolmella eri työnantajasektorilla¹: yksityisellä, kunnan ja valtion sektorilla. Työnantajasektorit ovat rakenteellisesti monella tapaa hyvin erilaisia. Ne eroavat toisistaan mm. ammatti-, sukupuoli- ja ikärakenteeltaan. Vuotta 2010 koskien tehtiin kaikissa EU-maissa palkkarakennetutkimus. Tutkimus tehdään neljän vuoden välein ja sen tarkoitus on tuottaa yhteismitallista tietoa palkkauksesta eri EU-maissa. Tämän tutkimuksen tuloksia tarkastellaan luvussa 4.3.

Vuoden 2011 palkkarakennetilasto kattoi tiedot reilusta 1,69 miljoonasta palkansaajasta² (Taulukko 4A). Tuntiansio pystyttiin määrittelemään 1 635 000 koko- ja osa-aikaiselle palkansaajalle ja kuukausiansio 1 403 000 kokoaikaiselle palkansaajalle. Tuntiansio on määritetty kaikille niille palvelussuhteille, joiden säännöllinen tai palkattu työaika ja sitä vastaava ansio on ollut tiedossa, myös opettajille. Tuntiansiotarkasteluissa ovat mukana myös sellaiset palkansaajat, joille ei ole määritetty aineistossa säännöllistä työaika, mutta joiden tuntiansiot on saatu laskettua muuta kautta. Edelliseen vuoteen verrattuna tuntiansiolaskelmissa olevien palkansaajien lukumäärä kasvoi noin 45 000:lla ja kokoaikaisien palkansaajien lukumäärä kasvoi noin 15 000 palkansaajalla. Kokoaikaisen palkansaajan kuukausiansio oli vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä keskimäärin 3 111 euroa, mikä on 140 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna³. Kokonaistyöajan tuntiansio oli vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä keskimäärin 18,35 euroa. Kokoaikaisille palkansaajille tuntiansio oli 18,83 euroa. Osa-aikaisille palkansaajille laskettu keskimääräinen kokonaistyöajan tuntiansio, 16,13 euroa, oli n. 86 prosenttia kokoaikaisille palkansaajille määritellystä kokonaistyöajan tuntiansiosta vuonna 2011.

Työnantajasektoreista korkein kuukausiansio oli valtiolla, keskimäärin 3 505 euroa. Kuukausiansio oli 13 prosenttia korkeampi kuin kaikkien palkansaajien keskiarvo. Myös tuntiansio oli korkein valtiolla, keskimäärin 21,65 euroa. Valtion tuntiansio oli 18 prosenttia korkeampi kuin koko maan tasolla ja 16 prosenttia korkeampi kuin yksityisellä sektorilla sekä 29 prosenttia korkeampi kuin kuntasektorilla. Valtion korkea palkkataso selittää palkansaajarakenne. Valtio on työnantajasektorina pieni ja palkansaajien tehtävät ovat pääasiassa erityisasiantuntijatehtäviä.

1 Sektoreiden rajauksesta lisätietoa kappaleessa 4.4.2

2 Aineiston peittävytydestä lisätietoa kappaleessa 4.4.1

3 Ansiökäsitteen sisällöstä lisätietoa kappaleessa 4.4.2

Taulukko 4A

Keskiansio vuoden 2011 IV neljänneksellä työnantajasektorin mukaan

Työnantajasektori	Palkansaajat, joille on määritetty tuntiansio		Suhdeluku Kaikki palkan- saajat=100	Kokoaikaiset palkansaajat		Suhdeluku Kaikki palkan- saajat=100
	Lukumäärä	Tunti- ansio, euroa		Lukumäärä	Kuukausi- ansio euroa	
Yksityinen	1 131 887	18,7	101,9	949 895	3 183	102,3
– jalostus (B...F)	379 865	19,4	105,7	360 149	3 243	104,2
– palvelut (G...S)	752 022	18,3	99,7	589 746	3 147	101,2
Kunta	427 404	16,84	91,8	381 635	2 859	91,9
Valtio	75 958	21,65	118,0	71 433	3 505	112,7
Yhteensä	1 635 249	18,35	100,0	1 402 963	3 111	100,0

Lähde: Palkkarakenneilasto, Tilastokeskus

4.1.1 Ansiot ammateittain

Vuonna 2010 palkkarakenneilastossa siirryttiin käyttämään uutta ammattiluokitusta, joka pohjautuu kansainväliseen ISCO08 -luokitukseen. Luokitus vastaa paremmin nykyajan työmarkkinoiden ammattirakennetta ja esimerkiksi IT -alan tehtävät ovat luokituksessa paremmin eriteltyinä. Johtajien luokittelu on muutunut tarkemmaksi ja tästä johtuen johtajiksi luokiteltavien osuus on laskenut tilastossa. Tässä luvussa esitetyt tulokset pohjautuvat uuteen ammattiluokitukseen.

Tilastokeskuksen ammattiluokituksen mukaan tarkasteltuna johtajat ja ylimmät virkamiehet, sotilaat sekä erityisasiantuntijat olivat parhaiten palkattuja ammattiryhmiä vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä (taulukko 4B). Johtajien ja ylimpien virkamiesten ansiotaso on korkein. Todellisuudessa keskimääräinen ansiotaso kyseisessä ryhmässä on vielä esitettyjä lukuja hieman korkeampi. Tämä

Taulukko 4B

Kokoikaisten palkansaajien osuus ja kuukausiansiot työnantajasektorin sekä ammatin pääluokan mukaan vuoden 2011 IV neljänneksellä

Ammatin pääluokka	Yksityinen		Kunta		Valtio		Yhteensä	
	Lkm, %	Kuukausi- ansio, e/kk	Lkm, %	Kuukausi- siansio, e/kk	Lkm, %	Kuukausi- ansio, e/kk	Lkm, %	Kuukausi- siansio, e/kk
Yhteensä	100,0	3 183	100,0	2 859	100,0	3 505	100,0	3 111
0. Sotilaat	–	–	–	–	8	3 740	0	3 740
1. Johtajat ja ylimmät virkamiehet	4	5 820	3	4 572	4	6 092	4	5 597
2. Erityisasiantuntijat	17	4 165	30	3 683	29	4 037	21	3 974
3. Asiantuntijat	22	3 339	22	2 769	35	3 191	23	3 173
4. Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	10	2 615	5	2 243	12	2 577	9	2 549
5. Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	13	2 345	28	2 305	10	3 151	17	2 350
6. Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	0	2 030	1	2 240	0	2 660	0	2 215
7. Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	15	2 830	2	2 505	1	2 853	10	2 817
8. Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	12	2 825	1	2 398	0	2 834	8	2 815
9. Muut työntekijät	6	2 243	7	2 014	1	2 243	6	2 170

Harmaalla pohjalla kunkin sektorin kolme suurinta palkansaajaryhmää Tilastokeskuksen ammattiluokituksen mukaan.

Lähde: Palkkarakenneilasto, Tilastokeskus.

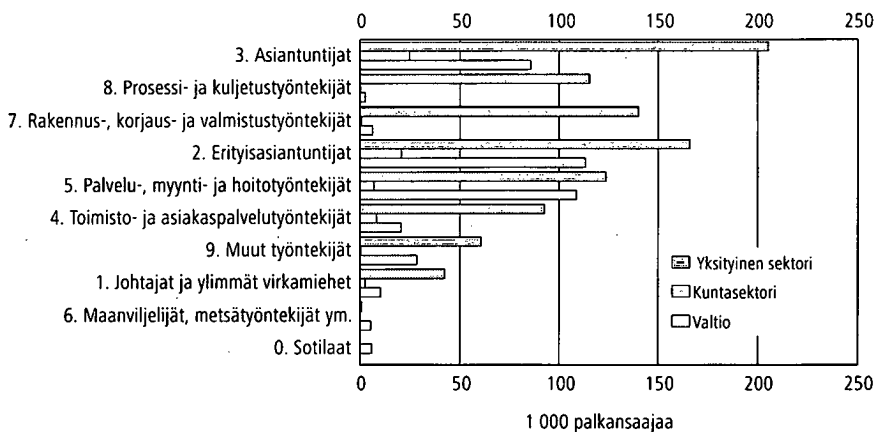
on seurausta siitä, että yksityisen sektorin yritysten ylin johto ei kuulu palkkati-
lastojen tietosisältöön.

Työnantajasektoreiden ammattirakennetta tarkasteltaessa nähdään, että valtiolla on vähintään asiantuntijatasolla toimivia palkansaajia noin 68 prosenttia. Vastaava osuus on kuntasektorilla 55 prosenttia ja yksityisellä sektorilla 43 prosenttia. Pienimmät keskimääräiset kuukausiansiot olivat koko maan tasolla ammattiluokassa maanviljelijät ja metsätyöntekijät (ammattiluokituksen pääluokka 6), muut työntekijät (9) sekä palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät (5). Näitä ammatteja löytyy pääasiassa yksityiseltä sektorilta ja kuntasektorilta, mutta vähemmän valtiolta. Valtion palkansaajien keskittyminen asiantuntijatehtäviin nostaa sektorin keskimääräistä ansiotasoa verrattuna muihin sektoreihin, joilla korkeammin palkattuja ammattiluokkia on suhteessa vähemmän.

Tarkempi erittely ansioista ammattiluokituksen suhteen löytyy liitetaulukoista. Taulukoista voidaan nähdä, että palkkaus saattaa olla hyvinkin vaihtelevaa ammattiluokituksen pääluokan sisällä. Esimerkiksi ammattiluokituksen pääluokka asiantuntijat (3) sisältää niin korkeammin palkattuja teknisiä asiantuntijoita, kuin myös sosiaali- ja terveydenhuollon matalammin palkattuja asiantuntijoita. Suurin osa sosiaali- ja terveydenhuollosta kuuluu taas kuntasektorille ja suurin osa teknisistä asiantuntijoista yksityiselle sektorille, minkä vuoksi asiantuntijoiden pääluokan ansiot eroavat noin 21 prosenttia yksityisen sektorin hyväksi (Kuvio 4A).

Kuvio 4A

Palkansaajien lukumäärä ammattiluokan ja työnantajasektorin mukaan vuoden 2011 IV neljänneksellä



Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus.

4.1.2 Ansiot ikäryhmittäin

Väestön ikääntyminen Suomessa näkyy myös palkkarakennetilastossa. Vuonna 2011 yli 60 -vuotiaiden osuus oli 6 prosenttia kokoaikaisista palkansaajista, kun se oli vain 2 prosenttia kymmenen vuotta aiemmin vuonna 2001. Vuoden 2011 palkkarakennetilaston mukaan kokoaikaisista palkansaajista oli 30–49 -vuotiaita noin 52 prosenttia (taulukko 4C). Alle 30 -vuotiaita oli 15 prosenttia ja yli 50 -vuotiaita noin 33 prosenttia.

Työuraansa aloittavista alle 20 -vuotiaista työskenteli yksityisellä sektorilla noin 83 prosenttia. Tämän voi katsoa johtuvan muun muassa siitä, että yksityisellä sektorin teollisuus- ja palvelualoilla on paljon vähäistä ammattitaitoa vaativia tehtäviä, joissa koulutusvaatimukset ovat vähäisiä. Nuorten vähäinen osuus julkisella sektorilla johtuu osittain taas siitä, että julkiselle sektorille painottuu yhä suurempi osa pidempää koulutusta edellyttävistä asiantuntija- ja erityisasiantuntijatehtävistä. Iältään nuorimpien palkansaajien osuus kaikista kokoaikaisista palkansaajista oli nyt noin yksi prosentti ja tämä osuus kasvoi hieman edellisvuoteen verrattuna.

Taulukko 4C

Kokoikaisten palkansaajien osuus ja kuukausiansiot työnantajasektorin sekä ikäryhmän mukaan vuoden 2011 IV neljänneksellä

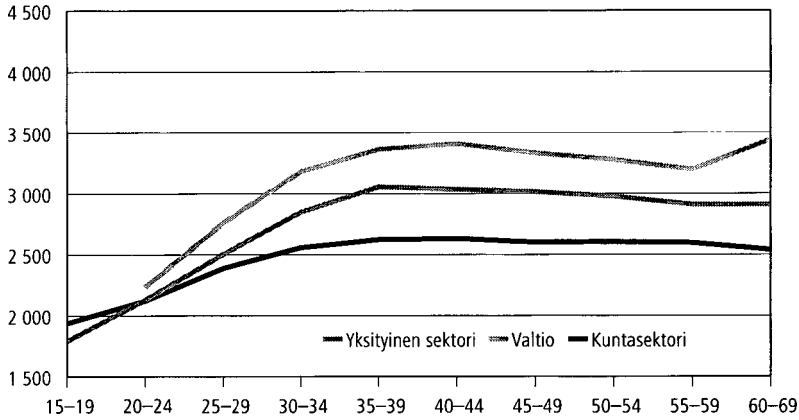
Ikäryhmä	Yksityinen		Kunta		Valtio		Yhteensä	
	Lkm, %	Kuukausiansio, e/kk	Lkm, %	Kuukausiansio, e/kk	Lkm, %	Kuukausiansio, e/kk	Lkm, %	Kuukausiansio, e/kk
Yhteensä	100,0	3 183	100,0	2 859	100,0	3 505	100,0	3 111
15–19	1	1 837	0	1 888	0	..	1	1 846
20–24	5	2 222	3	2 144	2	2 335	4	2 210
25–29	11	2 637	7	2 568	8	2 834	10	2 631
30–34	13	3 050	9	2 756	11	3 265	12	3 000
35–39	13	3 369	10	2 866	11	3 513	12	3 259
40–44	13	3 431	13	2 935	13	3 612	13	3 307
45–49	14	3 426	16	2 932	16	3 589	15	3 291
50–54	13	3 384	17	2 937	16	3 615	14	3 249
55–59	11	3 292	16	2 940	15	3 613	13	3 190
60–69	5	3 317	8	2 932	9	3 944	6	3 231
Tuntematon	0	3 037	0	2 482	0	..	0	3 005

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus.

Ikävertailussa 40–44 -vuotiaiden ikäryhmä on kaikilla työnantajasektoreilla yhteensä keskimäärin parhaiten palkattu ikäryhmä kokoikaisten palkansaajien kuukausiansioita vertailtaessa. On myös huomattava, että kyseinen ikäryhmä on taitekohta, jonka jälkeen ansiot alkavat ikäryhmissä keskimäärin alentua. Ainoastaan valtiosektorilla juuri eläkeiän kynnyksellä olevilla ansiot näyttäisivät jyrkästi nousevan (Kuvio 4B).

Kuvio 4B

Kokoaikaisten palkansaajien kokonaisansio ikäryhmän ja työnantajasektorin mukaan vuoden 2011 IV neljänneksellä



Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus.

4.2 Palkkaerot

Tehtyjen tutkimusten perusteella⁴ palkkaerot ovat kasvaneet vain lievästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tämä lienee osin keskitettyjen työehtosopimusten vaikutusta, sillä palkansaajarakenteen muutokset ovat olleet huomattavia tänä aikana. Tilastokeskuksen palkkarakennetilasto antaa erinomaiset mahdollisuudet tarkastella palkansaajarakenteiden muutoksia, palkkaeroja ja niihin johtavia syitä monesta eri näkökulmasta. Kaikkein laajimmin aineistoa on käytetty miesten ja naisten välisten palkkaerojen selvittämiseen. Tässä kappaleessa tarkastellaan sukupuolten välisten palkkaerojen lisäksi palkkaeroja ulkomaalaisten ja suomalaisten välillä. Lisäksi kappaleessa käydään läpi palkkojen hajontaa eri työnantajasektoreilla.

4.2.1 Sukupuolten väliset palkkaerot

Sukupuolten välisiä palkkaeroja käsittelevissä tutkimuksissa on toistuvasti havaittu, että yksi tärkeimmistä naisten ja miesten keskipalkkaeroja selittävistä tekijöistä on naisten sijoittuminen erilaisiin, yleensä pienempipalkkaisiin, ammatteihin kuin miehet. Ammattien väliseen segregaatioon on haettu muutosta muun muassa hallitusohjelmassa ja Euroopan Unionin neuvoston suosituksessa sukupuolten välisen palkkaeron pienentämisestä. Suomessa palkansaajien ammattien välistä segregaatiota on tutkittu tähän mennessä vielä niukasti. Kattavimman kuvan ammatillisen segregaation suuruudesta antaa Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä -sarjan loppuraportti Segregaatio ja sukupuolten väliset palkkaerot vuodelta 2008. Kyseisessä loppuraportissa on tutkittu erilaisten indikaattoreiden soveltumista sukupuolten ammatillisen eriytymisen säännölliseen mittaamiseen

4 Kts. Julkaisu Työelämän suurten muutosten vuosikymmenet. Tilastokeskus 2009.

Suomessa. Saatujen tulosten mukaan säännöllisesti tuotettavaksi indikaattoriksi soveltuu parhaiten ns. ID-indikaattori (Index of dissimilarity), jonka muutostiedot vuosilta 1999–2011 julkaistaan nyt ensimmäistä kertaa tässä julkaisussa.

Vuoden 2011 palkkarakennetilastossa kaikista palkansaajista oli naisia hieman alle 54 prosenttia. Kuntasektorilla naisten osuus oli noin 80 prosenttia ja yksityisellä sektorilla noin 44 prosenttia. Valtiolla naisten osuus palkansaajista oli 50 prosenttia. Asiantuntijatehtävissä toimivista palkansaajista (ammatin pääluokat 2 ja 3) naisia oli hieman yli puolet (56 prosenttia). Johtavassa asemassa (1) naisten osuus oli runsas kolmannes (35 %) ja toimisto- ja asiakaspalvelutyötä sekä palvelu-, myynti- ja hoitotyötä tekevistä (pääluokat 4 ja 5) lähes neljä viidesosaa oli naisia (76 %).

Ammattiin liittyvä eriytyminen sukupuolten välillä voidaan myös havaita tarkastelemalla oheisia ID-segregaatioindeksejä (taulukko 4D). ID-indeksi saa arvoja nollan ja ykkösen väliltä. Jos indeksin arvo on 1, niin ammatit ovat täysin segregoituneet, eli ammatit ovat täysin eriytyneet sukupuolen mukaan. Vastaavasti indeksin arvo 0 tarkoittaa sitä, että sukupuolten välillä ei ole lainkaan ammatillisia eroja. Indeksien lukuja voidaan tulkita siten, että ID-indeksin arvo kerrottuna sadalla ja jaettuna kahdella kertoo likimain, kuinka suuren osuuden naisista ja miehistä tulisi vaihtaa ammattia, jotta ammattiin liittyvät erot sukupuolten välillä poistuisivat.

Vuonna 2011 keskimäärin 28 prosenttia työskentelevistä miehistä ja naisista tulisi vaihtaa ammattia, jotta sukupuolten väliset ammatilliset erot katoaisivat. Tulosten perusteella ammattirakenteeseen liittyvät erot ovat hieman kaventuneet vuosien 1995 ja 2011 välisenä aikana.

Sukupuolten välinen palkkaero oli vuonna 2011 kuukausiansioilla mitattuna noin 0,1 prosenttiyksikköä tuntiansioiden palkkaeroa suurempi (taulukko 4E). Osa- ja kokoaikaisten naisten tuntiansio oli keskimäärin 81,8 prosenttia miesten ansiosta ja kokoaikaisessa työssä olevien naisten kuukausiansio 81,9 prosenttia miesten ansiosta. Sukupuolten välinen palkkaero kaventui hieman edellisvuoteen verrattuna.

Säännölliseltä työajalta maksettava kuukausiansio on laskettu ansiotasoindeksien luvuista. Näin laskettu sukupuolten välinen palkkaero oli reilun yhden prosenttiyksikön kokonaisansioiden eroa pienempi. Tämä johtui lähinnä siitä, että miesten yli- ja lisätyöltä saaman ansion määrä oli yli kolme kertaa suurempi kuin naisilla.

Taulukko 4D

ID- segregatioindeksi vuosina 2003–2011

Vuosi	ID-indeksi
2003	0,624
2004	0,609
2005	0,606
2006	0,591
2007	0,592
2008	0,600
2009	0,594
2010	0,594
2011	0,568

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4E

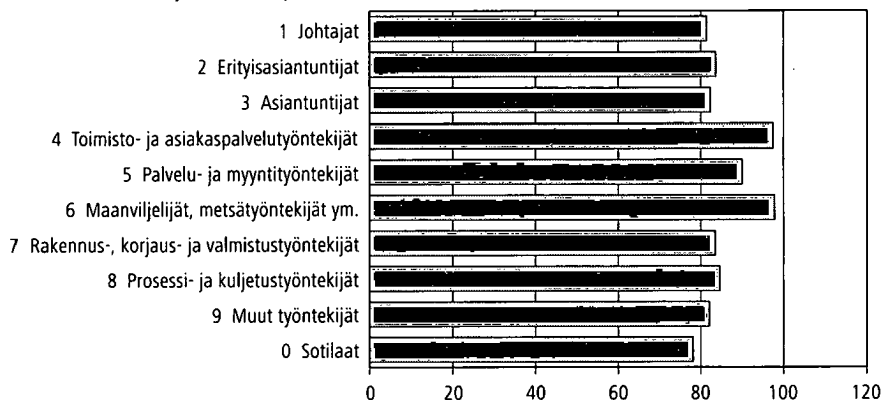
Naisten ja miesten keskiansiot ja niiden ero vuoden 2011 IV neljänneksellä

	Keskimääräinen ansio		Ansioiden suhde, naiset/miehet
	Naiset euroa	Miehet euroa	
Kokonaistyöajan kuukausiansio	2 808	3 428	81,9
Kokonaistyöajan tuntiansio	16,64	20,35	81,8
Säännöllisen työajan ansio	2 826	3 404	83,0

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Kuvio 4C

Naisten tuntiansio suhteessa miesten tuntiansioon ammatin pääluokan mukaan vuoden 2011 IV neljänneksellä, prosenttia



Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus.

Kuviossa 4C on esitetty naisten ja miesten tuntiansioiden erot ammatin pääluokan mukaan. Johtajina toimivien naisten ansiot olivat noin 80 prosenttia samaan ammatin pääluokkaan sijoittuvien miesten ansioihin verrattuna. Naisso-tilaisten ansiot olivat ammattiteittain pienimmät vastaavissa ammateissa toimiviin miehiin verrattuna, ansioiden suhde oli alle 80 prosenttia. Asiantuntija-ammateissa sukupuolten välinen palkkojen suhde oli 82 prosenttia ja erityisasiantuntijoilla hieman tätä suurempi, 84 prosenttia. Huomattavaa on, että naisvaltaisilla toimisto- ja palvelualoilla naisten ja miesten ansioiden ero on pienimpiä.

4.2.2 Ulkomaalaisten palkansaajien palkat

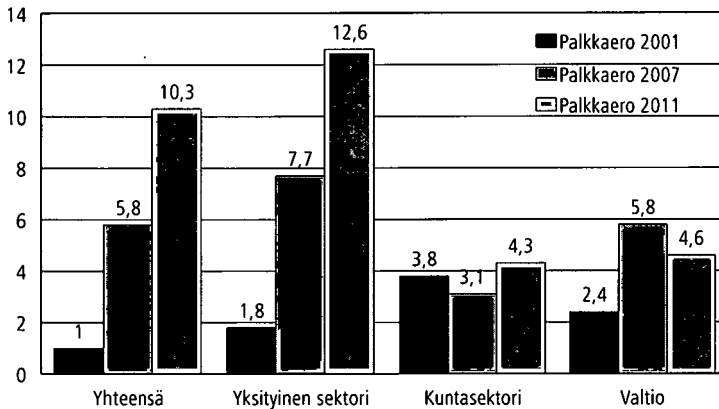
Palkkarakennetilaston perustietoihin on lisätty vuonna 2011 palkansaajan kansalaisuutta koskeva tieto Tilastokeskuksen henkilötalastojen perustiedoista. Vuoden 2011 palkkarakennetilastoon sisältyi 40 885 ulkomaalaista palkansaajaa, joille oli laskettavissa tuntiansio. Näistä oli naisia 17 524 henkilöä, noin 43 prosenttia. Ulkomaalaisten palkansaajien keski-ikä oli 38 vuotta ja he työskentelivät lähes kaikilla toimialoilla useassa eri ammatissa. Suomalaiset palkansaajat olivat keskimäärin hieman ulkomaalaisia vanhempia (keski-ikä 43 vuotta).

Vuonna 2001 kokoaikaisia ulkomaalaisia palkansaajia oli palkkarakennetilastossa vajaat 14 000. Vuonna 2011 vastaava lukumäärä oli reilu 31 000, joten kokoaikaisten ulkomaalaisten palkansaajien lukumäärä on yli kaksinkertaistunut palkka-aineistoissa kymmenessä vuodessa. Merkittävintä kasvu on ollut yksityisellä sektorilla.

Ulkomaalaisten palkansaajien keskimääräinen kuukausiansio oli vuoden 2011 lopussa 2 828 euroa. Suomalaisien palkansaajien keskiansio oli 3 118 euroa vastaavana ajankohtana. Palkkaero oli suurin yksityisellä sektorilla, ja pienin kuntasektorilla (kuvio 4D). Ulkomaalaisten ja suomalaisten palkansaajien palkkaero on noussut viimeisen kymmenen vuoden aikana huomattavasti. Palkkaeron kasvu johtuu pääasiassa siitä, että ulkomaalaisten palkansaajien lukumäärä

Kuvio 4D

Ulkomaalaisten palkansaajien palkkaero suomalaisiin palkansaajiin verrattuna työnantajasektoreittain vuosina 2001, 2007 ja 2011, prosenttia



Lähde: Palkkarakenneilasto, Tilastokeskus.

on lisääntynyt vuoden 2001 jälkeen erityisesti pienipalkkaisissa ”suorittavissa” ammateissa.

Palkkaerot eri tehtävissä

Ulkomaalaisia palkansaajia työskenteli vuonna 2011 kaikissa ammatin pääluokissa lukuun ottamatta sotilaita (Taulukko 4F). Lukumäärällisesti eniten ulkomaalaisia työskenteli erityisasiantuntijoina ja suhteellisesti ulkomaalaisten osuus oli suurin muissa työntekijöissä. Asiantuntijatehtävissä (pääluokat 2,3) ulkomaalaisten ansio on varsin lähellä suomalaisten ansiota, eroa on vain yksi prosentti. Vaativuustasoltaan alemmissa tehtävissä (pääluokat 4–9) ulkomaalaisten ansio on keskimäärin kymmenisen prosenttia suomalaisten ansiota heikompi. Mielenkiintoinen ryhmä on johtajat, jossa ulkomaalaisten ansio on suomalaisten ansiota suurempi. Yksi syy tähän on se, että tarkastelun ulkomaalaiset työskentelevät vaativissa isojen yritysten johtotehtävissä.

Taulukko 4F

Palkansaajat kansalaisuuden ja ammattiluokituksen mukaan vuonna 2011

Ammattiluokitus	Suomalaiset		Ulkomaalaiset	
	Lukumäärä	Kokonaisansion keskiarvo	Lukumäärä	Kokonaisansion keskiarvo
Sotilaat	5 940	3 739	–	–
Johtajat	54 535	5 583	805	6 570
Erytisasiantuntijat	292 936	3 977	7 150	3 861
Asiantuntijat	312 219	3 173	3 591	3 139
Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	120 360	2 552	1 406	2 303
Palvelu- ja myyntityöntekijät	235 073	2 354	4 375	2 152
Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	6 058	2 208	350	2 342
Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	142 894	2 824	4 258	2 552
Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	114 911	2 822	3 312	2 560
Muut työntekijät	83 712	2 191	5 799	1 864
Yhteensä	1 371 850	3 118	31 113	2 828

Lähde: Palkkarakenneilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4G

Ammatit, joissa eniten ulkomaalaisia vuonna 2011

Ammatti	Lkm	Palkka	Palkkaero, %
Yhteensä	31 052	2 828	91
91121 Toimistosiiivoajat ym.	2 807	1 701	91
23103 Assistentit ja tuntiopettajat (yliopisto)	1 360	2 889	99
91123 Sairaala- ja laitosapulaiset	984	2 000	97
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	849	2 219	93
8331 Linja-auton- ja raitiovaununkuljettajat	690	3 020	113
53219 Muut lähihoitajat	646	2 363	94
2519 Muut ohjelmisto- ja sovelluskehittäjät	601	3 977	99
51201 Kokit, keittäjät ja kylmäköt	566	2 093	99
32211 Sairaanhoidajat	527	3 088	104
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	516	2 345	90
7231 Moottorijoukkojen asentajat ja korjaajat	467	2 376	90
7119 Muut rakennustyöntekijät	457	2 521	95
53111 Päiväkotien ja muiden laitosten lastenhoitajat ym.	421	1 932	91
21531 Tietoliikenneteknologian tutkijat	410	4 307	94
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	406	2 663	97
3322 Myyntiedustajat	386	3 408	95
5223 Myyjät	354	2 177	90
53213 Sosiaalialan hoitajat	352	2 250	94
5131 Tarjoilijat	333	2 126	99

Taulukko 4H

Ammatit, joissa ulkomaalaisilla suhteellisesti suurimmat ansiot vuonna 2011

Ammatti	Lkm	Palkka	Palkkaero, %
1120 Toimitusjohtajat ja pääjohtajat	44	10 166	159
3351 Tulli- ja rajavirkamiehet	62	4 205	121
3118 Tekniset piirtäjät	45	3 722	116
1211 Talousjohtajat	61	7 274	116
1221 Myynti- ja markkinointijohtajat	192	6 936	116
8331 Linja-auton- ja raitiovaununkuljettajat	690	3 020	113
3123 Rakennusalan työnjohtajat	61	3 741	113
7511 Lihanleikkaajat, kalankäsittelijät ym.	73	3 591	111
3511 Käytön operaattorit	34	3 033	110
2141 Teollisen valmistuksen ja tuotantotekniikan erityisasiantuntijat	86	5 077	109
5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	40	2 600	108
4211 Pankki- ym. toimihenkilöt	59	2 976	108
2411 Laskentatoimen erityisasiantuntijat ja tilintarkastajat	121	4 625	108
3113 Sähkötekniikan asiantuntijat	48	3 855	107
8212 Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijat	75	2 748	107
1219 Muut hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	56	6 395	107
2354 Muut musiikin opettajat	47	3 169	107
4224 Hotellin vastaanottovirkailijat	33	2 395	107
61132 Puutarha- ja kasvihuone-työnjohtajat ja -työntekijät	41	2 138	106
7214 Paksulevysepät ja rautarakennustyöntekijät	130	2 830	106

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Tarkempi ammattitehtävien tarkastelu esitetään taulukoissa 4G ja 4H. Taulukosta 4G voidaan nähdä, että ulkomaalaiset sijoittuvat useimmiten palvelu- ja hoitoalan ammatteihin. Siivojina työskentelee lukumäärällisesti eniten ulkomaalaisia. Ulkomaalaisten lukumäärä terveydenhuollon ammateissa on lisääntynyt viime vuosina.

Suomalaisiin verrattuna parhaiten palkatut ulkomaalaiset työskentelivät johtajina. Palkkataso ylitti usein samassa ammatissa toimivan suomalaisen ansion.

Yksi selitys tähän on se, että ulkomaalaiset toimivat johtajina pääkaupunkiseudulla isoissa yrityksissä.

Ulkomaalaisten linja-auton- ja raitiovaunukuljettajien keskiansiota nostivat erityisesti suomalaisia suuremmat ilta-, viikonloppu- ja yötyölisät sekä suuremmat yli- ja lisätyökorvaukset. Elektroniikan tai informaatioteknologian parissa työskentelevien ulkomaalaisten palkkatasoa nostivat ennen kaikkea erityisosaamisen tuomat palkanlisät.

4.2.3 Palkkahajonta

Kaikkien palkansaajien tuntiansioiden keskiarvo oli vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä 18,35 euroa ja mediaani (ansio, jonka ylä- ja alapuolelle sijoittuu puolet ansioista) 16,17 euroa. Tuntiansioiden keskiarvo oli kaikilla sektoreilla selvästi ansioiden mediaania korkeampi. Keskiarvon ja mediaanin välinen ero oli suhteellisesti suurin yksityisellä sektorilla, 11,5 prosenttia. Kuntasektorilla vastaava ero oli 10,8 prosenttia ja valtiolla 9,4 prosenttia.

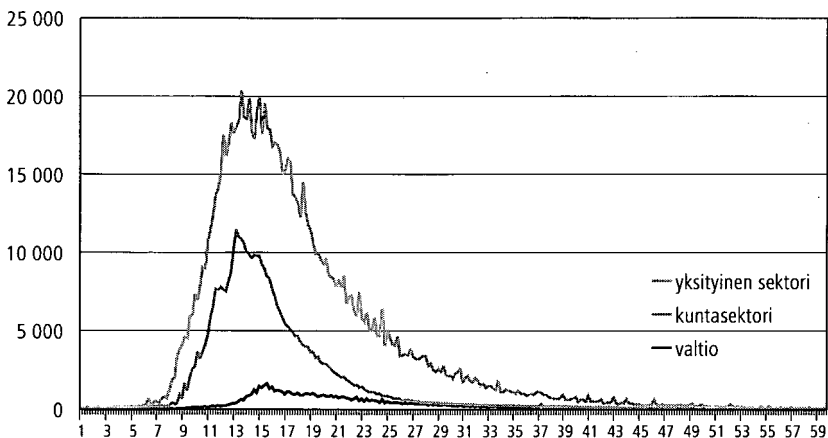
Miesten keskimääräinen tuntiansio oli 20,35 ja naisten 16,64 euroa. Miehillä mediaanin ja keskiansion ero oli 11,5 prosenttia ja naisilla 9,9 prosenttia. Miehillä ansioiden hajonta oli selvästi suurempi kuin naisilla, mistä johtuen myös miesten keskiansioiden suhde mediaaniin oli suurempi kuin naisilla.

Vähiten ansaitseva kymmenesosa palkansaajista ansaitsi vähemmän kuin 11,42 euroa ja parhaiten ansaitseva kymmenesosa enemmän kuin 27,74 euroa tunnissa. Siten parhaiten ansaitseva kymmenesosa ansaitsi vähintään 2,43 kertaa enemmän kuin vähiten ansaitseva desiiiryhmä. Keskiwertopalkansaaja (=mediaani) ansaitsi vähintään 42 prosenttia enemmän kuin matalapalkkaisimpaan kymmenesosaan kuuluva ja parhaiten palkatun kymmenesosan tuntiansio oli vähintään 72 prosenttia mediaanipalkkaa suurempi.

Kuviosta 4E nähdään että ansiot ovat vinosti jakautuneet kaikilla sektoreilla. Tästä johtuen keskiarvotuntiansio on suurempi kuin mediaani, joka siis kuvaa

Kuvio 4E

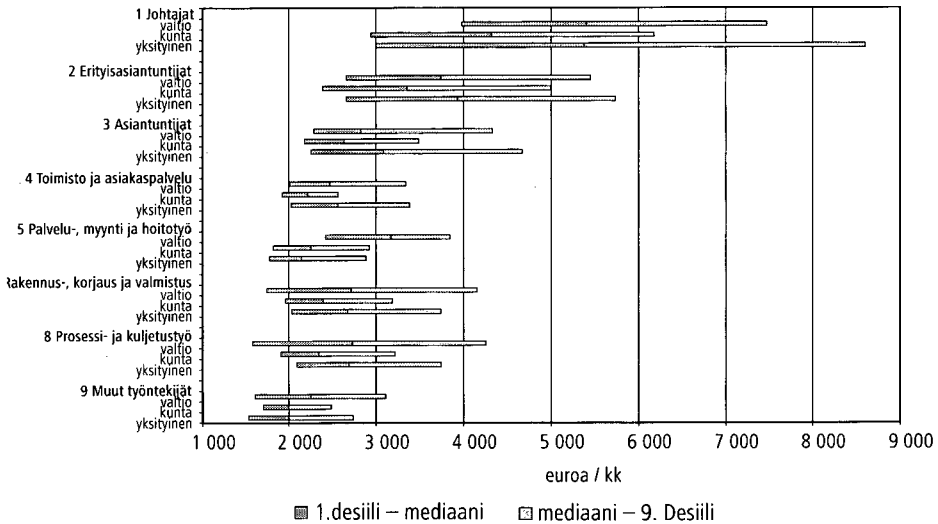
Kokonaistuntiansioiden jakaumat työnantajasektorin mukaan vuoden 2011 IV neljänneksellä



Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Kuvio 4F

Kokoaikaisien palkansaajien kuukausiansion 1. ja 9. desiiilipisteen väli sekä mediaani ammatin pääluokan ja työnantajasektorin mukaan vuoden 2011 IV neljänneksellä



Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

jakauman keskimmäisen palkansaajan ansiota. Mediaaniansio kuvaa keskiansiota paremmin keskimääräisen palkansaajan ansiota.

Johtajien ja erityisasiantuntijoiden kokonaistyöajan kuukausiansioiden hajonta oli suurempaa kuin muissa ammatin pääluokissa. Yksityisen sektorin johtajien ansioiden hajonta oli suurinta. Kuviosta 4F voidaan myös havaita, että eri ammattien pääluokat peittävät limittäin toisiaan. Esimerkiksi useissa työntekijäammateissa oli palkansaajia, jotka ansaittivat enemmän kuin vähiten ansaitsevat johtajien ammattiryhmään luokitellut. Kuviosta käy myös ilmi, että kuntasektorilla ansioiden hajonta ammattien pääluokkien sisällä on yleisesti ottaen pienempää kuin muilla työnantajasektoreilla.

Variaatiokertoimella mitattuna ansioiden hajonta oli vuonna 2011 hieman suurempi kuin vuotta aikaisemmin (Taulukko 4I). Palkkahajonta kasvoi kaikilla työnantajasektoreilla, suurinta hajonnan kasvaminen oli valtiolla. Variaatiokerroin reagoi varsin herkästi poikkeaviin havaintoihin, joten on luotettavampaa tarkastella desiiilipisteiden suhteita palkkaeroja verrattaessa. Tuntiansioita tarkasteltaessa vähiten ansaitsevan desiiilin ansioero mediaaniansioon verrattuna kasvoi kaikilla sektoreilla. Ylimmän desiiilin ansiot kasvoivat mediaanipalkansaajaa nopeammin kaikilla sektoreilla, joskin hyvin vähän. Kuukausiansioita tarkasteltaessa desiiilien ja mediaanin väliset muutokset olivat melko vähäisiä. Tunti- ja kuukausiansioiden hajontojen erot johtuvat suurelta osin siitä, että osa-aikaiset palkansaajat eivät kuulu kuukausiansiolaskelmiin, mutta he sisältyvät tuntiansiotarkasteluun. Osa-aikaisia palkansaajia työskentelee paljon erityisesti yksityisen sektorin palvelualoilla. Yksityisen sektorin osa-aikaisiin palkansaajiin sisältyi sekä korkeapalkkaisia lääkäreitä että vähemmän ansaitsevia siivoojia ja kauppa-apulaisia.

Taulukko 41

Tunti- ja kuukausiansioiden hajontaa kuvaavia tunnuslukuja työnantajasektorin mukaan vuosina 2002–2011

Sektori/Vuosi	Kokonaistyöajan tuntiansio				Kokonaistyöajan kuukausiansio			
	D5/D1(*)	D9/D5(*)	D9/D1(*)	CV% (**)	D5/D1(*)	D9/D5(*)	D9/D1(*)	CV% (**)
Yhteensä								
2002	1,381	1,659	2,292	49,45	1,374	1,629	2,238	46,36
2003	1,374	1,676	2,302	51,12	1,372	1,640	2,249	46,29
2004	1,371	1,679	2,302	50,57	1,372	1,637	2,247	46,08
2005	1,374	1,676	2,303	50,52	1,376	1,642	2,259	47,01
2006	1,385	1,693	2,344	49,93	1,385	1,655	2,292	47,13
2007	1,391	1,698	2,361	50,06	1,389	1,667	2,315	47,44
2008	1,399	1,720	2,406	50,86	1,397	1,681	2,348	47,73
2009	1,403	1,709	2,397	50,08	1,398	1,666	2,329	47,10
2010	1,407	1,710	2,407	50,34	1,402	1,657	2,322	46,77
2011	1,416	1,716	2,429	50,93	1,408	1,660	2,337	47,40
Yksityinen sektori								
2002	1,418	1,637	2,323	52,30	1,405	1,618	2,273	49,89
2003	1,410	1,658	2,337	54,63	1,406	1,635	2,300	49,90
2004	1,408	1,666	2,347	54,24	1,406	1,641	2,308	49,92
2005	1,408	1,668	2,348	54,07	1,410	1,646	2,320	51,19
2006	1,421	1,690	2,402	53,29	1,427	1,660	2,369	50,91
2007	1,431	1,697	2,428	54,19	1,438	1,670	2,401	51,68
2008	1,437	1,719	2,469	54,62	1,430	1,700	2,431	52,25
2009	1,443	1,708	2,464	54,08	1,433	1,683	2,412	51,43
2010	1,445	1,711	2,472	53,6	1,433	1,668	2,390	50,28
2011	1,453	1,718	2,497	54,23	1,432	1,679	2,405	50,85
Kuntasektori								
2002	1,296	1,478	1,916	43,33	1,279	1,596	2,041	39,89
2003	1,294	1,476	1,909	43,82	1,280	1,589	2,034	39,70
2004	1,280	1,489	1,906	42,61	1,276	1,589	2,027	38,94
2005	1,290	1,493	1,926	43,72	1,287	1,594	2,052	39,77
2006	1,310	1,578	2,067	45,44	1,290	1,590	2,050	41,26
2007	1,304	1,593	2,078	43,87	1,283	1,604	2,058	40,45
2008	1,319	1,566	2,066	45,45	1,312	1,581	2,074	40,29
2009	1,319	1,554	2,051	44,19	1,313	1,572	2,064	40,63
2010	1,325	1,552	2,056	45,07	1,318	1,566	2,065	40,86
2011	1,329	1,557	2,069	45,22	1,327	1,564	2,076	41,31
Valtio								
2002	1,333	1,73	2,307	39,87	1,345	1,688	2,27	38,41
2003	1,331	1,719	2,289	39,6	1,358	1,678	2,278	37,93
2004	1,341	1,68	2,252	38,91	1,363	1,664	2,268	37,34
2005	1,348	1,675	2,258	38,42	1,355	1,647	2,232	37,11
2006	1,357	1,672	2,269	38,07	1,370	1,650	2,260	37,15
2007	1,356	1,671	2,265	38,08	1,377	1,637	2,254	36,74
2008	1,367	1,682	2,298	37,91	1,384	1,642	2,273	36,75
2009	1,345	1,662	2,285	37,64	1,406	1,622	2,28	36,41
2010	1,360	1,642	2,232	36,13	1,384	1,602	2,218	35,31
2011	1,377	1,648	2,269	37,32	1,400	1,613	2,259	36,72

* D5=Mediaani. Tunnusluvut D5/D1 ja D9/D5 kuvaavat desiliipisteiden ja mediaanin suhdetta ja D9/D1 desiliipisteiden suhdetta.

** Variaatiokerroin (CV%) kuvaa ansioiden keskijajonnan suhdetta ao. ansion aritmeettiseen keskiarvoon.

Tarkastelu kattaa myös ylimpään ja alimpaan desiliiniin kuuluneet.

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

4.3 Palkkojen kansainvälinen vertailu

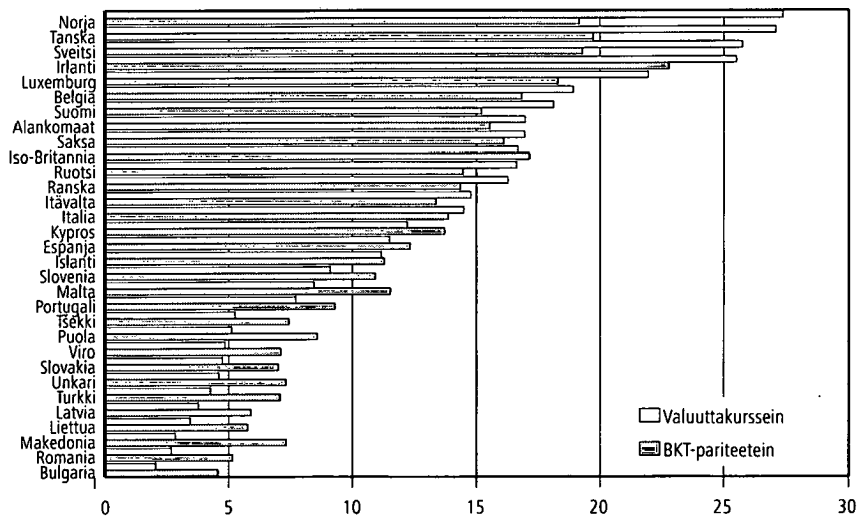
Kansainvälisiin palkka- ja ostovoimavertailuihin sisältyy monia ongelmia, ja vertailuja on monessa mielessä haasteellista tehdä. Vertailukelpoisuutta hankaloittavat esimerkiksi palkansaajakaranteisiin ja palkanmuodostukseen liittyvät erot eri maissa. Lisäksi tietojen harmonisointia vaikeuttaa se, että tilastot tehdään yleensä kansallista käyttöä varten.

Palkkarakennetilaston tietoja on toimitettu kansainvälisiin tietolähteisiin säännöllisesti tilaston perustamisesta (1995) lähtien. Osa tiedoista toimitetaan asetuksiin perustuen aina neljän vuoden välein ja osa toimitetaan ns. herrasmiessopimusten perusteella vuosittain. Tietoja toimitetaan pääasiassa kolmeen kansainväliseen instituutioon, Euroopan tilastovirastoon (Eurostat), Kansainväliseen työjärjestöön (ILO) sekä Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestöön (OECD). Tietosisällöltään laajin palkkarakennetutkimus toteutetaan neljän vuoden välein kaikissa Euroopan jäsenmaissa Eurostatin organisoimana. Viimeisin tutkimus tehtiin tilastovuodelta 2010 ja sitä edellinen vuodelta 2006. Oheiset palkkavertailut perustuvat pääasiassa vuoden 2010 EU- palkkarakennetutkimuksen tuloksiin. Tulokset eivät täysin vastaa vuoden 2010 kansallisen palkkarakennetilaston lukuja, sillä EU:lle lähetetyssä aineistossa on mukana ryhmiä, jotka eivät sisälly kansalliseen tilastoon.

Suomalaisen palkansaajan asema verrattuna muihin Euroopan maihin riippuu osittain siitä, vertaillaanko palkkoja sinänsä, vai tarkastellaanko palkan ostovoimaa (kuvio 4G). Jos palkkoja tarkastellaan suoraan euromääräisinä, niin suomalaisten palkansaajien tuntiansio oli vuonna 2010 noin 47 prosenttia Euroopan maiden keskimääräistä ansiota suurempi. Jos palkkavertailussa otetaan huomioon maiden hintataso, niin Suomen palkansaajien tuntiansiot heikkenevät hieman muihin maihin nähden. Tällöin Suomen palkansaajien ohi menevät

Kuvio 4G

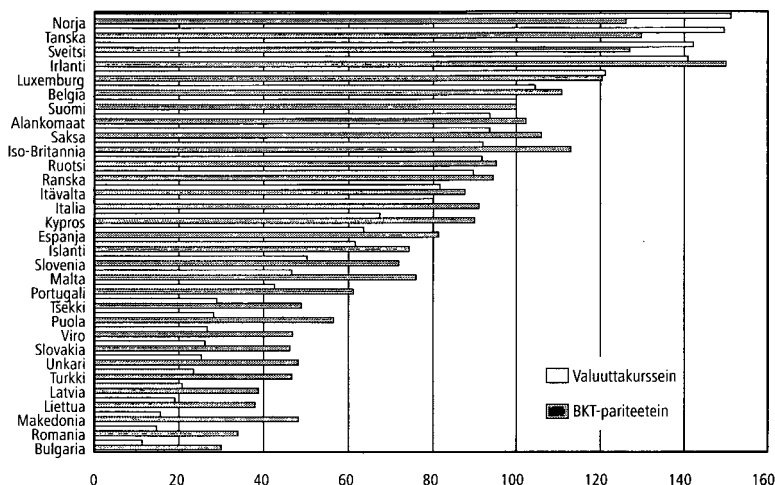
Keskimääräiset tuntiansiot valuuttakurssein ja ostovoimapariteetein Euroopan maissa vuonna 2010



Lähde: Structure of Earnings Survey, Eurostat

Kuvio 4H

Keskimääräiset tuntiansiot valuuttakurssein ja ostovoimaparietein Euroopan maissa vuonna 2010, Suomi=100



Lähde: Structure of Earnings Survey, Eurostat

Alankomaat, Saksa ja Iso-Britannia. Kalliin hintatason vaikutus palkkatasoon on Suomeakin suurempi Norjassa, Tanskassa ja Sveitsissä.

Ruotsalaisten palkansaajien ansiotaso oli huonontunut selvästi edellisestä vuoden 2006 tutkimuksesta ja oli nyt jo selvästi suomalaisia heikompi. Norjassa ja Tanskassa tuntiansiot olivat selvästi Suomea korkeampia. Kummassakin näistä maista ostovoimakorjattu tuntiansio oli yli 25 prosenttia suomalaisten tuntipalkkaa korkeampi. Tuntiansioiden hajonta on varsin suurta Euroopassa, sillä ostovoimalla korjattunakin parhaiten palkatun maan (Norja) ansiot olivat yli 4-kertaisia pienipalkkaisimman maan (Bulgaria) tuntiansioon verrattuna vuonna 2010. Kuviossa 4H Suomen tuntiansiot on skaalattu olemaan 100 ja muiden maiden ansioita on verrattu Suomeen.

4.3.1 Euroopan maiden palkat ammateittain

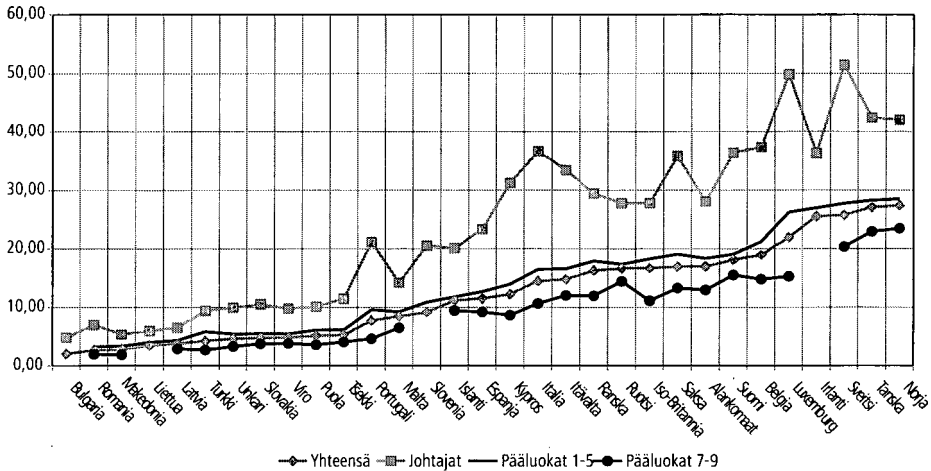
Vuoden 2010 palkkarakennetutkimuksessa otettiin Euroopan Komission säännöksen mukaisesti käyttöön uusi ammattiluokitus (ISCO08). Uuden ammattiluokituksen avulla voidaan entistä tarkemmin vertailla samankaltaisissa tehtävissä toimivien ansioita eri EU-maissa. Kuviossa 4I on taulukoituna tuntiansio ammattiryhmittäin eri Euroopan maissa vuonna 2010.

Parhaiten palkatut johtajat löytyvät Sveitsistä, missä johtajien keskimääräinen tuntiansio on yli 50 euroa. Sveitsissä johtajat ansaitsevat kaksi kertaa enemmän kuin maan keskiarvo. Portugalissa johtajat palkitaan suhteessa parhaiten ja tuntiansio on 2,7 kertaa suurempi kuin maan palkansaajien keskiarvo. Suomessa johtajien ansioiden ero muihin palkansaajiin on kaksinkertainen. Johtajien palkkaus on suhteessa muihin palkansaajiin heikointa Irlannissa, jossa johtajien tuntiansio on 1,4 kertaa maan keskiarvoa suurempi.

Työntekijät (pääluokat 7–9) ovat kaikissa maissa keskiarvoa heikommin palkattuja. Kyseisten ryhmien palkansaajat saavat suhteellisesti parasta palkkaa

Kuvio 4I

Keskimääräiset tuntiansiot valuuttakurssein ammattiryhmän mukaan Euroopan maissa vuonna 2010, euroa/tunti



Lähde: Structure of Earnings Survey, Eurostat

Pohjoismaissa, joissa kaikissa ryhmän ansio on noin 85 prosenttia maan keskiarvoansioista. Työntekijät saavat suhteessa heikointa palkkaa Makedoniassa ja Portugalissa, missä ryhmän keskiansio on hieman yli puolet maan keskiansioon verrattuna. Absoluuttisesti heikointa palkkaa työntekijät saavat Makedoniassa.

4.3.2 Euroopan maiden palkat toimialoittain

Teollisuudessa ja rakentamisessa (Toimialan pääluokat B–F) (Kuvio 4J) Euroopan maiden palkansaajat ansaitsivat vuonna 2010 keskimäärin 12,06 euroa tunnilta. Suomalaisten palkansaajien keskimääräinen tuntiansio oli tuolloin 19,37 euroa ja muista Pohjoismaista ruotsalaisten 17,71, tanskalaisten 28,09 ja norjalaisten 29,69 euroa tunnilta. Suomalaisia korkeammat tuntiansiot olivat teollisuuden aloilla ainoastaan Sveitsissä, Irlannissa, Tanskassa ja Norjassa.

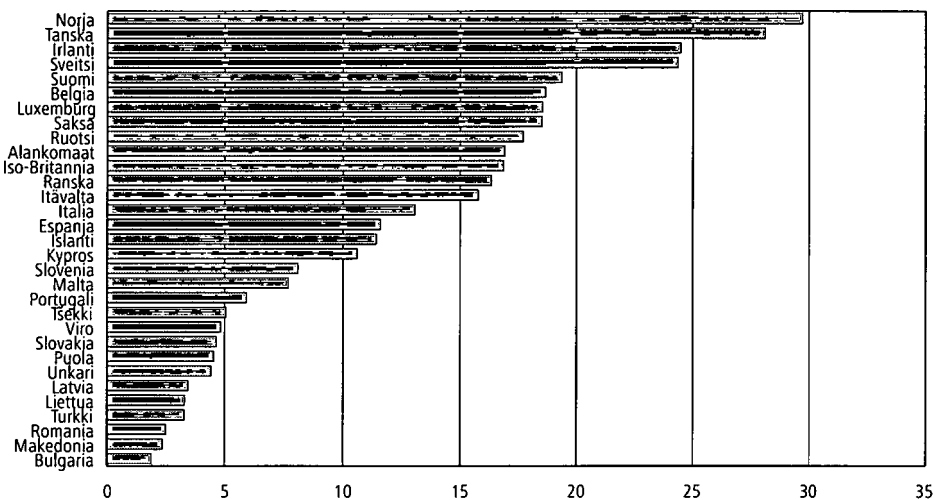
Palvelutoimialoilla (toimialat G–S) (Kuvio 4K) suurimmat ansiot olivat Tanskassa (26,83 euroa), Norjassa (26,69 euroa) ja Sveitsissä (26,25 euroa). Toisin kuin teollisuudessa, palvelutoimialoilla Belgian ja Luxemburgin palkansaajien ansiot olivat suomalaisten palkkoja hieman suuremmat. Suomalaisten palkansaajien keskiansio oli 17,68 euroa ja ruotsalaisten 16,31 euroa. Tarkastelun luvuista puuttuu julkinen sektori, sillä kyseisen tiedon toimittaminen on vapaaehtoista ja useat maat jättävät tiedon ilmoittamatta.

4.3.3 Sukupuolten palkkaero Euroopan maissa

Gender pay gap (GPG) kuvaa sukupuolten välistä palkkaeroa eri maissa tuntiansioista laskien. Kaikkein suurin sukupuolten välinen palkkaero oli vuonna 2010 Itävallassa, 25,5 prosenttia (Kuvio 4L). Suomessa sukupuolten välinen palkkaero oli samaisena ajankohtana 19,4 prosenttia. Naisten ja miesten välinen palkkaero oli Suomessa tarkastelun maista seitsemänneksi suurin. Kaikkein pienin palkka-

Kuvio 4J

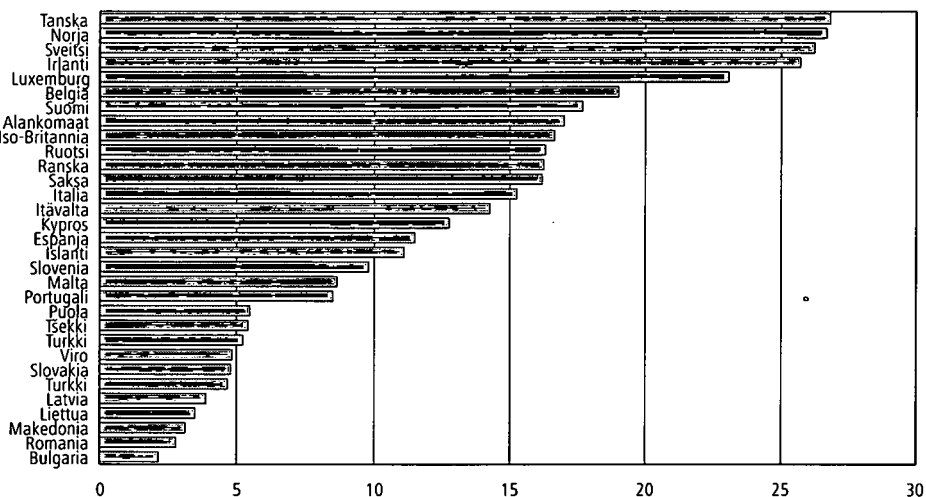
Keskimmäiset tuntiansiot valuuttakursein teollisuustoimialoilla (pääluokat B–F) Euroopan maissa vuonna 2010, euroa/tunti



Lähde: Structure of Earnings Survey, Eurostat

Kuvio 4K

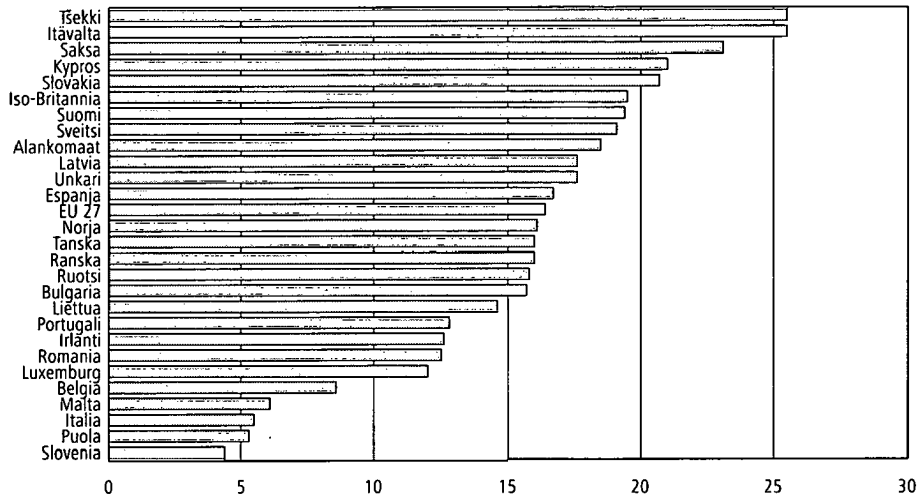
Keskimmäiset tuntiansiot eri maissa vuonna 2010, palvelutoimialat G–S



Lähde: Structure of Earnings Survey, Eurostat

Kuvio 4L

Sukupuolten välinen palkkaero (Gender pay gap) eri maissa vuonna 2010



Lähde: Structure of Earnings Survey, Eurostat

ero oli vuonna 2010 Sloveniassa, 4,4 prosenttia. Sukupuolten välinen palkkaero oli alle 10 prosenttia myös Puolassa, Italiassa, Maltalla ja Belgiassa.

EU-maiden keskimääräinen palkkaero oli 16,4 prosenttia. Ero on pysynyt lähes samalla tasolla viimeisten vuosien aikana. Myös Suomen GPG -indikaattori on pysynyt lähes ennallaan 2000-luvulla.

4.4 Menetelmäkuvaus

4.4.1 Tilastoaineiston muodostaminen

Kansallinen palkkarakenneilasto perustuu alakohtaisten palkkatilastojen perusaineistoihin, jotka on palkkarakenneilaston tuotannossa yhdistetty yleisiä tilastollisia käsitteitä käyttäväksi tietovarannoksi. Aineistoja on samalla muokattu määrittelemällä kaikille palkansaajille sopimusalaista ja palkkausmuodosta riippumatta yhteiset ansiokäsitteet sekä luokitukset. Palkkatilastojen perustietoja on palkansaajien osalta täydennetty Tilastokeskuksen tutkintorekisteristä (tutkinto), työssäkäyntitilaston perustiedoista (toimipaikan tunniste) sekä yritysten ja paikallisyksikköjen osalta yritysrekisteristä. Työllistettyjä koskevat tiedot sekä palkansaajan kansalaisuustiedot on liitetty aineistoon työllisyysvaroin palkattuja koskevasta rekisteristä sekä väestörekisterin perustiedoista.

Tilaston viiteajankohta

Palkkarakenneilasto kuvaa tilastovuoden viimeisen neljänneksen palkkarakennetta. Koska perusaineisto on kerätty eri lähteistä, tilastointikuukausi vaihtelee jossain määrin. Tiedot on kerätty

- evankelis-luterilaisen kirkon aineistossa kesäkuulta,
- yksityisen sektorin kuukausipalkkaisilla palkansaajilla lokakuulta,
- yksityisen sektorin tuntipalkkaisilla yleensä vuoden viimeiseltä neljännekseltä,

- kuntasektorin kuukausi- ja tuntipalkkaisilla lokakuulta ja
- valtion kuukausipalkkaisilla pääasiassa marraskuulta.

Silloin, kun palkkatilaston perustiedot on kerätty koko viimeiseltä neljännekseltä, on palkkarakennetilastossa otettu huomioon vain lokakuussa voimassa olleet työsuhteet (Taulukko 4J).

Palkkatietojen keruu yksityisellä sektorilla

Yksityisen sektorin palkkatiedot perustuvat pääosin työnantajajärjestöjen jäsenyrityksiltään keräämiin palkkatietoihin. Niillä toimialoilla, missä järjestäytyneiden yritysten osuus toimialan työsuhteista kohosi vuoden 2011 tutkimuskehikossa yli 75 prosentin, järjestöjen keräämän palkka-aineiston oletettiin kuvaavan kaikkia kyseisen alan palkansaajia, eikä tietoja kerätty alan järjestäytymättömillä työnantajilta (Kuvio 4M). Niillä aloilla, missä järjestäytyneiden työnantajien osuus työsuhteista puolestaan oli alle 75 prosenttia, työnantajajärjestöjen keräämät tiedot edustivat vain järjestäytyneitä yrityksiä. Näillä toimialoilla Tilastokeskus keräsi järjestäytymättömiä yrityksiä koskevat tiedot otostutkimuksella.

Taulukko 4J

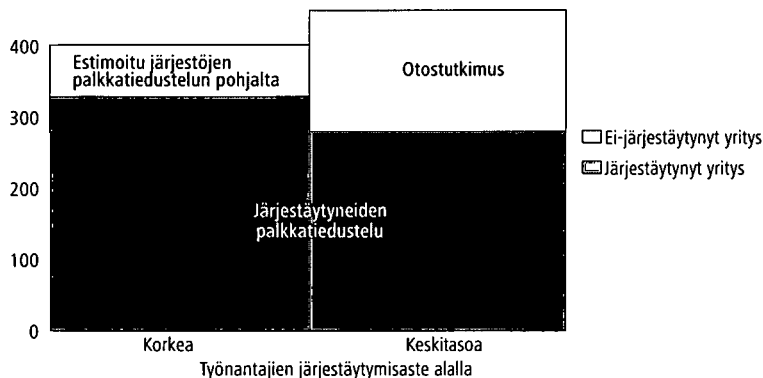
Palkka-aineiston työsuhteet tietolähteen mukaan vuonna 2011

Aineisto	Palkka-aineisto yhteensä	Perusjoukon tasolle korotettuna	Keskimääräinen kerroin
Tilastokeskuksen järjestäytymättömiä yrityksiä koskeva otos	60 906	202 158	3,32
Elinkeinoelämän keskusliitto	699 513	894 858	1,28
Palvelulaitosten työnantajayhdistys	12 528	19 575	1,56
Kirkon työmarkkinalaitos	19 734	19 758	1,00
Teatterin tiedotuskeskus	1 532	2 385	1,56
Kuntatyönantaja koskeva palkkatiedustelu (kokonaisaineisto)	448 654	448 654	1,00
Valtion työmarkkinalaitos (kokonaisaineisto)	85 338	85 338	1,00
Yhteensä	1 328 205	1 672 726	1,26

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Kuvio 4M

Palkkarakennetutkimuksen tietolähteet työnantajan järjestäytymisasteen mukaan vuonna 2011



Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Järjestäytyneiden yritysten palkkatiedot

Tilastokeskus sai vuonna 2011 käyttöönsä työnantajajärjestöjen keräämän palkka-aineiston, joka sisälsi noin 7 600 yrityksen ansiotiedot. Kunkin vastanneen yrityksen tiedot tahdistettiin alkuperäiseen tutkimuskehikkoon. Estimointi suoritettiin siten, että perusaineistoon poimittiin aluksi estimoinnissa käytettävään tutkimuskehikkoon tahdistuneiden yritysten työsuhteet. Lisäksi aineistoon liitettiin kaikista tahdistumattomista yrityksistä ne yritykset, joiden palveluksessa oli vähintään viisi palkansaajaa ja jotka toimivat tilaston kattamilla toimialoilla. Nämä yritykset tulkittiin kehikon alipeitoksi. Se koostui sekä uusista että toimintaansa laajentaneista yrityksistä. Evankelis-luterilaisen kirkon ansiotiedot sisältyivät yksityisen sektorin aineistoon. Tiedot perustuvat Kirkon työmarkkinalaitoksen palkkatiedusteluun, joka kattaa kaikkien seurakuntien lisäksi seurakuntayhtymät, seurakuntaliitot, kirkon keskushallinnon sekä toimikunnat ja lastenohjaajat.

Katovirheen oikaisemiseksi tutkimuskehikko jaettiin yrityksen kokoluokan ja toimialan mukaan ositteisiin, jonka jälkeen kato korjattiin Särndalin suhde-estimaattorilla. Särndalin suhde-estimaattori toimii siten, että korjauskerroin määrittellään vastanneiden yritysten henkilökunnan määrän suhteellisen osuuden käänteislukuna, eli N/n (N = tutkimuskehikkoon kuuluvien yritysten henkilökunnan lukumäärä, n = vastanneiden yritysten henkilökunnan lukumäärä). Estimaattori antaa isomman painon niiden yritysten havainnoille, joiden ositteissa vastauskato on suurinta henkilökunnan lukumäärällä mitattuna. Tutkimuskehikkoon lisätystä uusista yrityksistä, joiden palveluksessa oli vähintään viisi palkansaajaa, muodostettiin oma jälkiosite. Tämän ositteen korotuskertoimeksi määritettiin 1.

Järjestäytymättömien yritysten palkkatiedot

Tilastokeskus keräsi järjestäytymättömien työnantajien palveluksessa olevien palkansaajien ansioita koskevat tiedot otostiedustelulla, joka perustuu vuonna 2009 määritettyihin otostoimialoihin. Käytetty estimointikehikko kattoi nyt vain otostoimialoihin kuuluvat järjestäytymättömät yritykset. Estimointia varten tutkimuskehikko jaettiin yrityksen toimialan ja koon mukaisiin ositteisiin. Ositteet muodostettiin lähes samoin perustein kuin vastaavilla toimialoilla järjestäytyneiden yritysten katokorjauksessa käytetyt ositteet.

Järjestäytymättömien yritysten otokseen poimittiin noin 2 000 yritystä. Näiden yritysten palveluksessa oli otoskehikon mukaan noin 77 000 palkansaajaa. Tiedusteluun vastasi noin 75 prosenttia otoksessa olleista yrityksistä. Vastanneeksi tulkittiin yritys, jonka vastaus sisältyi Tilastokeskuksen keräämään aineistoon tai joka todettiin toimivan tilastoajankohtana ilman palkattua työvoimaa tai jonka toiminta ilmoitettiin päättyneeksi vuoden 2011 aikana.

Otoksella kerätyt ja työnantajajärjestöistä saadut palkkatiedot korotettiin tutkimuskehikon tasolle käyttämällä ns. ”Särndalin suhde-estimaattoria”, jossa aineiston ulkopuolisena lisämuuttujana käytettiin yritysrekisterin palkansaajien lukumäärätietoa.

Parametrien estimointi suoritetaan erikseen järjestäytyneiden ja otostoimialojen järjestäytymättömien yritysten aineistoille. Järjestäytyminen määritetään tilastoajankohdan mukaisesti. Koska tutkimuskehikko poimitaan ennen tilasto-

ajankohtaa, järjestäytyneisiin yrityksiin lisätään ne alkuperäisessä kehikossa järjestäytymättömiksi luetut yritykset, joiden palkkatiedot sisältyvät työnantajajärjestöjen keräämään aineistoon. Tutkimuskehikkoon lisätyistä uusista yrityksistä, joiden palveluksessa oli vähintään viisi palkansaajaa, muodostettiin oma jälkiosite. Tämän ositteen korotuskertoimeksi määritetään 1.

Palkkatietojen keruu julkisella sektorilla

Julkisen sektorin palkkatiedustelut ovat lähes kokonaistutkimuksia. Koska niiden kato on varsin vähäinen, ei vastauskadon oikaisua ole pidetty tarpeellisena. Tilastokeskus kerää kerran vuodessa lokakuulta tiedot sekä tunti- että kuukausipalkkaisista kuntasektorin palkansaajista. Kuntasektorin palkkatiedustelu kattaa kuntien virastot ja laitokset, kuntayhtymät sekä osan kuntien liikelaitoksista. Ansiot on eritelty tiedustelussa palkkatekijöittäin.

Valtiokonttori kerää eri ministeriöiltä, virastoilta ja laitoksilta valtion tunti- ja kuukausipalkkaisia palkansaajia koskevat tiedot kuukausittain Tahti-järjestelmään. Tilastokeskus sai tästä järjestelmästä tiedot loka- joulukuussa 2011 maksetuista palkoista. Valtion palkkatiedustelu kattaa lähinnä valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien ministeriöiden, virastojen ja laitosten palvelussuhteet. Valtion liikelaitosten ansioita koskevat tiedot sisältyvät yksityisen sektorin aineistoon ja ulkomailla työskentelevät palkansaajat on rajattu palkkarakennetilaston ulkopuolelle. Valtion tuntipalkkaiset palkansaajat sisältyivät osittain valtion perusaineistoon. Valtion palkkatiedustelun tietosisältö vastaa hyvin pitkälle kuntasektorin palkkatiedustelua, jonka lisäksi Tahti-järjestelmään tallennetaan joitakin tietoja työvoimakustannuksiin liittyen.

4.4.2 Palkansaajien rajaaminen ja käsitteet

Palkansaajien rajaus taulukointia varten

Palkkarakennetilaston tavoitteena on luoda palkansaajien ansiotasosta ja niiden muodostumisesta mahdollisimman vertailukelpoinen kuva palkkausjärjestelmien eroista riippumatta. Kaikille palkansaajille on pyritty täten määrittämään yhdenmukaisen käsitteistön avulla tunti- ja kuukausiansiot. Erilaisia rajauskriteereitä käyttäen palvelussuhteet on eritelty taulukointia varten kolmeen ryhmään.

Kaikki palkansaajat

Kansallisen tilastoinnin piiriin kuuluvien työnantajien palveluksessa oli vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä reilut 1,65 miljoonaa palkansaajaa (Taulukko 4K). Yksityisen sektorin kuukausipalkkaisten osalta määrä sisältää lähes kaikki koko kuukauden voimassa olleet palvelussuhteet, joista on maksettu palkkaa. Työnantajajärjestöjen keräämä aineisto ei kuitenkaan sisällä pieniä, alle viiden hengen yrityksiä eikä yritysten ylintä johtoa. Kuntasektorin kuukausipalkkaisista lukuun sisältyvät tiedusteluukauden ensimmäisenä päivänä ja valtion kuukausipalkkaisista pääasiassa marraskuun aikana voimassa olleet palvelussuhteet. Jos valtion palkansaajan ansiot eivät olleet täysimääräisiä marraskuussa, niin tälle palkansaajalle poimittiin palkkatiedot loka- tai joulukuulta. Tuntipalkkaisilla palkansaajilla aineistoon sisältyvät kaikki tilastointijakson palvelussuhteet. Yhdellä henkilöllä voi aineistossa kuitenkin olla vain yksi kokoaikainen palvelus-

Taulukko 4K

Palkansaajat perusjoukossa tietolähteen ja palkansaajaryhmän mukaan vuonna 2011

Aineisto	Kaikki palkansaajat	Palkansaajat, joille on määritetty tuntiansio	Palkansaajat, joille on määritetty kuukausiansio (ml. osa-aikaiset)
Tilastokeskuksen järjestäytymättömiä yrityksiä koskeva otos	202 158	196 280	186 971
Elinkeinoelämän keskusliitto	894 858	895 386	874 139
Palvelulaitosten työnantajyhdistys	19 575	19 004	19 004
Kirkon työmarkkinalaitos	19 758	18 991	18 759
Teatterin tiedotuskeskus	2 385	2 226	2 226
Kuntatyönantaja koskeva palkkatiedustelu (kokonaisaineisto)	448 654	427 404	441 068
Valtion työmarkkinalaitos (kokonaisaineisto)	85 338	75 958	75 958
Yhteensä	1 653 215	1 635 249	1 618 124

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

suhde samassa yrityksessä tai saman työnantajan palveluksessa. Muut kokoaikaiset palvelussuhteet on poistettu tarkasteluista.

Palkansaajat, joille on määritetty tuntiansio

Tuntiansio määritettiin niille palkansaajille, joiden säännöllinen työaika ja säännöllisen työajan ansio tai vaihtoehtoisesti tehdyt työtunnit ja niistä maksettu ansio tunnettiin. Eräille yksityisen sektorin henkilöstöryhmille, jotka eivät ole työaikajärjestelmän piirissä, on säännöllinen viikkotyöaika määritetty työnantajan yleisen käytännön mukaisesti. Jos kuukausipalkkaisten säännöllistä viikkotyöaika tai tuntipalkkaisten tehtyjen työtuntien määrää ei tunnettu, ei tuntiansiota tällöin voitu määrittää. Eräissä tapauksissa taustalla saattoi olla myös se, että henkilön palkkaus määräytyi pelkästään suorituksen mukaan (esim. urakkatyössä), jolloin työnantaja ei pystynyt antamaan tietoa tehtyjen tuntien määrästä.

Vuodesta 2006 lähtien palkkarakennetilastossa on määritetty säännöllinen viikkotyöaika ja siten myös kokonaistyöajan tuntiansiot kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksen piiriin kuuluville opettajille sekä valtion opetustehtävissä toimiville. Opetushenkilöstön säännöllinen viikkotyöaika koostuu opetusvelvollisuustunneista ja viikkoylitunneista sekä kyseisten tuntien valmisteeluun käytettävästä ajasta.

Julkisella sektorilla kuukausiansio kuvaa kuukauden toteutunutta ansiota. Silloin, kun kuukausipalkkaa ei ole maksettu täysimääräisenä, esimerkiksi palkattomista poissaoloista tai virkavapaudesta johtuen, ei aineistojen perusteella ole ollut mahdollista määrittää palkkauksen perusteena olevaa työaika. Näiden palkansaajien kokonaistyöajan tunti- ja kuukausiansion määrittäminen ei ole tästä syystä ollut välttämättä mahdollista. Vuoden 2011 palkkarakennetilastoon on kuitenkin saatu kuntasektorilta mukaan joukko vähennettyä palkkaa saaneita palkansaajia muodostamalla kokonaistuntiansio sopimukseen perustuvan varsinaisen palkan sekä päälle tulevien palkanosien perusteella.

Palkansaajat, joille on määritetty kuukausiansio

Kuukausiansio on määritetty niille tuntipalkkaisille palkansaajille, jotka ovat olleet työnantajan palveluksessa tilastointikuukauden aikana ja joiden säännöllinen viikkotyöaika tunnettiin. Kuukausipalkkaisten palkansaajien osalta kuukau-

siansio on määritetty niille palvelussuhteille, joiden säännöllinen viikkotyöaika ja kokonaistyöajan tuntiansio tunnettiin.

Kokonaistyöaika

Palkkarakennetutkimus kuvaa kokonaistyöajan – ei tehdyn työajan ansioita. Kokonaistyöajan tunnit on määritetty henkilökohtaisen säännöllisen viikkotyöajan sekä tilastointijakson keskimääräisten palkattujen lisä- ja ylityötuntien perusteella. Varallaoloajan tunteja ei kuitenkaan ole sisällytetty kokonaistuntimäärään.

Lähinnä tuntipalkka-aloilla on 40-tuntista työviikkoa tekevien työaikaa lyhennetty ns. pekkassopimuksen mukaisin ratkaisuin. Lähtökohtana on tällöin ollut entisen ansiotason turvaaminen.

- Yksityisellä sektorilla työaikaa on lyhennetty lisäämällä joko palkallisten tai palkattomien vapaapäivien määrää. Viimeksi mainitussa tapauksessa on entinen ansiotaso turvattu kompensoimalla työajan lyheneminen tehdyn työajan ansioissa. Palkkarakennetilastossa on työajan lyhentäminen erillisin vapaapäivin otettu huomioon säännöllistä viikkotyöaikaa määritettäessä. 40-tuntista työviikkoa tekevien säännölliseksi viikkotyöajaksi on näin ollen määritetty 37,89 tuntia.
- Kuntien tuntipalkkaisilla on työajan lyhennys toteutettu säännöllistä viikkotyöaikaa lyhentämällä, ei palkallisen tai ei-palkatun vapaan määrää lisäämällä. Kuntasektorin tuntipalkkaisten kokonaistyöaika on näin voitu määrittää suoraan laskemalla yhteen säännöllisen viikkotyöajan sekä lisä- ja ylityön tunnit.

Kuntasektorin ja valtion opetushenkilöstölle on säännöllinen viikkotyöaika määritetty laskemalla yhteen opetusvelvollisuus- ja viikkoylitunnit sekä näiden tuntien valmisteluun käytettävä aika.

Kokonaistyöaikaa ei voitu määrittää, mikäli henkilön säännöllistä viikkotyöaikaa ei tunnettu. Tämä johtui usein siitä, että työaikatieto puuttui kokonaan palkka-aineistosta tai henkilölle ei voitu määrittää säännöllistä työaikaa muullakaan tavoin.

Ansiökäsitteet

Kokonaistyöajan tunti- ja kuukausiansio

Tunti- ja kuukausiansio mittaa säännölliseltä työajalta sekä lisä- ja ylityöltä maksetun ansion määrää. Tuntiansio on määritetty jakamalla kuukauden ansio kokonaistyöajan tuntien määrällä.

Kokonaistyöajan ansioon on luettu kultakin palkanmaksujaksolta maksettava 'jatkuva' ansio:

- peruspalkka
- tehtävän, ammattitaidon, työpaikan sijainnin, palvelusvuosien yms. perusteella maksettavat lisät
- olosuhteiden ja epämukavan työajan perusteella maksettavat lisät
- toimihenkilöiden tulos- ja suoritusperusteinen palkanosa, työntekijöiden suoritusperusteiset ansiot
- ei-tehdyltä työajalta maksettu palkka
- luontoisetujen verotusarvo
- lisä- ja ylityön ansio, osin myös varallaolo- ja hälytyskorvaukset

Kokonaisansioon ei ole luettu kertaluonteisia palkkaeriä. Kertaluonteisia palkkaeriä ovat kaikki ne määräajoin tai satunnaisesti maksettavat ansiot, joita ei lueta palkkatilaston tunti- tai kuukausiansioon. Näitä eriä ovat mm.

- lomaraha tai lomaltapaluuraha,
- tulospalkkiot sekä käteiset voittopalkkiot
- palvelusvuosikorvaukset niillä tuntipalkka-aloilla (metalli-, paperi-, kumi-, tekstiili-, vaatetus-, puu- sekä puusepänteollisuus), missä niitä ei ole luettu tehdyn työajan ansioon
- aloitepalkkiot tms., jotka eivät sisälly palkkatilastoon

Alakohtaisten palkkatilastojen kuukausipalkkaisilla palkansaajilla tunti- ja kuukausiansio on laskettavissa myös tulospalkkioiden kanssa. Tuntipalkkaisten ansio kuukaudessa on määritetty tehdyn työajan tuntiansion perusteella laskennallisesti lausekkeesta:

$$g_m = w_h \cdot h_{we} \cdot 4.345 + ho_m \cdot (w_h + po_h), \text{ missä}$$

g_m = kuukauden laskennallinen ansio
 w_h = säännöllisen tehdyn työajan tuntiansio
 h_{we} = henkilön säännöllinen viikkotyöaika
 4.345 = viikkojen määrä keskimäärin kuukaudessa
 ho_m = ylityötuntien määrä/kk
 po_h = ylityötunnin ansion korotusosa

Ei-tehdyn työajan tuntiansio on oletettu palkkarakennetilastossa yhtä suureksi kuin säännöllisen työajan tuntiansio.

Lisä- ja ylityön ansio

Palkkarakennetilastossa lisä- ja ylityön ansioon on luettu myös opettajien ylitynpalkkiot, jotka eivät ole niin sanottuja viikkoylitunteja.

Kuukausipalkkaisten lisä- ja ylityöltä saama ansio perustuu yleensä työnantajan omaan ilmoitukseen palkkatilastoa varten. Teollisuuden kuukausipalkkaisilla palkansaajilla ansio on laskettu vuositasolta kuukautta kohti määritettynä keskiarvona. Muissa aineistoissa lisä- ja ylityöltä saatu ansio on kerätty tilastokuukaudelta.

Takautuvasti korvattavien ylityötuntien jaksottaminen on ongelma erityisesti julkisella sektorilla. Sekä lisä- ja ylityön määrää että siltä saatua ansiota on vähennetty ohjelmallisesti, mikäli henkilölle tilastossa ilmoitettujen ylityötuntien määrä ylittää 120 tuntia. Julkiselle sektorille on tyypillistä myös se, että säännöllisen työajan ylittäväältä ajalta maksetaan korvauksia, joita vastaavaa työaika ei ole mahdollista määrittää (esimerkiksi päivystyskorvaukset). Tällöin ylityötuntien määrä on jouduttu jättämään tyhjäksi.

Tuntipalkkaisten lisä- ja ylityöltä saama ansio on määritetty laskennallisesti palkkatiedustelun perusteella lausekkeesta:

$$ho_m \cdot (w_h + po_h) \text{ missä}$$

ho_m = lisä- ja ylityötuntien määrä/kk
 w_h = säännöllisen tehdyn työajan tuntiansio
 po_h = lisä- ja ylityötunnin ansion korotusosa

Taulukko 4L

Ansiökäsittely ja kokonaistyöajan kuukausiansion muodostaminen vuonna 2011

Käsite	Koodi	Kokonaistyöajan kuukausiansion määrittäminen		
		Kuukausipalkkaiset	Tuntipalkkaiset	Ei-tehty työaika ¹⁾
			Tehty työaika ¹⁾	
Säännöllisen työajan rahapalkka ilman työaikalisiä	A	$A = D - (B + C)$	Hlö:n kuukauden säännöllisenä työaikana tekemät tunnit * hlö:n tehdyn työajan tuntipalkka ilman työaikalisiä ylityökorotusta tilastointijakson ja	Hlö:n ei-tehdyn säännöllisen työajan tunnit kuukauden aikana * hlö:n tehdyn työajan tuntipalkka ilman työaikalisiä ylityökorotusta tilastointijakson aikana
+ Säännöllisen työajan vuoro-, yö- ja pyhätyön lisät	B	B	Hlö:n kuukauden säännöllisenä työaikana tekemät tunnit * hlö:n säännöllisen työajan keskimääräiset vuoro-, yö- ja pyhätyön lisät tilastointijakson aikana	Hlö:n ei-tehdyn säännöllisen työajan tunnit kuukauden aikana * hlö:n säännöllisen työajan keskimääräiset vuoro-, yö- ja pyhätyön lisät tilastointijakson aikana
+ Luontoisedut	C	C	Tilastointijakson luontoisedut kalenterikuukautta kohti laskien	
= Säännöllisen työajan ansio	D	D	$D = A + B + C$	
+ Lisä- ja ylityön ansiot	E	E	Lisä- ja ylityötunnit kalenterikuukautta kohti * (tehdyn työajan tuntipalkka ilman ylityökorotusta + ylityökorotuksen määrä ylityötuntia kohti laskettuna)	
+ Varallaolokorvaukset	F	F	Varallaolokorvaus kuukautta kohti	
= Kokonaistyöajan kuukausiansio	G	$G = D + E + F$	$G = D + E + F$	

1) tehdyn ja ei-tehdyn työajan ansioita ei ole eritelty

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus.

Teollisuuden tuntipalkkaisia koskevat tiedot on kerätty vuoden viimeiseltä neljännekseltä. Lisä- ja ylityön ansio on määritetty tilastointijakson kuukausikeskiarvona.

Työaikaliset

Työaikaliset kuvaavat säännölliseen työaikaan sisältyvältä vuoro-, yö-, ilt-, viikonloppu- ja arkipyhätyöltä maksettuja palkanlisä. Kuukausipalkkaisilla palkansaajilla tieto on kerätty työnantajilta palkkatiedustelussa.

Tuntipalkkaisilla palkansaajilla tieto on määritetty palkkatietojen perusteella, työaikalisten suhteellisen osuuden perusteella laskennallisesti lausekkeesta:

$$\left[\frac{sp + (wp - rwp)}{w} \right], \text{ missä}$$

sp = sunnuntaityölisä

wp = muut tehdyn työajan lisät (työaikaliset)

rwp = työajan lyhentämisestä maksetut ansiomenetyksen korvaukset

w = tilastointijakso

Joillakin teollisuuden sopimusaloilla työajan lyhentämisen kompensatio on otettu vähentävästi huomioon työaikalisia laskettaessa. Perusaineisto ei sisällä tietoa siitä, onko tuntipalkkaisen sunnuntaityön lisä maksettu säännölliseltä työajalta vai ylityöltä. Tuntipalkkaisten pyhätyn lisät on kokonaisuudessa määritetty säännöllisen työajan, ei ylityön, perusteella maksettaviksi lisäksi. Tilastossa ilmoitetuista muista tehdyn työajan lisistä on vähennetty tähän sisältyvä työajan lyhentämisestä maksettu kompensatio. Tämä koski metalli-, saha- ja levy-, puusepänteollisuuden sekä jalometallialan sopimusalojen tuntipalkkaisia palkansaa- jia.

Luontoisedut

Luontoisedun arvo on määritetty verotusarvon mukaisena. Kuukausipalkkaisilla palkansaaajilla tieto saadaan suoraan palkkatiedustelusta. Järjestäytyneiden yri- tysten palveluksessa olevia tuntipalkkaisia koskevat tiedot perustuvat suurelta osin koko vuodelta kerättyihin ja myöhemmin kuukausitasolle muunnettuihin tietoihin.

Kertaluonteiset palkkaerät

Kertaluonteisiin palkkaeriin on tässä tilastossa luettu lähes kaikki merkittävät määräajoin tai satunnaisesti maksettavat ansiot, joita ei lueta palkkatilaston tun- ti- ja kuukausiansioon. Kertaluonteisia eriä ovat muun muassa:

- lomarahaa tai lomaltapaluuraha
- tulospalkkiot
- määräajoin maksettavat palvelusvuosikorvaukset

Kertaluonteisia palkkaeriä koskevat tiedot on kerätty normaalin palkka- tiedustelun yhteydessä.

Toimiala ja työnantajasektori

Aineistoon on viety TOL2008 -luokituksen mukainen toimiala 5 -numerotasol- la. Yksityisellä sektorilla se on määritetty poimimalla yritysrekisteristä yrityksen paikallisen yksikön toimiala. Silloin, kun työsuhteita ei ole kyetty erittelemään paikallisyksikön mukaan tai yritys toimii ainoastaan yhdessä toimipaikassa, on toimiala määritetty yrityksen tietojen mukaan. Kuntasektorilla toimiala määrite- tään toimintayksikön ja valtiolla viraston toimialan mukaan.

Tämän julkaisun taulukkoja ja kuvioita varten on muodostettu työnantaja- sektorit:

Yksityinen sektori (ml. evankelis-luterilaiset seurakunnat, valtion liikelaitok- set sekä palvelulaitosten työnantajayhdistyksen jäsenet)

- alkutuotanto (toimialan pääluokka A)
- jalostus (toimialan pääluokat B, C, D, E ja F)
- palvelualat (pääluokat G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S)

Alkutuotanto on mukana palkkarakennetilastossa silloin, kun alkutuotantoa on tehty yksityisellä sektorilla yrityksen paikallisyksikössä, eikä alkutuotanto ole ollut yrityksen pääasiallista toimintaa.

Kuntasektori (kuntien ja kuntayhtymien palveluksessa oleva henkilöstö lukuun ottamatta Palvelulaitosten työnantajayhdistykseen kuuluvia laitoksia). Julkisen sektorin aineistoissa on nyt ensimmäistä kertaa mukana myös alkutuotanto. Valtio (valtion budjettitalouden piirissä oleva henkilöstö).

Ammatti

Ammattien kuvauksessa on käytetty Tilastokeskuksen Ammattiluokitus 2010-standardia, jossa ammatit on luokiteltu 10 pääluokkaan. Ammattiluokitus on määritetty palkkatilastojen alakohtaisista ammattinimikkeistä. Luokittelussa on ongelmallista mm. se, että jotkin palkkatilastoissa käytettävät ammattinimikkeet ovat hyvin yleisluontoisia ja samaa ammattinimikettä käytetään usein ammattitaitotasoltaan ja erikoistumisalaltaan hyvinkin erilaisissa tehtävissä. Samaa ammatin pääluokkaan voi siten sisältyä sektoreittain, sukupuolittain sekä vaativuudeltaan toisistaan oleellisesti poikkeavia tehtäviä.

Koulutustaso ja -ala

Tilastokeskuksen tutkintorekisteristä poimittiin kullekin työsuhteelle henkilötunnuksen avulla Tilastokeskuksen koulutusluokituksen mukainen 6-numerotaason tutkintokoodi tilastovuodelta. Tutkinto määritettiin korkeimman Suomessa suoritettun koulutustason mukaan.

Tutkintorekisteriin ei ole merkitty ulkomailla suoritettuja tutkintoja. Koulutustasoa määritettäessä ei ole myöskään voitu ottaa huomioon työpaikalla tapahtuvaa harjaantumista. Ne palkansaajat, joille ei ole löytynyt koulutustietoa tutkintorekisteristä, on luokiteltu taulukoissa perusasteen koulutuksen suorittaneiksi.

Käytettävissä olevan tutkintokoodin perusteella voidaan myös määrittää henkilön koulutusaste ja koulutusala, jotka perustuvat karkeasti opintolinjan tai tutkinnon sisältöön.

Osa-aikaisuus ja viikkotyöaika

Koko- ja osa-aikaisten palkansaajien erittely perustuu säännölliseen viikkotyöaikaan. Tässä tilastossa on osa-aikaisiksi määritetty ne palvelussuhteet, joiden säännöllinen viikkotyöaika on enemmän kuin 10 prosenttia alan yleistä työaikaa lyhyempi. Osa-aikaisuutta ei ole pystytty määrittämään niille palkansaajille, joille palkkatiedustelussa ei ole ilmoitettu säännöllistä työaikaa. Tämä voi johtua joko tiedon ilmoittamatta jättämisestä tai henkilön työajanvaihtelusta kuukauden sisällä. Opetusalalla osa-aikaisuus on määritetty palvelussuhteen ehtojen mukaisesti.

Työ- ja palvelussuhteen luonne

Työsuhteen ja palvelussuhteen luonne on tilastossa määritetty suhteen ehtojen mukaisesti seuraavasti:

Palkkaukseltaan normaali suhde

- vakinainen
- määräaikainen

Palkkaukseltaan muu kuin edellä määritetty

- harjoittelija tai oppisopimusoppilas
- työllisyysvaroin palkattu
- muu palkkaukseltaan tavanomaisesta poikkeava palvelussuhde

Järjestäytymättömiä työnantajia koskevassa palkkatiedustelussa tieto kerätään normaalitiedustelun yhteydessä. Valtion ja kuntasektorin palkkatiedusteluihin sisältyi myös vastaava palvelussuhdetta koskeva kysymys.

Työllistetyiksi luokitellaan ne palkansaajat, jotka on tilastoitu työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisterissä työllisyysvaroin palkatuiksi.

Palkkausmuoto

Tuntipalkkaisiksi on tilastossa määritetty ne palkansaajat, joiden palkkaus määräytyy tuntipalkkaisten työehtosopimuksen mukaan. Siten myös metalliteollisuuden kuukausipalkkaiset työntekijät on tilastossa määritetty tuntipalkkaisiksi. Vastaavasti toimihenkilöasemassa olevat palkansaajat (esimerkiksi työehtosopimuksen perusteella) on tilastossa määritetty kuukausipalkkaisiksi. Näin muun muassa arkkitehti, jonka palkkaus määräytyy tehtyjen tuntien perusteella, luetaan tässä tilastossa kuukausipalkkaiseksi. Näin määritettynä kokoaikaisista palkansaajista 80,4 prosenttia oli kuukausipalkkaisia ja 19,6 prosenttia tuntipalkkaisia (Taulukko 4M).

Taulukko 4M

Kokoaikaisien palvelussuhteiden lukumäärä sektorin, sukupuolen, ammatin pääluokan ja palkkausmuodon mukaan vuoden 2011 IV neljänneksellä

	Palvelussuhteita	Kuukausipalkkaisia, %	Tuntipalkkaisia, %
Työnantajasektori			
Yksityinen	949 895	71,5	28,5
Kunta	370 649	97,1	2,9
Valtio	71 418	100	0,0
Sukupuoli			
Miehet	685 757	66,1	33,9
Naiset	717 206	93,2	6,8
Ammatin pääluokka			
0. Sotilaat	5 940	100,0	0,0
1. Johtajat ja ylimmät virkamiehet	55 341	99,9	0,1
2. Erityisasiantuntijat	300 086	99,7	0,3
3. Asiantuntijat	315 810	98,7	1,3
4. Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	121 766	91,6	8,4
5. Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	239 448	97,2	2,8
6. Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	6 408	67,2	32,8
7. Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	147 153	15,3	84,7
8. Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	118 223	16,3	83,7
9. Muut työntekijät	89 512	62,6	37,4
X. Tunteamaton	3 251	94,9	5,1
Yhteensä	1 402 963	80	20

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus.

4.4.3 Peittävyys ja vertailtavuus

Peittävyys

Palkkarakennetilasto kattaa sekä yksityisen että julkisen sektorin. Yksityiseen työnantajasektoriin on luettu myös evankelisluterilaiset seurakunnat sekä valtion liikelaitokset. Tilastoyksikkönä on palvelussuhde, joten samalla henkilöllä voi olla tilastossa useampi palvelussuhde, mutta vain yksi kokoaikainen työsuhte samassa yrityksessä.

Vuoden 2011 kansallisen palkkarakennetilaston ulkopuolelle ovat jääneet muun muassa:

- palkansaajat, jotka työskentelevät alle 5 palkansaajaa työllistävissä yrityksissä,
- järjestäytyneiden yritysten ylin johto,
- yksityisen sektorin kuukausipalkkaiset palkansaajat, joiden työsuhte on alkanut tai päättynyt keskellä tilastokuukautta ja
- palkkiotyypisessä palvelussuhteessa olevat (sivutoimiset tuntiopettajat, omaishoitajat, muut palkkionsaajat). Näiden osuus on huomattava erityisesti julkisella sektorilla.

Peittävyyslukuihin vaikuttaa osittain tietolähde. Työvoimatutkimuksen työnantajasektoria koskeva tieto perustuu palkansaajalta ja palkkarakennetilaston työnantajalta kerättyihin perustietoihin. Perusaineiston peittävyttä voivat osaltaan laskea tiedustelun ajankohta, käsitteet ja määritelmät sekä se, että kerätty aineisto ei kata kaikkia työnantajan palveluksessa olevia. Taulukossa 4N on esitetty luvut palkkarakennetilaston peittävydestä työvoimatutkimukseen verrattuna. Suurin osa työvoimatutkimukseen sisältyvistä, mutta palkkarakennetilaston ulkopuolelle jääneistä palkansaajista työskentelee alle 5 palkansaajaa työllistävässä yrityksessä (vuonna 2000 vaikutus eroon oli noin 150 000 palkansaajaa). Toiseksi eniten palvelussuhteiden eroon vaikuttaa se, että kyseinen palvelussuhde on alkanut tai loppunut keskellä tilastointikuukautta. Nämä palvelussuhteet eivät sisälly palkkarakennetilastoon (vaikutus noin 60 000 palkansaajaa). Loput

Taulukko 4N

Palkkarakennetilaston peittävyys työnantajasektorin ja osa-aikaisuuden mukaan vuoden 2011 IV neljänneksellä

	Palvelussuhteiden määrä, 1 000 kpl		
	Työvoimatutkimus	Palkkarakennetilasto	Peittävyys %
Yksityinen sektori			
kokoaikaiset	1 178	950	81
osa-aikaiset	288	151	52
Kuntasektori			
kokoaikaiset	450	368	82
osa-aikaiset	67	59	88
Valtio			
kokoaikaiset	139	71	51
osa-aikaiset	12	5	42
Yhteensä	2 143	1 635	76

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

erosta syntyvät muun muassa palkkarakenneaineiston estimoinnista ja siitä, että yritysten ylin johto ei sisälly palkkarakenneaineistoon. Vuoden 2006 tilastosta lähtien on kuntasektorin laskentaan otettu mukaan joukko vähennettyä palkkaa saaneita palkansaajia, jotka ovat parantaneet kuntasektorin peittävyyslukuja työvoimatutkimuksen lukuihin verrattuna. Valtion heikko peittävyys johtuu siitä, että työvoimatutkimuksessa yliopistojen työntekijät luokitellaan valtion sektorilla toimiviksi ja palkkarakenteessa yksityiselle sektorille.

Vertailtavuus

Säännöllisen ansion indeksin säännöllisen työajan ansio

Palkkarakennetilaston ansiotietoja voidaan verrata lähinnä säännöllisen ansion indeksin säännöllisen työajan ansioon. Molemmat tilastot perustuvat työnantajilta kerättyihin perustietoihin. Tilastojen välillä on kuitenkin sekä käsitteellisiä että menetelmällisiä eroja. Säännöllisen ansion indeksi kuvaa säännöllisen työajan ansioita, palkkarakennetilasto taas lähinnä kokonaisansioita. Vertailua varten on kokonaisansiosta vähennettävä lisä- ja ylityön ansio sekä varallaolo-korvaukset.

Kuukausipalkkaisten kuukausiansio perustuu molemmissa tilastoissa palkkatilastojen tietoihin. Tuntipalkkaisten kuukausiansio on sen sijaan määritetty tilastoissa eri tavoin. Palkkarakennetilaston kuukausiansio perustuu henkilön säännöllistä työaikaa, lisä- ja ylityötä sekä niiden keskimääräistä ansiota koskeviin tietoihin. Säännöllisen ansion indeksissä on säännöllisen työajan ansio määritetty laskennallisesti muuntamalla säännöllisen työajan tuntiansio kuukausitasolle kertoimella 170.

4.5 Laatuseloste

1 Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö

Palkkarakennetilasto laaditaan vuosittain ja se kuvaa palvelussuhteiden määrää sekä ansiotasoa eri työnantajasektoreilla tilastointivuoden viimeisellä neljänneksellä. Tilasto on ilmestynyt vuodesta 1995 lähtien ja se kattaa yksityiseltä sektorilta yritykset joiden palveluksessa on vähintään viisi henkeä sekä julkisen sektorin kaikki palkansaajat. Palkkarakennetilaston ulkopuolelle on rajattu yksityiseltä sektorilta yritysten ylin johto sekä yrityksen päätoimialan mukaan maa-, metsä- ja kalatalouden, työnantajakotitalouksien sekä kansainvälisten järjestöjen toimialat. Myös ne palkansaajat, joille ei ole pystytty määrittelemään sukupuolta, on jätetty tilaston ulkopuolelle. Palkkarakennetietoja tarvitaan ansiotasojen ja palkkaerojen tarkasteluun sekä käytetään palkka-aineistona eri tutkimuksissa. Myös kansainvälisissä tietopalveluissa kuten Eurostatin, OECD:n ja Kansainvälisen työjärjestö (ILO) käytetään palkkarakennetilaston tietoja.

1.2 Käsitteet ja luokitukset

Palkkarakennetilastossa julkaistaan tietoa palkansaajien lukumääristä, keskimääräisistä tunti- ja kuukausiansioista sekä hajontatietoa edellä mainituista ansioista. Ansiökäsitteenä käytetään kokonaisansiota. Kokonaisansio kuvaa säännölliseltä työajalta sekä muulta työajalta, kuten yli- ja lisätyöajalta, maksettua palkkaa. Myös säännöllisen työajan ansiot saadaan aineistosta laskettua tarvittaessa.

Kokonaisansioon luetaan kultakin palkanmaksujaksolta seuraavat palkanosat:

- peruspalkka
- tehtävän, ammattitaidon, palvelusvuosien yms. perusteella maksettavat lisät
- työpaikan sijainnin ja olosuhteiden perusteella maksettavat lisät
- työaikalisät
- toimihenkilöiden tulos- ja suoritusperusteinen palkanosa, työntekijöiden suoritusperusteiset ansiot
- luontoisetujen verotusarvo
- lisä- ja ylityön ansio
- osin myös mahdolliset varallaolo-, päivystys- ja hälytyskorvaukset
- muut epäsäännöllisesti maksettavat lisät
- palkkarakennetilastossa lisäksi ei-tehdyltä työajalta maksettu palkka

Kokonaisansio ei sisällä kertaluonteisia palkkaeriä, kuten lomarahaa tai tulos-palkkioita.

Ansioiden lisäksi tilastossa julkaistaan tietoa palkanmuodostuksen kannalta olennaisista eristä, kuten keskiarvot työaikalisista, ylityöansioista ja luontoiseduista sekä kertaluonteisista palkkaeristä. Joka neljäs vuosi laadittavassa laajemmassa palkkarakennetilastossa julkaistaan lisäksi tietoja palkansaajan vuosiansioita koskien. Seuraava EU-velvoitteisiin perustuva laajennettu palkkarakennetilasto tuotetaan tilastovuodelta 2014.

Kaikkia julkaistavia lukumäärä- ja ansiotietoja on mahdollista luokitella työnantajasektorin, toimialan, ammatin, koulutuksen, palkansaajan iän, sukupuolen, palvelussuhteen luonteen, palkkausmuodon ja maantieteellisen sijainnin mukaan.

Palkkarakennetilaston tiedot perustuvat suurimmaksi osaksi alakohtaisten palkkatilastojen perusaineistoihin. Lisäksi palkkarakennetietoja täydennetään Tilastokeskuksen sisäisistä rekistereistä ja joistakin ulkopuolisista lähteistä.

1.3 Lait

Palkkarakennetietojen julkaiseminen perustuu Euroopan Unionin neuvoston asetukseen nro. 530/1999, jonka mukaan jokaisen EU:n jäsenmaan on toimitettava palkkarakennetta ja palkkojen hajontaa koskevia tietoja joka neljäs vuosi Eurostatille. Palkkarakennetilaston tietosisältö pohjautuu asetuksessa ja sen laajennuksissa määriteltyyn tietosisältöön, mutta kansallista käyttöä varten tietosisältö poikkeaa hieman asetuksella määrätystä.

2 Menetelmäkuvaus

Palkkarakennetilaston laadinnan pohjana ovat yksityiskohtaiset tiedot yli 1,35 miljoonasta palvelussuh-teesta, jotka perusjoukon tasolle korotettuna edustavat

noin 1,68 miljoonaa palvelussuhdetta. Tilasto perustuu alakohtaisten palkkati-
lastojen perusaineistoihin, joiden keräämisestä vastaavat yksityisellä sektorilla
pääosin työnantajajärjestöt. Työnantajajärjestöjen keräämää aineistoa täyden-
netään Tilastokeskuksen suorittamalla otostiedustelulla niiltä toimialoilta, joilla
toimialalle kuuluvien yritysten järjestäytymisaste jää alla 75 prosentin. Julkisen
sektorin tiedot kerätään kuntasektorin osalta Tilastokeskuksen toimesta ja val-
tiosektorin tiedot kerää Valtiokonttori. Eri sektoreiden tiedot yhdistetään yhdek-
si tietovarannoksi ja kaikille palkansaajille määritellään sopimusalaista ja palkka-
usmuodosta riippumatta yhteiset ansiokäsitteet sekä luokitukset. Tietovarannon
muodostamisen jälkeen palkkarakennetilaston tietoja täydennetään muista
rekistereistä. Esimerkiksi palkansaajan tutkintotieto saadaan Tilastokeskuksen
tutkintorekisteristä ja palkansaajan toimipaikkaa koskevia tietoja päivitetään
työssäkäyntitilaston perustiedoista. Joka neljäs vuosi laadittavaan laajempaan
palkkarakennetutkimukseen sisältyy lisäksi tietoja Tilastokeskuksen ulkopuoli-
sista rekistereistä, kuten Verohallinnon ja Kansaneläkelaitoksen rekistereistä.

Julkisen sektorin aineistot ovat kokonaisaineistoja ja kadon oikaisua ei näi-
den aineistojen kohdalla tarvitse käyttää. Yksityisen sektorin tiedot korotetaan
perusjoukon tasolle käyttämällä hyväksi Tilastokeskuksen yritysrekisteristä
muodostettua tutkimuskehikkoa. Kato korjataan vuoden 2006 tilastosta lähtien
Särndalin suhde-estimaattorilla. Särndalin suhde-estimaattori toimii siten, että
korjauskerroin määritellään vastanneiden yritysten henkilökunnan määrän suh-
teellisen osuuden käänteislukuna, eli N/n (N = tutkimuskehikkoon kuuluvien
yritysten henkilökunnan lukumäärä, n = vastanneiden yritysten henkilökunnan
lukumäärä). Estimaattori antaa isomman painon niiden yritysten havainnoille,
joiden ositteissa vastauskato on suurinta henkilökunnan lukumäärällä mitattuna.

Estimointi suoritetaan siten, että järjestäytyneiden yritysten estimointikehik-
ko ja otostoimialojen järjestäytymättömien yritysten estimointikehikko estimoi-
daan erikseen ositekohtaisesti. Ositteet on muodostettu yrityksen kokoluokan ja
toimialan mukaan. Koska tutkimuskehikko poimitaan ennen tilastoajankohtaa,
tutkimuskehikkoon lisätyistä uusista yrityksistä, joiden palveluksessa on vähin-
tään viisi palkansaajaa, muodostetaan oma jälkiosite. Tämän ositteen korotusker-
toimeksi määrätään 1.

3 Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Palkkarakennetilaston tietosisältö ja tuotantomenetelmät vastaavat Euroopan
Union asettamia vaatimuksia. Tilaston teosta laaditaan Eurostatille laaturaportti
joka neljäs vuosi. Lisäksi palkkarakennetilaston laatua seurataan jatkuvasti tilas-
totuotannon yhteydessä. Kansallisella tasolla tietojen oikeellisuudesta käydään
keskustelua muun muassa aineistotoimittajatapaamisissa ja tulopoliittisen selvi-
tystoimikunnan työryhmissä.

Koska palkkarakennetilaston perusaineisto on saatu useasta eri lähteestä,
tilastointikuukausi vaihtelee jossain määrin. Tämä voi vaikuttaa palkansaajien
lukumääriin ja näin ollen myös ansioiden suuruuteen ja luonteeseen. Myös ai-
neiston tietojen päivittäminen eri rekistereistä voi vaikuttaa luotettavuuteen
hieman. Kun tahdistus suoritetaan rekistereistä yritystunnus- ja henkilötunnus-

avaimilla, voi aineisto- ja ajankohtaeroista johtuen jäädä joitakin palkansaajia tahdistumatta.

Julkaistuihin keskiansioihin voi tulla pientä harhaa myös siitä, että tilaston ulkopuolelle rajataan yksityisen sektorin pienet yritykset ja yritysten ylin johto.

Tutkimuskehikon ja palkka-aineistojen tahdistaminen on tilastoinnin aikeroista johtuen hankalaa. Tutkimuskehikkoon tahdistumatta jääneet yritykset liitetään aineistoon yrityksen koon mukaan jälkempäin. Nämä yritykset tulkitaan yleensä kehikon alipeitoksi ja korotetaan korotuskertoimella 1. Tahdistumattomuus voi vaikuttaa tilaston laatuun aineiston estimoinnin kautta.

4 Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Palkkarakennetilasto on vuositilasto ja sen palvelussuhde- ja ansiotiedot kuvaavat kyseisen tilastovuoden tilannetta vuoden viimeisellä neljänneksellä. Vuosiansiotiedot kuvaavat kokoaikaisen palkansaajan koko vuoden ansioita tietyistä työsuhteista.

Palkkarakennetilaston aineisto perustuu lopullisiin alakohtaisiin palkka-aineistoihin sekä rekistereihin. Palkkarakennetilaston tiedot julkaistaan kaksi kertaa vuodessa Tilastokeskuksen internet-sivuilla. Lisäksi kerran vuodessa tuotetaan yksi paperinen julkaisu.

5 Tietojen saatavuus

Palkkarakennetilaston tiedot julkaistaan Tilastokeskuksen internet -sivuilla tuorein tilasto -julkistuksena. Julkaisun liitetaulukot ovat saatavilla myös sähköisessä muodossa.

Palkkarakennetilaston tuotannossa käytettävät metatiedot on saatavissa pääosin palkkatilastoista. Joitakin palkansaajiin liittyviä tietoja on saatavissa myös työssäkäyntitilastosta, tutkintorekisteristä sekä yritysrekisteristä. Vuosiansiota ja palkansaajan työsuhdetta koskevia tietoja voi saada muun muassa Verohallinnon ja Kansaneläkelaitoksen rekistereistä.

6 Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Palkkarakennetilastoa on tuotettu lähes samanlaisena vuodesta 1995 lähtien. Vuoden 2001 palkkarakennetilastoon tehdyistä määritelmämuutoksista johtuen vuosien 1995–2000 tiedot ovat ainoastaan vertailukelpoisia pidemmän aikavälin tarkastelussa. Tilastovuodelta 2001 ja sen jälkeen tuotetut palkkarakennetilastot muodostavat toisen ns. aikasarjan. Ammattikohtaisessa vertailussa voi olla ammattien uudesta määrittelystä johtuen pientä harhaa myös vuoden 2001 ja tätä myöhempiä tilastoja verrattaessa. Vuoden 2006 palkkarakennetilastossa laskettiin kuntasektorin opettajille tuntiansiot ensimmäistä kertaa ja ansiolaskentoihin otettiin mukaan myös kuntasektorin vähennettyä palkkaa saaneet palkansaajat. Edellä mainituista muutoksista johtuen vuodesta 2006 eteenpäin julkaistavat tiedot eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin nähden. Palkkarakennetilastoa ei varsinaisesti käytetä aikasarjatarkasteluissa ja ansioiden kehitystä tutkittaessa palkkarakennetilastoa parempi lähde on ansiotasoindeksi.

Palkkarakennetilaston ansiotietoja voidaan parhaiten verrata alakohtaisten palkkatilastojen, ansiotasoindeksi tai säännöllisen ansion indeksiin sekä tulonjakotilaston ansiotietoihin. Näiden tilastojen välillä on tosin sekä käsitteellisiä että menetelmällisiä eroja. Ansiotasoindeksi kuvaa säännöllisen työajan ansioita ja palkkarakennetilasto kokonaisansioita. Lisäksi palkansaajien rajauksissa ja määritelmässä on eroja eri tilastoja verrattaessa.

Palkansaajien lukumäärien osalta palkkarakennetietojen vertailu onnistuu parhaiten alakohtaisiin palkkatilastoihin, tulonjakotilastoon sekä työvoimatutkimukseen. Palkansaajien määrät ovat lähes identtiset alakohtaisiin palkkatilastoihin verrattaessa, mutta työvoimatutkimuksen sekä palkkarakennetilaston välillä esiintyy palkansaajien lukumäärässä jonkin asteista peittävyyseroa. Palkkarakennetilaston perusaineiston peittävyyttä voivat osaltaan laskea tiedustelun ajankohta, käsitteet ja määritelmät sekä se, että palkka-aineisto ei kata kaikkia työnantajan palveluksessa olevia.

Palkansaajaryhmien, kuten koko- ja osa-aikaisten, suhteiden muutoksissa palkkarakennetilaston sekä työvoimatutkimuksen vertailu onnistuu kuitenkin hyvin ja antaa varsin käyttökelpoista informaatiota palkansaajien lukumääriä koskien.

Koska palkkarakennetilaston tiedot perustuvat useaan alakohtaiseen palkka-aineistoon, sillä on vahvat kytkökset moniin palkkatilastoihin. Tilastojen tulokset voivat kuitenkin poiketa hieman toisistaan, sillä palkkarakennetilastossa laskeaan sekä tunti- että kuukausiansiot kaikille palkansaajille. Lisäksi aineistojen rajausehdot poikkeavat hieman eri tilastojen välillä. Määritelmäerot vaikuttavat sekä palkansaajien lukumääriin että keskiansioihin. Tulosten vertailu alakohtaisiin palkkatilastoihin onnistuu parhaiten kuntasektorin sekä valtion osalta, vaikka palkansaajarajaukset aiheuttavat myös näihin vertailuihin joitakin ongelmia.

Liitetaulukot

- Taulukko 4.1 Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, sektorit yhteensä
- Taulukko 4.2 Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, yksityinen sektori yhteensä
- Taulukko 4.3 Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, untasektori yhteensä
- Taulukko 4.4 Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, valtiosektori yhteensä
- Taulukko 4.5 Kokoaikaisten palkansaajien kuukausiansioiden muodostuminen ammatin pääluokan ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, sektorit yhteensä
- Taulukko 4.6 Kokoaikaisten palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot ammatin pääluokan, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, sektorit yhteensä
- Taulukko 4.7 Kokoaikaisten palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot koulutusasteen, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, sektorit yhteensä
- Taulukko 4.8 Kokoaikaisten palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot koulutusasteen, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, yksityinen sektori
- Taulukko 4.9 Kokoaikaisten palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot koulutusasteen, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, kuntasektori
- Taulukko 4.10 Kokoaikaisten palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot koulutusasteen, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, valtiosektori
- Taulukko 4.11 Kokoaikaisten palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot koulutusalan, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, sektorit yhteensä
- Taulukko 4.12 Kuukausiansioiden tunnuslukuja ammatin pääluokan ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, sektorit yhteensä
- Taulukko 4.13 Koko- ja osa-aikaisten palkansaajien lukumäärät kuukausiansioiden suuruusluokan mukaan vuonna 2011
- Taulukko 4.14 Kokoaikaisten palkansaajien lukumäärät kuukausiansioiden suuruusluokan ja sukupuolen mukaan vuonna 2011

Taulukko 4.1

Palkansaaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, sektorit yhteensä

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
Sukupuolet yhteensä	1 635 249	18,35	1 402 963	3 111
01 Upseerit	2 377	26,88	2 367	4 417
02 Aliupseerit	2 481	18,92	2 475	3 217
03 Sotilasammattihenkilöstö	1 110	20,85	1 098	3 458
11 Johtajat, ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	7 769	39,06	7 457	6 306
12 Hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	24 550	36,93	23 823	6 018
13 Tuotantotoiminnan ja yhteiskunnan peruspalvelujen johtajat	21 863	32,42	21 239	5 166
14 Hotelli- ja ravintola-alan, vähittäiskaupan ja muiden palvelualojen johtajat	2 958	21,03	2 823	3 419
21 Luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijat	52 234	26,12	49 808	4 276
22 Terveydenhuollon erityisasiantuntijat	29 636	32,34	24 325	5 229
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	96 812	21,1	99 274	3 414
24 Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	63 465	26,28	60 027	4 259
25 Tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat	34 386	25,53	32 683	4 182
26 Lainoilliset, sosiaalialan ja kulttuurialan erityisasiantuntijat	38 084	21,99	33 971	3 564
31 Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijat	74 714	20,39	71 308	3 376
32 Terveydenhuollon asiantuntijat	82 517	17,16	68 162	2 873
33 Liike-elämän ja hallinnon asiantuntijat	130 396	20,27	122 307	3 315
34 Lainoilliset avustajat sekä sosiaali- ja kulttuurialan asiantuntijat	35 942	16,51	29 496	2 691
35 Informaatio- ja tietoliikenneteknologian asiantuntijat	25 692	19,94	24 536	3 288
41 Toimistotyöntekijät	49 906	15,19	42 437	2 468
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	31 247	15,72	25 570	2 596
43 Laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijät	36 187	16,52	32 784	2 709
44 Muut toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	28 157	14,33	20 975	2 405
51 Palvelutyöntekijät	61 824	13,64	46 883	2 290
52 Myyjät, kauppiaat ym-	114 639	13,74	60 655	2 397
53 Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	145 316	13,6	118 422	2 287
54 Suojelu- ja vartiointityöntekijät	16 884	16,28	13 487	2 910
61 Maanviljelijät ja eläintenkasvattajat ym-	7 461	13,26	5 923	2 200
62 Metsä- ja kalatalouden työntekijät	615	13,56	486	2 408
71 Rakennustyöntekijät ym- (pl- sähköasentajat)	59 313	17,17	56 420	2 886
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	58 061	16,48	55 219	2 768
73 Käsiyötuotteiden valmistajat, hienomekaanikot sekä painoalan työntekijät	6 622	16,35	6 249	2 763
74 Sähkö- ja elektroniikka-alan työntekijät	14 785	17,93	14 105	3 026
75 Elintarvike-, puutyö- ja vaatetus- ja jalkinealan valmistus-työntekijät ym-	16 102	15,27	15 160	2 560
81 Prosessityöntekijät	74 352	16,95	67 461	2 815
82 Teollisuustuotteiden kokoonpanijat	12 229	15,31	11 921	2 569
83 Kuljetustyöntekijät	46 407	16,56	38 841	2 890
91 Siivoojat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	62 098	11,31	38 538	1 958
92 Maa-, metsä- ja kalatalouden avustavat työntekijät	3 914	9,46	3 671	1 582
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	41 192	14,57	35 760	2 480
94 Avustavat keittiö- ja ruokatyöntekijät	11 980	11,76	8 557	1 982
95 Katumyyjät, kengänkiilottajat ym-	177	11,1	1	..
96 Katujen puhtaanapidon ja jätehuollon työntekijät ym-	5 177	13,41	2 983	2 458
X Tuntematon	3 559	18,55	3 221	2 923
Miehet	754 163	20,35	685 757	3 428
01 Upseerit	2 336	26,97	2 326	4 431
02 Aliupseerit	2 413	19,01	2 407	3 233
03 Sotilasammattihenkilöstö	916	21,55	907	3 585
11 Johtajat, ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	5 962	40,18	5 705	6 490
12 Hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	16 195	38,7	15 797	6 307

Taulukko 4.1

Jatkuu

Sukupuoli Ammätiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat		
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €	
13	Tuotantotoiminnan ja yhteiskunnan peruspalvelujen johtajat	13 498	35,15	13 188	5 621
14	Hotelli- ja ravintola-alan, vähittäiskaupan ja muiden palvelualojen johtajat	1 281	23,3	1 233	3 795
21	Luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijat	41 539	26,65	40 118	4 366
22	Terveystieteiden erityisasiantuntijat	7 948	40,85	6 593	6 695
23	Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	28 511	24,01	30 223	3 760
24	Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	29 374	28,79	28 372	4 666
25	Tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat	25 433	25,86	24 466	4 241
26	Lainopilliset, sosiaalialan ja kulttuurialan erityisasiantuntijat	12 371	24,52	11 499	3 971
31	Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijat	59 943	20,94	57 699	3 471
32	Terveystieteiden asiantuntijat	7 606	18,08	6 720	3 076
33	Liike-elämän ja hallinnon asiantuntijat	51 495	23,38	49 782	3 822
34	Lainopilliset avustajat sekä sosiaali- ja kulttuurialan asiantuntijat	9 974	17,62	8 470	2 917
35	Informaatio- ja tietoliikenneteknologian asiantuntijat	19 298	20,23	18 604	3 344
41	Toimistotyöntekijät	6 104	15,32	4 582	2 588
42	Asiakaspalvelutyöntekijät	4 982	16,54	3 871	2 826
43	Laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijät	9 519	18,02	9 056	3 004
44	Muut toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	13 713	14,1	9 945	2 397
51	Palvelutyöntekijät	26 739	13,99	22 123	2 372
52	Myyjät, kauppiat ym-	32 039	15,19	21 494	2 712
53	Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	8 638	14,27	6 918	2 461
54	Suojelu- ja vartiointityöntekijät	14 015	16,51	11 465	2 957
61	Maanviljelijät ja eläintenkasvattajat ym-	3 764	13,34	3 073	2 241
62	Metsä- ja kalatalouden työntekijät	439	14,12	373	2 451
71	Rakennustyöntekijät ym- (pl- sähköasentajat)	57 061	17,27	54 317	2 904
72	Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	55 133	16,61	52 560	2 789
73	Käsityötuotteiden valmistajat, hienomekaanikot sekä painoalan työntekijät	4 632	17,31	4 480	2 915
74	Sähkö- ja elektroniikka-alan työntekijät	13 688	18,16	13 103	3 066
75	Elintarvike-, puutyö- ja vaatetus- ja jalkinealan valmistustyöntekijät ym-	11 796	15,8	11 163	2 653
81	Prosessityöntekijät	52 649	17,91	47 630	2 972
82	Teollisuustuotteiden kokoonpanijat	7 949	16,11	7 830	2 710
83	Kuljetustyöntekijät	44 233	16,6	37 120	2 899
91	Siivoajat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	9 299	11,55	5 023	2 052
92	Maa-, metsä- ja kalatalouden avustavat työntekijät	1 246	9,52	1 120	1 597
93	Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	33 343	14,91	29 391	2 540
94	Avustavat keittiö- ja ruokatyöntekijät	1 142	11,84	618	1 953
95	Katunmyyjät, kengänkiillottajat ym-	55	10,99	1	..
96	Katujen puhtaanapidon ja jätehuollon työntekijät ym-	3 815	13,93	2 489	2 576
X	Tuntematon	2 048	19,93	1 871	3 050
Naiset		881 086	16,64	717 206	2 808
01	Upseerit	41	21,83	41	3 613
02	Aliupseerit	68	15,73	68	2 619
03	Sotilasammattihenkilöstö	194	17,58	191	2 856
11	Johtajat, ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	1 807	35,39	1 752	5 704
12	Hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	8 355	33,49	8 025	5 450
13	Tuotantotoiminnan ja yhteiskunnan peruspalvelujen johtajat	8 364	28	8 050	4 421
14	Hotelli- ja ravintola-alan, vähittäiskaupan ja muiden palvelualojen johtajat	1 677	19,29	1 590	3 127
21	Luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijat	10 695	24,05	9 690	3 901
22	Terveystieteiden erityisasiantuntijat	21 688	29,23	17 732	4 685
23	Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	68 301	19,88	69 051	3 263

Taulukko 4.1

Jatkuu

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat		
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €	
24	Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	34 091	24,12	31 655	3 894
25	Tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat	8 954	24,59	8 216	4 004
26	Lainopilliset, sosiaalialan ja kulttuurialan erityisasiantuntijat	25 713	20,78	22 472	3 356
31	Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijat	14 772	18,19	13 609	2 974
32	Terveydenhuollon asiantuntijat	74 911	17,06	61 443	2 851
33	Liike-elämän ja hallinnon asiantuntijat	78 902	18,24	72 526	2 967
34	Lainopilliset avustajat sekä sosiaali- ja kulttuurialan asiantuntijat	25 968	16,09	21 026	2 600
35	Informaatio- ja tietoliikenneteknologian asiantuntijat	6 394	19,08	5 932	3 111
41	Toimistotyöntekijät	43 802	15,17	37 856	2 454
42	Asiakaspalvelutyöntekijät	26 265	15,56	21 700	2 555
43	Laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijät	26 669	15,98	23 728	2 597
44	Muut toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	14 444	14,55	11 029	2 412
51	Palvelutyöntekijät	35 086	13,37	24 760	2 216
52	Myyjät, kauppiaat ym-	82 601	13,18	39 161	2 224
53	Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	136 678	13,55	111 504	2 276
54	Suojelu- ja vartiointityöntekijät	2 869	15,17	2 022	2 642
61	Maanviljelijät ja eläintenkasvattajat ym-	3 697	13,17	2 849	2 155
62	Metsä- ja kalatalouden työntekijät	176	12,17	113	2 267
71	Rakennustyöntekijät ym- (pl- sähköasentajat)	2 252	14,52	2 103	2 428
72	Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	2 928	14,13	2 658	2 358
73	Käsityötuotteiden valmistajat, hienomekaanikot sekä painoalan työntekijät	1 991	14,12	1 769	2 380
74	Sähkö- ja elektroniikka-alan työntekijät	1 097	15	1 002	2 499
75	Elintarvike-, puutyö- ja vaatetus- ja jalkinealan valmistus- työntekijät ym-	4 306	13,82	3 998	2 301
81	Prosessityöntekijät	21 703	14,61	19 831	2 439
82	Teollisuustuotteiden kokoonpanijat	4 280	13,83	4 091	2 300
83	Kuljetustyöntekijät	2 175	15,68	1 721	2 699
91	Siivoajat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	52 798	11,26	33 516	1 944
92	Maa-, metsä- ja kalatalouden avustavat työntekijät	2 668	9,43	2 551	1 575
93	Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	7 849	13,08	6 369	2 203
94	Avustavat keittiö- ja ruokatyöntekijät	10 838	11,76	7 939	1 985
95	Katunmyyjät, kengänkiillottajat ym-	122	11,15	–	–
96	Katujen puhtaanapidon ja jätehuollon työntekijät ym-	1 362	11,95	495	1 868
X	Tuntematon	1 511	16,69	1 350	2 746

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.2

Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, yksityinen sektori yhteensä

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
Sukupuolet yhteensä	1 131 887	18,7	949 895	3 183
11 Johtajat, ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	5 601	38,12	5 330	6 201
12 Hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	21 888	37,61	21 259	6 145
13 Tuotantotoiminnan ja yhteiskunnan peruspalvelujen johtajat	13 470	34,53	13 130	5 623
14 Hotelli- ja ravintola-alan, vähittäiskaupan ja muiden palvelualojen johtajat	2 729	20,76	2 601	3 379
21 Luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijat	44 510	26,41	42 566	4 341
22 Terveydenhuollon erityisasiantuntijat	6 869	27,74	5 443	4 254
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	30 896	26,15	27 142	3 594
24 Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	43 241	27,67	41 369	4 512
25 Tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat	32 067	25,8	30 463	4 234
26 Lainopilliset, sosiaalialan ja kulttuurialan erityisasiantuntijat	21 087	22,68	18 929	3 692
31 Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijat	64 882	20,73	62 192	3 430
32 Terveydenhuollon asiantuntijat	21 060	17,09	15 778	2 808
33 Liike-elämän ja hallinnon asiantuntijat	95 789	21,16	90 514	3 459
34 Lainopilliset avustajat sekä sosiaali- ja kulttuurialan asiantuntijat	19 219	17,29	14 660	2 794
35 Informaatio- ja tietoliikenneteknologian asiantuntijat	23 118	20,21	22 127	3 338
41 Toimistotyöntekijät	31 252	15,58	25 917	2 566
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	26 979	15,86	21 882	2 621
43 Laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijät	32 382	16,66	29 268	2 738
44 Muut toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	21 907	14,48	15 661	2 457
51 Palvelutyöntekijät	45 979	13,7	32 621	2 293
52 Myyjät, kauppiaat ym.	114 163	13,74	60 289	2 398
53 Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	36 004	13,54	26 996	2 259
54 Suojelu- ja vartiointityöntekijät	7 017	14,41	3 898	2 557
61 Maanviljelijät ja eläintenkasvattajat ym.	947	12,32	894	2 032
62 Metsä- ja kalatalouden työntekijät	83	9,57	11	..
71 Rakennustyöntekijät ym. (pl. sähköasentajat)	55 832	17,31	53 205	2 908
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	55 323	16,58	52 773	2 781
73 Käsiyötuotteiden valmistajat, hienomekaanikot sekä painoalan työntekijät	6 470	16,41	6 117	2 773
74 Sähkö- ja elektroniikka-alan työntekijät	13 766	18,02	13 162	3 039
75 Elintarvike-, puutyö- ja vaatetus- ja jalkinealan valmistus-työntekijät ym.	15 734	15,35	14 873	2 569
81 Prosessityöntekijät	73 830	16,98	67 042	2 819
82 Teollisuustuotteiden kokoonpanijat	12 193	15,32	11 894	2 570
83 Kuljetustyöntekijät	43 910	16,69	36 468	2 918
91 Siivoojat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	38 216	10,85	19 146	1 894
92 Maa-, metsä- ja kalatalouden avustavat työntekijät	3 600	9,22	3 414	1 544
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	38 416	14,75	33 642	2 502
94 Avustavat keittiö- ja ruokatyöntekijät	3 579	11,78	1 854	1 977
95 Katumyyjät, kengänkiillottajat ym.	176	11,09	-	-
96 Katujen puhtaanapidon ja jätehuollon työntekijät ym.	4 561	13,76	2 537	2 560
X Tunteamaton	3 140	17,56	2 826	2 750
Miehet	631 088	20,27	567 914	3 418
11 Johtajat, ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	4 631	39,18	4 395	6 368
12 Hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	15 010	39,1	14 657	6 384
13 Tuotantotoiminnan ja yhteiskunnan peruspalvelujen johtajat	10 267	35,45	10 063	5 777
14 Hotelli- ja ravintola-alan, vähittäiskaupan ja muiden palvelualojen johtajat	1 160	23,17	1 116	3 778
21 Luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijat	36 267	26,92	35 117	4 424
22 Terveydenhuollon erityisasiantuntijat	1 755	33,47	1 397	5 105
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	13 436	28,08	11 708	3 919
24 Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	21 636	30,13	21 158	4 904

Taulukko 4.2

Jatkuu

Sukupuoli Ammattiryhmä		Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
		Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
25	Tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat	24 002	26,06	23 076	4 282
26	Lainopilliset, sosiaalialan ja kulttuurialan erityisasiantuntijat	8 733	24,63	8 092	4 012
31	Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijat	52 727	21,22	50 943	3 515
32	Terveydenhuollon asiantuntijat	2 170	17,75	1 621	2 998
33	Liike-elämän ja hallinnon asiantuntijat	41 218	23,87	39 906	3 895
34	Lainopilliset avustajat sekä sosiaali- ja kulttuurialan asiantuntijat	6 038	18,33	4 918	3 044
35	Informaatio- ja tietoliikenneteknologian asiantuntijat	17 562	20,51	16 965	3 396
41	Toimistotyöntekijät	5 116	15,64	3 741	2 666
42	Asiakaspalvelutyöntekijät	4 353	16,67	3 321	2 866
43	Laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijät	8 647	18,29	8 241	3 046
44	Muut toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	11 389	14,25	7 905	2 442
51	Palvelutyöntekijät	19 889	14,16	15 950	2 392
52	Myyjät, kauppiaat ym.	31 999	15,19	21 468	2 713
53	Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	3 008	14,03	2 219	2 396
54	Suojelu- ja vartiointityöntekijät	5 509	14,58	3 082	2 609
61	Maanviljelijät ja eläintenkasvattajat ym.	403	13,3	385	2 198
62	Metsä- ja kalatalouden työntekijät	30	10,67	10	..
71	Rakennustyöntekijät ym. (pl. sähköasentajat)	53 673	17,43	51 190	2 927
72	Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	52 534	16,7	50 224	2 802
73	Käsityötuotteiden valmistajat, hienomekaanikot sekä painoalan työntekijät	4 551	17,34	4 403	2 922
74	Sähkö- ja elektroniikka-alan työntekijät	12 702	18,27	12 191	3 082
75	Elintarvike-, puutyö- ja vaatetus- ja jalkinealan valmistus- työntekijät ym.	11 587	15,86	11 002	2 659
81	Prosessityöntekijät	52 405	17,93	47 417	2 974
82	Teollisuustuotteiden kokoonpanijat	7 920	16,12	7 810	2 711
83	Kuljetustyöntekijät	41 982	16,73	34 972	2 926
91	Siivoajat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	8 597	11,56	4 468	2 066
92	Maa-, metsä- ja kalatalouden avustavat työntekijät	1 054	9,06	976	1 522
93	Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	31 047	15,12	27 578	2 566
94	Avustavat keittiö- ja ruokatyöntekijät	710	12,19	284	1 970
95	Katumyyjät, kengänkiillottajat ym.	54	10,95	-	-
96	Katujen puhtaanapidon ja jätehuollon työntekijät ym.	3 457	14,27	2 249	2 644
X	Tuntematon	1 862	18,82	1 693	2 850
Naiset		500 799	16,72	381 981	2 834
11	Johtajat, ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	970	33,04	935	5 411
12	Hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	6 878	34,33	6 601	5 616
13	Tuotantotoiminnan ja yhteiskunnan peruspalvelujen johtajat	3 202	31,58	3 066	5 118
14	Hotelli- ja ravintola-alan, vähittäiskaupan ja muiden palvelualojen johtajat	1 569	18,98	1 485	3 079
21	Luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijat	8 243	24,17	7 449	3 946
22	Terveydenhuollon erityisasiantuntijat	5 114	25,78	4 046	3 961
23	Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	17 460	24,66	15 434	3 347
24	Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	21 605	25,21	20 211	4 101
25	Tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat	8 066	25	7 386	4 082
26	Lainopilliset, sosiaalialan ja kulttuurialan erityisasiantuntijat	12 354	21,29	10 837	3 453
31	Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijat	12 156	18,58	11 249	3 044
32	Terveydenhuollon asiantuntijat	18 890	17,01	14 158	2 786
33	Liike-elämän ja hallinnon asiantuntijat	54 572	19,11	50 609	3 115
34	Lainopilliset avustajat sekä sosiaali- ja kulttuurialan asiantuntijat	13 181	16,82	9 742	2 668
35	Informaatio- ja tietoliikenneteknologian asiantuntijat	5 556	19,26	5 162	3 146
41	Toimistotyöntekijät	26 136	15,57	22 177	2 550
42	Asiakaspalvelutyöntekijät	22 626	15,7	18 562	2 578
43	Laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijät	23 736	16,07	21 027	2 617

Taulukko 4.2

Jatkuu

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
44 Muut toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	10 518	14,72	7 755	2 472
51 Palvelutyöntekijät	26 091	13,35	16 671	2 198
52 Myyjät, kauppiaat ym.	82 165	13,18	38 821	2 225
53 Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	32 996	13,5	24 777	2 247
54 Suojelu- ja vartiointityöntekijät	1 508	13,79	816	2 360
61 Maanviljelijät ja eläintenkasvattajat ym.	544	11,6	508	1 906
62 Metsä- ja kalatalouden työntekijät	53	8,93	1	..
71 Rakennustyöntekijät ym. (pl. sähköasentajat)	2 159	14,51	2 015	2 423
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	2 789	14,25	2 548	2 372
73 Käsityötuotteiden valmistajat, hienomekaanikot sekä painoalan työntekijät	1 920	14,19	1 714	2 390
74 Sähkö- ja elektroniikka-alan työntekijät	1 064	15	971	2 499
75 Elintarvike-, puutyö- ja vaatetus- ja jalkinealan valmistus- työntekijät ym.	4 147	13,92	3 872	2 312
81 Prosessityöntekijät	21 425	14,65	19 625	2 444
82 Teollisuustuotteiden kokoonpanijat	4 273	13,84	4 084	2 301
83 Kuljetustyöntekijät	1 929	15,88	1 496	2 734
91 Siivoojat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	29 618	10,65	14 679	1 842
92 Maa-, metsä- ja kalatalouden avustavat työntekijät	2 546	9,29	2 438	1 553
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	7 369	13,22	6 064	2 215
94 Avustavat keittiö- ja ruokatyöntekijät	2 869	11,67	1 570	1 978
95 Katumyyjät, kengänkiillottajat ym.	122	11,15	–	–
96 Katujen puhtaanapidon ja jätehuollon työntekijät ym.	1 104	12,18	289	1 912
X Tuntematon	1 278	15,72	1 133	2 600

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.3

Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, kuntasektori yhteensä

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
Sukupuolet yhteensä	427 404	16,84	381 635	2 859
11 Johtajat, ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	1 897	29,35	1 823	4 653
12 Hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	7 919	28,67	7 644	4 360
13 Tuotantotoiminnan ja yhteiskunnan peruspalvelujen johtajat	227	24,21	220	3 882
14 Hotelli- ja ravintola-alan, vähittäiskaupan ja muiden palvelualojen johtajat				
21 Luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijat	4 880	23,8	4 567	3 807
22 Terveydenhuollon erityisasiantuntijat	22 266	33,76	18 454	5 517
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	65 035	18,63	71 317	3 339
24 Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	7 791	21,28	7 119	3 377
24 Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	929	19,92	878	3 174
25 Tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat	12 833	18,93	11 065	3 033
26 Lainopilliset, sosiaalialan ja kulttuurialan erityisasiantuntijat	7 402	17,99	6 910	3 008
31 Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijat	60 826	17,15	51 803	2 888
32 Terveydenhuollon asiantuntijat	13 403	15,03	11 988	2 452
33 Liike-elämän ja hallinnon asiantuntijat	14 874	14,89	13 091	2 475
34 Lainopilliset avustajat sekä sosiaali- ja kulttuurialan asiantuntijat	1 956	16,64	1 817	2 677
35 Informaatio- ja tietoliikenneteknologian asiantuntijat	12 852	14,06	11 217	2 243
41 Toimistotyöntekijät	3 175	13,77	2 673	2 251
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	2 863	14,78	2 621	2 379
43 Laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijät	5 035	13,18	4 197	2 153
44 Muut toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	15 273	13,38	13 744	2 265
51 Palvelutyöntekijät	469	13,03	359	2 196
52 Myyjät, kauppiaat ym.	108 562	13,59	90 746	2 290
53 Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	3 962	15,46	3 795	2 798
54 Suojelu- ja vartiointityöntekijät	6 486	13,38	5 001	2 227
61 Maanviljelijät ja eläintenkasvattajat ym.	480	14,03	430	2 399
62 Metsä- ja kalatalouden työntekijät	3 112	14,7	2 871	2 514
71 Rakennustyöntekijät ym. (pl. sähköasentajat)	2 517	14,3	2 252	2 455
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	144	13,6	125	2 297
73 Käsiyötuotteiden valmistajat, hienomekaanikot sekä painoalan työntekijät	847	16,31	788	2 791
74 Sähkö- ja elektroniikka-alan työntekijät	358	11,88	277	2 103
75 Elintarvike-, puutyö- ja vaatetus- ja jalkinealan valmistus-työntekijät ym.	438	12,12	337	2 204
81 Prosessityöntekijät	34	11,37	27	..
82 Teollisuustuotteiden kokoonpanijat	2 428	14,12	2 306	2 430
83 Kuljetustyöntekijät	23 424	12	19 020	2 016
91 Siivoajat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	254	12,16	231	2 068
92 Maa-, metsä- ja kalatalouden avustavat työntekijät	2 605	11,85	1 961	2 123
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	8 388	11,76	6 692	1 984
94 Avustavat keittiö- ja ruokatyöntekijät	1	..	1	..
95 Katumyyjät, kengänkiillottajat ym.	616	10,8	446	1 878
96 Katujen puhtaanapidon ja jätehuollon työntekijät ym.	8	..	7	..
X Tuntematon	28	..	28	..
Miehet	85 160	19,59	81 355	3 334
11 Johtajat, ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	760	31,79	727	5 032
12 Hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	2 952	33,95	2 850	5 049
13 Tuotantotoiminnan ja yhteiskunnan peruspalvelujen johtajat	121	24,57	117	3 952
14 Hotelli- ja ravintola-alan, vähittäiskaupan ja muiden palvelualojen johtajat				
21 Luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijat	3 179	24,12	3 016	3 875
22 Terveydenhuollon erityisasiantuntijat	6 039	43,13	5 064	7 160
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	14 635	20,14	18 112	3 642
24 Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	2 496	22,56	2 267	3 576
24 Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	545	20,11	529	3 198

Taulukko 4.3

Jatkuu

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat		
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €	
25	Tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat	2 091	19,17	1 902	3 054
26	Lainopilliset, sosiaali- ja kulttuurialan erityisasiantuntijat	5 813	18,54	5 474	3 119
31	Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijat	5 232	18,1	4 908	3 083
32	Terveydenhuollon asiantuntijat	1 079	18,37	999	2 985
33	Liike-elämän ja hallinnon asiantuntijat	3 000	14,55	2 667	2 438
34	Lainopilliset avustajat sekä sosiaali- ja kulttuurialan asiantuntijat	1 336	16,41	1 253	2 641
35	Informaatio- ja tietoliikenneteknologian asiantuntijat	674	12,99	554	2 141
41	Toimistotyöntekijät	364	13,93	306	2 260
42	Asiakaspalvelutyöntekijät	540	14,64	494	2 454
43	Laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijät	1 794	12,67	1 546	2 121
44	Muut toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	6 620	13,43	5 969	2 307
51	Palvelutyöntekijät	38	13,17	24	..
52	Myyjät, kauppiaat ym.	5 259	14,15	4 353	2 449
53	Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	3 564	15,72	3 492	2 852
54	Suojelu- ja vartiointityöntekijät	3 347	13,33	2 674	2 243
61	Maanviljelijät ja eläintenkasvattajat ym.	373	14,22	332	2 443
62	Metsä- ja kalatalouden työntekijät	3 025	14,7	2 789	2 512
71	Rakennustyöntekijät ym. (pl. sähköasentajat)	2 394	14,45	2 153	2 477
72	Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	77	14,98	73	2 492
73	Käsityötuotteiden valmistajat, hienomekaanikot sekä painoalan työntekijät	821	16,39	763	2 807
74	Sähkö- ja elektroniikka-alan työntekijät	200	12,33	152	2 233
75	Elintarvike-, puutyö- ja vaatetus- ja jalkinealan valmistus- työntekijät ym.	201	13,86	171	2 525
81	Prosessityöntekijät	27	..	20	..
82	Teollisuustuotteiden kokoonpanijat	2 184	14,12	2 083	2 427
83	Kuljetustyöntekijät	695	11,29	549	1 934
91	Siivoojat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	132	11,92	118	2 083
92	Maa-, metsä- ja kalatalouden avustavat työntekijät	2 166	12,09	1 695	2 153
93	Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	432	11,27	334	1 939
94	Avustavat keittiö- ja ruokatyöntekijät	1	..	1	..
95	Katunmyyjät, kengänkiillottajat ym.	358	10,67	240	1 939
96	Katujen puhtaanapidon ja jätehuollon työntekijät ym.	2	..	2	..
X	Tuntematon	23	..	23	..
Naiset		342 244	16,15	300 280	2 730
11	Johtajat, ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	1 137	27,72	1 096	4 402
12	Hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	4 967	25,53	4 794	3 950
13	Tuotantotoiminnan ja yhteiskunnan peruspalvelujen johtajat	106	23,8	103	3 803
14	Hotelli- ja ravintola-alan, vähittäiskaupan ja muiden palvelualojen johtajat	1 701	23,19	1 551	3 674
21	Luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijat	16 227	30,27	13 390	4 896
22	Terveydenhuollon erityisasiantuntijat	50 400	18,19	53 205	3 235
23	Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	5 295	20,68	4 852	3 284
24	Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	384	19,64	349	3 137
25	Tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat	10 742	18,88	9 163	3 028
26	Lainopilliset, sosiaali- ja kulttuurialan erityisasiantuntijat	1 589	15,96	1 436	2 588
31	Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijat	55 594	17,06	46 895	2 868
32	Terveydenhuollon asiantuntijat	12 324	14,74	10 989	2 403
33	Liike-elämän ja hallinnon asiantuntijat	11 874	14,98	10 424	2 484
34	Lainopilliset avustajat sekä sosiaali- ja kulttuurialan asiantuntijat	620	17,16	564	2 757
35	Informaatio- ja tietoliikenneteknologian asiantuntijat	12 178	14,12	10 663	2 249
41	Toimistotyöntekijät	2 811	13,75	2 367	2 250
42	Asiakaspalvelutyöntekijät	2 323	14,81	2 127	2 362
43	Laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijät	3 241	13,47	2 651	2 172

Taulukko 4.3

Jatkuu

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
44 Muut toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	8 653	13,34	7 775	2 232
51 Palvelutyöntekijät	431	13,02	335	2 185
52 Myyjät, kauppiaat ym.	103 303	13,56	86 393	2 282
53 Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	398	13,11	303	2 177
54 Suojelu- ja vartiointityöntekijät	3 139	13,44	2 327	2 208
61 Maanviljelijät ja eläintenkasvattajat ym.	107	13,37	98	2 248
62 Metsä- ja kalatalouden työntekijät	87	14,88	82	2 557
71 Rakennustyöntekijät ym. (pl. sähköasentajat)	123	11,44	99	1 974
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	67	12,01	52	2 024
73 Käsityötuotteiden valmistajat, hienomekaanikot sekä painoalan työntekijät	26	..	25	..
74 Sähkö- ja elektroniikka-alan työntekijät	158	11,31	125	1 944
75 Elintarvike-, puutyö- ja vaatetus- ja jalkinealan valmistus-työntekijät ym.	237	10,63	166	1 873
81 Prosessityöntekijät	7	..	7	..
82 Teollisuustuotteiden kokoonpanijat	244	14,05	223	2 459
83 Kuljetustyöntekijät	22 729	12,02	18 471	2 018
91 Siivoajat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	122	12,41	113	2 053
92 Maa-, metsä- ja kalatalouden avustavat työntekijät	439	10,69	266	1 929
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	7 956	11,78	6 358	1 986
94 Avustavat keittiö- ja ruokatyöntekijät	258	10,99	206	1 807
96 Katujen puhtaanapidon ja jätahuollon työntekijät ym.	6	..	5	..
X Tuntematon	5	..	5	..

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.4

Palkansaajien lukumäärät sekä tunti- ja kuukausiansiot ammattiryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, valtiosektori yhteensä

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
Sukupuolet yhteensä	75 958	21,65	71 433	3 505
01 Upseerit	2 377	26,88	2 367	4 417
02 Aliupseerit	2 481	18,92	2 475	3 217
03 Sotilasammattihenkilöstö	1 110	20,85	1 098	3 458
11 Johtajat, ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	1 390	41,06	1 365	6 491
12 Hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	765	36,34	741	5 726
13 Tuotantotoiminnan ja yhteiskunnan peruspalvelujen johtajat	474	34,93	465	5 512
14 Hotelli- ja ravintola-alan, vähittäiskaupan ja muiden palvelualojen johtajat	2	..	2	..
21 Luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijat	2 844	25,56	2 675	4 043
22 Terveydenhuollon erityisasiantuntijat	501	32,72	428	5 221
23 Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	881	26,19	815	4 053
24 Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	12 433	24,58	11 539	3 896
25 Tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat	1 390	23,1	1 342	3 666
26 Lainopilliset, sosiaalialan ja kulttuurialan erityisasiantuntijat	4 164	27,97	3 977	4 437
31 Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijat	2 430	18,78	2 206	3 023
32 Terveydenhuollon asiantuntijat	631	20,03	581	3 351
33 Liike-elämän ja hallinnon asiantuntijat	21 204	19,58	19 805	3 179
34 Lainopilliset avustajat sekä sosiaali- ja kulttuurialan asiantuntijat	1 849	21,48	1 745	3 447
35 Informaatio- ja tietoliikenneteknologian asiantuntijat	618	20,62	592	3 299
41 Toimistotyöntekijät	5 802	15,54	5 303	2 466
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	1 093	17,91	1 015	2 960
43 Laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijät	942	16,83	895	2 744
44 Muut toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	1 215	16,32	1 117	2 627
51 Palvelutyöntekijät	572	16,13	518	2 751
52 Myyjät, kauppiaat ym.	7	..	7	..
53 Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	750	16,92	680	2 871
54 Suojelu- ja vartiointityöntekijät	5 905	19,05	5 794	3 220
61 Maanviljelijät ja eläintenkasvattajat ym.	28	..	28	..
62 Metsä- ja kalatalouden työntekijät	52	15,6	45	2 619
71 Rakennustyöntekijät ym. (pl. sähköasentajat)	369	16,03	344	2 715
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	221	17,3	194	2 924
73 Käsityötuotteiden valmistajat, hienomekaanikot sekä painoalan työntekijät	8	..	7	..
74 Sähkö- ja elektroniikka-alan työntekijät	172	18,5	155	3 114
75 Elintarvike-, puutyö- ja vaatetus- ja jalkinealan valmistustyöntekijät ym.	10	..	10	..
81 Prosessityöntekijät	84	14,89	82	2 438
82 Teollisuustuotteiden kokoonpanijat	2	..	-	-
83 Kuljetustyöntekijät	69	17,42	67	3 317
91 Siivoajat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	458	13,62	372	2 264
92 Maa-, metsä- ja kalatalouden avustavat työntekijät	60	12,39	26	..
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	171	13,35	157	2 200
94 Avustavat keittiö- ja ruokatyöntekijät	13	..	11	..
X Tunteamaton	411	26,09	388	4 182
Miehet	37 915	23,24	36 488	3 788
01 Upseerit	2 336	26,97	2 326	4 431
02 Aliupseerit	2 413	19,01	2 407	3 233
03 Sotilasammattihenkilöstö	916	21,55	907	3 585
11 Johtajat, ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	768	43,04	756	6 795
12 Hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	425	36,91	413	5 813
13 Tuotantotoiminnan ja yhteiskunnan peruspalvelujen johtajat	279	36,91	275	5 821
21 Luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijat	2 093	25,84	1 985	4 084

Taulukko 4.4

Jatkuu

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat		
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €	
22	Terveydenhuollon erityisasiantuntijat	154	35,49	132	5 664
23	Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	440	28,69	403	4 451
24	Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	5 242	26,23	4 947	4 148
25	Tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat	886	23,81	861	3 789
26	Lainopilliset, sosiaalialan ja kulttuurialan erityisasiantuntijat	1 547	31,11	1 505	4 913
31	Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijat	1 403	20,02	1 282	3 239
32	Terveydenhuollon asiantuntijat	204	21,2	191	3 569
33	Liike-elämän ja hallinnon asiantuntijat	9 198	21,76	8 877	3 589
34	Lainopilliset avustajat sekä sosiaali- ja kulttuurialan asiantuntijat	936	22,93	885	3 655
35	Informaatio- ja tietoliikenneteknologian asiantuntijat	400	20,88	386	3 354
41	Toimistotyöntekijät	314	15,12	287	2 442
42	Asiakaspalvelutyöntekijät	265	17,88	244	2 996
43	Laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijät	332	16,5	321	2 773
44	Muut toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	530	15,59	494	2 546
51	Palvelutyöntekijät	230	15,92	204	2 741
52	Myyjät, kauppiaat ym.	2	..	2	..
53	Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	371	17,73	346	3 014
54	Suojelu- ja vartiointityöntekijät	4 942	19,22	4 891	3 251
61	Maanviljelijät ja eläintenkasvattajat ym.	14	..	14	..
62	Metsä- ja kalatalouden työntekijät	36	15,96	31	2 695
71	Rakennustyöntekijät ym. (pl. sähköasentajat)	363	16,07	338	2 723
72	Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	205	17,45	183	2 955
73	Käsityötuotteiden valmistajat, hienomekaanikot sekä painoalan työntekijät	4	..	4	..
74	Sähkö- ja elektroniikka-alan työntekijät	165	18,42	149	3 104
75	Elintarvike-, puutyö- ja vaatetus- ja jalkinealan valmistus- työntekijät ym.	9	..	9	..
81	Prosessityöntekijät	43	14,71	42	2 442
82	Teollisuustuotteiden kokoonpanijat	2	..	-	-
83	Kuljetustyöntekijät	67	17,38	65	3 327
91	Siivoajat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	7	..	6	..
92	Maa-, metsä- ja kalatalouden avustavat työntekijät	60	12,39	26	..
93	Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	130	13,16	118	2 192
X	Tuntematon	184	31,17	176	4 979
Naiset		38 043	20,08	34 945	3 209
01	Upseerit	41	21,83	41	3 613
02	Aliupseerit	68	15,73	68	2 619
03	Sotilasammattihenkilöstö	194	17,58	191	2 856
11	Johtajat, ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	622	38,61	609	6 114
12	Hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	340	35,62	328	5 615
13	Tuotantotoiminnan ja yhteiskunnan peruspalvelujen johtajat	195	32,1	190	5 065
14	Hotelli- ja ravintola-alan, vähittäiskaupan ja muiden alvelualojen johtajat	2	..	2	..
21	Luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijat	751	24,79	690	3 925
22	Terveydenhuollon erityisasiantuntijat	347	31,49	296	5 024
23	Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	441	23,69	412	3 665
24	Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	7 191	23,39	6 592	3 707
25	Tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat	504	21,84	481	3 447
26	Lainopilliset, sosiaalialan ja kulttuurialan erityisasiantuntijat	2 617	26,11	2 472	4 147
31	Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijat	1 027	17,1	924	2 722
32	Terveydenhuollon asiantuntijat	427	19,46	390	3 244
33	Liike-elämän ja hallinnon asiantuntijat	12 006	17,91	10 928	2 846
34	Lainopilliset avustajat sekä sosiaali- ja kulttuurialan asiantuntijat	913	19,99	860	3 234

Taulukko 4.4

Jatkuu

Sukupuoli Ammattiryhmä	Koko- ja osa-aikaiset palkansaajat		Kokoaikaiset palkansaajat	
	Lkm	Tunti- ansio, €	Lkm	Kuukausi- ansio, €
35 Informaatio- ja tietoliikenneteknologian asiantuntijat	218	20,15	206	3 194
41 Toimistotyöntekijät	5 488	15,56	5 016	2 467
42 Asiakaspalvelutyöntekijät	828	17,92	771	2 948
43 Laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijät	610	17,01	574	2 728
44 Muut toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	685	16,88	623	2 692
51 Palvelutyöntekijät	342	16,27	314	2 757
52 Myyjät, kauppiaat ym.	5	..	5	..
53 Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	379	16,14	334	2 722
54 Suojelu- ja vartiointityöntekijät	963	18,17	903	3 053
61 Maanviljelijät ja eläintenkasvattajat ym.	14	..	14	..
62 Metsä- ja kalatalouden työntekijät	16	..	14	..
71 Rakennustyöntekijät ym. (pl. sähköasentajat)	6	..	6	..
72 Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	16	..	11	..
73 Käsityötuotteiden valmistajat, hienomekaanikot sekä painoalan työntekijät	4	..	3	..
74 Sähkö- ja elektroniikka-alan työntekijät	7	..	6	..
75 Elintarvike-, puutyö- ja vaatetus- ja jalkinealan valmistus työntekijät ym.	1	..	1	..
81 Prosessityöntekijät	41	15,07	40	2 435
83 Kuljetustyöntekijät	2	..	2	..
91 Siivoojat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	451	13,63	366	2 267
93 Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	41	13,96	39	2 222
94 Avustavat keittiö- ja ruokatyöntekijät	13	..	11	..
X Tuntematon	227	21,97	212	3 520

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.5

Kokoikaisten palkansaajien kuukausiansioiden muodostuminen ammatin pääluokan ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, sektorit yhteensä

Työnantajasektori Toimialan pääluokka	Lukumäärä	Kokonaisansio ¹ , €		Säännöllisen työajan ansio, €			Kuukauden kokonaistyöaika	
				josta: lisä- ja ylityön ansio	josta: työaika- lisät	luontois- edut	josta: lisä- ja ylityön tunnit	
Sukupuolet yhteensä	1 402 963	3 111	47	3 048	92	33	165.4	1,7
0 Sotilaat	5 940	3 740	115	3 575	77	0	167.3	4,3
1 Johtajat	55 341	5 597	12	5 578	8	185	161.6	0,3
2 Erityisasiantuntijat	300 086	3 974	39	3 883	52	52	164.7	0,8
3 Asiantuntijat	315 810	3 173	45	3 119	87	40	164.8	1,5
4 Toimisto- ja asiakaspalvelu- työntekijät	121 766	2 549	24	2 524	24	21	162.4	1
5 Palvelu- ja myyntityöntekijät	239 448	2 350	23	2 322	180	15	165.9	1,2
6 Maanviljelijät, metsätyön- tekijät ym.	6 408	2 215	29	2 180	144	1	164.7	1,7
7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	147 153	2 817	80	2 732	54	6	167.3	3
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	118 223	2 815	120	2 694	185	1	168.9	4,5
9 Muut työntekijät	89 512	2 170	52	2 116	94	3	167.0	2,3
X Tunteaton	3 251	2 912	53	2 854	223	8	164.1	2,5
Miehet	685 757	3 428	72	3 339	87	46	166.0	2,5
0 Sotilaat	5 640	3 784	120	3 612	76	0	167.5	4,5
1 Johtajat	35 923	5 998	13	5 975	8	230	161.9	0,3
2 Erityisasiantuntijat	141 271	4 352	47	4 248	42	74	163.5	0,9
3 Asiantuntijat	141 275	3 526	64	3 450	68	66	165.1	2
4 Toimisto- ja asiakaspalvelu- työntekijät	27 454	2 690	48	2 641	52	26	164.8	2
5 Palvelu- ja myyntityöntekijät	62 001	2 608	48	2 546	195	27	166.7	2,2
6 Maanviljelijät, metsätyön- tekijät ym.	3 446	2 263	35	2 221	148	1	164.8	1,9
7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	135 623	2 855	84	2 766	53	7	167.4	3,1
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	92 580	2 920	137	2 782	198	1	169.5	5,1
9 Muut työntekijät	38 642	2 442	95	2 346	95	2	168.1	3,9
X Tunteaton	1 896	3 035	68	2 958	240	8	165.0	3,3
Naiset	717 206	2 808	24	2 771	97	20	164.8	0,9
0 Sotilaat	300	2 906	28	2 871	101	0	163.4	1,2
1 Johtajat	19 418	4 856	8	4 843	8	102	161.0	0,2
2 Erityisasiantuntijat	158 815	3 638	31	3 558	61	31	165.7	0,7
3 Asiantuntijat	174 535	2 887	29	2 852	102	20	164.5	1,1
4 Toimisto- ja asiakaspalvelu- työntekijät	94 312	2 508	17	2 491	16	20	161.7	0,7
5 Palvelu- ja myyntityöntekijät	177 447	2 260	14	2 244	174	11	165.6	0,8
6 Maanviljelijät, metsätyön- tekijät ym.	2 962	2 159	23	2 133	140	1	164.6	1,4
7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	11 529	2 366	38	2 328	64	2	165.9	1,6
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	25 643	2 434	60	2 375	140	1	166.6	2,5
9 Muut työntekijät	50 870	1 963	20	1 942	93	4	166.3	1,1
X Tunteaton	1 355	2 742	32	2 708	199	7	162.8	1,5

¹ Kokonaisansio sisältää osin varallaolokorvaukset

Lähde: Palkkarakenneilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.6

Kokoikaisten palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot ammatin pääluokan, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, sektorit yhteensä

Sukupuoli Ammatin pääluokka	Ikäryhmä							X
	Yhteensä	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	
Sukupuolet yhteensä lkm	1 402 963	8 277	200 248	333 721	391 318	380 274	88 718	408
0 Sotilaat	5 940	-	1 391	1 721	2 162	654	12	-
1 Johtajat ja ylimmät virkamiehet	55 341	-	995	10 726	20 033	18 354	5 183	50
2 Erityisasiantuntijat	300 086	47	25 330	87 041	90 547	78 150	18 911	60
3 Asiantuntijat	315 810	212	40 663	84 082	90 240	82 584	17 951	78
4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	121 766	415	18 500	23 821	32 487	37 685	8 847	11
5 Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	239 448	2 252	43 744	50 859	63 272	64 561	14 707	54
6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	6 408	142	731	980	2 037	2 032	482	3
7 Rakenn-, korj- ja valmistustyöntekijät	147 153	2 095	31 387	31 367	36 529	37 284	8 405	86
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	118 223	939	21 061	26 643	31 553	31 551	6 449	26
9 Muut työntekijät	89 512	2 154	15 837	15 639	21 531	26 683	7 627	40
X Tunteaton	3 251	19	607	836	916	731	141	-
Miehet	685 757	4 522	107 943	180 890	185 678	166 848	39 610	266
0 Sotilaat	5 640	-	1 326	1 603	2 092	611	8	-
1 Johtajat ja ylimmät virkamiehet	35 923	-	555	7 424	13 154	11 423	3 323	44
2 Erityisasiantuntijat	141 271	15	10 609	44 529	41 341	34 960	9 769	49
3 Asiantuntijat	141 275	95	18 796	43 473	38 277	32 734	7 872	27
4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	27 454	172	5 854	6 893	6 691	6 490	1 351	2
5 Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	62 001	407	13 218	16 204	15 977	13 523	2 659	13
6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	3 446	62	379	504	1 054	1 167	279	2
7 Rakenn-, korj- ja valmistustyöntekijät	135 623	1 913	29 506	29 194	33 367	33 899	7 660	85
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	92 580	673	17 240	21 607	24 617	23 606	4 813	25
9 Muut työntekijät	38 642	1 171	10 083	8 919	8 574	8 070	1 804	21
X Tunteaton	1 896	13	377	540	532	364	71	-
Naiset	717 206	3 754	92 305	152 830	205 640	213 426	49 109	142
0 Sotilaat	300	-	65	118	70	43	4	-
1 Johtajat ja ylimmät virkamiehet	19 418	-	441	3 302	6 879	6 931	1 860	6
2 Erityisasiantuntijat	158 815	32	14 721	42 512	49 206	43 190	9 142	12
3 Asiantuntijat	174 535	117	21 868	40 609	51 963	49 849	10 079	51
4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	94 312	243	12 645	16 928	25 796	31 195	7 495	9
5 Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	177 447	1 845	30 525	34 654	47 294	51 038	12 049	41
6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	2 962	80	352	477	984	865	203	1
7 Rakenn-, korj- ja valmistustyöntekijät	11 529	182	1 881	2 173	3 162	3 385	745	1
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	25 643	266	3 821	5 036	6 937	7 945	1 637	1
9 Muut työntekijät	50 870	983	5 754	6 719	12 957	18 613	5 823	19
X Tunteaton	1 355	6	231	297	385	367	70	-
Sukupuolet yhteensä kuukausiansio, €	3 111	1 846	2 504	3 130	3 299	3 221	3 231	3 053
0 Sotilaat	3 740	-	2 796	3 697	4 166	4 432	..	-
1 Johtajat ja ylimmät virkamiehet	5 597	-	3 418	5 131	5 823	5 730	5 643	4 758
2 Erityisasiantuntijat	3 974	1 878	3 013	3 759	4 151	4 232	4 346	4 014
3 Asiantuntijat	3 173	1 911	2 712	3 186	3 296	3 244	3 230	3 041
4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	2 549	1 840	2 280	2 606	2 622	2 584	2 577	..
5 Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	2 350	1 877	2 149	2 374	2 425	2 413	2 346	2 284
6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	2 215	1 296	1 870	2 207	2 339	2 280	2 243	..
7 Rakenn-, korj- ja valmistustyöntekijät	2 817	1 955	2 581	2 841	2 921	2 924	2 891	2 666
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	2 815	2 099	2 586	2 872	2 890	2 886	2 720	..
9 Muut työntekijät	2 170	1 627	2 094	2 240	2 223	2 177	2 166	1 989
X Tunteaton	2 912	..	2 354	2 832	3 101	3 192	3 259	-

Taulukko 4.6

Jatkuu

Sukupuoli Ammatin pääluokka	Ikäryhmä							
	Yhteensä	10–19	20–29	30–39	40–49	50–59	60–69	X
Miehet	3 428	1 888	2 631	3 401	3 688	3 655	3 724	3 328
0 Sotilaat	3 784	–	2 807	3 746	4 201	4 546	..	–
1 Johtajat ja ylimmät virkamiehet	5 998	–	3 698	5 461	6 196	6 208	6 086	4 920
2 Erytisasiantuntijat	4 352	..	3 190	4 082	4 584	4 665	4 744	4 042
3 Asiantuntijat	3 526	1 886	2 863	3 475	3 731	3 711	3 646	..
4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	2 690	1 853	2 331	2 840	2 820	2 728	2 754	..
5 Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	2 608	1 737	2 285	2 684	2 757	2 696	2 543	..
6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	2 263	1 368	1 912	2 258	2 382	2 316	2 289	..
7 Rakenn-, korj- ja valmistustyöntekijät	2 855	1 957	2 600	2 873	2 969	2 979	2 944	2 672
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	2 920	2 127	2 648	2 963	3 000	3 037	2 837	..
9 Muut työntekijät	2 442	1 723	2 258	2 477	2 577	2 574	2 545	..
X Tuntematon	3 035	..	2 383	2 908	3 268	3 456	3 764	–
Naiset	2 808	1 795	2 356	2 809	2 947	2 882	2 834	2 538
0 Sotilaat	2 906	–	2 566	3 027	3 100	2 812	..	–
1 Johtajat ja ylimmät virkamiehet	4 856	–	3 066	4 390	5 109	4 943	4 851	..
2 Erytisasiantuntijat	3 638	1 845	2 885	3 420	3 786	3 881	3 920	..
3 Asiantuntijat	2 887	1 931	2 582	2 878	2 975	2 937	2 905	2 696
4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	2 508	1 830	2 256	2 511	2 571	2 554	2 545	..
5 Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	2 260	1 908	2 090	2 228	2 312	2 338	2 303	2 265
6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	2 159	1 240	1 825	2 152	2 292	2 231	2 180	..
7 Rakenn-, korj- ja valmistustyöntekijät	2 366	1 940	2 284	2 410	2 416	2 367	2 339	..
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	2 434	2 027	2 309	2 481	2 498	2 436	2 375	..
9 Muut työntekijät	1 963	1 514	1 806	1 925	1 989	2 005	2 048	..
X Tuntematon	2 742	..	2 308	2 694	2 872	2 931	2 745	–

Lähde: Palkkarakenneilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.7

Kokoikaisten palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot koulutusasteen, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, sektorit yhteensä

Sukupuoli Ammatin pääluokka	Yhteensä	Ikäryhmä						X
		10–19	20–29	30–39	40–49	50–59	60–69	
Sukupuolet yhteensä lkm	1 402 963 8 277		200 248	333 721	391 318	380 274	88 718	408
2 Ylempi perusaste	166 871 8 222		23 369	26 756	34 257	53 358	20 679	230
3 Keskiaste	594 043 55		118 563	128 704	157 370	158 384	30 918	48
5 Alin korkea-aste	215 054 –		177	26 035	87 464	84 436	16 841	102
6 Alempi korkeakouluaste	209 034 –		41 390	81 694	43 766	34 488	7 689	6
7 Ylempi korkeakouluaste	196 920 –		16 639	65 981	61 332	42 991	9 958	19
8 Tutkijakoulutusaste	21 042 –		109	4 552	7 129	6 617	2 633	3
Miehet	685 757 4 522		107 943	180 890	185 678	166 848	39 610	266
2 Ylempi perusaste	98 172 4 503		15 929	19 181	20 920	27 507	9 972	161
3 Keskiaste	318 596 19		70 611	79 578	83 508	72 337	12 512	30
5 Alin korkea-aste	73 353 –		92	10 520	29 640	26 986	6 057	58
6 Alempi korkeakouluaste	93 990 –		14 231	38 047	20 725	16 813	4 175	–
7 Ylempi korkeakouluaste	89 397 –		7 015	30 944	26 872	19 381	5 170	15
8 Tutkijakoulutusaste	12 248 –		65	2 622	4 013	3 823	1 723	2
Naiset	717 206 3 754		92 305	152 830	205 640	213 426	49 109	142
2 Ylempi perusaste	68 698 3 719		7 441	7 575	13 337	25 851	10 706	69
3 Keskiaste	275 447 36		47 952	49 126	73 862	86 047	18 407	18
5 Alin korkea-aste	141 701 –		85	15 515	57 824	57 450	10 783	44
6 Alempi korkeakouluaste	115 043 –		27 159	43 647	23 041	17 675	3 514	6
7 Ylempi korkeakouluaste	107 523 –		9 624	35 037	34 460	23 610	4 788	4
8 Tutkijakoulutusaste	8 794 –		44	1 930	3 115	2 793	911	1
Sukupuolet yhteensä								
kuukausiansio, €	3 111 1 846		2 504	3 130	3 299	3 221	3 231	3 053
2 Ylempi perusaste	2 607 1 845		2 329	2 769	2 754	2 673	2 594	2 814
3 Keskiaste	2 682 1 927		2 382	2 756	2 791	2 736	2 683	3 204
5 Alin korkea-aste	3 178 –		2 515	3 012	3 208	3 192	3 210	3 409
6 Alempi korkeakouluaste	3 303 –		2 644	3 165	3 597	3 877	4 069	..
7 Ylempi korkeakouluaste	4 329 –		3 268	3 928	4 601	4 832	4 925	..
8 Tutkijakoulutusaste	5 259 –		3 591	4 301	5 189	5 743	5 962	..
Miehet	3 428 1 888		2 631	3 401	3 688	3 655	3 724	3 328
2 Ylempi perusaste	2 831 1 887		2 452	2 949	3 004	2 965	2 900	2 993
3 Keskiaste	2 955 ..		2 539	3 010	3 114	3 097	3 056	3 834
5 Alin korkea-aste	3 746 –		2 692	3 488	3 791	3 798	3 755	4 058
6 Alempi korkeakouluaste	3 824 –		2 889	3 593	4 255	4 441	4 484	–
7 Ylempi korkeakouluaste	4 807 –		3 434	4 327	5 195	5 362	5 440	..
8 Tutkijakoulutusaste	5 519 –		3 718	4 478	5 412	6 051	6 241	..
Naiset	2 808 1 795		2 356	2 809	2 947	2 882	2 834	2 538
2 Ylempi perusaste	2 286 1 795		2 065	2 314	2 361	2 363	2 309	2 394
3 Keskiaste	2 366 1 858		2 151	2 344	2 426	2 433	2 429	..
5 Alin korkea-aste	2 883 –		2 324	2 690	2 909	2 907	2 904	2 551
6 Alempi korkeakouluaste	2 878 –		2 516	2 792	3 006	3 341	3 576	..
7 Ylempi korkeakouluaste	3 933 –		3 148	3 574	4 138	4 396	4 369	..
8 Tutkijakoulutusaste	4 898 –		3 402	4 059	4 902	5 322	5 434	..

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.8

Kokoikäisten palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot koulutusasteen, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, yksityinen sektori

Sukupuoli Ammatin pääluokka	Ikäryhmä							
	Yhteensä	10–19	20–29	30–39	40–49	50–59	60–69	X
Sukupuolet yhteensä lkm	949 895	6 906	154 046	245 723	260 649	229 962	52 236	374
2 Ylempi perusaste	136 068	6 867	20 663	23 773	28 654	41 194	14 699	218
3 Keskiaste	421 457	39	94 312	99 872	110 093	99 104	17 994	42
5 Alin korkea-aste	132 408	–	85	17 765	57 812	47 307	9 344	96
6 Alempi korkeakouluaste	138 314	–	27 892	59 594	27 452	19 027	4 343	5
7 Ylempi korkeakouluaste	107 869	–	11 012	41 320	31 923	19 432	4 171	11
8 Tutkijakoulutusaste	13 780	–	81	3 400	4 715	3 898	1 685	2
Miehet	567 914	4 277	96 064	154 907	151 852	130 671	29 887	256
2 Ylempi perusaste	88 849	4 260	15 067	18 031	18 803	23 983	8 550	156
3 Keskiaste	276 234	17	63 184	70 115	72 117	60 497	10 273	30
5 Alin korkea-aste	57 068	–	36	8 477	23 469	20 462	4 566	58
6 Alempi korkeakouluaste	77 404	–	12 112	33 023	17 158	12 253	2 859	–
7 Ylempi korkeakouluaste	59 877	–	5 613	23 199	17 458	11 093	2 503	11
8 Tutkijakoulutusaste	8 481	–	52	2 064	2 847	2 382	1 135	1
Naiset	381 981	2 628	57 982	90 815	108 797	99 291	22 350	118
2 Ylempi perusaste	47 218	2 607	5 597	5 742	9 851	17 211	6 148	62
3 Keskiaste	145 223	22	31 128	29 757	37 976	38 607	7 722	12
5 Alin korkea-aste	75 340	–	49	9 288	34 343	26 845	4 777	38
6 Alempi korkeakouluaste	60 909	–	15 780	26 571	10 294	6 774	1 484	5
7 Ylempi korkeakouluaste	47 992	–	5 399	18 121	14 465	8 339	1 668	–
8 Tutkijakoulutusaste	5 299	–	29	1 336	1 867	1 515	551	1
Sukupuolet yhteensä kuukausiansio, €	3 183	1 837	2 509	3 207	3 428	3 341	3 317	3 090
2 Ylempi perusaste	2 688	1 836	2 361	2 832	2 840	2 790	2 728	2 855
3 Keskiaste	2 795	1 895	2 410	2 853	2 947	2 919	2 871	3 371
5 Alin korkea-aste	3 371	–	2 312	3 123	3 394	3 425	3 436	3 461
6 Alempi korkeakouluaste	3 476	–	2 669	3 314	3 953	4 269	4 392	..
7 Ylempi korkeakouluaste	4 492	–	3 230	4 087	5 006	5 132	4 924	..
8 Tutkijakoulutusaste	4 960	–	3 438	4 122	4 920	5 403	5 814	..
Miehet	3 418	1 897	2 631	3 412	3 714	3 657	3 655	3 333
2 Ylempi perusaste	2 870	1 896	2 467	2 978	3 059	3 034	2 962	2 994
3 Keskiaste	2 992	..	2 548	3 036	3 166	3 173	3 143	3 834
5 Alin korkea-aste	3 863	–	2 607	3 550	3 908	3 936	3 889	4 058
6 Alempi korkeakouluaste	3 901	–	2 908	3 660	4 391	4 656	4 717	–
7 Ylempi korkeakouluaste	4 894	–	3 387	4 407	5 515	5 588	5 392	..
8 Tutkijakoulutusaste	5 212	–	3 517	4 282	5 174	5 697	6 058	..
Naiset	2 834	1 738	2 308	2 858	3 030	2 925	2 865	2 563
2 Ylempi perusaste	2 345	1 738	2 077	2 373	2 422	2 450	2 402	2 505
3 Keskiaste	2 419	..	2 128	2 423	2 531	2 522	2 508	..
5 Alin korkea-aste	2 999	–	2 096	2 733	3 043	3 036	3 003	2 548
6 Alempi korkeakouluaste	2 935	–	2 486	2 883	3 223	3 569	3 767	..
7 Ylempi korkeakouluaste	3 990	–	3 066	3 676	4 392	4 526	4 222	–
8 Tutkijakoulutusaste	4 557	–	..	3 874	4 531	4 941	5 311	..

Lähde: Paikkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.9

Kokoaikaisten palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot koulutusasteen, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, kuntasektori

Sukupuoli Ammatin pääluokka	Yhteensä	Ikäryhmä						X
		10–19	20–29	30–39	40–49	50–59	60–69	
Sukupuolet yhteensä lkm	381 635	1 348	39 301	72 877	109 772	128 182	30 123	32
2 Ylempi perusaste	27 371	1 332	2 518	2 683	4 956	10 603	5 269	10
3 Keskiaste	151 798	16	20 381	24 019	42 146	53 558	11 672	6
5 Alin korkea-aste	65 965	–	35	6 502	23 047	30 284	6 091	6
6 Alempi korkeakouluaste	61 711	–	11 965	19 315	14 283	13 478	2 669	1
7 Ylempi korkeakouluaste	70 469	–	4 384	19 683	23 938	18 567	3 889	8
8 Tutkijakoulutusaste	4 321	–	18	675	1 402	1 692	533	1
Miehet	81 355	236	7 627	16 899	23 096	26 456	7 033	8
2 Ylempi perusaste	7 971	234	721	930	1 801	3 061	1 221	3
3 Keskiaste	29 885	2	4 554	5 808	8 408	9 252	1 861	–
5 Alin korkea-aste	9 105	–	5	890	3 193	3 924	1 093	–
6 Alempi korkeakouluaste	12 506	–	1 466	3 706	2 619	3 701	1 014	–
7 Ylempi korkeakouluaste	19 875	–	874	5 273	6 480	5 711	1 533	4
8 Tutkijakoulutusaste	2 013	–	7	292	595	807	311	1
Naiset	300 280	1 112	31 674	55 978	86 676	101 726	23 090	24
2 Ylempi perusaste	19 400	1 098	1 797	1 753	3 155	7 542	4 048	7
3 Keskiaste	121 913	14	15 827	18 211	33 738	44 306	9 811	6
5 Alin korkea-aste	56 860	–	30	5 612	19 854	26 360	4 998	6
6 Alempi korkeakouluaste	49 205	–	10 499	15 609	11 664	9 777	1 655	1
7 Ylempi korkeakouluaste	50 594	–	3 510	14 410	17 458	12 856	2 356	4
8 Tutkijakoulutusaste	2 308	–	11	383	807	885	222	–
Sukupuolet yhteensä kuukausiansio, €	2 859	1 888	2 448	2 815	2 934	2 938	2 932	2 482
2 Ylempi perusaste	2 179	1 886	2 053	2 182	2 236	2 208	2 201	..
3 Keskiaste	2 332	..	2 213	2 274	2 351	2 378	2 375	..
5 Alin korkea-aste	2 792	–	2 593	2 650	2 745	2 840	2 889	..
6 Alempi korkeakouluaste	2 921	–	2 585	2 721	2 938	3 357	3 580	..
7 Ylempi korkeakouluaste	4 053	–	3 383	3 621	4 086	4 488	4 721	..
8 Tutkijakoulutusaste	6 308	–	..	5 314	6 298	6 656	6 565	..
Miehet	3 334	1 699	2 550	3 224	3 405	3 494	3 667	..
2 Ylempi perusaste	2 365	1 697	2 132	2 354	2 406	2 417	2 449	..
3 Keskiaste	2 540	..	2 323	2 554	2 605	2 577	2 557	–
5 Alin korkea-aste	3 104	–	..	2 925	3 030	3 169	3 235	–
6 Alempi korkeakouluaste	3 416	–	2 724	3 080	3 496	3 827	3 934	–
7 Ylempi korkeakouluaste	4 596	–	3 768	4 110	4 545	5 014	5 397	..
8 Tutkijakoulutusaste	7 025	–	..	6 073	6 923	7 396	7 211	..
Naiset	2 730	1 928	2 423	2 691	2 808	2 794	2 708	..
2 Ylempi perusaste	2 103	1 927	2 021	2 091	2 139	2 123	2 127	..
3 Keskiaste	2 281	..	2 181	2 185	2 288	2 337	2 340	..
5 Alin korkea-aste	2 742	–	2 597	2 606	2 699	2 791	2 813	..
6 Alempi korkeakouluaste	2 795	–	2 565	2 636	2 812	3 179	3 362	..
7 Ylempi korkeakouluaste	3 840	–	3 288	3 442	3 915	4 255	4 282	..
8 Tutkijakoulutusaste	5 682	–	..	4 735	5 838	5 981	5 660	–

Lähde: Palkkarakenneilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.10

Kokoikaisten palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot koulutusasteen, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, valtiosektori

Sukupuoli	Ammatin pääluokka	Ikäryhmä							
		Yhteensä	10–19	20–29	30–39	40–49	50–59	60–69	X
Sukupuolet yhteensä lkm									
1	Ylempi perusaste	3 432	23	188	300	647	1 561	711	2
3	Keskiaste	20 788	–	3 870	4 813	5 131	5 722	1 252	–
5	Alin korkea-aste	16 681	–	57	1 768	6 605	6 845	1 406	–
6	Alempi korkeakouluaste	9 009	–	1 533	2 785	2 031	1 983	677	–
7	Ylempi korkeakouluaste	18 582	–	1 243	4 978	5 471	4 992	1 898	–
8	Tutkijakoulutusaste	2 941	–	10	477	1 012	1 027	415	–
Miehet									
1	Ylempi perusaste	1 352	9	141	220	316	463	201	2
3	Keskiaste	12 477	–	2 873	3 655	2 983	2 588	378	–
5	Alin korkea-aste	7 180	–	51	1 153	2 978	2 600	398	–
6	Alempi korkeakouluaste	4 080	–	653	1 318	948	859	302	–
7	Ylempi korkeakouluaste	9 645	–	528	2 472	2 934	2 577	1 134	–
8	Tutkijakoulutusaste	1 754	–	6	266	571	634	277	–
Naiset									
1	Ylempi perusaste	2 080	14	47	80	331	1 098	510	–
3	Keskiaste	8 311	–	997	1 158	2 148	3 134	874	–
5	Alin korkea-aste	9 501	–	6	615	3 627	4 245	1 008	–
6	Alempi korkeakouluaste	4 929	–	880	1 467	1 083	1 124	375	–
7	Ylempi korkeakouluaste	8 937	–	715	2 506	2 537	2 415	764	–
8	Tutkijakoulutusaste	1 187	–	4	211	441	393	138	–
Sukupuolet yhteensä kuukausiansio, €									
1	Ylempi perusaste	3 505	..	2 723	3 389	3 599	3 614	3 944	..
2	Ylempi perusaste	2 785	..	2 424	3 053	2 920	2 746	2 746	..
3	Keskiaste	2 938	–	2 603	3 130	3 061	2 912	2 853	–
5	Alin korkea-aste	3 166	–	2 771	3 236	3 197	3 135	3 097	–
6	Alempi korkeakouluaste	3 274	–	2 664	3 074	3 426	3 652	3 921	–
7	Ylempi korkeakouluaste	4 432	–	3 202	3 817	4 493	4 939	5 345	–
8	Tutkijakoulutusaste	5 121	–	..	4 143	4 908	5 530	5 786	–
Miehet									
1	Ylempi perusaste	3 788	..	2 795	3 532	3 935	4 064	4 641	..
2	Ylempi perusaste	3 001	..	2 431	3 095	3 174	3 003	3 028	..
3	Keskiaste	3 109	–	2 676	3 240	3 291	3 188	3 149	–
5	Alin korkea-aste	3 633	–	2 764	3 468	3 686	3 662	3 645	–
6	Alempi korkeakouluaste	3 613	–	2 925	3 373	3 889	4 021	4 121	–
7	Ylempi korkeakouluaste	4 696	–	3 370	4 040	4 729	5 162	5 605	–
8	Tutkijakoulutusaste	5 275	–	..	4 251	5 025	5 670	5 898	–
Naiset									
1	Ylempi perusaste	3 209	..	2 607	3 173	3 245	3 262	3 433	–
2	Ylempi perusaste	2 645	..	2 403	2 936	2 678	2 638	2 635	–
3	Keskiaste	2 682	–	2 393	2 785	2 741	2 685	2 725	–
5	Alin korkea-aste	2 813	–	..	2 803	2 796	2 812	2 881	–
6	Alempi korkeakouluaste	2 994	–	2 471	2 805	3 021	3 369	3 760	–
7	Ylempi korkeakouluaste	4 147	–	3 078	3 597	4 220	4 701	4 961	–
8	Tutkijakoulutusaste	4 894	–	..	4 006	4 757	5 304	5 561	–

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.11

Kokoaikaisten palkansaajien lukumäärät sekä kuukausiansiot koulutusalan, ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, sektorit yhteensä

Sukupuoli Koulutusala	Ikäryhmä							X
	Yhteensä	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	
Sukupuolet yhteensä lkm	1 402 963	8 277	200 248	333 721	391 318	380 274	88 718	408
0 Yleissivistävä koulutus	76 682	38	29 380	19 208	14 235	11 413	2 396	13
1 Kasvatustieteellinen ja opettajankoulutus	46 361	–	3 021	10 829	16 310	14 152	2 047	1
2 Humanistinen ja taidealan koulutus	55 981	–	7 140	17 503	15 710	12 397	3 218	13
3 Kaupallinen ja yhteiskuntatieteellinen koul.	268 108	1	25 105	65 378	84 748	74 835	17 972	70
4 Luonnontieteellinen koulutus	37 339	–	4 502	11 196	10 490	8 926	2 226	–
5 Tekniikan koulutus	379 573	5	56 774	96 039	106 839	99 264	20 601	50
6 Maa- ja metsätalouden koulutus	29 404	–	2 992	6 272	10 089	8 349	1 696	5
7 Terveys- ja sosiaalialan koulutus	209 775	10	27 138	48 498	60 852	61 913	11 343	22
8 Palvelualojen koulutus	132 357	1	20 776	31 867	37 644	35 566	6 500	4
9 Muu tai tuntematon koulutusala	167 383	8 222	23 421	26 931	34 401	53 460	20 719	230
Miehet	685 757	4 522	107 943	180 890	185 678	166 848	39 610	266
0 Yleissivistävä koulutus	42 103	14	15 537	12 899	7 664	5 023	954	11
1 Kasvatustieteellinen ja opettajankoulutus	9 461	–	428	2 228	3 330	3 020	456	–
2 Humanistinen ja taidealan koulutus	16 619	–	2 003	5 384	4 627	3 531	1 070	4
3 Kaupallinen ja yhteiskuntatieteellinen koul.	82 670	–	8 788	25 575	24 729	18 418	5 127	32
4 Luonnontieteellinen koulutus	21 002	–	2 839	6 623	5 574	4 607	1 359	–
5 Tekniikan koulutus	329 068	5	49 834	84 127	92 689	84 964	17 398	49
6 Maa- ja metsätalouden koulutus	17 957	–	1 398	3 330	6 487	5 571	1 167	4
7 Terveys- ja sosiaalialan koulutus	22 896	–	2 358	6 962	6 916	5 503	1 153	4
8 Palvelualojen koulutus	45 533	–	8 808	14 486	12 665	8 650	925	–
9 Muu tai tuntematon koulutusala	98 449	4 503	15 949	19 276	20 997	27 562	10 001	161
Naiset	717 206	3 754	92 305	152 830	205 640	213 426	49 109	142
0 Yleissivistävä koulutus	34 579	24	13 843	6 308	6 570	6 389	1 442	2
1 Kasvatustieteellinen ja opettajankoulutus	36 900	–	2 592	8 601	12 980	11 133	1 592	1
2 Humanistinen ja taidealan koulutus	39 362	–	5 136	12 119	11 084	8 866	2 148	9
3 Kaupallinen ja yhteiskuntatieteellinen koul.	185 439	1	16 316	39 803	60 019	56 417	12 845	38
4 Luonnontieteellinen koulutus	16 337	–	1 662	4 573	4 916	4 319	867	–
5 Tekniikan koulutus	50 505	–	6 940	11 912	14 150	14 300	3 203	1
6 Maa- ja metsätalouden koulutus	11 447	–	1 595	2 942	3 602	2 779	528	1
7 Terveys- ja sosiaalialan koulutus	186 879	10	24 780	41 536	53 936	56 410	10 191	17
8 Palvelualojen koulutus	86 824	1	11 968	17 381	24 979	26 916	5 574	4
9 Muu tai tuntematon koulutusala	68 934	3 719	7 471	7 655	13 404	25 898	10 719	69
Sukupuolet yhteensä kuukausiansio, €	3 111 1846	2 504	3 130	3 299	3 221	3 231	3 053	..
0 Yleissivistävä koulutus	2 938 1881	2 343	3 209	3 439	3 319	3 281
1 Kasvatustieteellinen ja opettajankoulutus	3 307	–	2 635	3 036	3 385	3 526	3 605	..
2 Humanistinen ja taidealan koulutus	3 191	–	2 395	2 960	3 400	3 577	3 714	..
3 Kaupallinen ja yhteiskuntatieteellinen koul.	3 369	..	2 629	3 381	3 503	3 401	3 593	3 643
4 Luonnontieteellinen koulutus	3 843	–	2 567	3 509	4 153	4 360	4 580	–
5 Tekniikan koulutus	3 352	..	2 691	3 346	3 555	3 485	3 509	2 797
6 Maa- ja metsätalouden koulutus	2 970	–	2 355	2 847	3 068	3 123	3 175	..
7 Terveys- ja sosiaalialan koulutus	2 974	..	2 511	2 879	3 044	3 121	3 302	..
8 Palvelualojen koulutus	2 577	..	2 288	2 649	2 711	2 564	2 435	..
9 Muu tai tuntematon koulutusala	2 607 1 845	..	2 329	2 768	2 754	2 674	2 595	2 814

Taulukko 4.11

Jatkuu

Sukupuoli Koulutusala	Ikäryhmä							
	Yhteensä	10–19	20–29	30–39	40–49	50–59	60–69	X
Miehet	3 428 1 888		2 631	3 401	3 688	3 655	3 724	3 328
0 Yleissivistävä koulutus	3 204	..	2 473	3 444	3 832	3 775	3 796	..
1 Kasvatustieteellinen ja opettajankoulutus	3 714	–	2 845	3 278	3 839	3 977	3 995	–
2 Humanistinen ja taidealan koulutus	3 373	–	2 383	3 083	3 611	3 864	4 032	..
3 Kaupallinen ja yhteiskunta- tieteellinen koul.	4 107	–	2 835	3 905	4 394	4 442	4 710	4 957
4 Luonnontieteellinen koulutus	4 009	–	2 534	3 669	4 427	4 650	4 864	–
5 Tekniikan koulutus	3 427	..	2 714	3 395	3 636	3 598	3 677	2 816
6 Maa- ja metsätalousalan koulutus	3 126	–	2 531	3 046	3 187	3 223	3 271	..
7 Terveys- ja sosiaalian koulutus	4 198	–	2 925	3 739	4 186	4 933	6 130	..
8 Palvelualojen koulutus	3 124	–	2 582	3 043	3 385	3 402	3 384	–
9 Muu tai tuntematon koulutusala	2 831 1 887		2 452	2 948	3 004	2 965	2 900	2 993
Naiset	2 808 2 538		1 795	2 356	2 809	2 947	2 882	2 834
0 Yleissivistävä koulutus	2 615	2 197	2 729	2 981	2 961	2 940
1 Kasvatustieteellinen ja opettajankoulutus	3 203	..	–	2 600	2 973	3 268	3 404	3 494
2 Humanistinen ja taidealan koulutus	3 115	..	–	2 400	2 905	3 312	3 462	3 556
3 Kaupallinen ja yhteiskunta- tieteellinen koul.	3 040 2 528		..	2 518	3 044	3 136	3 062	3 147
4 Luonnontieteellinen koulutus	3 630	–	–	2 622	3 277	3 842	4 050	4 135
5 Tekniikan koulutus	2 866	..	–	2 531	3 006	3 026	2 813	2 598
6 Maa- ja metsätalousalan koulutus	2 725	..	–	2 201	2 623	2 854	2 922	2 964
7 Terveys- ja sosiaalian koulutus	2 824	2 472	2 735	2 898	2 944	2 982
8 Palvelualojen koulutus	2 290	2 071	2 321	2 369	2 295	2 277
9 Muu tai tuntematon koulutusala	2 286 2 394		1 795	2 066	2 315	2 362	2 363	2 310

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.12

Kuukausiansioiden tunnuslukuja ammatin pääluokan ja sukupuolen mukaan vuonna 2011, sektorit yhteensä

Sukupuoli Ammatin pääluokka	Palkansaajat Kuukausiansio, €					
	Lkm.	Keski- arvo.	1. des.	Med.	9.des	CV%
Sukupuolet yhteensä	1 402 963	3 111	1 972	2 776	4 608	47,4
0 Sotilaat	5 940	3 740	1 973	3 362	6 011	45,95
1 Johtajat ja ylimmät virkamiehet	55 341	5 597	3 068	5 215	8 444	49,91
2 Erityisasiantuntijat	300 086	3 974	2 527	3 691	5 685	38,89
3 Asiantuntijat	315 810	3 173	2 248	2 955	4 384	34,93
4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	121 766	2 549	1 988	2 423	3 238	27,35
5 Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	239 448	2 350	1 796	2 234	3 040	27,66
6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	6 408	2 215	1 593	2 231	2 809	23,68
7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	147 153	2 817	2 050	2 725	3 672	32,8
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	118 223	2 815	2 033	2 672	3 810	31,19
9 Muut työntekijät	89 512	2 170	1 607	2 051	2 880	29
X Tunteaton	3 251	2 912	1 918	2 724	3 993	43,19
Miehet	685 757	3 428	2 113	3 070	5 126	50,11
0 Sotilaat	5 640	3 784	2 011	3 406	6 051	45,72
1 Johtajat ja ylimmät virkamiehet	35 923	5 998	3 480	5 617	8 893	49,72
2 Erityisasiantuntijat	141 271	4 352	2 858	4 058	6 137	38,88
3 Asiantuntijat	141 275	3 526	2 401	3 315	4 887	36,94
4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	27 454	2 690	1 944	2 470	3 648	35,94
5 Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	62 001	2 608	1 842	2 441	3 558	34,8
6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	3 446	2 263	1 593	2 276	2 872	24,11
7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	135 623	2 855	2 093	2 763	3 708	32,59
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	92 580	2 920	2 142	2 772	3 912	30,71
9 Muut työntekijät	38 642	2 442	1 709	2 339	3 239	31,24
X Tunteaton	1 896	3 035	1 940	2 796	4 244	45,05
Naiset	717 206	2 808	1 897	2 540	4 014	40,98
0 Sotilaat	300	2 906	1 600	2 738	4 156	41,94
1 Johtajat ja ylimmät virkamiehet	19 418	4 856	2 850	4 500	7 320	46,28
2 Erityisasiantuntijat	158 815	3 638	2 412	3 416	5 060	36,23
3 Asiantuntijat	174 535	2 887	2 197	2 716	3 785	28,42
4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	94 312	2 508	1 999	2 414	3 124	23,47
5 Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	177 447	2 260	1 783	2 192	2 831	22,69
6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	2 962	2 159	1 593	2 186	2 734	22,85
7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	11 529	2 366	1 811	2 303	2 960	26,68
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	25 643	2 434	1 834	2 345	3 149	26,61
9 Muut työntekijät	50 870	1 963	1 568	1 929	2 398	20,4
X Tunteaton	1 355	2 742	1 890	2 594	3 666	38,32

Lähde: Palkkarakennettilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.13

Koko- ja osa-aikaisten palkansaajien lukumäärät kuukausiansioiden suuruusluokan mukaan vuonna 2011

Suuruusluokka Kuukausiansio, €	Palkansaajat yhteensä		Yksityinen sektori		Kuntasektori		Valtiosektori	
	Lkm	josta: osa-aikaiset	Lkm	josta: osa-aikaiset	Lkm	josta: osa-aikaiset	Lkm	josta: osa-aikaiset
Yhteensä	1 618 124	215 161	1 101 098	151 203	441 068	59 433	75 958	4 525
-500	23 678	22 629	20 895	20 773	2 727	1 808	56	48
501-750	14 763	14 277	12 924	12 814	1 777	1 408	62	55
751-1 000	21 031	20 296	15 862	15 649	5 010	4 496	159	151
1 001-1 300	39 760	36 587	25 884	23 806	13 049	12 045	827	736
1 301-1 600	57 510	39 441	40 093	26 146	15 996	12 366	1 421	929
1 601-1 900	110 799	29 286	74 452	20 680	34 357	7 920	1 990	686
1 901-2 200	199 800	16 940	122 869	10 173	73 366	6 243	3 565	524
2 201-2 500	237 139	10 316	145 107	5 580	81 321	4 344	10 711	392
2 501-2 800	210 004	7 033	139 401	3 690	60 647	2 984	9 956	359
2 801-3 100	166 009	4 852	117 135	2 851	40 739	1 776	8 135	225
3 101-3 400	125 879	3 501	86 812	2 315	31 425	1 020	7 642	166
3 401-3 700	99 246	2 829	68 279	2 082	24 097	645	6 870	102
3 701-4 000	72 866	2 109	51 245	1 581	16 237	469	5 384	59
4 001-4 300	55 287	1 347	40 194	962	10 830	353	4 263	32
4 301-4 600	40 630	975	30 028	642	7 352	314	3 250	19
4 601-4 900	29 540	651	22 499	371	4 424	265	2 617	15
4 901-5 200	23 758	501	18 591	281	3 197	216	1 970	4
5 201-5 500	17 438	373	13 549	187	2 349	179	1 540	7
5 501-5 800	13 480	270	10 305	127	1 932	136	1 243	7
5 801-6 100	11 585	172	8 873	79	1 521	91	1 191	2
6 101-6 400	8 670	139	6 562	76	1 284	61	824	2
6 401-6 700	7 117	124	5 538	64	1 044	58	535	2
6 701-7 000	5 645	98	4 342	62	917	35	386	..
7 001-7 300	4 847	81	3 766	45	813	36	268	-
7 301-7 600	3 516	58	2 592	28	655	30	269	-
7 601-7 900	2 837	56	2 134	33	539	22	164	1
7 901-8 200	2 702	48	2 061	23	519	25	122	-
8 201-8 500	2 032	28	1 535	10	397	18	100	-
8 501-8 800	1 665	26	1 233	13	332	13	100	-
8 801-9 100	1 331	29	989	21	281	7	61	..
9 101-	7 563	90	5 352	40	1 934	50	277	-

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Taulukko 4.14

Kokoaikaisten palkansaajien lukumäärät kuukausiansioiden suuruusluokan ja sukupuolen mukaan vuonna 2011

Suuruusluokka Kuukausiansio, €	Palkansaajat yhteensä:		Yksityinen sektori		Kuntasektori		Valtiosektori	
	Lkm	josta: naisia	Lkm	josta: naisia	Lkm	josta: naisia	Lkm	josta: naisia
Yhteensä	1 402 963	717 206	949 895	381 981	381 635	300 280	71 433	34 945
-500	1 049	871	122	94	919	774	8	3
501-750	485	385	109	75	369	307	7	3
751-1 000	735	616	213	139	514	473	8	4
1 001-1 300	3 173	2 056	2 078	1 137	1 004	861	91	58
1 301-1 600	18 069	11 929	13 947	9 300	3 630	2 422	492	207
1 601-1 900	81 513	57 478	53 772	34 316	26 437	22 584	1 304	578
1 901-2 200	182 860	125 417	112 696	65 996	67 123	57 535	3 041	1 886
2 201-2 500	226 823	142 418	139 527	69 008	76 977	65 689	10 319	7 721
2 501-2 800	202 971	111 840	135 711	57 224	57 663	48 297	9 597	6 319
2 801-3 100	161 156	74 662	114 283	40 610	38 963	30 162	7 910	3 890
3 101-3 400	122 379	52 586	84 498	27 032	30 405	22 426	7 476	3 128
3 401-3 700	96 417	38 464	66 197	19 490	23 452	16 421	6 768	2 553
3 701-4 000	70 757	25 900	49 664	13 413	15 768	10 506	5 325	1 981
4 001-4 300	53 940	18 773	39 232	10 627	10 477	6 605	4 231	1 541
4 301-4 600	39 655	13 662	29 386	8 271	7 038	4 191	3 231	1 200
4 601-4 900	28 889	9 245	22 128	5 911	4 159	2 364	2 602	970
4 901-5 200	23 257	6 894	18 310	4 588	2 981	1 610	1 966	696
5 201-5 500	17 065	4 956	13 362	3 261	2 170	1 182	1 533	513
5 501-5 800	13 210	3 738	10 178	2 306	1 796	988	1 236	444
5 801-6 100	11 413	3 130	8 794	1 951	1 430	786	1 189	393
6 101-6 400	8 531	2 386	6 486	1 388	1 223	730	822	268
6 401-6 700	6 993	1 942	5 474	1 240	986	540	533	162
6 701-7 000	5 547	1 467	4 280	891	882	483	385	93
7 001-7 300	4 766	1 273	3 721	777	777	421	268	75
7 301-7 600	3 458	923	2 564	566	625	296	269	61
7 601-7 900	2 781	690	2 101	382	517	267	163	41
7 901-8 200	2 654	684	2 038	401	494	252	122	31
8 201-8 500	2 004	486	1 525	289	379	173	100	24
8 501-8 800	1 639	391	1 220	231	319	140	100	20
8 801-9 100	1 302	313	968	179	274	118	60	16
9 101-	7 473	1 629	5 312	886	1 884	677	277	66

Lähde: Palkkarakennettilasto, Tilastokeskus

5 Työtaistelutilasto

5.1 Työtaistelut Suomessa vuonna 2011

Tilastokeskuksen työtaistelutilaston mukaan Suomessa käytiin 163 työtaistelua vuonna 2011. Työtaistelujen määrä väheni edellisestä vuodesta, jolloin niitä oli 191 kappaletta. Työtaistelujen määrä oli kolmanneksi suurin 2000-luvulla vuoden 2005 ja 2010 jälkeen. Työtaisteluihin osallistuneiden työntekijöiden lukumäärä oli noin 59 000. Osallistuneiden työntekijöiden määrä oli yli puolet pienempi edelliseen vuoteen verrattuna. Menetettyjä työpäiviä oli noin 128 000. Myös työpäivämenetykset vähenivät enemmän kuin puolella edellisestä vuodesta. Työtaistelutiedot vuosilta 2000–2011 on esitetty taulukossa 5A.

Vuonna 2011 suurimmat työtaistelut liittyivät yleensä liittokohtaisiin sopimusneuvotteluihin. Alkuvuoden merkittävimmät työtaistelut käytiin metsäteollisuudessa, jossa paperiteollisuuden toimihenkilöt järjestivät lakkoja sen jälkeen kun vanhat työehtosopimukset umpeutuivat huhtikuussa. Loppuvuoden aikana liittokohtaisia työehtosopimusneuvotteluja käytiin monilla aloilla ja keskusjärjestöt neuvottelivat ns. raamisopimuksen, jolla haluttiin ohjeistaa liittokohtaisten sopimusneuvottelujen kustannustasoa.

Suurimman työtaistelun kävivät teknologiateollisuuden toimihenkilöt loka-kuussa. Tässä lakossa menetettiin noin 40 000 työpäivää. Merkittävä työtaistelu käytiin myös rahoitusalan sopimusneuvotteluihin liittyen marraskuussa. Suurimmat sopimusneuvottelujen ulkopuoliset työtaistelut käytiin TeliaSonerassa, jossa vastustettiin työvoiman vähennystä maaliskuussa. Muiden alojen työtaistelut olivat merkittävästi pienempiä.

Työtaisteluiden syy oli 63 työtaistelussa palkkavaatimus. Työvoiman vähennyksen uhka oli syynä noin neljäsosassa ja työnjohto noin viidesosassa käydyistä työtaisteluista. Paikallisia työtaisteluita käytiin eniten Vantaan, Helsingin ja Raahen kaupungeissa. Työtaisteluista 70 käytiin useammassa kuin yhdessä kunnassa. Eniten työtaisteluita käytiin vuoden toisella neljänneksellä ja vähiten kolmannel-

Taulukko 5A

Työtaistelut vuosina 2000–2011

Vuosi	Lukumäärä	Osalliset palkansaajat	Menetyt työpäivät
2000	96	84 092	253 838
2001	84	21 715	60 652
2002	76	70 867	74 985
2003	112	91 866	66 136
2004	84	25 211	42 385
2005	365	106 796	672 904
2006	97	48 276	85 075
2007	91	89 729	94 579
2008	92	15 992	16 352
2009	139	50 485	91 899
2010	191	137 316	314 667
2011	163	59 164	127 758

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

la neljänneksellä. Työpäivämenetyksistä 45 prosenttia tapahtui vuoden toisella neljänneksellä.

Työtaisteluiden syyt vuonna 2011 on esitetty taulukossa 5B. Työtaisteluista 63 liittyi palkkavaatimukseen, 43 työvoiman vähennykseen tai sen uhkaan ja 30 työnjohtoon. Myös alan työehtosopimukset olivat yleinen syy työtaisteluiden muodostumiselle. Osallistuneiden työntekijöiden sekä menetettyjen työpäivien avulla tarkasteltuna merkittävin syy työtaisteluihin oli palkkavaatimus.

Taulukko 5B

Työtaistelut syyn mukaan vuonna 2011

Työtaistelun syy	Lukumäärä	Osalliset palkansaajat	Menetetyt työpäivät	Menetetyt bruttopalkat 1 000 euroa
Palkkavaatimus	63	32 520	88 432	254
Työvoiman vähennys tai sen uhka	43	19 648	34 273	765
Työnjohto	30	2 617	1 501	80
Alan työehtosopimus	18	3 339	2 985	350
Tukitoimenpide	5	280	361	47
Työolosuhteet	3	481	67	9
Muu syy tai syytä ei ilmoitettu	1	279	140	15
Yhteensä	163	59 164	127 758	1 520

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

Taulukko 5C

Maakunnat, joissa eniten työtaisteluita vuonna 2011

Maakunta	Lukumäärä	Osalliset palkansaajat	Menetetyt työpäivät	Menetetyt bruttopalkat 1 000 euroa
Uusimaa	23	4 440	4 459	412
Satakunta	12	1 291	1 490	165
Pohjois-Pohjanmaa	11	2 617	2 725	318
Kymenlaakso	9	859	836	105
Varsinais-Suomi	8	829	423	50
Keski-Suomi	7	645	517	62
Pirkanmaa	5	904	351	42
Pohjanmaa	5	1 693	1 235	174
Kanta-Häme	4	131	174	22
Lappi	3	579	298	38
Valtakunnallinen	70	44 797	114 985	101

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

Taulukko 5D

Kunnat, joissa eniten työtaisteluita vuonna 2011

Kaupunki	Lukumäärä	Osalliset palkansaajat	Menetetyt työpäivät	Menetetyt bruttopalkat, 1 000 euroa
Helsinki	9	1 789	1 671	254
Raahen	9	2 420	2 432	309
Kotka	6	621	567	62
Turku	6	716	423	50
Pori	5	646	866	78
Hämeenlinna	4	131	174	22
Tampere	4	904	351	42
Jyväskylä	3	180	—	—
Kouvola	3	238	269	43
Rauma	3	229	241	32
Vaasa	3	1 496	855	133

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

Taulukkoon 5C on koottuna työtaistelutietoja maakunnista, joissa käytiin eniten työtaisteluita vuonna 2011. Eniten paikallisia työtaisteluita käytiin Uudellamaalla, jossa työtaisteluita käytiin yhteensä 23. Myös osallisten palkansaajien ja menetettyjen työpäivien määrä oli suurin Uudellamaalla. Satakunnassa työtaisteluita käytiin 12 ja Pohjois-Pohjanmaalla 11, kun taas valtakunnallisia eli useammalla kuin yhdellä paikkakunnalla käytäviä työtaisteluita käytiin 70.

Kunnittain tarkasteltaessa paikallisia työtaisteluita käytiin vuonna 2011 eniten Helsingissä ja Raahessa, joissa työtaisteluita käytiin molemmissa 9. Suurimmat lukumäärät osallisten palkansaajien sekä menetettyjen työpäivien osalta liittyivät Raahessa käytyihin työtaisteluihin. Myös Vaasassa ja Helsingissä työtaisteluihin osallistuneiden työntekijöiden lukumäärä kohosi melko korkeaksi. Työtaistelutietoja kunnittain löytyy taulukosta 5D.

5.2 Työtaistelut vuosina 2000–2011

Työtaistelujen syyt

Työtaisteluiden yleisin syy 2000-luvulla on ollut työvoiman vähentäminen tai sen uhka, kun taas toiseksi yleisimmät syyt ovat liittyneet työnjohtoon ja palkkavaatimuksiin. Myös työehtosopimukset sekä tukitoimenpiteet ovat olleet yleisiä syitä työtaisteluille. Työvoiman vähentäminen on usein ollut yleisin syy työtaisteluihin taantuman aikana, jolloin yritysten irtisanomisilmoitukset ovat yleisiä. Työehtosopimus on yleinen syy niinä vuosina, joina käydään liittokohtaisia sopimusneuvotteluja. Vähiten työtaisteluita 2000-luvulla on käyty työolosuhteisiin liittyen.

Yli puolet työpäivien menetyksistä 2000-luvulla on tapahtunut työtaisteluisissa, joissa syynä on ollut työehtosopimus. Tämän syyn työtaisteluisissa on myös ollut eniten osallistujia. Tarkempia tietoja 2000-luvun työtaisteluista syyn mukaan löytyy taulukosta 5E.

Työtaistelut alueittain

Maakunnittain tarkasteltuna suurin osa 2000-luvun työtaisteluista on käyty Uudellamaalla, jossa työtaisteluita on ollut 180. Sekä Varsinais-Suomessa että Pirkanmaalla työtaisteluita on ollut noin 140. Puolestaan valtakunnalliset työ-

Taulukko 5E

Työtaistelut syyn mukaan vuosina 2000–2011

Syy	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Yhteensä
Työvoiman vähennys tai sen uhka	14	23	21	42	26	46	21	9	16	58	33	43	352
Palkkavaatimus	21	19	15	9	8	18	27	25	10	7	53	63	275
Työnjohto	14	21	15	14	29	34	22	16	16	23	38	30	272
Alan työehtosopimus	22	8	1	4	12	36	–	–	1	8	36	18	146
Tukitoimenpide	9	1	1	3	1	65	4	1	5	2	11	5	108
Työolosuhteet	2	1	3	2	1	5	2	–	2	3	2	3	26
Muu syy tai syytä ei ilmoitettu	14	11	20	39	7	161	21	40	42	38	18	1	305
Yhteensä	96	84	76	113	84	365	97	91	92	139	191	163	1 481

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

taistelut kattavat lähes viidenneksen 2000-luvulla käydyistä työtaisteluista. Työtaistelujen lukumäärät maakunnittain on esitetty taulukossa 5F.

Muita maakunnittaisia tietoja 2000-luvulla käydyistä työtaisteluista löytyy taulukosta 5G. Lähes 85 prosenttia menetetyistä työpäivistä tapahtui valtakunnallisissa työtaisteluissa viimeisen kahdentoista vuoden aikana. Paikallisten työtaistelujen työpäivämenetyksistä suurin osa tapahtui Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan maakunnissa.

Kunnittain tarkasteltuna eniten työpäivämenetyksiä vuosina 2000–2011 tapahtui Turussa, jossa menetettyjä työpäiviä kertyi yli 25 000. Eniten paikallisia työtaisteluja käytiin kuitenkin Tampereella, jossa niitä oli 98 kappaletta. Suhteellisesti eniten työtaistelumenetyksiä oli Raahan ja Imatran kaupungeissa, joissa oli enemmän kuin yksi menetetty työpäivä kaupungissa olevaa työpaikkaa kohden. Muutoinkin kunnissa, joissa on suuria teollisia työnantajia, oli suhteellisesti eniten työpäivämenetyksiä. Pääkaupunkiseudun suurissa kunnissa työpäivämenetyksiä oli työpaikkoihin nähden vähän. Kunnittaiset työtaistelutiedot vuosilta 2000–2011 löytyvät taulukosta 5H.

Työtaistelut toimialoittain

Lähes puolet 2000-luvun työpäivien menetyksistä tapahtui paperi- ja kartonkiteollisuudessa, jossa oli vuoden 2005 TES-neuvottelujen aikana paljon lakkoja sekä pitkä työsulku. Toiseksi eniten menetettyjä työpäiviä oli elintarviketeollisuuden työtaisteluissa, joista lähes 90 prosenttia kertyi vuonna 2010. Työpäivämenetykset olivat suurimpia niillä toimialoilla, joilla oli 2010-luvulla jokin sopimusneuvotteluihin liittyvä työtaistelu. Eniten yksittäisiä työtaisteluja oli pa-

Taulukko 5F

Työtaistelujen lukumäärät maakunnittain vuosina 2000–2011

Maakunta	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Yhteensä
Uusimaa	23	15	15	23	13	14	4	5	5	25	15	23	180
Varsinais-Suomi	13	10	8	23	10	25	8	8	8	18	6	8	145
Pirkanmaa	7	6	11	8	6	33	9	6	14	15	20	5	140
Pohjois-Pohjanmaa	9	9	3	3	6	17	15	10	19	8	13	11	123
Satakunta	11	14	7	8	7	25	4	7	5	4	10	12	114
Keski-Suomi	1	1	1	4	7	31	7	2	5	6	8	7	80
Kymenlaakso	4	3	3	4	3	29	2	3	2	1	7	9	70
Pohjanmaa	3	2	9	8	5	5	2	2	8	6	6	5	61
Kanta-Häme	–	2	3	7	3	8	5	9	2	9	8	4	60
Etelä-Karjala	–	4	2	–	4	17	5	1	–	1	2	1	37
Lappi	1	2	1	1	2	10	–	2	2	6	1	3	31
Päijät-Häme	1	2	–	5	4	9	–	–	–	2	3	1	27
Pohjois-Savo	2	2	1	–	–	2	–	2	1	3	8	1	22
Pohjois-Karjala	–	–	2	2	4	6	–	2	–	2	2	–	20
Etelä-Pohjanmaa	1	–	1	1	1	–	3	3	3	2	1	1	17
Kainuu	–	3	1	2	–	1	–	1	3	1	1	1	14
Keski-Pohjanmaa	–	–	1	1	–	2	1	–	1	1	–	1	8
Etelä-Savo	1	–	–	–	1	–	1	–	1	–	–	–	4
Ahvenanmaa	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Valtakunnallinen	12	8	7	13	7	26	12	28	13	18	80	70	294
Ei tietoa	7	1	–	–	1	1	13	–	–	11	–	–	34
Yhteensä	96	84	76	113	84	261	91	91	92	139	191	163	1 481

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

Taulukko 5G

Työtaistelut maakunnittain 2000–2011

Maakunta	Lukumäärä	Osalliset palkansaajat	Menetetyt työpäivät
Uusimaa	180	52 470	57 202
Varsinais-Suomi	145	34 469	36 478
Pirkanmaa	140	23 921	24 045
Pohjois-Pohjanmaa	123	20 375	21 949
Satakunta	114	19 661	25 549
Keski-Suomi	80	12 628	16 106
Kymenlaakso	70	12 175	23 545
Pohjanmaa	61	10 842	14 787
Kanta-Häme	60	11 547	15 624
Etelä-Karjala	37	21 109	16 551
Lappi	31	5 567	7 284
Päijät-Häme	27	3 139	4 071
Pohjois-Savo	22	1 701	2 881
Pohjois-Karjala	20	4 670	4 806
Etelä-Pohjanmaa	17	1 165	934
Kainuu	14	1 521	1 061
Keski-Pohjanmaa	8	1 237	2 226
Etelä-Savo	4	267	240
Ahvenanmaa	–	–	–
Valtakunnallinen	294	560 747	1 615 885
Ei tietoa	34	2 508	9 002
Yhteensä	1 481	801 719	1 901 228

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

Taulukko 5H

Kunnat, joissa eniten työpäivämenetyksiä vuosina 2000–2011

Kaupunki	Työtaisteluja	Osalliset palkansaajat	Menetetyt työpäivät	Tuhatta työpaikkaa kohden
Turku	85	28 226	25 643	272
Helsinki	62	27 690	25 381	67
Raahe	88	16 476	15 042	1 455
Tampere	98	15 542	13 857	121
Vaasa	53	9 767	13 087	368
Vantaa	51	10 188	12 681	125
Pori	54	8 312	11 775	331
Imatra	24	17 676	11 156	1 010
Kotka	32	6 243	10 105	444
Kouvola	30	4 372	9 548	276
Hämeenlinna	32	5 948	9 411	315
Jyväskylä	40	6 448	8 475	143
Rauma	22	7 455	8 086	470
Lohja	16	5 491	6 884	472
Kemi	24	3 923	5 794	622
Oulu	15	2 382	5 733	79
Forssa	23	4 056	4 763	546
Lappeenranta	10	2 968	4 415	143
Valkeakoski	14	2 754	4 278	571
Jämsä	14	3 309	3 789	434
Hamina	6	1 380	3 768	526
Joensuu	14	3 904	3 703	116
Nokia	13	2 794	3 687	359
Salo	11	1 943	3 415	143
Porvoo	1	1 078	3 127	154
Järvenpää	9	2 354	3 021	255
Äänekoski	16	2 459	3 010	383

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

Taulukko 51

Toimialat, joissa eniten työpäivämennyksiä vuosina 2000–2011

Toimiala (TOL 2008)	Työtaisteluja	Menetettyt työpäivät
17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus	215	907 109
10 Elintarvikkeiden valmistus	101	122 875
49 Maaliikenne ja putkijohtokuljetus	30	110 385
52 Varastointi ja liikennettä palveleva toiminta	70	88 314
47 Vähittäiskauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)	18	86 902
64 Rahoituspalvelut (pl. vakuutus- ja eläkevakuutustoiminta)	12	72 891
24–30 Metalliteollisuus	15	53 500
41 Talonrakentaminen	6	50 866
86 Terveyspalvelut	3	46 000
24 Metallien jalostus	162	37 313
61 Televiestintä	26	34 935
28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	173	30 358
30 Muiden kulkuneuvojen valmistus	100	29 565
20 Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus	56	28 545
71 Arkkitehti- ja insinööripalvelut; tekninen testaus ja analysointi	5	23 051
51 Ilmaliikenne	13	22 521
2 Metsätalous ja puunkorjuu	3	21 838
16 Sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus (pl. huonekalut); olki- ja punontatuotteiden valmistus	10	18 751
27 Sähkölaitteiden valmistus	69	13 679
25 Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	101	8 747
1 Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut	1	8 400
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	21	8 221
26 Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus	32	6 568
82 Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle	10	5 275
842 Maanpuolustus ja järjestystoimi	3	5 061

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

periteollisuuden jälkeen metallin alatoimialoilla, joilla esiintyy yleensä runsaasti paikallisia työtaisteluita. Toimialakohtaisia tietoja vuosien 2000–2011 välisistä työtaisteluista on esitetty taulukossa 51.

5.3 Työtaistelujen kansainvälinen vertailu

Kansainvälisiä tilastoja työtaisteluista laatii YK:n alainen Kansainvälinen työjärjestö ILO. Eri maiden tilastojen yhtenäistämiseksi ILO suosittelee otettavaksi työtaistelutilastoihin vain sellaiset työtaistelut, joihin liittyy työtuntien menetyksiä. Suomen työtaistelutilastoon kuuluvat myös muut työtaistelumuodot, mutta niiden merkitys tilastossa on pieni. Monien maiden työtaistelutilastossa työtaisteluille on asetettu minimirajoja työtaistelun keston ja osallistujamäärän mukaan. Suomen työtaistelutilastossa ei tällaisia rajoja ole.

Tilastokeskuksen julkaisussa Sadan vuoden työtaistelut (Työmarkkinat 1990:22) vertaillaan työtaistelujen määriä ja menetettyjä työpäiviä suhteessa palkansaajien määrään vuosina 1958–1987 Suomessa ja eräissä muissa länsimaissa. Muut maat vertailussa olivat Ranska, Italia, Kanada, Ruotsi, Tanska ja Norja. Vertailun perusteella Suomi ei ollut erityisen lakkoherkkä maa vuosina 1958–1970, mutta vuodesta 1971 alkaneella ajanjaksolla Suomi nousi yhdeksi lakkoherkimmistä maista. Lakkojen määrä suhteessa palkansaajiin nousi vertailujoukon suurimmaksi, mutta menetettyjä työpäiviä suhteessa palkansaajiin oli

Taulukko 5J

Työtaistelut eräissä maissa vuonna 2009*

Maa	Lukumäärä	Osalliset palkansaajat	Menetetty työpäivät tuhatta työntekijää kohden
Alankomaat	25	3 600	1
Argentiina	874	1 646 638	829
Australia	236	89 300	14
Espanja	1 001	653 483	68
Etelä-Afrikka	51	172 772	119
Intia	357	643 939	..
Israel	15	50 866	..
Italia	889	266 531	..
Kanada	155	67 082	144
Saksa	..	28 281	2
Suomi	139	50 485	37
Tanska	207	12 679	..
Uusi-Seelanti	31	8 951	..

Lähde: Strikes and lockouts, International Labour Organization

* Vuoden 2009 tiedot ovat ennakkollisia. Lopulliset tiedot julkaistaan ILO:n julkaisussa ILO yearbook of Labour Statistics.

.. Ei tietoa

Taulukko 5K

Työtaisteluissa menetetyt työpäivät eräissä maissa 2000–2009, tuhansia työpäiviä

Maa	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*	2000–2009 keskiarvo
Suomi	254	61	75	66	42	673	85	95	16	92	146
Saksa	11	27	310	163	51	19	429	286	132	64	149
Intia	28 763	23 767	26 586	30 256	23 866	29 665	20 324	19 193	16 684	9 553	22 866
Italia	884	1 026	4 861	1 962	699	907	555	903	723	372	1 289
Etelä-Korea	1 894	1 083	1 580	1 299	1 199	848	1 201	536	809	..	1 161
Venäjä	236	47	29	29	211	86	1	20	29	0	69
Espanja	3 617	1 924	4 945	792	4 473	951	928	1 188	1 510	1 291	2 162
Ruotsi	0	11	1	628	15	1	2	14	107	2	78
Britannia	499	525	1 323	499	905	224	755	1 041	759	..	726
Yhdysvallat	20 419	1 151	660	4 077	1 017	1 348	2 688	1 265	1 954	124	3 470

Lähde: Strikes and lockouts, International Labour Organization

* Vuoden 2009 tiedot ovat ennakkollisia. Lopulliset tiedot julkaistaan ILO:n julkaisussa ILO yearbook of Labour Statistics.

.. Ei tietoa

edelleen enemmän Italiassa ja Kanadassa. Muissa Pohjoismaissa yleensä lakkoiltiin Suomea vähemmän.

Taulukossa 5J on esitetty vuoden 2009 työtaistelutietoja niistä 13 maasta, joista tietoja on saatavilla. Maat kattavat kuusi maanosaa. Tarkastelumaista käytiin lukumäärällisesti eniten työtaisteluita Espanjassa, jossa niiden määrä nousi tuhanteen, mutta myös Italiassa ja Argentiinassa käytiin lähes 900 työtaistelua. Israelin 15 työtaistelua jäi tarkastelumaiden pienimmäksi työtaisteluiden määräksi.

Työtaisteluiden suhteellisen merkityksen kannalta paras mittari on työpäivämenetykset työntekijöiden määrään suhteutettuna. ILO tilastoi työpäivämennyksiä tuhatta työntekijää kohti, mutta maittaiset tiedot ovat puutteellisempia kuin muut tiedot työtaisteluista. Osallisilla palkansaajilla ja menetetyillä työpäivillä tuhatta työntekijää kohden mitattuna Argentiina johtaa työtaistelutilastoja vertailumaissa lähes 1 650 000 osallisella palkansaajalla ja yli 800 menetetyillä

työpäivällä tuhatta työntekijää kohden. Vähiten osallisia palkansaajia ja menetettyjä työpäiviä tuhatta työntekijää kohden oli Alankomaissa, jossa näiden mittareiden luvut olivat 3 600 osallista palkansaajaa ja yksi menetetty työpäivä tuhatta työntekijää kohden.

Taulukossa 5K on lukuja työtaisteluissa menetetyistä työpäivistä viimeiseltä kymmeneltä vuodelta (2000–2009) eräistä maista, joista tilastoja on saatavilla. Taulukkoon on poimittu keskeisiä länsimaita sekä Aasiasta Etelä-Korea ja Intia. Ylivoimaisesti eniten työpäivämenetyksiä on tapahtunut Intiassa, joka on väestömäärältäänkin vertailujoukon selvästi suurin. Myös Espanjassa ja Italiassa on käyty suuria työtaisteluita maiden kokoon nähden. Saksassa puolestaan työtaistelutoiminta on ollut vähäistä maan kokoon nähden.

5.4 Laatuseloste

1 Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö

Työtaistelutilasto kuvaa työntekijöiden tai työnantajien Suomessa järjestämiä työtaisteluita. Työtaistelujen laajuutta kuvataan lukumäärillä osallistuneista työntekijöistä ja menetetyistä työpäivistä.

1.2 Aineistot ja käsitteet

Aineistot

Pääosa työtaistelutiedoista saadaan työnantajajärjestöiltä. Lisäksi työtaistelutietoja kerätään tiedotusvälineistä ja kysytään tarkempia tietoja suoraan yrityksiltä.

Käsitteet

Työtaistelu: Työntekijäpuolen tai työnantajapuolen työn väliaikaista tahallista keskeyttämistä, työstä kieltäytymistä, sen hidastamista tai muuta painostuskeinoja jonkin päämäärän saavuttamiseksi. Erilaisia työtaistelun muotoja ovat mm. lakot, ylityökiellot ja työsulut.

Lakko: Työntekijät kieltäytyvät työn tekemisestä ja tällöin he eivät myöskään yleensä saavu työpaikalle.

Jarrutus: Työntekijät ovat työpaikalla, mutta tekevät työtä normaalia huomattavasti hitaammin.

Saarto: Työntekijät kieltäytyvät esim. käsittelemästä tietyn yrityksen kuljetuksista.

Ylityökielto: Työntekijät kieltäytyvät ylitöiden tekemisestä.

Työsulku: Työnantaja sulkee työpaikan ja keskeyttää palkanmaksun.

Välillisesti työtaisteluun osallistuneet: Työntekijät, jotka eivät kuulu työtaistelun osapuoliin, mutta jotka eivät ole voineet tehdä työtänsä työtaistelun vuoksi.

Valtakunnallinen työtaistelu: Työtaistelu on valtakunnallinen, jos sitä johtaa ammattiliitto tai jokin muu yhteinen organisaatio koko valtakunnan alueella. Valtakunnallisia työtaisteluita ei tilastoida lääneittäin tai kunnittain.

2 Menetelmäkuvaus

Työtaistelutilastoon kerätään kaikki työtaistelut, jotka tulevat Tilastokeskuksen tietoon. Työnantajajärjestöjen työtaistelutiedot ja muulla tavalla kerätyt työtaistelutiedot kerätään yhteen tietokantaan. Näin saadusta tietokannasta tehdään taulukoita valittujen luokittelujen ja määrätietojen mukaan.

3 Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Osa pienemmistä työtaisteluista jää tilaston ulkopuolelle, koska niiden olemassaolosta ei saada tietoa. Näiden työtaistelujen puuttumisella on lähinnä merkitystä vain työtaistelujen lukumäärätietoihin. Työtaisteluiden laajuutta paremmin kuvaaviin työntekijöiden lukumäärätietoihin ja työpäivämenetyksiin joidenkin pienten työtaisteluiden puuttumisella ei ole olennaista merkitystä.

Työtaistelujen laajuudesta voi olla työnantaja- ja työntekijäpuolella erilainen näkemys. Yleensä käytetään työnantajajärjestöjen lähettämiä tietoja, jotka ovat yksityiskohtaisia.

4 Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Vuodesta 2010 lähtien työtaistelutiedot julkaistaan kerran vuodessa tilastovuotta seuraavan kevään aikana. Työtaistelutietoja julkaistaan neljännesvuoden tarkkuudella. Työtaistelutietoja voidaan luovuttaa myös kuukauden tarkkuudella. Jos työtaistelu kestää kuukauden tai neljännesvuoden vaihteen yli, se sijoitetaan yleensä sille ajanjaksolle, jolla se on suurimmaksi osaksi tapahtunut. Suuria työtaisteluita jaetaan tarkemmin eri neljänneksille tarpeen mukaan.

5 Tietojen saatavuus

Tiedot julkaistaan kerran vuodessa internetissä tilaston kotisivuilla ja Statfin-tilastopalvelussa. Lisäksi tietoja on Suomen tilastollisessa vuosikirjassa. Tarkempia tietoja on mahdollista saada Tilastokeskuksesta.

6 Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Eri maiden työtaistelutilastot voivat vaihdella suuresti. Joissain maissa käytetään rajoja, joilla kestoaltaan tai osallistujamäärältään pienimmät työtaistelut jäävät tilaston ulkopuolelle. Työjärjestö ILO kerää tietoa työtaisteluista kaikista maista, joista sitä on saatavilla.

Työtaistelutietoja on olemassa yli sadan vuoden ajalta. Vuonna 1971 tehtiin tilaston laaja uudistus, jolloin tilaston kattavuus pienemmissä työtaisteluissa parani.

Tuoreimpaan julkaistuun työtaistelutilastoon voi tulla pieniä lisäyksiä, jos joistain työtaisteluista saadaan tiedot työnantajajärjestöltä poikkeuksellisen myöhään.

Liitetaulukot

Taulukko 5.1 Työtaistelut vuosina 1970–2011

Taulukko 5.2 Työtaistelut toimialoittain vuonna 2011

Taulukko 5.1**Työtaistelut vuosina 1970–2011**

Vuosi	Työtaisteluja	Työntekijöitä		%	Menetettyjä työpäiviä	
		Lukumäärä	Työtaistelua kohden		Lukumäärä	Osallistunutta kohden
1970	240	201 600	840	9,3	233 200	1,2
1971	838	403 300	481	18,6	2 711 100	6,7
1972	849	239 700	282	11,0	473 100	2,0
1973	1 009	678 200	672	30,6	2 496 900	3,7
1974	1 778	370 700	208	16,3	434 800	1,2
1975	1 530	215 100	141	9,7	284 200	1,3
1976	3 282	512 700	156	23,8	1 325 500	2,6
1977	1 673	743 800	445	35,2	2 374 700	3,2
1978	1 237	164 600	133	7,9	132 400	0,8
1979	1 753	228 690	130	10,7	243 400	1,1
1980	2 238	413 140	185	18,8	1 605 600	3,9
1981	1 612	492 960	306	22,0	659 100	1,3
1982	1 240	167 500	135	7,0	207 600	1,2
1983	1 940	421 840	217	17,7	719 700	1,7
1984	1 710	562 480	329	23,3	1 526 900	2,7
1985	848	171 350	202	7,0	174 300	1,0
1986	1 225	602 730	492	24,8	2 787 600	4,6
1987	802	99 290	124	4,1	130 890	1,3
1988	1 353	244 070	180	10,0	179 820	0,7
1989	629	158 480	252	6,4	204 210	1,3
1990	455	244 760	538	9,9	935 150	3,8
1991	284	166 770	587	7,1	458 340	2,7
1992	168	103 510	616	4,8	76 090	0,7
1993	126	23 190	184	1,1	17 310	0,7
1994	171	70 540	413	3,5	525 700	7,5
1995	112	127 039	1 134	6,3	869 422	6,8
1996	94	43 113	459	2,1	20 077	0,5
1997	91	28 402	312	1,3	103 712	3,7
1998	98	35 380	361	1,6	133 203	3,8
1999	65	14 993	231	0,7	18 953	1,3
2000	96	84 092	876	3,6	253 838	3,0
2001	84	21 715	259	1,0	60 652	2,8
2002	76	70 867	932	3,0	74 985	1,1
2003	112	91 866	820	3,9	66 136	0,7
2004	84	25 211	300	1,0	42 385	1,7
2005	365	106 796	409	4,4	672 904	6,3
2006	97	48 276	498	2,0	85 075	1,8
2007	91	89 729	986	3,7	94 579	1,1
2008	92	15 992	174	0,6	16 352	1,0
2009	139	50 485	363	2,1	91 899	1,8
2010	191	137 526	720	5,6	314 667	2,3
2011	163	59 164	363	2,4	127 758	2,2

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

Taulukko 5.2
Työtaistelut toimialoittain vuonna 2011

Toimiala (TOL 2008)	Luku- määrä	Osalliset palkansaajat	Menetettyjä työpäiviä
A 02 Metsätalous ja puunkorjuu	2	120	840
C Teollisuus	81	37 051	92 070
10 Elintarvikkeiden valmistus	4	300	401
11 Juomien valmistus	1	320	960
13 Tekstiilien valmistus	1
17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus	20	8 745	42 891
20 Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus	8	1 808	1 476
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	1	22	64
23 Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	2	460	230
24 Metallien jalostus	19	3 329	3 735
25 Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	2	87	64
26 Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus	2	238	266
27 Sähkölaitteiden valmistus	2	425	390
28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	11	2 431	1 232
29 Moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valmistus	1	25	..
30 Muiden kulkuneuvojen valmistus	2	763	309
24 30 Metalliteollisuus	5	98	53
33 Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus	1	98	53
D 35 Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	2	186	122
F Rakentaminen	10	928	440
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	6	51	..
46 Tukkukauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)	1	51	..
47 Vähittäiskauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)	5
H Kuljetus ja varastointi	25	4 456	2 163
49 Maaliikenne ja putkijohdotuljetus	4	173	25
50 Vesiliikenne	1	865	..
51 Ilmaliikenne	2	229	170
52 Varastointi ja liikennettä palveleva toiminta	14	3 171	1 961
53 Posti- ja kuriiritoiminta	4	18	7
J Informaatio ja viestintä	13	6 390	25 433
58 Kustannustoiminta	2
61 Televiestintä	5	6 195	24 718
62 Ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta	6	195	715
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	7	8 800	6 005
64 Rahoituspalvelut (pl. vakuutus- ja eläkevakuutustoiminta)	4	8 100	5 743
65 Vakuutus-, jälleenvakuutus- ja eläkevakuutustoiminta (pl. pakollinen sosiaalivakuutus)	3	700	263
L 68 Kiinteistöalan toiminta	2
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	3	90	90
70 Pääkonttorien toiminta; liikkeenjohdon konsultointi	1
71 Arkkitehti- ja insinööripalvelut; tekninen testaus ja analysointi	1	60	90
72 Tieteellinen tutkimus ja kehittäminen	1	30	..
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	11	813	456
78 Työllistämistoiminta	1	100	100
79 Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta; varaupalvelut	1	130	81
80 Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut	3	21	..
81 Kiinteistön- ja maisemanhoito	5	12	..
82 Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle	2	550	275
O 84 Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	1	279	140
Yhteensä	163	59 164	127 758

Lähde: Työtaistelutilasto, Tilastokeskus

6 Palkkasummakuvaajat

6.1 Tulokset

6.1.1 Palkkasumman pitkän aikavälin kehitys

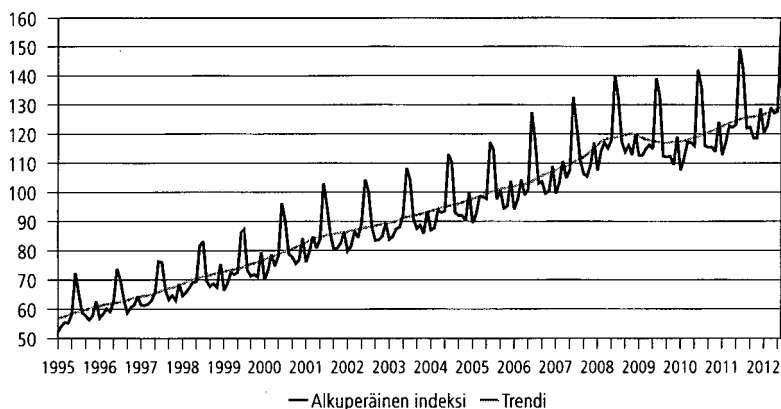
Talouden suhdanteita osaltaan kuvaavaa Palkkasummakuvaajat -tilastoa julkaistaan kuukausittain noin 40 päivän viipeellä tilastoajanjakson päättymisestä. Palkkasummakuvaajat ovat indeksejä, joilla seurataan yritysten maksamien bruttomääräisten palkkojen määrän kehitystä. Palkkasummaan vaikuttavat työllisyydessä ja palkansaajien ansiotasossa tapahtuvat muutokset. Koko talouden palkkasummaindeksin lisäksi tilasto sisältää tietoja useilta kymmeniltä eri teollisuuden, rakentamisen, palveluiden ja kaupan toimialoilta.

Palkkasummakuvaajien aikasarjat ulottuvat vuodesta 1995 lähtien aina vuoteen 2012 saakka. Koko talouden palkkasumma kasvoi yhtäjaksoisesti vuodesta 1995 vuoteen 2008. Vuosimuutokset vaihtelivat reilun kolmen ja reilun seitsemän prosentin välillä ja keskimäärin palkkasumma kasvoi 5,5 prosenttia vuodessa. Suurin vuosikasvu saavutettiin vuonna 1998 (+7,4 %). Seitsemän prosentin palkkasumman kasvuun yllettiin myös vuonna 2008, juuri ennen vuoden 2009 mukanaan tuomaa talouden taantumaa, joka aiheutti palkkasumman supistumisen ensimmäistä kertaa palkkasummakuvaajien tuottamisen aikana. Tuolloin yritysten maksamien bruttopalkkojen arvo laski 1,1 prosenttia edellisvuodesta.

Kuviossa 6A on esitetty koko talouden palkkasummakuvaajan koko historia indeksin aloitusvuodesta 1995 lähtien. Indeksien perusvuotena on vuosi 2005, jolloin indeksi saa arvon 100. Palkkasummassa esiintyy säännöllisesti suurta vuoden sisäistä vaihtelua, joka aiheutuu muun muassa lomarahojen ja tulospalkkioi-

Kuvio 6A

Koko talouden palkkasumman indeksin 2005=100 ja siitä lasketun trendin kehitys 01/1995–06/2012



Lähde: Palkkasummakuvaajat, Tilastokeskus.

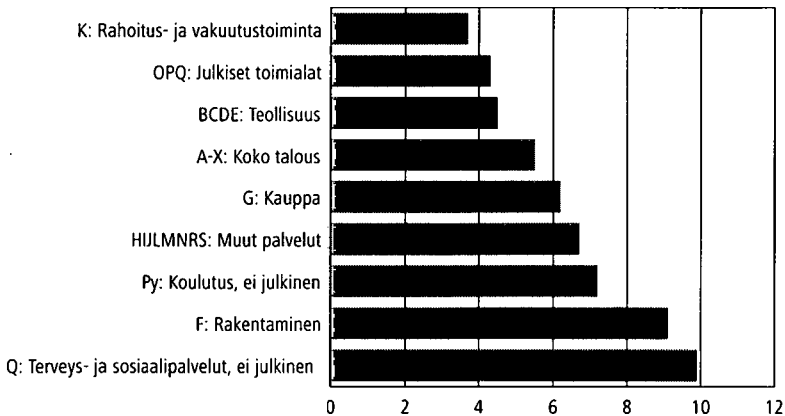
den maksamisesta säännöllisesti tiettyinä kuukausina. Aikasarjassa näkyvät suurimmat piikit osuvat aina kesäkuukausien kohdalle. Pitkän aikavälin kehitystä kuvaava trendikäyrä palasi vuoden 2009 taantumaa edeltäneelle huipputasolle kesällä 2010 ja on sittemmin jatkanut nousujohteista kehitystään.

Koko talouden palkkasumman lisäksi palkkasummakuvaajat sisältävät tietoja eri toimialojen palkkasumman kehityksestä. Tilastossa käytetty toimialaryhmitely ja eri toimialaryhmien palkkasummien keskimääräiset vuosimuutokset vuosien 1995 ja 2008 välillä on esitetty kuviossa 6B. Rahoitus- ja vakuutus toimintaa (TOL 2008: K) lukuun ottamatta palkkasumma kasvoi kaikilla toimialaryhmillä joka vuosi ennen vuotta 2009. Rahoitus- ja vakuutus toiminnassa palkkasumma pieneni vuosina 1996 ja 1997. Kyseisen toimialan palkkasumman keskimääräinen vuosikasvu jäikin ainoana alle neljän prosentin 13 vuoden tarkastelujakson aikana.

Nopeinta kasvu on ollut yksityisissä terveys- ja sosiaalipalveluissa (TOL 2008: Q¹), jossa terveydenhuollon yksityistämismuutosten seurauksena palkkasumma on kasvanut keskimäärin lähes kymmenen prosentin vuosivauhtia. Toiseksi kovinta kasvu on ollut rakennusalalla (TOL 2008: F), jossa on yletty keskimäärin yli yhdeksän prosentin palkkasumman kasvuun vuotta kohden. Neljästä suurimmasta (ks. kuvio 6C) toimialaryhmästä muiden palveluiden toimialoilla (TOL 2008: HIJLMNRS) ja kaupassa (TOL 2008: G) palkkasumman keskimääräinen vuotuinen kasvu (6,7 % ja 6,2 %) on ollut selvästi nopeampaa kuin teollisuudessa (TOL 2008: BCDE) ja julkisilla toimialoilla (TOL 2008: OP²Q²), jotka ovat kasvaneet keskimäärin vain reilun neljän prosentin vuosivauhdilla.

Kuvio 6B

Toimialaryhmien palkkasummien keskimääräiset vuosimuutokset prosentteina vuosina 1995–2008



Lähde: Palkkasummakuvaajat, Tilastokeskus.

1 Yksityisen sektorin osuus

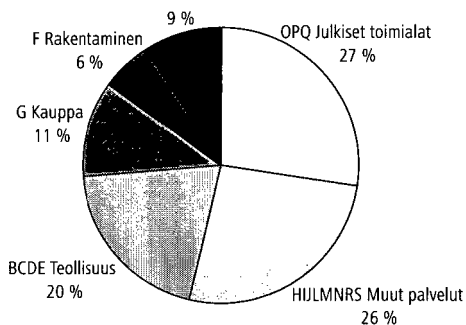
2 Julkisen sektorin osuus

Palkkasummakuvaajia tuotetaan teollisuuden, rakentamisen, kaupan ja muiden palveluiden osalta myös tarkemmalla toimialatasolla. Vuosien 1995–2011 aikana suurin palkkasumman kasvu tarkastelluilla kaksinumerotason palvelutoimialoilla on koettu työllistämistoiminnassa (TOL 2008: 78). Kyseisen toimialan palkkasumma on kasvanut tänä aikana lähes 20-kertaiseksi vuodesta 1995. Voimakkaan kasvun taustalla on työvoiman vuokrauksen sääntelyn purkaminen vuonna 1994. Sääntelyn seurauksena kyseinen toimiala olikin nykyiseen verrattuna vielä hyvin pieni, kun palkkasummaa alettiin tilastoida. Palveluiden toimialoilta löytyy myös muita tilastoinnin aikana palkkasummansa moninkertaistaneita aloja. Tällaisia toimialoja ovat esimerkiksi ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta (TOL 2008: 62) sekä tietopalvelutoiminta (TOL 2008: 63). Kyseiset toimialat pitävät sisällään laajan kirjon tietoteknisen vallankumouksen mukanaan tuomia palveluita ohjelmistotuotannosta palvelintilan vuokraukseen. Vuoteen 1995 verrattuna kaikkien palvelutoimialojen (ml. kauppa) palkkasumma on kehittynyt suotuisasti. Hitaimmin palkkasumma on 16 vuodessa kasvanut vesiliikenteessä (TOL 2008: 50), noin 25 prosenttia. Muiden palveluiden toimialaryhmän (TOL 2008: HIJLMNRS) palkkasumma on yhteensä kasvanut noin 150 prosenttia ja koko kaupan (TOL 2008: G) noin 130 prosenttia vastaavassa ajassa.

Vaikka teollisuudessa palkkasumma on kasvanut hitaammin kuin palvelualoilla, myös sieltä löytyy alatoimialoja, joissa palkkasumma on moninkertaistunut 16 vuodessa. Tällaisia kasvualoja ovat olleet maaperän ja vesistöjen kunnostus ja muut ympäristönhuoltopalvelut (TOL 2008: 39) sekä kaivostoimintaa palveleva toiminta (TOL 2008: 09), jonka palkkasumma oli vuonna 2011 yli 26-kertainen vuoteen 1995 verrattuna. Teollisuudesta löytyvät myös toisen ääripään edustajat: Vaatteiden valmistuksen toimialalla (TOL 2008: 14) palkkasumma on pienentynyt tuotannon siirtyessä ulkomaille noin 30 prosenttia. Muita negatiivisesti kehittyneitä teollisuuden toimialoja ovat muun muassa nahan ja nahkatuotteiden valmistus (TOL 2008: 15), -4,1 prosenttia, sekä paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus (TOL 2008: 17), -2,7 prosenttia. Yhteensä teollisuustoimialojen palkkasumma on kasvanut noin 67 prosenttia vuodesta 1995. Tarkemmat toimialakohtaiset kasvuprosentit löytyvät liitetaulukosta 6.1.

Kuvio 6C

Palkkasummakuvaajat -tilastossa käytetyn ryhmittelyn mukaisten toimialaryhmien prosentuaaliset osuudet koko talouden palkkasummasta vuonna 2011



Lähde: Palkkasummakuvaajat, Tilastokeskus.

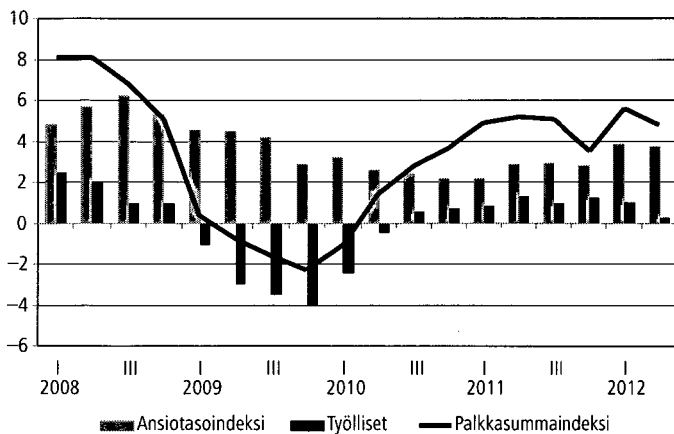
6.1.2 Palkkasumman viime vuosien kehitys

Vuosi 2009 toi mukanaan talouden taantumaa, joka käänsi työllisten määrän laskuun. Heikon työllisyyskehityksen seurauksena myös koko talouden palkkasumma pieneni ensimmäistä kertaa tilastoinnin aikana. Vuoden 2009 helmikuun palkkasumma oli 1,2 prosenttia edellisvuoden helmikuun lukua pienempi ja tästä eteenpäin palkkasumma jatkoi supistumistaan vuoden ajan. Vuoden 2010 helmikuussa palkkasumma kutistui 0,9 prosenttia, mutta maaliskuussa palkkasumma kasvoi jo 2,0 prosenttia vuoden takaisesta. Sen jälkeen palkkasumma onkin kasvanut kiihtyvällä vauhdilla. Kaiken kaikkiaan koko taloudessa vuonna 2009 maksettu palkkasumma oli 1,1 prosenttia vuoden takaisesta pienempi, kun taas vuonna 2010 saavutettiin 1,7 prosentin vuosikasvu. Kuviossa 6D on esitetty koko talouden palkkasummakuvaajan, ansiotasoindeksin ja työllisten määrän vuosimuutokset neljänneksittäin I/2008–II/2012 välisellä ajalla. Nimellinen ansiotaso on noussut jokaisella neljänneksellä viime vuosien aikana. Taantuma hidasti ansiotason kasvua selkeimmin vuosien 2010 ja 2011 vaihteessa, mutta vuoden 2012 aikana ansiotason neljännesvuosikehitys on noussut takaisin neljän prosentin tuntumaan. Työllisten määrä on vuoden 2010 kolmannesta neljänneksestä lähtien ollut kasvussa. Maltillisesti parantunut työllisyys yhdessä jatkuvan ansiotason nousun kanssa on kiihdyttänyt palkkasumman kasvuvauhdin lähes taantumaa edeltäneelle tasolle. Vuoden 2011 kolmen ensimmäisen vuosineljänneksen aikana palkkasumma jatkoi tasaista (5,3 %–4,9 %) kasvuaan. Viimeisen vuosineljänneksen aikana koko talouden palkkasumman positiivinen kehitys hidastui 3,4 prosenttiin. Vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä kasvua kertyi jälleen 5,6 prosenttia vuoden 2011 vastaavaan ajanjaksoon verrattuna ja edelleen 4,8 prosenttia toisen vuosineljänneksen aikana. Vuosimuutokset löytyvät kokonaisuudessaan liitetaulukosta 6.1.

Suurimmalla osalla tarkastelluista toimialaryhmistä palkkasumma pieneni taantumaa seurauksena vuonna 2009 (Kuvio 6E). Pahin romahdus nähtiin teol-

Kuvio 6D

Koko talouden palkkasummaindeksi, ansiotasoindeksi ja työllisten määrän vuosimuutokset neljänneksittäin I/2008–II/2012, %



Lähde: Palkkasummakuvaajat, ansiotasoindeksi ja työvoimatutkimus, Tilastokeskus.

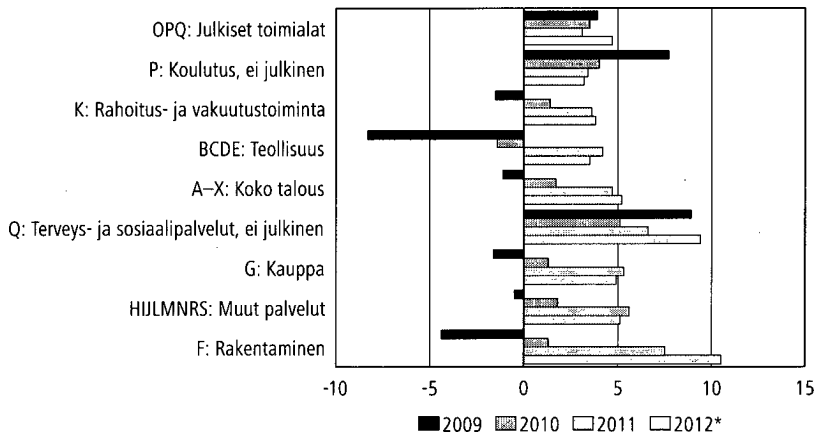
lisuudessa (TOL 2008: BCDE), jossa palkkasumma tippui yli kahdeksan prosenttia edellisvuoden tasosta. Rakennuslalla (TOL 2008: F) palkkasumma pieneni yli neljä prosenttia vastaavana ajankohtana. Yksityisen sektorin terveys- ja sosiaalipalveluita tuottavien (TOL 2008: Q) sekä yksityisiä koulutuspalveluita tuottavien yritysten (TOL 2008: P ³) palkkasumma sen sijaan kasvoi reippaasti myös taantuman aikana (8,9 % ja 7,7 %). Myös julkisilla toimialoilla (TOL 2008: OP⁴Q⁴) palkkasumma kasvoi lähes neljä prosenttia vuonna 2009.

Kaupan, muiden palveluiden sekä rahoitus- ja vakuutustoiminnan toimialoilla palkkasumma kääntyi taantuman jälkeen kasvuun vuoden 2010 toisella neljänneksellä, teollisuuden ja rakentamisen seurattessa perässä kolmannella neljänneksellä. Teollisuudessa taantuman aiheuttama notkahdus palkkasummassa oli sen verran syvä ja toipuminen sen verran hidasta, että koko vuoden 2010 aikana palkkasumma jäi loppuvuoden kasvusta huolimatta vielä edellisvuottakin alhaisemmalle tasolle. Vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä myös teollisuuden palkkasumma pääsi hyvään vauhtiin, kasvun oltua 5,8 prosenttia edellisvuoden vastaavasta neljänneksestä ja koko vuonna 2011 yhteensä 4,2 prosenttia.

Taantuman jälkeinen kasvu on ollut voimakkainta rakennuslalla, jossa palkkasumma kasvoi vuoden 2011 aikana yhteensä 7,5 prosenttia. Myös muilla yksityisen sektorin päätoimialoilla kasvu on ollut reipasta vuoteen 2010 verrattuna. Tarkastelluista toimialaryhmistä ainoastaan yksityisen koulutuksen (TOL 2008: P⁵) ja julkisten toimialojen (TOL 2008: OP⁶Q⁶) palkkasumman kasvu oli vuonna 2011 hitaampaa kuin vuonna 2010.

Kuvio 6E

Toimialaryhmien palkkasummien vuosimuutokset prosentteina vuosina 2009, 2010, 2011 sekä vuoden 2012 alkupuoliskolla



*) Tammi-kesäkuu

Lähde: Palkkasummakuvaajat, Tilastokeskus

- 3 Yksityisen sektorin osuus
- 4 Julkisen sektorin osuus
- 5 Yksityisen sektorin osuus
- 6 Julkisen sektorin osuus

Vuoden 2012 alkupuoliskolla koko talouden (TOL 2008: A–X) palkkasumman myönteinen kehitys on jatkunut samansuuntaisena kuin vuotta aiemmin, kun vuoden 2011 tammi–kesäkuun 5,1 prosentin kasvu vahvistui 5,2 prosenttiin. Edellisvuotta selvästi pirteämmin palkkasumma on kasvanut yksityisen terveys- ja sosiaalipalvelun (TOL2008: Q5) toimialaryhmässä, jossa edellisvuoden 6,4 prosentin kasvu vahvistui 9,4 prosenttiin sekä rakentamisen (TOL 2008: F) toimialaryhmässä, jossa 7,9 prosentin kasvu nousi 10,5 prosenttiin. Teollisuuden toimialan (TOL 2008: BCDE) palkkasumman kasvu puolestaan hidastui 5,2 prosentista 3,5 prosenttiin.

Kaksinumerotason toimialoista, taantumaa edeltäneeseen tapaan, aivan viimeisintä kehitystä tarkasteltaessa työllistämistoiminta erottuu edukseen. Toimialan palkkasumma kasvoi koko 2000-luvun alun keskimäärin yli 20 prosentin vuosivauhtia ennen vuotta 2009, jolloin palkkasumma pieneni noin 14 prosenttia. Vuoden 2010 aikana palkkasumma oli puolestaan noin 14 prosenttia edellisvuotta suurempi. Vuoden 2011 aikana kasvu jälleen kiihtyi, vuosimuutoksen oltua 19,4 prosenttia. Vuoden 2012 alkupuoliskolla toimialan kasvu on hidastunut 10 prosenttiin.

Teollisuuden alatoimialoista suurimpaan palkkasumman kasvuun on viime aikoina ylletty metallimalmien louhinnassa (TOL 2008: 07) ja kaivostoimintaa palvelevassa toiminnassa (TOL 2008: 09). Näistä ensin mainittu kasvatti palkkasummaansa molempina vuosina 2009 ja 2010 noin 20 prosenttia. Vuonna 2011 kyseisen toimialan palkkasumman kasvu kiihtyi yli 30 prosenttiin. Kaivostoimintaa palvelevassa toiminnassa vuonna 2009 jäätiin vuoden 2008 tasolle, vuosimuutoksen oltua ainoastaan 0,5 prosenttia, mutta vuonna 2010 palkkasumma kasvoi yli 27 prosenttia ja edelleen vuonna 2011 36 prosenttia. Molempien toimialojen vahvasti myönteinen kehitys näyttää jatkuneen entistä voimakkaampana vuoden 2012 alkupuoliskolla, palkkasummien noustua tammi–kesäkuussa metallimalmien louhinnan toimialalla 43,3 prosenttia ja kaivostoimintaa palvelevalla toimialalla 37,0 prosenttia vuoden 2011 vastaaviin ajanjaksoihin verrattuna. Kaksinumerotasolla tarkasteltaessa heikoiten palkkasumma on viime vuosien aikana kehittynyt muiden kulkuneuvojen valmistus -toimialalla (TOL 2008: 30), jossa palkkasumma väheni vuonna 2010 edellisvuoden tasosta 9,8 prosenttia ja vuonna 2011 6,8 prosenttia. Negatiivinen kehitys näyttää kuitenkin kääntyneen, kun vuoden 2012 tammi–kesäkuussa kyseisen toimialan palkkasumma kasvoi 15,9 prosenttia. Kaikkien tarkasteltujen toimialojen viime vuosien palkkasumman muutosprosentit löytyvät liitetaulukosta 6.1.

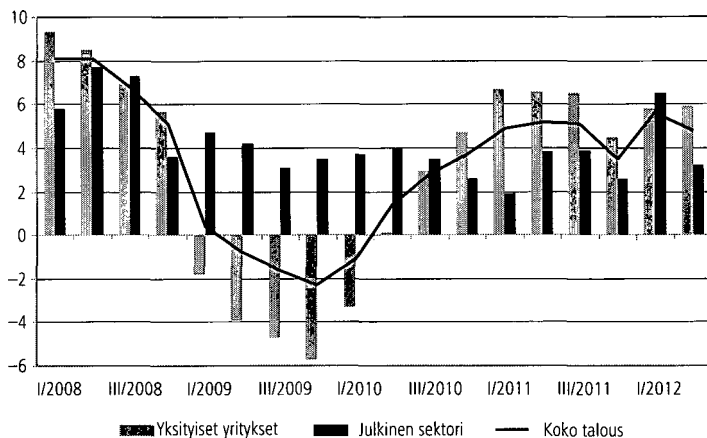
6.1.3 Palkkasumman muutokset eri sektoreilla

Palkkasummatietoja julkaistaan kuukausittain toimialoittain koko valtakunnan tasolla. Tilastokeskuksen Asiakaskohtaisessa suhdannepalvelussa on kuitenkin mahdollisuus teettää toimeksiantona palkkasummatilastoja esimerkiksi alueittain, yrityskokoluokittain ja sektoreittain.

Yksityisten yritysten (Sektoriluokitus 2000: 1112) maksama palkkasumma kasvoi vuonna 2008 7,6 prosenttia vuoden takaisesta (Kuvio 6F). Palkkasumman kasvu oli voimakasta samaan aikaan myös julkisella sektorilla, kasvun ollessa paikallishallinnossa (Sektoriluokitus 2000: 1313) 6,2 prosenttia ja valtionhallinnossa (Sektoriluokitus 2000: 1311) 5,6 prosenttia. Vuoden 2009 aikana koettu

Kuvio 6F

Yksityisten yritysten, julkisen sektorin sekä koko talouden palkkasumman vuosimuutokset neljänneksittäin I/2008–II/2012, %



Lähde: Asiakaskohtainen suhdannepalvelu, Tilastokeskus.

reilun prosentin lasku koko talouden palkkasummassa johtui pääasiassa yksityisten yritysten maksaman palkkasumman kutistumisesta 4,1 prosentilla. Samaan aikaan koko julkisen sektorin palkkasumma kasvoi lähes 4 prosenttia. Yksityisten yritysten maksama palkkasumma oli laskussa vielä vuoden 2010 ensimmäisellä neljänneksellä, mutta kääntyi ennen kesää hienoiseen kasvuun. Vuonna 2011 kasvu voimistui entisestään palkkasumman noustua yhteensä 6,1 prosenttia edellisvuoden tasosta. Vuoden 2012 alkupuolella myönteinen kehitys jatkui, kun yksityisten yritysten maksamien palkkojen määrä kasvoi tammi–kesäkuussa 5,8 prosenttia vuoden 2011 vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Julkisen sektorin palkkasummassa taantuman vaikutus näkyi viipeellä, palkkasumman kasvun alettua hidastumaan vasta vuonna 2010. Valtionhallinnossa kasvun hidastuminen tapahtui hieman aiemmin ja nopeammin kuin paikallishallinnossa, jossa palkkasumma kasvoi vielä vuoden 2010 viimeisellä neljänneksellä 3,4 prosenttia ja vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä 2,2 prosenttia. Valtionhallinnon palkkasumman kasvu käytännössä pysähtyi vuoden 2010 viimeisellä neljänneksellä (+0,1 %), mutta kasvoi sittemmin maltillisesti (1,4 %) vuoden 2011 aikana. Paikallishallinnon palkkasumman yli neljän prosentin kasvusta huhti–kesäkuussa 2011 osan selittää toukokuussa palkkaneuvottelujen tuloksena kuntatyöntekijöille maksettu kertaerä. Aivan uusimpien kuukausien osalta julkisen sektorin palkkasumman kasvu on kiihtynyt tammi–kesäkuussa 2012 valtionhallinnon osalta 2,2 prosenttiin ja paikallishallinnon osalta 5,6 prosenttiin vuoden 2011 vastaaviin ajanjaksoihin verrattuna. Paikallis- tai valtionhallinnon palkkasumman kehitys neljännesvuositasolla ei ole muuttunut negatiiviseksi missään vaiheessa tarkastelussa olevan ajanjakson aikana.

Vuoden 2012 ensimmäisten kuukausien palkkasummaa kasvatti omalta osaltaan työmarkkinajärjestöjen vuoden 2011 lopulla sopima raamisopimus, jonka piiriin kuuluu yli 90 prosenttia palkansaajista. Osana raamiratkaisua sopimukseen sitoutuneiden alojen palkansaajille maksettiin 150 euron kertaerä vuoden 2012 ensimmäisen palkanmaksun yhteydessä tai myöhemmin alkavan sopimusjakson ensimmäisen palkanmaksun yhteydessä.

6.2 Laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö

Palkkasumma-kuvaajat ovat indeksejä, jotka kuvaavat palkkasumman kehitystä kuukausittain eri toimialoilla. Indeksien laskennassa käytetään lähes koko Suomen yritystoiminnan kattavaa Verohallinnon kausiveroaineistoa sekä Tilastokeskuksen tiedonkeruuta ja yritysrekisteriä. Palkkasummaindeksejä julkaistaan seuraavista päätoimialoista alatoimialoittain: teollisuus, rakentaminen, kauppa ja muut palvelut. Palkkasummaindeksit julkaistaan näiden lisäksi seuraavilta sektoreilta: rahoitus- ja vakuutus toiminta, koulutus (pl. julkinen sektori), terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut (pl. julkinen sektori), julkinen sektori ja koko talous.

Tietoja käytetään Eurostatissa, Euroopan keskuspankissa, eräissä kansainvälisissä organisaatioissa ja Suomen julkisessa hallinnossa sekä aluekehittämisessä yritystalouden kehityksen seurantaan ja analysointiin. Elinkeinoelämä ja tutkimuslaitokset käyttävät tietoja markkinoiden ja kilpailijoiden kehityksen arviointiin.

1.2 Käsitteet ja luokitukset

Käytetyt käsitteet

Palkkasumma tarkoittaa yritysten maksamien bruttomääräisten palkkojen summaa. Palkkoihin sisällytetään kaikkien yrityksen palveluksessa olevien työntekijöiden rahamääräiset korvaukset kuukauden aikana tehdystä työstä. Palkat sisältävät kaikki työntekijöiltä kannettavat tuloverot ja sosiaaliturvamaksut sekä lisäksi erilaiset lisätyöt (ylityö, yötyö), bonukset ja lomarahat. Palkkaan sen sijaan eivät kuulu optiot, työn tekemiseen liittyvät kulut ja työnantajan sosiaaliturvamaksut.

Vuosimuutos kuvaa muutosta edellisvuoden vastaavasta ajanjaksosta. Kolmen kuukauden liukuva muutos lasketaan vertaamalla kolmen kuukauden indeksien summaa edellisvuoden vastaavan ajanjakson summaan. Kolmen kuukauden keskiarvo vuosimuutoksissa tasaa kuukausittaista satunnaisvaihtelua.

Arvoindeksi kuvaa palkkasumman nimellisarvoa suhteessa perusvuoden arvoon. Arvoindeksiin vaikuttaa sekä ansiotasossa että työllisyydessä tapahtuvat muutokset. Palkkasumma-kuvaajat ovat arvoindeksejä ja niiden arvot saadaan suoraan käytettävistä aineistoista.

Kausitasoitettu aikasarja on indeksisarja, josta on poistettu vuosittainen systemaattinen vaihtelu.

Trendisarja kuvaa pitkän aikavälin kehitystä.

Toimiala- ja sektoriluokitukset

Toimialaluokat on muodostettu toimialaluokitus TOL 2008 :n mukaisesti (Tilastokeskus, Helsinki 2008).

1.3 Lait ja asetukset

Tilastojen laadintaa ohjaa valtion tilastotoimen yleislaki, tilastolaki. Tiedonantajilta kerätään vain ne välttämättömät tiedot, joita ei saada muualta. Indeksisarjat julkaistaan niin, että niistä ei voida päätellä yksittäisen yrityksen tietoja tai kehitystä.

Kuukausitilastointia ohjaa EU:n asetus lyhyen aikavälin tilastoista N:o 1165/98. Asetus velvoittaa jäsenvaltioita tuottamaan indeksisarjoja mm. palkkasummattiedoista tietyiltä toimialoilta.

2 Menetelmäkuvaus

Perusjoukko

Palkkasummakuvaajien perusjoukkona indeksilaskennassa ovat kaikki palkkoja maksavat työnantajat. Eräät monitoimialaiset yritykset on jaettu ns. toimialayksiköihin toimialapuhtauden parantamiseksi.

Verohallinnon kausiveroaineisto

Indeksin laskennassa käytetään arvonlisäverotuksen ja työnantajasuoritusten kausiveroaineistoa. Aineisto sisältää kuukausi-, neljännesvuosi- ja vuositietoja ilmoittavien yritysten arvonlisävero ja työnantajasuoritustiedot. Kuukausittain tietonsa raportoivat ne yritykset, joiden vuotuinen liikevaihto on yli 50 000 euroa. Neljännesvuosiraportointiin ovat oikeutettuja työnantajasuoritusten osalta kaikki ne työntajat, joiden liikevaihto on 50 000 euroa tai alle. Ennen vuotta 2010 indeksin laskennassa käytetään arvonlisäverotuksen ja työnantajasuoritusten maksuvalvonta-aineistoa.

Kaikki työnantajat ovat velvollisia palkansaajilta pidettyjen ennakkojen ilmoittamiseen verohallinnolle. Koska tietyn kuukauden aineisto täydentyy eräpäivän jälkeenkin, jokaisen kohdekuukauden aineisto päivitetään toistuvasti. Kuukausiaineistoa päivitetään kuuden kuukauden ajan, neljännesvuosi- ja vuosiaineistoa kunnes ne ovat täysin kertyneet. Ensimmäisellä poimintakerralla aineiston kattavuus on keskimäärin 90 % yritysten palkkasummalla mitattuna.

Suora tiedonkeruu

Verottajan kausiveroaineiston työnantajasuoritusten tietoja täydennetään Tilastokeskuksen omalla tiedonkeruulla. Palkkatietoja tiedustellaan myyntitiedustelun yhteydessä toimialojensa suurimmilta yrityksiltä, jotka on jaettu toimialapuhtauden vuoksi toimialayksiköihin.

Laskenta

Aineistossa havaitut systemaattiset virheet korjataan ennen laskentaa. Laskennan aikana havaitut virheelliset tiedot oikaistaan tai niiden vaikutus poistetaan. Aineisto tarkistetaan yritystasolla käymällä läpi merkittävimmät yritysjärjestelyt ja palkkasumman muutokset, yritysten aloitukset ja lopetukset.

Palkkasummakuvaajien perusvuosi on 2005. Laskenta perustuu muutosestimointiin. Menetelmässä vertaillaan tarkasteltavan kuukauden ja edellisen vuoden vastaavan kuukauden vertailukelpoisia havaintoja huomioimalla muun mu-

assa yritysjärjestelyt ja kirjanpitoon liittyvät raportointikäytännön muutokset. Indeksit lasketaan kuukausittain uudelleen kunnes aineisto on lopullinen.

Käytetyt kausitasoitusmenetelmät

Kausitasoitettu sarjasta on poistettu vuoden sisäinen systemaattinen vaihtelu. Kausivaihtelun aiheuttaa usein jokin yrityksistä itsestään johtumaton ilmiö, kuten säätilojen ja vuodenaikojen vaihtelu ja ihmisten toimintatavat. Kaikki palkkasummasarjat tasoitetaan TRAMO/SEATS -menetelmällä, joka on Eurostatin suosittama kausitasoitusmenetelmä. Tarkempaa tietoa aikasarjojen kausivaihtelusta ja kausitasoitukseen käytetystä menetelmästä saa Tilastokeskuksen internet-sivuilta Kausitasoitus Tramo/Seats -menetelmällä -selosteesta (http://tilastokeskus.fi/til/tramo_seats_fi.html).

3 Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Palkkasumma-kuvaajien aineisto kattaa lähes koko Suomen yritystoiminnan. Uusimmat indeksiluvut voivat tarkentua hieman aineiston kertymisen ja yritysten ilmoittamien tietojen muutosten vuoksi. Aineiston täydentymisestä johtuen tiedot päivittyvät julkistuksissa yli vuoden ajan.

Mitattava muuttuja vastaa hyvin Eurostatin määritelmiä. Aineistossa voi olla virheitä esimerkiksi optisesta luvusta tai tiedonantajien virheistä johtuen. Ajallisesti tiedot kohdistuvat täsmällisesti ja laskennassa käytetyt menetelmät ovat harhattomia. Yrityksen toimiala on päätoiminnan mukainen. Sivutoimintojen vaikutusta on pienennetty jakamalla merkittävimmät sivutoiminnot omiksi toimialayksiköikseen.

4 Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Palkkasumatiedot julkaistaan kuukausittain vajaan puolentoista kuukauden viipeellä tilastointiajanjakson päättymisestä. Julkaisupäivät on koottu Tilastokeskuksen internet-sivuilta löytyvään julkistamiskalenteriin.

5 Tietojen saatavuus

Julkistus kaikkien toimialojen palkkasumma-kuvaajista laaditaan kuukausittain. Uusin julkistus ilmestyy julkaisupäivänä Tilastokeskuksen kotisivulla.

Internetissä julkistetaan eri toimialojen ja sektoreiden palkkasumma-kuvaajat Tilastokeskuksen maksuttomassa StatFin tietokannassa. Internet-julkaisu sisältää kuvaukset, katsaukset, aikasarjat taulukoina ja kuvioita. Tiedot päivitetään aina uusimman tiedotteen ilmestyessä.

Erityisselvityksille Verohallinnon kausiveroaineisto antaa monipuoliset mahdollisuudet. Suhdanne-tietoa tuotetaan toimialoittain ja alueittain sekä nimetyistä yritysryhmistä. Asiakaskohtaisen suhdannepalvelun (<http://tilastokeskus.fi/tup/suhdannepalvelu/index.html>) avulla voi saada tietoa esimerkiksi liikevaihdosta, viennistä, palkoista tai henkilöstömäärästä. Lisäksi kasvukatsaus kuvaa aineistosta löytyviä suhdannekehityksen syitä.

6 Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Palkkasummakuvaajien aikasarjat ovat ajallisesti vertailukelpoisia. Perusvuoden vaihdon ja uuteen toimialaluokitukseen siirtymisen yhteydessä kaikkien toimialojen indeksit muodostettiin uudelleen. Vuosien 2005–2008 tiedot laskettiin mikroaineistosta perusvuoden vaihdon vuoksi. Sen sijaan vuosien 1995–2004 tietojen muodostamiseen käytettiin useampia menetelmiä, joista on kerrottu tarkemmin tilaston internet-sivuilta löytyvässä menetelmäselosteessa.

Palkkasummakuvaajissa kullekin kalenterikuukaudelle kohdistuu sille ajoittuva palkanmaksu yrityksen tilikaudesta riippumatta. Tilastokeskuksen yritysrekisterin ja tilinpäätöstilastojen tiedot ovat tuloslaskelman mukaisia kyseisenä vuonna päättyvältä tilikaudelta.

Palkkasummakuvaajat kattavat kaikki palkkoja maksavat työnantajat. Palkkasummatietojen laskennassa aloittaneet ja lopettaneet yritykset otetaan huomioon heti, kun yritys alkaa ilmoittaa työnantajasuorituksia tai tieto lopettamisesta on saatu. Tilinpäätöstilastossa ovat mukana kaikki tilinpäätöksen tehneet yritykset. Yritysrekisterin tilastoon kuuluvat yritykset, jotka ovat toimineet tilastovuoden aikana yli puoli vuotta, ja joiden liikevaihto on yli 9 821 euroa vuodessa (vuonna 2009), tai jotka työllistävät henkilötyövuosina yli 0,5 henkilöä.

Liitetaulukot

- Taulukko 6.1 Palkkasumman vuosimuutokset prosentteina vuosina 1995–2012 toimialoittain, Toimialaluokitus 2008
- Taulukko 6.2 Palkkasumman vuosimuutokset prosentteina vuosina 2005–2012 sektoreittain, Sektoriluokitus 2000

Taulukko 6.1

Palkkasumman vuosimuutokset prosentteina vuosina 1995–2012 toimialoittain, Toimialaluokitus 2008

Toimiala- koodi	Toimiala	Keski- määräinen vuosi- muutos	Vuosimuutos		Vuosimuutos neljänneksittäin					
			2009	2010	I/2011	II/2011	III/2011	IV/2011	I/2012	II/2012
A–X	Koko talous	5,5	–1,1	1,7	4,9	5,2	5,1	3,5	5,6	4,8
BCDE	Koko teollisuus	4,5	–8,3	–1,4	5,8	4,6	4,3	2,0	3,0	4,0
B	Kaivostoiminta ja louhinta	5,5	2,8	7,0	8,2	13,8	14,1	11,1	18,5	13,7
07	Metallimalmien louhinta	4,8	18,3	22,3	24,6	30,4	37,1	30,7	43,9	42,9
08	Muu kaivostoiminta ja louhinta	5,7	–1,2	0,9	0,0	6,1	4,5	1,1	4,3	–1,7
09	Kaivostoimintaa palveleva toiminta	23,4	0,5	27,3	40,0	32,5	42,8	30,3	44,5	29,7
C	Teollisuus	4,5	–9,1	–1,8	6,0	4,5	4,2	1,9	2,6	4,0
10	Elintarvikkeiden valmistus	2,7	2,6	–0,3	4,1	4,0	2,8	1,8	2,6	3,0
11	Juomien valmistus	1,7	–0,4	–2,8	2,1	5,7	–3,9	2,7	–2,7	2,7
13	Tekstiilien valmistus	2,4	–13,3	0,4	8,7	6,9	2,0	–0,9	1,2	–0,2
14	Vaatteiden valmistus	–1,8	–8,8	–0,5	1,0	7,0	2,7	–3,3	2,5	1,4
15	Nahan ja nahkatuotteiden valmistus	–0,0	–13,8	5,0	11,4	9,7	9,9	–3,4	0,9	10,7
16	Sahatavaran sekä puu- ja korkki- tuotteiden valmistus	3,3	–16,8	5,0	10,4	3,3	4,9	–2,4	–4,1	–1,7
17	Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus	1,1	–13,1	–4,0	3,4	0,1	1,7	–0,5	–9,8	8,8
18	Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen	1,7	–8,2	–5,2	–1,4	2,1	–2,9	–3,8	–1,2	–0,1
19–22	Kemianteollisuus	4,7	–5,8	0,9	7,2	4,8	5,2	2,3	4,4	3,7
23	Muiden ei-metallisten mineraalituottei- den valmistus	5,7	–13,3	4,1	7,7	5,9	4,9	3,8	5,0	3,4
24	Metallien jalostus	3,4	–13,3	4,6	7,9	2,2	4,9	0,5	2,1	0,0
25	Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	5,9	–14,0	–4,2	11,6	9,4	9,0	5,1	9,3	6,3
26–27	Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	8,8	–6,0	–3,2	–0,6	4,1	0,0	–0,2		–1,3
28	Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	5,9	–9,3	–3,3	14,8	8,4	9,7	5,8	7,9	9,1
29	Moottorijoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valmistus	4,9	–18,4	–4,5	11,0	6,6	11,6	8,7	13,0	6,1
30	Muiden kulkuneuvojen valmistus	2,4	–13,1	–9,8		–8,9	–2,9	–1,6	16,8	15,2
31	Huonekalujen valmistus	2,8	–12,8	–3,9	7,6	4,6	4,2	–2,2	1,8	–1,2
32	Muu valmistus	4,7	–3,3	0,3	4,4	4,0	2,8	0,5	2,9	5,3
33	Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus	5,4	–1,9	–1,3	5,8	2,8	5,6	4,0	4,3	3,7
D	Sähkö-, kaasua- ja lämpöhuolto, jäähdytys-liiketoiminta	2,4	3,3	3,5	3,7	4,7	2,8	2,4	5,3	2,6
E	Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	8,0	4,1	3,6	2,6	6,0	4,3	1,0	8,1	4,7
36	Veden otto, puhdistus ja jakelu	4,0	2,6	2,1	–2,3	3,8	–4,5	–1,7	5,5	2,4
37	Viemäri- ja jätevesihuolto	10,6	6,5	5,1	3,3	5,4	5,8	0,5	10,3	5,8
38	Jätteen keruu, käsittely ja loppusijoitus, materiaalien kierrätys	9,4	4,3	3,2	4,2	7,4	7,2	2,1	8,5	5,0
39	Maaperän ja vesistöjen kunnostus ja muut ympäristönhuoltopalvelut	21,4	7,4	13,6	2,9	–3,2	1,2	–0,3	10,4	10,2
F	Rakentaminen	9,1	–4,4	1,3	7,8	8,0	9,3	4,9	11,6	9,6
41	Talonrakentaminen	9,9	–8,4	4,9	14,1	11,3	13,0	5,6	11,8	9,4
42	Maa- ja vesirakentaminen	4,8	–2,2	–4,7	–3,7	1,1	2,7	0,3	9,1	4,5
43	Erikoistunut rakennustoiminta	10,2	–2,4	0,8	6,8	7,5	8,8	5,6	12,1	10,9
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottorijoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	6,2	–1,6	1,3	5,9	5,8	5,3	4,1	4,6	5,3
45	Moottorijoneuvojen kauppa ja korjaus	7,0	–4,1	1,6	8,6	8,9	7,9	6,4	8,3	5,6
46	Tukkukauppa	6,0	–3,9	–0,3	6,1	5,7	4,8	4,2	3,6	4,7
47	Vähittäiskauppa	6,0	1,8	2,8	4,7	5,0	4,9	3,3	4,4	5,8
K	Rahoitus- ja vakuutustoiminta	3,7	–1,5	1,4	5,8	2,7	2,9	3,2	2,9	4,6

Taulukko 6.1

Jatkuu

Toimiala- koodi	Toimiala	Keski- määräinen vuosi- muutos 1995–2008	Vuosi muutos		Vuosi muutos neljänneksittäin					
			2009	2010	I/2011	II/2011	III/2011	IV/2011	I/2012	II/2012
OP1Q1	Julkiset toimialat	4,3	3,9	3,5	1,9	3,8	3,9	2,6	6,5	3,2
P2	Koulutus	7,2	7,7	4,0	3,9	4,2	3,6	2,0	3,9	2,6
Q2	Terveys- ja sosiaalipalvelut	9,9	8,9	5,1	5,9	6,9	6,7	7,0	10,4	8,5
HIJLMNRS	Muut palvelut	6,7	-0,5	1,8	5,8	6,4	5,9	4,2	5,3	4,9
H	Kuljetus ja varastointi	4,8	-2,8	0,8	5,9	4,9	4,4	1,0	3,0	2,2
49	Maa- ja rautatieliikenne	6,0	-0,5	4,1	4,9	5,4	4,7	0,6	6,0	2,5
50	Vesiliikenne	2,2	-3,8	-4,1	3,8	1,9	1,0	-0,1	0,5	0,3
52	Varastointi ja liikennettä palveleva	5,8	-5,7	-0,9	8,4	5,7	6,0	1,5	3,8	3,8
I	Majoitus- ja ravitsemistoiminta	5,4	-0,4	-0,7	4,2	5,5	6,2	5,6	5,8	7,8
55	Majoitus	3,0	-4,6	-2,8	2,6	5,6	5,6	2,9	4,0	4,3
56	Ravitsemistoiminta	6,4	0,9	-0,1	4,7	5,5	6,4	6,4	6,3	8,8
J	Informaatio ja viestintä	6,9	0,3	0,6	4,7	5,9	4,4	4,0	3,8	3,2
58	Kustannustoiminta	2,9	-2,6	-0,1	6,3	4,9	3,4	3,2	2,2	2,1
59	Elokuva-, video- ja televisio- ohjelmatuotanto, äänitteiden ja musiikin kustantaminen	6,3	0,9	1,9	5,6	6,9	7,4	2,8	0,6	3,1
60	Radio- ja televisio toiminta	2,5	3,8	1,3	0,3	1,7	0,3	1,1	3,6	2,8
61	Televiestintä	3,3	-3,6	-0,9	-0,7	2,3	-2,0	0,5	-3,5	0,8
62	Ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta	11,6	1,5	1,3	6,3	7,5	7,0	5,6	6,8	4,6
63	Tietopalvelutoiminta	12,3	5,5	-0,3	3,3	8,0	4,0	5,2	1,2	-0,1
L	Kiinteistöalan toiminta	3,7	-0,5	6,4	2,6	4,5	3,8	3,3	3,3	6,4
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	8,3	-0,0	0,8	5,2	7,1	6,4	6,1	7,6	7,1
69–70	Lakiasian ja laskentatoimen palvelut ja liikkeen-johdon konsultointi	9,7	1,9	4,4	9,3	10,1	9,8	7,3	8,5	8,8
71	Arkkitehti- ja insinööri palvelut; tekninen testaus ja analysointi	8,6	-1,7	-1,5	5,3	6,4	5,8	6,2	9,0	7,4
72	Tieteellinen tutkimus ja kehittäminen	5,0	4,4	1,8	-0,1	5,1	2,6	3,0	3,0	3,0
73	Mainostoiminta ja markkinatutkimus	8,8	-6,2	-3,0	-1,8	-0,3	0,9	4,0	4,5	4,3
74	Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle	9,5	-0,3	1,5	8,8	12,2	11,6	7,7	8,8	9,0
N	Hallinto, ja tukipalvelutoiminta	11,2	-2,9	6,1	11,7	11,9	11,2	7,5	9,4	7,6
77	Vuokraus- ja leasingtoiminta	10,7	-8,4	0,9	10,2	4,5	10,6	6,4	12,0	8,2
78	Työllistämistoiminta	23,7	-13,9	13,8	25,8	24,5	18,9	11,1	12,6	7,8
79	Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta ja muut varauspalvelut	5,8	-5,9	-5,1	0,9	1,5	0,1	-0,9	0,5	1,2
80	Turvallisuus-, vartiointi- ja etsivä palvelut	10,3	9,2	4,0	1,6	3,6	4,4	6,1	5,1	8,6
81	Kiinteistön- ja maisemanhoito	7,8	4,3	3,9	5,2	6,3	7,9	5,1	8,5	8,4
82	Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle	10,0	4,7	2,8	9,9	10,0	8,5	8,7	8,5	5,6
R	Taiteet, viihde ja virkistys	6,7	7,6	3,2	7,7	5,6	7,7	5,9	4,6	5,3
S	Muu palvelutoiminta	5,2	5,0	2,4	2,5	3,0	2,6	1,3	2,8	2,9
94	Järjestöjen toiminta	4,9	5,2	2,7	2,0	2,7	2,1	0,7	2,6	3,2
95	Tietokoneiden, henkilökohtaisten ja kotitalous-tavaroiden korjaus	7,0	1,3	-0,2	3,4	0,9	1,5	1,2	-0,7	-2,5
96	Muut henkilökohtaiset palvelut	6,2	5,7	1,6	5,1	6,4	6,0	5,0	5,7	3,5

1 julkisen sektorin osuus

2 yksityisen sektorin osuus

Lähde: Palkkasummakuvaajat, Tilastokeskus

Taulukko 6.2

Palkkasumman vuosimuutokset prosentteina vuosina 2005–2012 sektoreittain, Sektoriluokitus 2000

Sektori- koodi	Sektori	Keskimääräinen vuosimuutos 2005–2008	Vuosi- muutos		Vuosimuutos neljänneksittäin					
			2009	2010	I/2011	II/2011	III/2011	IV/2011	I/2012	II/2012
1111	Julkiset yritykset	4,5	1,0	0,3	3,6	2,4	1,8	0,9	2,5	1,8
1112	Yksityiset yritykset	6,6	-4,1	1,0	6,7	6,6	6,5	4,5	5,8	5,9
1311	Valtionhallinto	3,9	4,8	2,5	0,7	2,1	1,7	1,1	2,3	2,1
1313	Paikallishallinto	4,6	3,7	3,8	2,2	4,4	4,6	3,0	7,8	3,7

Lähde: Palkkasummakuvaajat, Tilastokeskus

Liitteet

Käsitteet ja määritelmät

Ammatti

Palkkatilastoissa käytetään palkansaajan ammatin kuvaamisessa alakohtaista ammatti-, virka- ja tehtävänimikettä sekä Tilastokeskuksen ammattiluokitusta (Ammattiluokitus 2001). Alakohtaisia ammattinimikkeitä on käytössä noin 15 000.

Palkkatilastojen ammattinimikkeet perustuvat yksityisellä sektorilla Elinkeinoelämän keskusliiton työehtosopimusalojen ammatti- tai tehtävänimikkeistöön, Kirkon työmarkkinalaitoksen tehtävänimikkeistöön sekä Näyttämöväen Vanhuudenturvasäätiön ammattinimikkeistöön. Kuntasektorilla ammatti- ja virkanimikkeet perustuvat Kuntien eläkevakuutuksen luokituksen mukaiseen ammattinimikkeistöön. Valtiolla ammatti- tai virkanimike on nimittämiskirjan tai työehtosopimuksen mukainen ammatti- tai virkanimike.

Ammattiluokitus muodostetaan palkkatilastoissa ammattinimikkeistöstä ottamalla huomioon palkansaajan työnantajasektori, tutkinto sekä toimiala. Palkkarakennetilastossa ei julkaista alakohtaisia ammatti- tai virkanimikkeitä, vaan palkkarakennearneistossa ammattia kuvaa ainoastaan ammattiluokitus.

Indeksi

Indeksi on suhdeluku, joka kuvaa jonkin muuttujan (esimerkiksi hinnan, määrän tai arvon) suhteellista muutosta perusjakson (esimerkiksi vuoden) suhteen. Kunkin ajankohdan indeksipisteluku ilmoittaa, kuinka monta prosenttia kyseisen ajankohdan tarkasteltava muuttuja on perusjakson hinnasta, määrästä tai arvosta. Perusjakson indeksipistelukujen keskiarvo on 100.

Indeksikaava

Indeksikaava on matemaattinen funktio, jonka avulla havaintoarvoista lasketaan yksittäinen muutosta kuvaava tunnusluku (esim. Fischerin, Laspeyres'n ja Paaschen indeksikaavat).

Kantaindeksi

Kantaindeksissä laskenta-ajankohdan hintaa verrataan aina perusajankohtaan. Kantaindeksissä painot vaihdetaan yleensä harvemmin kuin vuosittain, esimerkiksi viiden vuoden välein.

Kertaluonteiset palkkaerät

Kertaluonteisia palkkaeriä ovat sellaiset palkkaerät ja palkanlisät, joita ei makseta säännöllisesti jokaisella palkanmaksujaksolla. Näitä eriä ja lisiä ovat esimerkik-

si tulospalkkiot, lomarahaa ja lomakorvaus sekä palvelusvuosikorvaukset eräillä tuntipalkka-aloilla. Kertaluonteisten palkkaerien maksamisesta voidaan sopia myös työehtosopimuksissa.

Palkkarakennetilasto:

Palkkarakennetilastossa kertaluonteisiin palkkaeriin ei sisälly pitämättömistä lomapäivistä maksettavaa lomakorvausta.

Ansiotasoindeksi:

Ansiotasoindeksi mittaa säännölliseltä työajalta ansaitun ansion kehitystä sen maksutavasta riippumatta. Tuloksen perusteella maksettavat erät sisältyvät ansiokäsitteeseen siten, että ne jaetaan tasan koko kalenterivuodelle. Samoin työehtosopimukseen perustuvat kertaerät jaetaan tasan koko vuodelle. Kaikkia ansiotasoindeksin käsitteeseen kuuluvia kertaluonteisia palkkaeriä, kuten lomarahoja, ei kuitenkaan sisälly indeksiin laskennassa käytettäviin palkka-aineistoihin, vaan ne huomioidaan indeksiin laskennassa vain siinä tapauksessa, että työehtosopimusneuvotteluissa sovitaan muutoksista niiden suhteellisessa osuudessa. Myös ansiotasoindeksissä takautuvasti maksettavat sopimuskorotukset viedään sille neljännekselle, jolloin ne on ansaittu.

Työvoimakustannustutkimus:

Kertaluonteisiin palkkaeriin kuuluva palvelussuhteen päättymiskorvaus sisältyy työvoimakustannustutkimuksen käsitteistössä sosiaalikulutuksiin. Myös optiot ovat kertaluonteisia palkkaeriä ja kuuluvat EU:n työvoimakustannuskäsitteeseen, mutta niitä ei ole suomalaisen työvoimakustannustutkimukseen otettu mukaan.

Työvoimakustannusindeksi:

Työvoimakustannusindeksissä kertaluonteisiin palkkaeriin sisältyy myös aiemmilta palkanmaksujaksoilta takautuvasti maksettavat sopimuskorotukset. Työvoimakustannusindeksissä ovat mukana myös optiot niiden lunastusarvon mukaisina.

Yksityisen sektorin ja kuntasektorin palkkatilastoissa ei julkaista kertaluonteisia palkkaeriä. Säännöllisen ansion indeksiin kertaluonteiset palkkaerät eivät sisälly.

Ketjuindeksi

Ketjuindeksissä vertailu tapahtuu aina peräkkäisten laskenta-ajankohtien välillä. Ketjuindeksissä kahden laskenta-ajankohdan muutoksella viedään eteenpäin halutun perusajankohdan indeksipistelukua. Ketjuindeksissä painot vaihdetaan periaatteessa jokaisena laskenta-ajankohtana.

Toisinaan puhutaan ketjuindeksistä myös sellaisessa tapauksessa, että vertailuperiodi pidetään kiinteänä vuoden sisäisissä vertailuissa, mutta vertailuperiodia ja indeksiin painorakennetta muutetaan aina vuoden vaihtuessa.

Kokoaikainen

Palkkarakennetilasto:

Palkkarakennetilastossa koko- ja osa-aikaisuuden erittely perustuu säännölliseen viikkotyöaikaan. Tilastossa on kokoaikaisiksi määritetty ne palvelussuhteet, joiden säännöllinen viikkotyöaika on yli 90 prosenttia kyseisen alan yleisestä työajasta. Koko- ja osa-aikaisuutta ei ole pystytty määrittämään niille palkansaajille, joille ei ole tiedossa säännöllistä työaikaa. Tämä voi johtua joko tiedon ilmoittamatta jättämisestä tai siitä, että henkilön työaika vaihtelee. Julkisen sektorin opettajien koko- ja osa-aikaisuus on määritetty palvelussuhteen ehtojen mukaisesti. Ne yksityisen sektorin opettajat, joiden viikko-opetusvelvollisuus on vähintään 16 tuntia, on palkkarakennetilastossa määritelty kokoaikaisiksi.

Yksityisen sektorin palkkatilastot:

Yksityisen sektorin kuukausipalkkaisilla kokoaikaisuuden määrittely perustuu palkkarakennetilaston tavoin pääsääntöisesti viikkotyöaikaan. Kokoaikaisiksi palkansaajiksi määritellään tilastossa ne palkansaajat, joiden säännöllinen viikkotyöaika on yli 90 prosenttia kyseisen alan yleisestä työajasta.

Loppuosalle palkansaajista kokoaikaisuustieto saadaan suoraan tiedustelusta tai se määräytyy palvelussuhteen mukaan. Jos palkansaajan säännöllinen viikkotyöaika ei ole tiedossa, käytetään kokoaikaisuuden määrittelyssä myös palkansaajan ansiotietoja hyödyksi.

Yksityisen sektorin tuntipalkkaisille ei määritellä erikseen koko- ja osa-aikaisuutta.

Julkisen sektorin palkkatilastot:

Julkisella sektorilla palkansaajien koko- ja osa-aikaisuus määritellään palvelussuhteen luonteen sekä ehtojen mukaan. Koko- ja osa-aikaisuustieto saadaan yleensä tiedustelun yhteydessä.

Työvoimakustannustutkimus:

Työvoimakustannustilastossa kokoaikainen on henkilö, jonka työaika on virkaehtosopimuksen tai työehtosopimuksen mukainen tai ko. yksikössä tavanomaisesti noudatettava työaika.

Vrt. Osa-aikainen.

Kokonaisansio

Kokonaisansio kuvaa säännölliseltä työajalta sekä muulta työajalta, kuten yli- ja lisätyöajalta, maksettua palkkaa. Kts. Kokonaistyöaika.

Kokonaisansioon luetaan kultakin palkanmaksujaksolta

- peruspalkka
- tehtävän, ammattitaidon, palvelusvuosien yms. perusteella maksettavat lisät
- työpaikan sijainnin ja olosuhteiden perusteella maksettavat lisät
- työaikalisät
- toimihenkilöiden tulos- ja suoritusperusteinen palkanosa, työntekijöiden suoritusperusteiset ansiot

- luontoisetujen verotusarvo
- lisä- ja ylityön ansio
- osin myös mahdolliset varallaolo-, päivystys- ja hälytyskorvaukset
- muut epäsäännöllisesti maksettavat lisät.

Kokonaisansio ei sisällä kertaluonteisia palkkaeria, kuten lomarahaa ja tulospalkkioita.

Palkkatilastoissa on myös käsite kokonaisansio tulospalkkioiden kanssa.

Kokonaisansio on käytössä kaikissa palkkatilastoissa, mutta sen sisältö voi hieman vaihdella palkkatilastosta riippuen. Esimerkiksi yksityisen sektorin tunti-palkkatilastossa kokonaisansio sisältää säännöllisen tehdyn työajan ansion lisäksi sunnuntai- ja ylityöpalkan korotusosat. Palkkarakennetilastossa kokonaisansio sisältää myös ei-tehdyltä työajalta maksettavan ansion.

Vrt. Säännöllisen työajan ansio.

Kokonaistyöaika

Kokonaistyöaika muodostetaan palkkarakennetilastossa henkilökohtaisen säännöllisen viikkotyöajan sekä tilastointijakson keskimääräisten palkattujen lisä- ja ylityötuntien perusteella. Varallaolon tunteja ei ole sisällytetty kokonaistuntimäärään. Kokonaistyöaika kuvaa palkanmaksun perusteena olevaa työaikaa kuukaudessa.

Kokonaistyöaikaa ei voida palkkarakennetilastossa määrittää, mikäli henkilön säännöllistä viikkotyöaikaa ei tunneta.

Kokonaisansio perustuu kokonaistyöaikaan. Kts. Kokonaisansio.

Vrt. Säännöllinen viikkotyöaika.

Kuukausipalkkainen

Kuukausipalkkainen palkansaaja saa korvauksen suorittamastaan työstä kuukausittain. Ansion perusteena oleva työaika on yleensä yksi kuukausi ja ansio on usein saman suuruinen kuukaudesta toiseen. Kuukausipalkkainen palkansaaja on yleensä toimihenkilö. Palkkausmuoto määräytyy työehtosopimuksen mukaan.

Lakko

Työntekijät kieltäytyvät työn tekemisestä ja tällöin he eivät myöskään yleensä saavu työpaikalle.

Neljännesvuosimuutos

Neljännesvuosimuutoksella tarkoitetaan vuosineljänneksen indeksin suhteellista muutosta verrattuna edellisen vuosineljänneksen indeksiin. Muutos ilmaistaan yleensä prosenttilukuna.

Osa-aikainen

Palkkarakennetilasto:

Palkkarakennetilastossa koko- ja osa-aikaisuuden erittely perustuu säännölliseen viikkotyöaikaan. Tilastossa on osa-aikaisiksi määritetty ne palvelussuhteet, joiden säännöllinen viikkotyöaika on enemmän kuin 10 prosenttia kyseisen alan yleistä työaikaa lyhyempi. Koko- ja osa-aikaisuutta ei ole pystytty määrittämään niille palkansaajille, joille ei ole tiedossa säännöllistä viikkotyöaikaa. Tämä voi johtua joko tiedon ilmoittamatta jättämisestä tai siitä, että henkilön työaika vaihtelee. Julkisen sektorin opettajien koko- ja osa-aikaisuus on määritetty palvelussuhteen ehtojen mukaisesti. Ne yksityisen sektorin opettajat, joiden viikko-opetusvelvollisuus on vähemmän kuin 16 tuntia, määritellään palkkarakennetilastossa osa-aikaisiksi palkansaajiksi.

Yksityisen sektorin palkkatilastot:

Yksityisen sektorin kuukausipalkkaisilla osa-aikaisuuden määrittely perustuu palkkarakennetilaston tavoin pääsääntöisesti viikkotyöaikaan. Osa-aikaisiksi palkansaajiksi määritellään tilastossa ne palkansaajat, joiden säännöllinen viikkotyöaika on enemmän kuin 10 prosenttia kyseisen alan yleistä työaikaa lyhyempi.

Loppuosalle palkansaajista osa-aikaisuustieto saadaan suoraan tiedustelusta tai se määräytyy palvelussuhteen mukaan. Jos palkansaajan säännöllinen viikkotyöaika ei ole tiedossa, käytetään osa-aikaisuuden määrittelyssä myös palkansaajan ansiotietoja hyödyksi.

Yksityisen sektorin tuntipalkkaisille ei määritellä erikseen koko- ja osa-aikaisuutta.

Julkisen sektorin palkkatilastot:

Julkisella sektorilla palkansaajien koko- ja osa-aikaisuus määritellään palvelussuhteen luonteen sekä ehtojen mukaan. Koko- ja osa-aikaisuustieto saadaan yleensä tiedustelun yhteydessä.

Työvoimakustannustutkimus:

Työvoimakustannustilastossa osa-aikainen on henkilö, jonka työaika on lyhyempi kuin virkaehtosopimuksen tai työehtosopimuksen mukainen tai ko. yksikössä tavanomaisesti noudatettava työaika.

Vrt. Kokoaikainen.

Painorakenne

Kuvaa sen, mikä merkitys kullakin indeksiin kuuluvalla alaindeksillä (hyödykkeellä, palkansaajaryhmällä tms.) on kokonaisindeksin kannalta.

Palkansaaja

Palkansaaja on henkilö, joka on työsuhteessa työnantajaan ja joka saa sovittua korvausta tekemästään työstä. Palkansaajat ovat joko toimihenkilö- tai työntekijäasemassa työnantajalla. Palkkatilastoissa ei varsinaisesti erotella palkansaajia

toimihenkilöihin tai työntekijöihin. Erottelu voidaan kuitenkin tehdä ammatin tai myös palkkausmuodon mukaan. Palkkatilastoissa ei lueta itselleen palkkaa maksavia yrittäjiä palkansaajiksi, sillä heidän ansionsa poikkeavat muiden samankaltaisten palkansaajien ansioista yleensä liian paljon. Palkkatilastoissa samalla palkansaajalla voi olla useita työsuhteita, jotka kuitenkin käsitellään tilastossa erillisinä palkansaajina.

Vrt. työvoimakustannustutkimuksen palkansaajakäsite.

Palkatut tunnit

Palkatuilla tunneilla tarkoitetaan niitä kokonaistyöajan tunteja, joilta palkansaajille on maksettu palkkaa. Palkatut tunnit voivat olla tehtyjä työtunteja tai ei-tehtyjä eli poissaolotunteja (vuosilomat, sairauslomat, arkipyhät, muut vapaat).

Palkkasumma

Palkkasumma on työntekijöille maksettujen bruttopalkkojen summa ilman työsuhdeoptioita.

Palvelussuhteen luonne

Palvelussuhteen luonne kuvaa palkansaajan ja työnantajan välistä oikeudellista suhdetta. Palkkatilastoissa palvelussuhteen luonne on joko vakinainen / toistaiseksi voimassaoleva tai määräaikainen. Lisäksi palvelussuhteen luonteeseen voi liittyä muita määreitä, kuten harjoittelija, oppisopimusoppilas, vammainen tai työllisyysvaroin palkattu.

Tieto saadaan yleensä suoraan palkkatilastojen tiedusteluista. Palkkarakennetilastossa tietoa työllisyysvaroin palkatuista täydennetään työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisteristä.

Yksityisen sektorin palkkatilastoissa vastaava käsite on työsuhteen luonne.

Vrt. työvoimatutkimuksen epätyypillinen työ (määräaikainen ja/tai osa-aikainen).

Pisteluku

Pisteluku on hintaindeksissä käytetty muutossuure, joka kertoo vertailujankohdan hinnan, keskihinnan tai indeksin suhteessa perusajankohdan hintaan, keskihintaan tai indeksiin. Perusajankohdan pistelukua merkitään tavallisesti luvulla sata. Esimerkiksi jos hyödykkeen pisteluku on tiettyinä ajankohtana 105,3, merkitsee tämä, että hyödykkeen hinta on noussut 5,3 prosenttia perusajankohdasta.

Saarto

Yrityksen työntekijät kohdistavat työtaistelutoimenpiteitä johonkin kolmanteen osapuoleen. He esim. kieltäytyvät käsittelemästä tietyn yrityksen kuljetuksia.

Sopimusala

Sopimusala määräytyy palvelussuhteeseen sovellettavan työehtosopimuksen mukaan. Kuntasektorilla sopimusalat määritellään Kunnallisen työmarkkina-laitoksen ja työntekijäjärjestöjen välisessä pääsopimuksessa. Työehtosopimus on työntekijäjärjestön ja työnantajan tai työnantajajärjestön välinen sopimus alakohtaisista työehdoista. Työehtosopimuksessa sovitaan esimerkiksi palkois-ta, työajoista, lomista ja muista eduista, joita sopimuksen soveltamisalalla tulee noudattaa. Sopimukset ovat usein toimialakohtaisia, mutta myös palkansaajan ammattiasemaan sidottuja ja ne solmitaan tietyksi määrääjäksi.

Säännöllinen viikkotyöaika

Palkansaajien säännöllinen viikkotyöaika kerätään pääsääntöisesti palkkatiedus-teluiden yhteydessä. Säännöllinen viikkotyöaika perustuu työaikalakiin ja se on usein tietyn työaikajärjestelmän tai työaikamuodon mukainen. Joskus säännöllisestä viikkotyöajasta voidaan kuitenkin sopia erikseen ja se voi poiketa kyseisen alan normaalista työajasta. Opettajilla säännöllinen viikkotyöaika on viikoittai-nen palkanmaksun perusteena oleva tuntimäärä.

Yksityisellä sektorilla säännöllisen työajan tulee tasoittua keskimäärin 40 tuntiin viikossa työehtosopimuksessa määritellyn ajanjakson aikana. Julkisen sektorin virasto- ja toimistotyöaikaa noudattavilla palkansaajilla keskimääräi-nen säännöllinen viikkotyöaika on 36,25 tuntia ja yleistä työaikaa noudattavilla 38,25 tuntia viikossa.

Palkkarakennetilastossa on lähinnä tuntipalkka-aloilla 40-tuntista työviikkoa tekevien säännöllistä viikkotyöaikaa lyhennetty ns. pekkassopimuksen mukaises-ti alakohtaisin ratkaisuin. Lähtökohtana on tällöin ollut entisen ansiotason tur-vaaminen. Työajan lyhentäminen erillisin vapaapäivin on otettu huomioon sään-nöllistä viikkotyöaikaa määritettäessä siten, että 40 -tuntista työviikkoa tekevien säännölliseksi viikkotyöajaksi on määritetty 37,89 tuntia. Kuntien tuntipalkkai-silla työajan lyhennys on toteutettu säännöllistä viikkotyöaikaa lyhentämällä, ei palkallisen tai ei-palkatun vapaan määrää lisäämällä.

Säännöllisen työajan ansio perustuu säännölliseen viikkotyöaikaan. Kts. Sään-nöllisen työajan ansio.

Vrt. Kokonaistyöaika.

Säännöllisen työajan ansio

Säännöllisen työajan ansioon luetaan kultakin palkanmaksujaksolta

- peruspalkka
- tehtävän, ammattitaidon, palvelusvuosien yms. perusteella maksettavat lisät
- työpaikan sijainnin ja olosuhteiden perusteella maksettavat lisät
- työaikalisät
- toimihenkilöiden tulos- ja suoritusperusteinen palkanosa, työntekijöiden suoritusperusteiset ansiot
- luontoisetujen verotusarvo.

Säännöllisen työajan ansio ei sisällä kertaluonteisia palkkaeriä, kuten lomarahaa ja tulospalkkioita. Palkkatilastoissa käytetään kuitenkin myös käsitettä säännöllisen työajan ansio tulospalkkioiden kanssa.

Säännöllisen työajan ansio on käytössä kaikissa palkkatilastoissa, mutta sen sisältö voi hieman vaihdella palkkatilastosta riippuen. Esimerkiksi tuntipalkkatilastoissa säännöllisen työajan ansio sisältää aika-, urakka- ja palkkiotyöstä säännölliseltä tehdyltä työajalta maksetut palkat sekä sunnuntai- ja ylityöpalkan perusosat, mutta ei korotusosia. Palkkarakennetilastossa säännöllisen työajan ansio kuvaa ansiota sekä tehdyltä että ei-tehdyltä työajalta.

Vrt. Kokonaisansio.

Tehdyt työtunnit

Palkkatilastot:

Palkkatilastojen tuntipalkka-aloilla ansiot tilastoidaan tehtyä työaika kohden. Tehdyllä työajalla tarkoitetaan sitä työaika, jolloin palkansaaja on tehnyt varsinaisia työtehtäviään. Tehtyihin työtunteihin lasketaan aika-, urakka- ja palkkiotyön tehdyt työtunnit sekä sunnuntai- ja ylityötunnit. Työtunnit pohjautuvat työaikalakiin.

Työvoimakustannustutkimus:

Tehdyllä työajalla tarkoitetaan sitä työaika, jolloin palkansaaja on tehnyt varsinaisia työtehtäviään. Se sisältää myös sunnuntai- ja ylityötunnit. Tehtyihin työtunteihin luetaan koulutukseen käytetty aika, mutta ei palkattomia ylitöitä. Tehdyt työtunnit voidaan työvoimakustannustilastossa määrittellä myös palkatuiksi työtunneiksi, joista on vähennetty palkalliset poissaolotunnit.

Tuntipalkkainen

Tuntipalkkaisella palkansaajalla ansiot määräytyvät pääasiassa tehtyjen työtuntien mukaan. Lisäksi tuntipalkkainen palkansaaja voi saada ansiota ei-tehdyltä työajalta. Korvaus tehdystä ja ei-tehdystä työstä voidaan maksaa useita kertoja kuukaudessa. Tuntipalkkainen palkansaaja on yleensä työntekijä. Palkkausmuoto määräytyy työehtosopimuksen mukaan.

Työnantajasektori

Työnantajasektori kuvaa työmarkkinoiden rakennetta ja se määrittellään päätöksentekoyksikön perusteella. Palkkatilastoissa ja työvoimakustannustilastoissa käytettävä työnantajasektoriluokitus on kansallinen muunnelma talous- ja yhteiskuntatilastoissa sovellettavasta sektoriluokituksesta (Sektoriluokitus 2000).

Palkkatilastoissa käytettävä luokitus on rakenteeltaan seuraava:

– Kuntasektori:

Kuntien ja kuntayhtymien toimintayksiköt sekä kuntien liikelaitokset

- Valtio:
Valtion budjettitalouden piirissä olevat virastot ja laitokset
- Yksityinen sektori:
Yksityiset yritykset, valtio- ja kuntaenemmistöiset yritykset sekä valtion liikelaitokset.

Myös voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, seurakunnat sekä järjestöt ja säätiöt luetaan palkkatilastoissa yksityiseen sektoriin.

Työvoimakustannustilastossa sekä työvoimakustannusindeksissä sektoriluokitus on rakenteeltaan samanlainen kuin palkkatilastoissa käytettävä luokitus.

Ansiotasoindeksissä voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, seurakunnat sekä järjestöt muodostavat oman työnantajasektorinsa (muut).

Työsuhteen luonne

Työsuhteen luonne kuvaa palkansaajan ja työnantajan välistä oikeudellista suhdetta. Palkkatilastoissa työsuhteen luonne on joko vakinainen / toistaiseksi voimassaoleva tai määräaikainen. Lisäksi työsuhteen luonteeseen voi liittyä muita määreitä, kuten harjoittelija, oppisopimusoppilas, vammainen tai työllisyysvaroin palkattu.

Tieto saadaan yleensä suoraan palkkatilastojen tiedusteluista. Palkkarakennetilastossa tietoa työllisyysvaroin palkatuista täydennetään työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisteristä.

Kuntasektorin ja valtion palkkatilastoissa vastaava käsite on palvelussuhteen luonne.

Vrt. työvoimatutkimuksen epätyypillinen työ (määräaikainen ja/tai osa-aikainen).

Työsulku

Työnantaja sulkee työpaikan ja keskeyttää palkanmaksun.

Työtaistelu

Työntekijäpuolen tai työnantajapuolen työn väliaikaista tahallista keskeyttämistä, työstä kieltäytymistä, sen hidastamista tai muuta painostuskeinoa jonkin päämäärän saavuttamiseksi.

Työvoimakustannukset

Työvoimakustannukset kuvaavat kaikkia niitä kustannuksia, joita työnantajille aiheutuu työvoiman käytöstä. Työvoimakustannukset esitetään yleensä kustannuksina tehtyä työtuntia kohden. Työtiloista, työmatkoista tai verottomista päivärahoista aiheutuvat kustannukset eivät kuulu työvoimakustannuksiin.

Kokonaistyövoimakustannukset saadaan vähentämällä työvoimakustannuserien summasta työnantajatuet. Työnantajatukien tarkoituksena on rahoittaa työnantajan maksamista välittömistä korvauksista aiheutuvat kustannukset joko

kokonaan tai osittain. Tällaisia tukia ovat työnantajan saamat työllistämistuet ja koulutuskorvaukset.

Työvoimakustannusindeksissä työvoimakustannuserät jaetaan seuraaviin ryhmiin:

- palkka ilman kertaluonteisia palkkaeria
- kertaluonteiset palkkaerät
- sosiaaliturvan kustannukset.

Työvoimakustannustutkimuksessa työvoimakustannuserät jaetaan seuraaviin pääryhmiin:

- välitön ansio
- kertaluonteiset palkkaerät
- vapaapäivien palkat
- maksut henkilöstörahoistoihin
- luontoisetujen ja yritystuotteiden kustannukset
- sosiaaliturvan kustannukset
- koulutuskustannukset
- muut työvoimakustannukset.

Välitön ansio on yhtä kuin tehdyttä työajalta kultakin palkanmaksuajalta maksetut palkat. Välitön ansio sisältää

- tehdyn työajan, aikaansaadun tuotoksen tai tehdyn työmäärän perusteella maksetut välittömät korvaukset
- ylityö-, vuorotyö- ja vastaavat korvaukset
- säännöllisesti kullakin palkanmaksujaksolla maksettavat lisäpalkkiot ja korvaukset.

Kertaluonteisia erii ovat sellaiset maksut, joita ei makseta säännöllisesti jokaisella palkanmaksujaksolla. Näitä usein vain kerran vuodessa maksettavia palkanlisäeräitä ovat esimerkiksi tulospalkkiot ja lomarahat sekä palvelusvuosikorvaukset eräillä tuntipalkka-aloilla. Kertaluonteisten erien maksamisesta voidaan sopia myös työehtosopimuksissa.

Vapaapäivien palkat ovat korvauksia, joita maksetaan lakisääteisistä, sopimusperusteisista tai vapaaehtoisesti myönnettyistä lomista, yleisistä vapaapäivistä tai muista palkallisista vapaapäivistä. Tyypillisiä erii ovat vuosilomapalkat, kuukausipalkkaisten arkipyhien palkat, tuntipalkkaisten arkipyhäkorvaukset ja työajan lyhennysvapaan palkat.

Maksuiksi henkilöstörahoistoihin luetaan yritysten työntekijöidensä säästöjärjestelmiin, kuten henkilöstörahoistoihin, vuosittain mahdollisesti siirtämä summa.

Luontoisetujen ja yritystuotteiden kustannuksiksi sisällytetään kaikki työnantajalle aiheutuvat kustannukset tavaroista ja palveluista, jotka työnantaja antaa työntekijöidensä käyttöön. Tällaisia tavaroita ja palveluita ovat mm. autoetu ja työpaikkaruokailu, optiot sekä henkilöstön virkistys- ja sosiaalitoiminta. Oman henkilöstön palkkaa ei oteta huomioon.

Sosiaaliturvan kustannukset tarkoittavat summaa, jonka työnantajat maksavat työntekijöidensä sosiaaliturvaetuuksista. Lakisääteisiä, sopimusperäisiä tai vapaaehtoisia maksuja ovat mm. työeläke-, sosiaaliturva- ja työttömyysvakuutusmaksut. Lisäksi tähän ryhmään kuuluvat ns. laskennalliset sosiaaliturvan rahoit-

tukseen liittyvinä kustannuksina sairausajan ja perhevapaan palkat (nettona eli Kelan työnantajalle maksamat korvaukset vähennettynä) sekä työterveyshuollon kustannukset (myös nettona) ja työsuhteen päättymisestä johtuvat korvaukset.

Koulutuskustannuksiin kuuluvat mm. ammatillisten koulutuspalveluiden kustannukset, kurseille osallistumisten kustannukset, yritysten ulkopuolisten kouluttajien palkkiot ja maksut koulutusta järjestäville organisaatioille. Sen sijaan koulutuskustannuksiin eivät kuulu koulutukseen osallistuvien palkat, vaan ne lasketaan kuuluviksi tehdyn työajan palkkoihin.

Muita työvoimakustannuksia ovat mm. suoja- ja työvaatteista sekä työvoiman hankinnasta johtuvat kustannukset.

Euroopan Unionin työvoimakustannus -käsitteeseen sisältyviä, palkkasumman tai työvoiman perusteella maksettuja työnantajan veroja ei ole Suomessa.

Työvoimakustannukset -käsite vastaa osin Kansantalouden tilinpidon palkan-saajakorvaukset -käsitettä, johon eivät kuitenkaan kuulu mm. työterveyshuolto-, koulutus- eikä rekrytointikustannukset.

Vuosimuutos

Vuosimuutos on indeksin suhteellinen muutos vuotta aiempaan vastaavaan ajankohtaan verrattuna (esim. kuluttajahintojen kokonaisindeksin vuosimuutos eli inflaatio).

Luokitukset

Toimiala

Tilastokeskuksen toimialaluokitus TOL 2008 (Käsikirjoja 4)

Palkkarakenneaineistossa on yrityksen tai työnantajan toimiala sekä paikallisyksikön, valtion viraston tai kuntasektorin toimintayksikön toimiala.

Toimialaluokituksen pääluokat ovat

AMAatalous, metsätalous ja kalatalous

B Kaivostoiminta ja louhinta

C Teollisuus

D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta

E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito

F Rakentaminen

G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus

H Kuljetus ja varastointi

I Majoitus- ja ravitsemistoiminta

J Informaatio ja viestintä

K Rahoitus ja vakuutustoiminta

L Kiinteistöalan toiminta

M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta

N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta

- O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus
- P Koulutus
- Q Terveys- ja sosiaalipalvelut
- R Taiteet, viihde ja virkistys
- S Muu palvelutoiminta

Koulutusluokitus

Tilastokeskuksen koulutusluokitus (Käsikirjoja 1)

Koulutusaste

Ilmoittaa palkansaajan korkeimman suoritettun tutkinnon tason. Muodostetaan tutkintokoodin ensimmäisestä numerosta.

- 0 Esiaste
- 1 Alempi perusaste, (alle 9 v)
- 2 Ylempi perusaste, (noin 9 v)
- 3 Keskiaste, (noin 10–11v)
- 5 Alin korkea-aste, (13–14 v)
- 6 Alempi korkea-aste, (noin 15 v)
- 7 Ylempi korkea-aste, (noin 16 v)
- 8 Tutkijakoulutus
- 9 tai X – Koulutusaste tuntematon

Palkkarakennetilastossa tuntemattomat koulutusasteet käsitellään perusasteen suorituksina. Tulosteissa ei eritellä perusasteen koulutusta alempaan ja ylempään perusasteeseen.

Koulutusala

Ilmoittaa tutkinnon koulutusalan. Muodostetaan tutkintokoodin toisesta numerosta.

- 0 Yleissivistävä koulutus
- 1 Kasvatustieteellinen ja opettajankoulutus
- 2 Humanistinen ja taidealan koulutus
- 3 Kaupallinen ja yht.kunt.tiet. koulutus
- 4 Luonnontieteellinen koulutus
- 5 Tekniikan koulutus
- 6 Maa- ja metsätalouden koulutus
- 7 Terveys- ja sosiaalialan koulutus
- 8 Palvelualojen koulutus
- 9 Koulutusala tuntematon

Ammattiluokitus

Tilastokeskuksen ammattiluokitus 2001 (Käsikirjoja 14).

Luokitus muodostetaan alakohtaisesta ammattinimikkeistöstä ja luokittelussa käytetään mahdollisuuksien mukaan toimiala- ja koulutusehtojärjestelmää.

Ammattiluokituksen pääluokat ovat:

- 1 Johtajat ja ylimmät virkamiehet
- 2 Erityisasiantuntijat
- 3 Asiantuntijat
- 4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät
- 5 Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät
- 6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät
- 7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät
- 8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät
- 9 Muut työntekijät
- 0 Sotilaat

Alueluokitus

Maakuntaluokitus

Paikallisyksikön sijaintimaakunta.

- 01 Uusimaa
- 02 Varsinais-Suomi
- 04 Satakunta
- 05 Kanta-Häme
- 06 Pirkanmaa
- 07 Päijät-Häme
- 08 Kymenlaakso
- 09 Etelä-Karjala
- 10 Etelä-Savo
- 11 Pohjois-Savo
- 12 Pohjois-Karjala
- 13 Keski-Suomi
- 14 Etelä-Pohjanmaa
- 15 Pohjanmaa
- 16 Keski-Pohjanmaa
- 17 Pohjois-Pohjanmaa
- 18 Kainuu
- 19 Lappi
- 21 Ahvenanmaa

Palkat ja työvoimakustannukset 2012 -julkaisu kokoaa yhteen keskeisimmät tulokset palkat ja työvoimakustannukset -aihealueen tilastoista. Julkaisun tiedot perustuvat työvoimakustannusindeksiin, ansiotasoindeksiin, palkkarakennetilaston, työtaistelutilaston ja palkkasummakuvaajien tietoihin tuotantovuosilta 2009–2011. Ansiotasoindeksistä ja palkkasummakuvaajista esitellään myös pidempiä aikasarjoja ja julkaisun kansainvälisissä osioissa tarkastellaan lisäksi Eurostatin kokoamia tietoja.

Wages, salaries and labour costs 2012 draws together the most important results of statistics under the topic of wages, salaries and labour costs. The data in the publication are based on those in the labour cost index, the index of wage and salary earnings, structure of earnings statistics, statistics on labour disputes and wage and salary indices concerning the production years 2009–2011. Longer time series of the wage and salary earnings index and wage and salary indices are also presented, and data collected by Eurostat are discussed in the sections concerning other countries.

ISSN 1795-5165
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 2323-5551 (pdf)
ISBN 978-952-244-397-7 (pdf)
ISSN 1798-8772 (print)
ISBN 978-952-244-357-1 (print)
Tuotenumero 3233 (print)



9 789522 443571

Tietopalvelu, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

Informationstjänst, Statistikcentralen
tel. +358 9 1734 2220
www.stat.fi

Beställning av publikationer, Edita Publishing Oy
tel. +358 20 450 05
www.editapublishing.fi

Information Service, Statistics Finland
tel. +358 9 1734 2220
www.stat.fi

Publication orders, Edita Publishing Oy
tel. +358 20 450 05
www.editapublishing.fi